

Biblioteka Jagiellońska.

H. *10168
(Hist. 281)

266

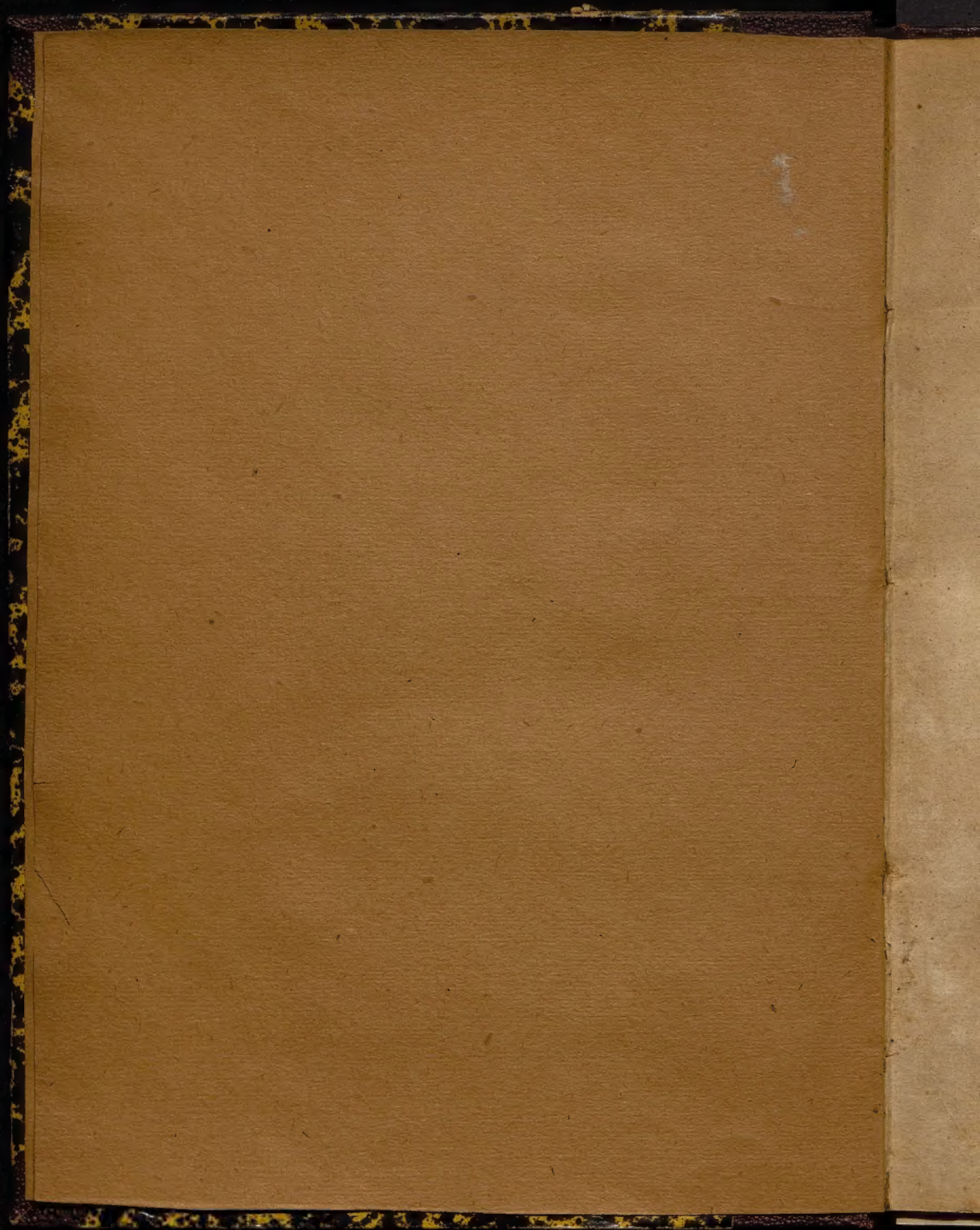
Jnc.

0. ix. 7 b

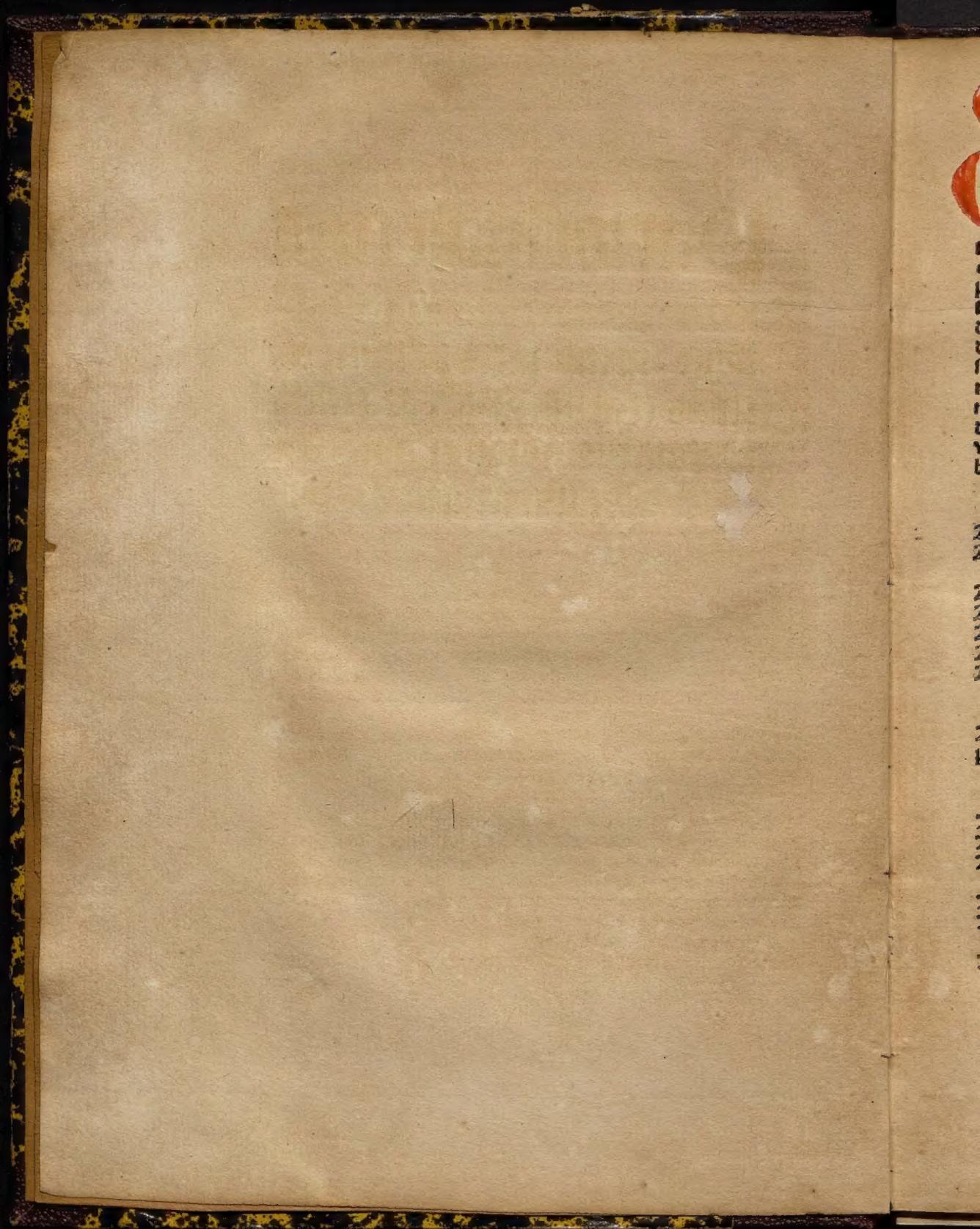
Parochiale cura

torum prestantissimi sacre theo-
logie . necnō iuris pōtificij do-
ctoris et artius Mgri ac ecclesie

Dataviensis canonici domi Mi-
chaelis lochmaier feliciter incipit

flam. 170/68

S continentiarum notabilium punctorum et materialium in hoc tractatu qui parochiale curatorum nuncupatur faciliter secundum registrum sequens inuenire valeas. Nota quod totus tractatus diuiditur in decem capitula. Primum capitulum tractat de iure parochiali quid sit et in quibus consistat. Secundum est de decimis et primitiis. Tercium est de oblationibus. Quartum de penitentibus recipiendis. Quintum de missis audiendis. Sextum de sepulchris et remediis. Septimum de canonica portione. Octauum de benedictione nubentium. Nonum de collatione sacramentorum. Decimum de puenientibus qualitercumque curato prouenientibus. Sic ergo registrum sequens intelligere debes ut numerus descriptus numerum capituli representet. Littera vero Alphabeti materia quaz scire cupis insinuat. quod autem quandoque plures numeri diuersorum capitulorum ponuntur datur intelligi quod de eadem materia in diuersis capitulis tractatur. ut patet diligenter intuenti numerum capitulorum et litteras alphabeti sibi correspondentes.

De littera A

Absolutio an debeat precedere penitentie inunctionem vel econtra. Ca.

Absolvere non possunt fratres mendicantes in iij. post ee. ca. sibus per episcopos reseruatos Ca. iij. ij.

Absolutio ab excommunicatione maiori quando debet fieri ca. ix. post k.

Absoluedi forma sollemniter athematizatum qualiter fieri debet ca. ix. l.

Absoluti quomodo debet mortuus ab excommunicatione ibidem post l.

Absoluti potest absens ab excommunicatione per procuratorem. ca. ix. l. in fine

Appellatio vel pactum non valet quod finis non sepeliatur nisi prius aliquid soluatur aut solui promittatur. Similiter nec valet arrestus creditoris. ca. vi. m. in fine.

Aqua benedicta an possit vendi et an curatus possit vendere officium portandi aquam benedictam per parochiam. ca. x. i.

De littera B

Baptismi materia est duplex scilicet remota et propinqua. ca. ix. A

Baptisari an possit quis in pedio vel in aqua impugnata ibidem post a.

Baptismi non est vera materia aqua artificialis ut rosacea et alia distillata. neque vrina sudor et salina ca. ix. post a.

Baptisari an possit in aqua permixta aut alchimica. ca. ix. b

Baptismi ablutio potest fieri per modum effusionis. superfusionis. misasersionis et immersionis. ca. ix. c.

Baptismi forma que sit et que sint de eis suba ca. ix. d.

Aij

Baptismi minister q̄s est et quis possit baptizare ca. ix. f.
 Baptizās extra necitatē vir nō sacerdos efficit irregularis ibidē
 Baptismi effect⁹ quis est. ca. ix. g. post f.
 Baptismus an tollat irregularitatē et penam mortis debitam p
 maleficio ante baptismum commissio ca. ix. h.
 Baptismus tollit infamiam ca. ix. i.
 Pro baptismo pferendo nō est danda vlexigenda pecunia. Et qd
 si sacerdos nollet baptizare nisi data pecunia ca. x. b.
 Bndicens scdas nuptias dz ad sedē aplicam mitti suspensus ab
 officio et bñficio quō hoc sit verum ca. viij. post a.
 Ante bñdictionē nuptialē post p̄sensū dep̄nī carnaliter se cōmis
 centes an peccant mortaliter ca. viij. post c.
 Bndicere nuptias nō vult sacerdos ad quē spectat dare licentiā
 alteri sacerdoti nisi pro pecunia an liceat ca. x. post f.
 Benedictio abbatum abbatissarum vel velatione virginum an
 pro ea possit recipi pecunia ca. x. b. in fine
 Benedicendo calices et ornamenta sine vestes altarium an possit
 ep̄s aliqd recipere sine vicio symonie ca. x. post k.
 Bonarum mentium est ibi culpam cognoscere vbi culpa non est
 hoc dupliciter potest intelligi capi. iij. x.

De littera C.

Confessio sacramētalīs que fit sacerdoti necessaria est cuilibet pe
 nitenti triplici ratione. capi. iij. a.
 Cōfessio ē triplex scz mētalīs cerimonialis et sacralis ibid post a
 Confiteri qui debent et tenentur ca. iij. b.
 Mutus surd⁹ aut alteri⁹ ydeomaz an p̄fiteri teneant ca. iij. c.
 Confiteri quid debeant penitentes ca. iij. d.
 Cleric⁹ nō sacerdos pōt excōicare maiori excōicatiōe ca. ix. post l.
 Confiteri tenetur q̄s p̄ctm manifestum. ca. iij. post d.
 Cōfitendū est p̄ctm occultum duplici ratione ca. iij. e.
 Cōfitendū est p̄ctm ppriū et nō alienū ca. iij. post e. et ibi casus
 Cōfitendū est p̄ctm recolutū. Et cui confessori ca. iij. f.
 Confutendum est p̄ctm cordis vt sūt cogitatiōes male. ca. iij. g.
 Cogitacio est triplex scz nature grē et culpe. ca. iij. post g.
 Confutende sūt rēptationes in duobus casibus. ca. iij. h.
 Confutenda sūt p̄ctā venialia in duobus casibus ca. iij. i.
 Cōfirēde sūt circūstātie p̄ctōz Et q̄ tales sūt q̄druplices ca. iij. k.
 Confiteri quando tenentur penitentes ca. iij. l.
 Confiteri non tenetur statim peccator habita oportunitate sa

cerdotis preterq̃ in quatuor casibus. capi. iij. m.
 Confiteri statim est vtile et laudabile ppter quicq̃ rōnes. ca. iij. n.
 Confessionē tenet quis iterare in quatuor casibus ca. iij. o
 Confiteri pluries eadē pctā licet non sit necesse est tñ multū vtile
 et laudabile ca. iij. post o in fine
 Confiteri quomō debent fideles ca. iij. p.
 Ad pfessionē requirit̃ modus pparationis triplex scz cogitatiois
 recordationis et amaricationis. ca. iij. post. p.
 Confiteri volens anteq̃ pfiteat̃ tria discutere dz ibidem post. p.
 Confitendo recogita oia pctā tua ex nonē regulis ca. iij. q.
 Confessio debet esse nuda quantum ad tria ca. iij. r.
 Confessionem non licet dividere ppter tres rationes et quō pfes
 sio dividi potest propter duo ca. iij. post r
 Confiteri debet quis peccata sua ore. non per signa. nuncium vel
 scriptum ppter tres rationes ca. iij. s.
 Confiteri pōt quis p scripturā et quō et qualiter ca. iij. post t.
 Confessio dz esse simplex et pura triplici puritate ca. iij. v.
 Confiteri nō dz ea q̃ qs nō fecit cā hūilitatē triplici rōne c. iij. post v
 Confessio debz esse pura in evitatioē mēdaciū. ca. iij. v.
 Confessio debz esse pura in evitatioē duplicitatē. ca. iij. post v in fine
 Confessio debz esse pura in evitatioē excusatiois. ca. iij. y.
 Confiteri debent fideles pprio sacerdoti. ca. iij. z.
 Confessionē potest audire prespiter parrochialis sui parrochiani
 extra dyocesim et pprium territorū ca. iij. z.
 Confessi quomodo debent penitentiam adimplere ca. iij. ē.
 Confitens an teneat̃ tentione necessitatis acceptare et adimplere
 sibi penitentiā a sacerdote inunctam. ca. iij. post ē.
 Confessor debz iniungere pñiaz p̃sideratis criminis q̃ntitate con
 ditioē. sexu. officio paup̃tate. infirmitate et sic de alijs. ca. iij. z.
 Confessor p quolibet mortali scdm canones debet pñiaz septēnem
 imponi ppter duas rōnes ca. iij. post. z.
 Confitens dicit q̃ nō possit abstinere a peccato an sit sibi pñia im
 ponenda et a peccatis absoluendus ca. iij. aa
 Confess⁹ an possit ad pñiaz et satisfactioē explēdū p̃pelli. ca. iij. ee
 A confessione nō pōt quis per annū abstinere sine pena c. ois. etiā
 de licētia sui pprii sacerdotis. ca. iij. post kk.
 Confiteri pōt quis alieno sacerdoti a pprio sacerdote petita et ob
 tenta licentia in novem casibus. ca. iij. qq
 Confiteri potest quis alieno sacerdoti sine licentia proprii sacera
 dotis in octo casibus quos habes. ca. iij. rr.
 Alij

Confessiones audiens et absolvens per eum qui est in possessione
 beneficii curati in quo non habebat ius tandem evincitur ab eo benefi-
 cium an valeat confessio absolutio ab eo obrenta ca. iij. ss.
 Confitens alieno sacerdoti solo verbo credendum est quod habeat licen-
 tiam a proprio sacerdote ca. iij. post. ss.
 Confiteri volens alieno sacerdoti non habet necesse exprimere causam
 proprio sacerdoti. cap. iij. tt.
 Confiteri volenti conceditur licentia ut sibi eligat idoneum con-
 fessorum utrum possit eligere aliquem non habentem curam. ca. iij. xx.
 Confessionem alicuius ne sacerdos audiat dupliciter potest impediri
 capitulum. iij. post. 33.
 Confessi fratribus mendicantibus non tenent ceteris paribus eadem
 peccata iterum confiteri proprio sacerdoti nec debent curati
 novam confessionem de eisdem ab eis exigere c. iij. ff.
 Confessus mendicanti debet se prius ostendere suo curato genera-
 liter vel specialiter in foro conscientie antequam sacramentum eucha-
 ristie suscipiat. et phas ac cautum est curatis inquirere a suis pro-
 chiis quod sibi aut suis non sunt confessi quoniam et quibus sint confessi. c. iij. post.
 Confiteri non debet parochiano fratri medicanti ex precepto sui ff.
 curati et sine rationabili causa. quod vix potest curari a parochiano sine
 peccato sic contemni quod eius licentia nec in generali sine in spe-
 ciali queratur dum alibi voluerit confiteri cap. iij. post. 33.
 Confitens suo curato ceteris paribus melius et salubrius facit quam
 confitendo fratri privilegiato sine licentia. ca. iij. aaa.
 Confitendo semel suo curato iuxta. ca. omnis. quidam excipiunt
 directe alij indirecte ca. iij. ccc.
 Confitens alieno sacerdoti cum licentia sui episcopi non habet necesse
 petere licentiam sui proprii sacerdotis ca. iij. fff.
 Confiteri volens fratribus mendicantibus non debet sibi diver-
 sos eligere et sepius variare. ca. iij. post. fff.
 Confessor cui peccator confitetur debet habere tres qualitates vi-
 delicet iusticiam scientiam et discretionem ca. iij. kkk.
 Confessor debet esse iustus et bonus quod probatur tripliciter ratione
 auctoritate et exemplo ca. iij. kkk.
 Confessor debet esse sufficienter scientificus et doctus quod probatur
 tripliciter scilicet ratione auctoritate et exemplo ca. iij. lll.
 Confessor quid scire debeat ubi ponuntur ij. ca. iij. post. ill.
 Confessorum unus deficit scientia alius conscientia cui tunc est confiteri ibidem sine
 Confessor debet esse discretus et diligenter examinare conscientiam peccatoris. et
 ibi habes quod triplex est talis examinatio scilicet negligens inficiens

et diligens. ca. iij. m m m
 Confessor i facied? interrogatiōib? tria dz pſiderare. ca. iij. post m m m
 Confessor dz ſpūalis medicus anime ca. iij. n n n.
 Confessor debz qñqz rigore iſticie exercere. qñqz temperamentuz
 miſericordie adhibere. ca. iij. post. n n n.
 Confessiones audire eſt valde opus laborioſum et graue ſed excel
 lenter meritorium. ca. iij. post n n n. in fine.
 Confessio dz eſſe occulta quātū ad tres pditiones pſonaz ſc3 q ad
 pſeſſionē. q ad incidēter audiētes et q ad pſitētes. ca. iij. ppp.
 Confessio debet eſſe occulta ppter tres rōnes ibidē post. ppp.
 Confessionē licet in ſex caſibus reuelare ca. iij. post ppp
 Confessor non pōt reuelare illud peccatuz quod reuelādo veniret
 in vtilitatem conſitentis. ca. iij. qqq.
 Confessor non poteſt reuelare confessionē post mortem pſitentis
 proter tres rationes. ca. iij. post. qqq
 Confessor ſciēs p pſeſſionē q aliqz dormiuit in ecclia cū muliere an
 debeat reuelare epō vel qd facere dz ca. iij. post qqq.
 Confessor pſatus ſciens ſubditū ſuū p pſeſſionem male vti officio
 ſuo an poſſit eū remouere ca. iij. post qqq.
 Confessor ſcit in confessione impedimentum in matrimonio con
 trahendo ſi contrahunt quid facere debeat an benedicere nup
 tias vel ne. ca. iij. post. qqq
 Idē ſi confessor ſcit aliquem per confessionez pſatione indignum
 an debeat conſentire eius electioni ibidem
 Confessor dicens aliquēz conſeſſum de ſuis peccatis an ſit reuela
 tor confessionis ca. iij. post. rrr.
 In pſeſſione aliqz reuelat debita credita vl' depoſita et poſtea ſit
 publica inqſitio de illis qd dz pſeſſor facere. ca. iij. post rrr.
 Confessori an credat ſimplici vbo ſup pſeſſiōe ſine inramēto ibidē
 Confessionē alterius a pſeſſiore alius audiēs a ppoſito vel a caſu
 tenet illa celare qd pbatnr triplici rōne ca. iij. ſſſ.
 Confessor qui reuelat alicui confessionē ſibi factam talis tenetur
 eam celare quod probatur triplici ratione ca. iij. ttt.
 Conſitens an poſſit reuelare penitentiā ſibi inunctā ibidē post ttt
 Confessor an poſſit aliqd exigere p audiētia pſeſſionis ca. x. c.
 Confessor prochialis q nō vult dare licētiā ſuo parrochiano alteri
 pſitendi niſi pro pecunia pmittit ſymoniam ca. x. post c.
 Conſitens qñ tenet aliqd dare p audiētia cōſeſſionis. ca. x. post. c.
 Confessor inunxit cōſitenti vt faciat celebrare certas miſſas pōt

ne iste sacerdos recipe pecuniā p illis missis dicēdis ca. x. d.
 Confirmatiōis sacramenti materia debita est crisma qđ pficitur a
 solo epō ex oleo oliuaz et balsamo ca. ix. aa.
 Confirmatiōis sacramenti forma debita est duplex. ca. ix. bb.
 Confirmatiōis effectus est triplex ca. ix. cc.
 Confirmari nō pōt qui nō est baptizatus. nō pfirmit tamen bñ
 recipit ordinem rationem vide ca. ix. post cc.
 In pfirmitate pfertur gracia sacramētalīs distincta a sacramē
 tali baptisimi ca. ix. post cc.
 In confirmatiōe contrahitur cognatio spiritualis impediens z
 dirimens matrimonii contractuz ca. ix. dd.
 Ad confirmatiōē non debet tenere aliquem nō pfirmitus alias
 non contrahitur compaternitas. ca. ix. post dd.
 Ad confirmatiōē non debet tenere vir vxorē nec ecōtra alioqui
 iure petendi debitū carebunt ca. ix. post dd.
 Confirmatiōis debitus minister est solus epus ca. ix. ee.
 Confirmatiōis sacramentum quib⁹ debz pferri ca. ix. ff.
 Confirmatiōis sacramētū recipiēs an debeat pfiteri z eē ieiun⁹ ibid⁹
 Confirmare pōt epus in oī loco honesto et decēti ca. ix. gg. post ff.
 Ad pfirmitatē suscipiēdū nō pōt quis seipm pntare Et an tenē
 cio ad id sit de necessitate. ca. ix. post gg.
 Confirmat⁹ septē dieb⁹ dz se obfuarē a lociōe capiti⁹ z frōtē nō tñ ē
 necesse qđ pānus septē dieb⁹ ligato capite portet ibidem post gg
 Confirmatiōis sacramēti susceptio an sit simpliciter nēcāria. ca. ix. hh.
 Consuetudo non pficit nisi sit rōnabilis et prescripta. ca. i. i.
 Consuetudo non valet vt ante insepultū fun⁹ vel etiam tempore
 sepulture aliquid pro sepultura vel nomine remedij erigatur
 ab inuito. ca. vi. in scda cōclusiōe
 Consuetudine pōt induci qñ nō pcessit pactio l' exactio qđ p sepultu
 ra siue erequis aut officio defūctorū aliqd det c. vi post e pclōe scia
 Consuetudo ad hoc vt valeat qđ p sepultura aut nomie remedij
 aliqd detur et erigatur tria requirunt ibidē pclōne tertia
 Consuetudine introduci potest vt clerici curati ex bonis defuncti
 certū quid pcipiat. ca. vi. post g cōclusiōne nona.
 Consuetudo nō valet qđ post sepulturā hoīe et maxie sacerdotes
 pueniūt in loco vno ad prandii sumptib⁹ defuncti. ca. vi. k.
 Crismales nūmi an possunt recipi. Et an liceat aliqd exigere pro
 crismate habēdo respectū ad liquorem ca. x. g.
 Cura animaz quid sit vide descriptionem ca. i. d.
 Curat⁹ sine negligēter curet obligat Et de quib⁹ dz curare ca. i. e.

Curas animarum est duplex scilicet fori contentiosi et fori p[ro]f[an]alis. ca. l. g.
Curas animarum solus episcopus potest committere ca. l. h.
Curatus debet habere triplicem curam scilicet medendi pascendi et induendi ca. j. l.
Curam medendi duo maxime impediunt ca. j. k.
Curatus debet habere curam pascendi triplicem. videlicet verbo p[re]dicationis. exemplo p[er]suasione et fructu orationis ca. i. l.
Curatus debet p[re]dicare cum humilitate et non arrogancia. ca. i. m.
Curatus debet pascere subditos exemplo bone p[er]suasione. ca. i. n.
Curatus debet pascere fructu orationis ca. i. o.
Curatus debet habere curam induendi subditos ca. i. p.
Curatus debet subditis suis faciliter prebere licentiam alteri cōfiteendi. ca. iij. vv.
Curatus qui non est p[re]sbyter non potest subdito suo dare licentiam confitendi alieno sacerdoti. vicarius tamen suus qui est p[re]sbyter ter hoc potest. ca. iij. post vv.
Curatus utrum possit infra limites parrochie sue vices suas p[re]mittere alteri non habenti exercitium cure. ca. iij. xx.
Curatus potest in auxilium suum aduocare alium sacerdotem etiam non habentem curam vel executionem in actu etiam monachum. ca. iij. post. xx.
Curati possunt ex rationalibus causis fratrem mendicantem ab audientia confessionis repellere et subditum inhibere ne sibi confiteatur. ca. iij. 27.
Curati p[re]sbyteri si quando ad audiendum confessiones subditorum sufficiant non possunt fratres mendicantes audire confessionem vigore privilegii cle. dudum. ca. iij. post. 27.
Curatus si quandoque habet auctoritatem absoluendi in casibus reservatis ex indulgentia speciali non tamen ex hoc fratres mendicantes habet eandem auctoritatem ca. iij. post 29.
Curatorum potestas in pluribus latior est potestate fratrum mendicantium. In certis tamen latior est potestas eorundem fratrum et in quibus vide. ca. iij. post 29.
Curatus credere debet subdito dicenti se esse p[re]fessum medicanti et quoniam talis tenet facere fidem de p[re]fessione et absolutione. ca. iij. 33.
Curatus securius utilis et iustus eligat pro confessione sacramentali facienda et recipienda a parochianis quam frater privilegia tus. ca. iij. post. 33.
Curati sunt de institutione christi et apostolorum suorum. ca. iij. post eee.
Curatorum stat[us] superior est hierarchia statui simplicium religiosorum ibidem

De littera D

- Decima ē triplex scz spūalis temporalis et subalis ca. ij. a.
 Decima substantialis describitur. ca. ij. b.
 Decima an dari debeat de illicite acquisitis. ca. ij. post b.
 Decima an sit debita constitutione diuina vel humana. ca. ij. c.
 Decima substantie temporalis est triplex scilicet personalis predialis et mixta. capi. ij. d.
 Decima predialis de quibus rebus debet dari ca. ij. e.
 Decima cui est danda predialis personalis et mixta ca. ij. f.
 Decimas si de cōsuetudine percipit episcopus vel religiosi nō obstante tali cōsuetudine poterit p̄spitero parochiali qui nō h̄z unde uiuat portio cōpetens assignari ca. ij. g.
 Decimas an possit p̄cipe clericus qui h̄z sufficiens patrimonium vñ uiuat scdm statū sue p̄sone ca. ij. post g.
 Decime an possint laicis concedi ca. ij. h.
 Decimas habens laycus in feudū vtrū secunda p̄scia teneat. ca. ij. i.
 Decimas habens laycus vtrū possit eas transferre in aliū. ca. ij. k.
 Decimas redimere an liceat clerico sine symonia ab aliq̄ iniusto detentore. ca. ij. post k.
 De decimis percipiendis p̄uilegiū laicis sine religiosi p̄cessum sine nō soluendis in plurib⁹ casibus expirat ca. ij. l.
 Decimas percipere possūt religiosi ex quadruplici iure. ca. ij. m.
 Decime non alium cui debentur ca. ij. post m. et ij. ca. post f.
 Decime an possunt p̄scribi. ca. ij. post n.
 Decimas non solutas p̄terito tempore an possit parochialis sacerdos remittere ca. ij. o.
 Decima alicui⁹ ecclie detinēs laycus ab antiquo in feudū an possit eam alteri ecclie conferre ca. ij. post o.
 Decimas predictam an possit laycus dare episcopo consenciente ibidem ca. ij. post o.
 Decima p̄sonale cui soluēt reges et p̄ncipes ca. post o in fine.
 Decime a q̄b⁹ dari debēt. an etiā clerici et religiosi teneant. ca. ij. p.
 Ad decimas p̄diales soluēdas tenent iudei et alij infideles ca. ij. q.
 Decimas soluētes laycis eas iniuste recipientibus an teneantur eas dare ecclie de residuo ca. ij. post .q.
 Decimas an teneantur clerici pape dare eas requirēti. ca. ij. post q.
 Decime sunt dande sine aliqua diminutione et quō ca. ij. r.
 Decime quando sunt soluēde ca. ij. s.
 Decime minute an sint sub p̄cepto. ca. ij. t.
 Decime ubi sūt soluēde an in agro vinea vel p̄edio .ca. ij. v.

Decimarum solutione an excuset consuetudo. ca. ij. x.
 Decime an possint vendi vel emi ca. ij. 3.
 In decimis an possit intervenire transactio sine ppositio ca. ij. post 3.
 Decime an possint dari laycis in feudum. ca. ij. 7.
 Decimas bene et fideliter soluentes acquirunt quadruplicem re-
 muneracionem. non soluentes vero. siue male multipliciter pu-
 niuntur capi. ij. 2.
 Delegatus potest esse aliquis tripliciter ca. iij. ccc.

De littera E.

Ecclesijs et ecclesiarum ministris que ab antiquo sunt solita tri-
 bui non debet aliquo modo immutari. ca. vi. post i. conclusioe
 vltima.
 Episcopus potest priuare illum beneficio et officio qui se sine titu-
 lo ex permissione laycorum de possessione vacantium ecclesia-
 rum intronitit ca. i. post b.
 Episcopus qui se dicit prescripsisse decimas in alieno episcopatu
 debet allegare et probare titulum ca. ij. post n.
 Episcopus habet dispositionem ecclesiarum sue dyocesis quo ad
 collationem. institutionem et correctionem. non quo ad obla-
 tionum factarum receptionem ca. iij. b.
 Episcopus singulis de sua dyocesi potest dare licentiam pfitendi alie-
 no sacerdoti. Et quid de archiepiscopo ca. iij. post tt.
 Episcopus ex causa potest reuocare ab audientia confessionum fra-
 tres presentatos ca. iij. pp. Ad idem ca. iij. post fff.
 Per episcopi mortem non expirat potestas fratrum nec opus est
 noua presentatione ibidem post pp.
 Episcopus vult contra aliquem inquirere de crimine vt eum puniat
 ille confitetur illud crimen episcopo. nuquid potest postea de illo
 crimine inquirere ca. iij. post. qqq
 Eucharistia quis debet suscipere. Et a q d3 et vbi suscipi ca. iij. ff.
 Eucharistiam quomodo debet quis suscipere. ca. iij. gg.
 Eucharistiam quando debet quis suscipere ca. iij. hh.
 Eucharistia an bonum sit omni die suscipere ca. iij. post hh
 Eucharistia in pascha precipit suscipi ppter quatuor rones ca. iij. ii.
 Eucharistia in pascha non suscipiens non habet pro catholico. sed de
 infidelitate ptra talem psumitur ca. iij. post ii.
 Eucharistia sub qua specie debet recipi. ca. iij. post ii
 Ab eucharistie pceptione quis potest in pascha de psilio sui ppij sa-
 cerdotis abstinere Nec sufficit psilium medicantium ca. iij. kk.

Eucharistia in pascha nō recipiens cū primū poterit cessante im-
pedimento tenet cōicare sub pena. ca. ois ca. iij. post ll.
Eucharistia in pascha nō recipiens neq; abstinere de p̄silio sui p̄prij
sacerdotis si i extremis cōicat p hoc nō euadit penas c. ois ibid
Eucharistiam in pascha nō recipiens neq; semel in anno cōfessus
punitur in vita et morte et quō habes ca. iij. mmm
Ad eucharistia suscipiendā an possit quis p̄cise cōpelli ca. iij. oo.
Eucharistia sumens solo timore pene. ca. ois non meret ca. iij. oo
Eucharistia nō recipiens in pascha octo dāna incurrit ca. iij. pp.
Eucharistie materia est panis triticus et vinū de vite. ca. ix. m.
Eucharistia nō pōt p̄fici de pane farris. sp̄elte. siliginis amidi nec
in pascha et de plurib⁹ questionib⁹. vide ca. ix. post. m.
Eucharistia confici potest in solo vino vitis. non in agresta. nec in
aceto nec in vna ca. ix. post. m.
In eucharistie sacramēto aqua naturalis et modica ē apponēda
vinō. Et q̄re. et qd si non apponeret an p̄ficeret. Et qn debet
apponi Capitulum. ix. m. in fine.
Eucharistia quomō debet confici in illis partibus vbi vinūz ha-
beri non potest ca. ix. m. in fine.
Eucharistie que sit forma panis et vini. et que verba sunt de substā-
tia cōsecrationis. Et an possit mutari aliquid addendo v̄l mi-
nuendo ca. ix. n.
Eucharistie sacramenti minister est solus sacerdos baptisatus et
ordinatus scdm formam ecclesie. ca. ix. o.
Ad eucharistie p̄fectionē requirit debita mīstri intentio ibid post o
Eucharistie sacramenti effectus est duplex ca. ix. p.
Eucharistie sacramētū sex facit in sūmenti digne ca. ix. post. p.
Eucharistie sacramētū nō hz in oib⁹ efficaciam. ca. ix. p. in fine
Excommunicatum sciens aliquem per confessionem an teneatur
eum vitare capi. iij. post. qqq.
Exemplum de reuelatione confessionis ca. iij. post. vvv.
Extreme vnctionis que sit materia ca. ix. s.
Extreme vnctionis forma est duplex scilicet deprecatoria et indi-
catua. ca. ix. post. s.
Extrema vnctio est multiplex quando ad vnctiones membrorū
dimittuntur peccata ca. ix. s. in fine
Extreme vnctionis quis sit debitus minister ca. ix. t.
Extremam vnctionem debet conferre sacerdos proprius nō alie-
nus extra casum necessitatis. nec religiosi mendicantes debent
conferre. capi. ix. post. t.
Extreme vnctionis effect⁹ ē duplex. et ponit ipi⁹ septē fruct⁹ c. ix. v

Extrema unctio quibz debz conferri

ca. ix. r.

Extrema unctio pferendo q ptes corporis inungi debet ca. ix. post r

Extreme unctiois sacramentum quando sit institutum duplex est opinio.

ca. ix. y.

Extrema unctio an sit sacramentum necessitatis et quod potest iterari.

ca. ix. y. in fine.

Excommunicatus an possit dare pecunia p absolutioe ab excomu-
catione. et an possit ab absolvente exigi aliquid :

ca. x. c.

De littera ff.

Filius pputat in legitimam quicqd sibi a pre est relictum si min⁹ est
sua qrtas. Si vo pl⁹ est legatum non defalcabitur

ca. vii. g.

Fratres predicatorum et minores habent privilegium celebrandi in
altari portatili ubicunqz venerint. nec tenentur habere licentiam
episcopi

ca. iij. post. 33. et ca. v. post f.

Fratres predicatorum et minores non debet aliquem nisi maiorem. xiiij.
annorum ad precessionem recipere sui ordinis

ca. iij. ddd.

Fur confitendo furatur quia abscondit confessori bursum nunquid
confessor potest revelare hoc peccatum in confessione com-
missum

ca. iij. post qqq.

Funeralia dicunt illa que cu funere deferunt.

ca. vi. post b

De littera G

Gra in baptismo pferat adulez inequliter et pnullis equlit

ca. ix. post i.

Greci in qua forma baptizant. et quare non exprimunt in forma
personam baptizantem.

ca. ix. c.

De littera Y

Institutio est triplex scz auctoritabilis. corporalis et collationalis
capitulum. i. post b

Ius parochiale quid est. et consistit principaliter in decem

ca. i. a c

Ius sepulture sine ius funerandi qd sit et in qb⁹ pstat

ca. vi. post a

De littera X

Kathedrales ecclesie omnes de dyocesi parochiani censentur. et
possunt ibi convenire audiendo missam et recipiendo ecclesiastica
sacramenta.

ca. v. post a in fine.

De littera L.

Laycus grauius peccat in eodē genere pcti q̄ religios⁹ p̄terq̄ in
tribus casibus. quos vide ca. iij. post ooo
Laycus an plus mereatur ex eodē gñe boni q̄ religios⁹ s̄ ibidem
capitulum iij. post ooo.
Libell⁹ famos⁹ qd sit. et qd faciendū cum tali. ca. iij. post sss

De littera M.

Matrimonij materia et forma que sint ca. ix. q
In matrimonio consensus animorum an sit in carnalem copulaz
vel in quid aliud ca. ix. post. q.
Matrimonij forma nō est bñdictio sacerdot⁹ ibidē post q. an fine.
Matrimonij sacramēti quis sit minister. ca. ix. r.
Matrimonij effectus est quadruplex ca. ix. post r.
In matrimonio quid sit sacramentū et quid res tantum et quid
res et sacramentum ca. ix. r in fine.
Pro matrimonio p̄trahendo an liceat aliqd recipe. Et an pro bñ
dictione nuptiar⁹ liceat aliquid exigi ca. x. f.
Medici indices assessores et aduocati et imperiti tenentur de con
silio. ca. iij. post. n n n.
Mendicantiū fratru p̄ntatoz p̄siliū non sufficit q̄ quis in pascha
abstineat a p̄ceptione eucharistie. ca. iij. post kk
Mulier nō excusat ignorantia iuris ca. ois. de peni. et remis. licet
alias non teneat explicite iura scire ca. iij. post n n.
Mendicantes fratres p̄sentati an possint confessiones audire et
parrochiani eis confiteri sine licentia sacerdotum parrochia
lium. ca. iij. yy. et zz
Mendicantes fratres ad hoc q̄ confessiones sine licētia curatoz
audire possūt qñqz requirunt q̄ vide ca. iij. post. zz
Mendicantes fratres audiētes p̄fessionē nō abutēdo p̄uilegio nō
faciūt p̄iudiciū ip̄i curato ca. iij. post. pp.
Mendicantiū fratru potestas in audiendis confessionibus nō est
amplior p̄tate parrochialiū sacerdotū ibidē post. pp.
Mendicantes f̄res licz possint ordinare clero et poplo p̄dicare nō
tamen sacramēta matrimonij et extreme vnctionis conferre.
Mendicantium frater p̄ntatus si fiat epis⁹ ca. iij. post pp.
copus an possit audire confessiones sicut prius in dyocesi in q̄
fuit p̄sentatus ca. iij. ggg
Mendicantiū fratru p̄sentatoz an potestas eoz pro audiendis
confessionibus iuxta modū cle. dudum traditum sit papalis
vel episcopalis. ca. iij. post ggg.

Ibi etiam habes an dicti fratres possint audire et absolue exēptos
 vel aliorum episcopoz subditos q̄ eius epi a quo hñt licētiā.
Mendicantium fratrum prelati . vt sunt provinciales predico-
 torum vel ministri minoz an possint seipsos pñtare Et quid de
 statutis antea factis ca. iij. hbb.
Mendicantes fratres suspectos q̄ non sunt presentati an epus
 eos arcere possit q̄ de presentatione sua fidem faciant. Et quōd
 probabunt pñtationez ca. iij. post hbb
Ad mendicantium fratrum potestātē audiendi confessiones duo
 requiruntur videlicet vt prelati petant licentiā pñtandi et
 postea eligant et presentant. nunquid episcopus concessa licen-
 tia pñtandi poterit habere pro pñtatis. quos elegerit pñtā-
 eorum. ca. iij. post hbb.
Missaz audire die dñico et festiua in sua parrochia an quilibz par-
 rochian⁹ sub pena pcti mortalis sit astrictus. cap. v. a.
Missam an quilibet teneat audire et quo die ca. v. b
Missa que est in p̄cepto an p̄pria aut quecunqz alia ca. v. c
Misse vba an sit necessariū sensim et distincte audire. ibid post c.
Misse qui negligit partem an peccet ibidem post c.
A missa auditione que necessitas excuset. ca. v. d
Missam qñ nō audit secularis die dñico qñ est pctm. ca. v. post. d
Missam audire die festo. an verbum dei quod magis est p̄eligē-
 dum. ca. v. f.
Missam audiēs dicēdo suas oñones an satisfaciat ibidē post. f.
Missam audiendo a notorio fornicatore an parrochian⁹ peccet
 vel recipiendo ab eo alia sacramenta. ca. v. g.
Pro missis celebrandis an licitū sit aliqd recipe vel dare ca. x. c

De littera N

Notarius an possit pro suo labore in ordinatione aliquid recipe-
 re capi. x. post h.
Nonale quid est ca. ij. post m.
Nonale quod terra semel fuit semp erit nonale. ca. ij. n
Nubentes an sint benedicendi ca. viij. a
Nubentes benedicantur ambo. deinde ante consummatum matri-
 monium fertur diuortium ex causa impedimenti et vterqz cō-
 uolat ad secunda vota an sint postea bñdicēdi. ca. viij. post a.

Manentes qui non sunt benedicti si transeunt ad secunda vota an
sint postea benedicendi. ca. viij. post a.

Matrimonie scde qñ sūt bñdicende et quādo nō ca. viij. b.

De littera D

- Oblatio qd sit. et qd pphendit noie oblatiōis ca. iij. a. b.
Oblationū quinqz sunt species ca. iij. post a
Oblationes quibus personis debentur ca. iij. post b
Oblationes que fiunt ad altaria capellanoz cedunt plebano ta
lis ecclesie in quo sunt sita ca. iij. c
Oblationes que fiunt celebranti in alterius ecclesia sunt rectoris
illius ecclesie nisi celebrās sit episcop⁹ sue dyocesis ca. iij. post c.
Oblationes q̄ fiunt epō celebranti in aliqua ecclesia exempta sue
dyocesis cuius sunt capi. iij. post t.
Oblatiōes possūt monachi siue religiosi recipe tripliciter ca. iij. d.
Oblatiōes voluntarie facte in ecclesijs parrochialibus aut capel
lis infra certā parrochiam constitutis an debeātur episcopo
loci aut plebano ca. iij. e.
Oblatiōes q̄ fiūt in capellis posite infra prochiam alicui⁹ de iure
cedunt prochiali p̄bitero. non aut capellis ca. iij. f.
Oblationes an possint p̄scribi ca. iij. g.
Oblationes quō diuidunt in tres ptes ca. iij. post g.
Oblatiōes facte ymagi cui acq̄rant et q̄s debeat eas p̄cipe ca. iij. i.
Oblationes an possint layci recipe et in vs⁹ eoz puertere ca. iij. k.
Oblationes fidelium q̄ fiunt in ecclia p fabrica nō debēt sub domi
nio laycoz detineri nec de eis disponere ca. iij. l.
Oblationes q̄ fiunt p missis dicendis q̄s sacerdos penitenti inui
git in p̄fessione an possit eas recipere. ca. iij. post. m.
Oblationes an sint de necessitate p̄cepti ca. iij. n.
Oblatiōes in quatuor casib⁹ sūt necessario faciēde ca. iij. post n
Oblationes in quib⁹ solēnitatibus sunt faciēde ibidem in fine.
Oblatiōes ad altare a quibusdā p̄sonis nō sūt recipiēde. ca. iij. o.
Oblatio exterior vt sit deo accepta dz habē q̄tuor p̄ditiōes videli
cet vtilitatis. puritatis. deuotionis et dilectionis. ca. iij. p.
Oblatiōē facē in aliqb⁹ casib⁹ etiā de iuste acq̄sitis nō licz ca. iij. q.
Opera de gñe bonoz in mortali facta valēt ad septē. ca. iij. aa.
Opa extra charitatem facta an remiscēt et resuscitentur quando
peccator per penitentiam resurgit. ca. iij. bb.
Ordines sūt septē scdm̄ theologos ⁊ nonē scdm̄ canonistas ca. ix. z
Ordo sacramētū requirit p̄cipue sex de necessitate. ca. ix. z.

Ordinem non recipit mulier etiā si de facto recipiat. ibidē post. 2.
 Ordinem non recipit non baptizatus. tamen non confirmatus
 recipit. ibidem post. 2.
 Ordo prime tonsure siue clericatus a quibus potest conferri. Et
 a quo minores ordines possunt conferri. ca. ix. post. 2.
 Ordinans alienum sine licentia sui prelati per annum est a colla-
 tione ordinum suspensus. et an ordinati tales sint suspensi.
 capitulum. ix. post. 2.
 Ordines sacros conferendi potest papa dare licentiam non epis-
 copo. capi. ix. post. 2.
 Ordinis materia et forma que sit. Et in quo signo imprimitur ca-
 racter in quolibet ordine. ca. ix. post. 2.
 In ordinibus recipiendis an sit de necessitate q̄ talia instrumenta
 quando character imprimi accipiant de manu episcopi. ca. ix. f.
 Ordinatur infans siue parvulus an recipiat characterē ca. ix. post. f.
 Ordinatur laycus qui nescit litteras si baptizatus est recipit ca-
 racterem. ca. ix. post. f.
 Ordo quilibet requirit determinatā etatē et q̄ sit illa ca. ix. post. f.
 Ordines quib⁹ temporibus sunt conferendi. ca. ix. 3.
 Ordines suscipientes extra tpa statuta sunt ipso iure suspensi ab
 executione ordinū ordinantes vero sūt suspēdēdi. ca. ix. post. 3.
 Ordinis plures eodē die possunt conferri et qui ca. ix. post. 3.
 Ordinatio et ordinandus an debeant esse ieiuni. capi. ix. post. 3.
 Ordines sacramenti quis sit effectus cap. ix. post. 3 in fine.
 Pro ordinis sacramento an possit erigi pecunia cap. x. h.
 In ordinatiōe requirunt tres persone scz eps mīster et notari⁹. ca. x. h.

De littera p

Pactum an preiudicet sepulture. Et quo modo puniantur indu-
 centes ad iurandum vouendum vel fide interposita de sepul-
 tura eligenda et de multis alijs questionibus vide. ca. vi. p.
 Pallio non potest quis vti in aliena provincia sine licentia pape.
 capitulum. iij. post. aaa.
 Papa an possit dispensare ne quis decimas soluat ca. ij. y.
 Papa non potest laycis decimas preteritas aut futuras remittere
 sine causa cap. ij. post. y.
 Papa an possit sine causa dimembrare ep̄atum. ca. iij. post. h.
 Papa nō pōt p̄cipere sacerdoti vt reuelet p̄fessionē. ca. iij. qqq.
 Papa an possit dare licentiam sacerdotibus vt conferent sa-

cramentū p̄firmatiōis Et qđ de alijs clericis et laycis. ca. x. ee
 Parrochiale ius quid sit. ca. i. a.
 Parrochia quid sit. ibidem post. a.
 Parrochianus efficit quis alicui⁹ plebani plurib⁹ modis. ca. i. b.
 Parrochiale ius consilit principaliter in decem Et primo in cura
 animarum. ibidem post c.
 Parrochianus accusat p̄sbyterū de reuelata confessione sed cō-
 fessor dicit se scribere illud non in confessione sed extra cui credē-
 dum erit in hoc causa. ca. iij. post. qqq.
 Parrochialis rector qui ex officio et ratione cure ad sepulturam
 et exequias suo parrochiano tenetur cessante consuetudine si
 habet unde viuat non potest licite pro hijs aliquid petere sed
 gratis oblatum recipere. sed quid si sibi desunt sumptus neces-
 sarij an possit tunc pro hijs aliquid exigere vide. capitulo vi. f.
 conclusionibus quarta quinta et sexta.
 Ibidem etiam conclusionē septima habes qđ clerici extranei qui
 non tenentur ex officio ad exequias et alia spiritualia impen-
 denda possūt licite operas suas spirituales locare et cōuenire
 vt aliquid pro labore habeant.
 Parrochialis rector qui sepulturam et exequias suo parrochiano
 impendit sola hac intentione vt aliquid percipiat alias nō fa-
 cturus incurrit symoniā mentalem et grauiter peccat. ca. vi. g.
 conclusionē octaua.
 Pascha pro tempore accipitur tripliciter. ca. iij. post. hb.
 Plebani non debēt admittēre alienum parrochianum sine licēt.
 proprij. ca. i. c.
 Penitēcia in mortali pctō pacta nō debeat reiterari. ca. iij. cc.
 Penitentiā iniūctā an possit aliq̄s p̄ alio adimplere. ca. iij. dd.
 P̄nias iniūctā q̄libet studeat adimplere p̄pter duo. ca. iij. post dd.
 Penitēs nō tm̄ tenet obedire fratri q̄stū suo curato. c. iij. post bbb
 Penitentiā maior cui debet imponi an comedenti cum excommu-
 nicato vel loquenti cum eo. Et an maior iuranti per euange-
 lia dei an per denz. Et de multis alijs questionibus de iniuncti-
 one penitentie vide. ca. iij. ooo.
 Penitentie materia que sit. ca. ix. k.
 Penitentie forma est absolutio et quomodo debet fieri absolutio a
 peccatis. ibidem post. k.
 Penitentie sacramenti effectus quis est. ca. ix. l. in fine.
 Porcio canonica quare dicitur canonica. Et qđ est duplex portio
 canonica scz episcopalis et parrochialis et de q̄b⁹ debent ca. vij. a.

- Portio canonica prochialis nō debet in decē septē casib⁹. ca. vij. e.
 Portioni parrochiali an possit per pactū renunciari. ca. vij. post g.
 Portio canonica an debeat ecclesie dimisse si apud eam solebāt
 eius maiores sepeliri. vel hinc in qua consuevit audire diuina
 et recipere sacramenta ca. vij. b.
 Portio canonica cui ecclesie debet si quis in vna audit diuina at
 in alia percipit ecclesiastica sacramenta ca. vij. post. h.
 Portio canonica cui ecclesie debetur si quis habet plura domici-
 lia et in diuersis ecclesijs audit diuina et percipiebat sacra-
 menta. ca. vij. post. h.
 Privilegium libere sepulture quis possit concedere. ca. vij. k.
 In privilegio libere sepulture non apponitur hec clausula salua
 iusticia parrochialis ecclesie quid sit faciendum. ca. ix. k.
 Prelatus ea que sunt iurisdictionis potest dupliciter commit-
 tere ca. iij. post bbb.
 Prepositio ista pro accipitur multis modis. ca. vi. d.
 Primitie quid sint. Et q in duobus casibus sunt in pcepto. ca. ij. z.
 Primitie cui debentur et quotta pars debet dari ca. ij. aa.

De littera M

- Quarta episcopalis a quibus debetur episcopo ca. vij. b.
 Quartam canonica tenentur soluere exempti pape ibidē post b.
 Quarta canonica episcopalis de quibus debetur ca. vij. c.
 Quarta episcopalis nō debet episcopo in decē casibus ibidē post c.
 Quarta episcopalis an debeat episcopo de relictis factis hospi-
 tali seu fraternitati. ca. vij. d.
 Quarta episcopalis an debeat episcopo de legato facto alicui
 vt singulari persone. Et an habeatur de legatis pro male abla-
 tis. ca. vij. post d.
 Quarta an debeat habere ecclesia parrochialis de relicto facto sim-
 pliciter minoribus quando quis etia aliquid reliquit intuitu
 sepulture et iste postea est alibi sepultus puta casu vel mutādo
 electionem sepulture. ca. vij. f.
 Quarta parrochialis debet de legato facto rectori ecclesie in quo
 elegit sepulturam pro missis dicendis ca. vij. i.
 Quarta parrochialis debet de donatione causa mortis. ca. vij. post i.
 Quarta parrochialis debetur de hijs quādo datur frater aliquis
 executor ad distribuendum certam summā arbitrio suo et ipse
 distribuit in fratres ca. vij. l.

Quarta debetur quando quis eligit sepulturam apud fratres et
 petit defunctus cum habitu fratrum sepeliri. ca. vij. post l.
Quarta debetur cathedrali ecclesie si episcopus sepelitur in mo-
 nasterio mendicantium ca. vij. post l.
Quarta cui debetur si scholaris in studio eligit sepulturam apud
 fratres et eis legavit de bonis que habet in partibus suis. Ca-
 pitulum. vij. m.
Ad quartam soluendam per quem possunt fratres compelli vide
 capitulum vij. post. m.
Quarta cui debetur si infirmus in una parrochia facit se deferri ad
 aliam et ibi moritur ca. vij. post. m.
Quarta episcopalis et parrochialis quod extrahunt ibidem. post. m.
Questuare sine colligere ut quis possit in episcopatu vel parro-
 chia an possit aliquid dare sine exigere sine vicio symonie vide
 capitulum. k. k.

De littera R.

Religiosi omnes excommunicantur qui in sermonibus suis vel
 alibi retrahunt audientes a solutione decimarum Similiter et
 illi qui requisiti in audiendis confessionibus eisdem conscien-
 tiam soluendi non faciunt. ca. ij. f.
Remedium quid sit et quomodo describitur ca. vi. c
Remedium in certo quid potest ex laudabili consuetudine a par-
 rochiali rectori ab heredibus defuncti licite recipi et exigi. capi-
 tulum. vi. h. conclusionem decima.
Remedium non potest licite ex consuetudine recipi ubi antequam
 a debentibus exigitur consistit in incerto et eius quotta ignorat
 sed per rectorem et heredes defuncti aut alias interpositas per-
 sonas ad certum quid et quottam ex conventionem aut pacto re-
 ductum exigitur et recipitur. capitulum. vi. post. h. conclusio-
 nem responsa.
Remedium non potest licite recipi propter malam decimationem
 aut offertoria aut alia iura neglecta per defunctum ca. vi. i.
Remedium aut oblagium solitum ex laudabili consuetudine re-
 cipi non possunt layci per statutum tollere quo minus exigi et
 recipi possit. ca. vi. post. l.

De littera S

Sacerd
 Sacerd
 Sacerd
 Sacerd
 mori
 Sacerd
 catione
 episc
 Pro fac
 recip
 Scolare
 tia sp
 pi. ca
 in pa
 Scanda
 Sepult
 Sepult
 possu
 Pro sep
 pact
 Pro sep
 phiet
 exaci
 Sepult
 Sepelie
 Sepelin
 Ibi v
 Sepult
 Sepult
 Sepult
 Sepult
 indic
 Sepult
 volum
 an p
 fun?
 Sepelie
 inter
 pum
 Sepult

Sacerdotalia indumenta sunt sex ca. i. post p.
Sacerdos proprius dicitur quis dupliciter. ca. iij. post z.
Sacerdos proprius est triplex. ca. iij. z.
Sacerdos qui in mortali crimine executione alieni ordinis opat
mortaliter peccat. ca. iij. post kkk. in fine
Sacerdos secularis luxuriando aut committat simplicem forni-
cationem vel an efficiatur votifactor et incidat in casum reservatum
episcopo. ca. iij. post ooo.
Pro sacramentalium et spiritualium collatione an licet aliquid
recipere sine dare ca. x a.
Scolarem qui est in studio non potest episcopus loci ordinare sine licen-
tia speciali sui originarii episcopi quous sit de foro talis episcopi
pi. ca. i. post b. Et quid de absolutione excommunicationis qua
in partibus incurrit ca. iij. post ggg. in fine
Scandalum est duplex scilicet actuum et passivum ca. iij. post ddd.
Sepultura dicitur sex modis ca. vi. a.
Sepultura siue ins sepulture laici respectu quietatis habere non
possunt. sed quo ad usum habere possunt ca. vi. b.
Pro sepultura aliquid accipere aut exigere occasione funeris ex
pacto est oino illicitum et symoniacum ca. vi. e. in i conclusionem.
Pro sepultura siue remedium aut alio nomine vocetur non potest
consuetudine introduci ut aliquid detur ubi precessit pactio siue
exactio ibidem conclusionem secundam.
Sepultura cuius expensis fiet. ca. vi. post k.
Sepelienda sunt corpora defunctorum propter tria. ca. vi. l.
Sepeliri ubi debet quis nulla electa sepultura ca. vi. m.
Ibi vide xiiij. casus de diversis personis ubi sunt sepeliende.
Sepulturam quis potest eligere ca. vi. n.
Sepulturam potest eligere pater pro filio impubere ibidem n.
Sepulturam an possint eligere religiosi ibidem n.
Sepulturam an possint eligere decapitandi et alij qui ad mortem
indicantur. ca. vi. o
Sepulturam eligat parrochianus apud fratres mendicantes qui
volunt ire processionaliter ad deferendum funus ad eorum ecclesiam
an plebanus possit hoc inhibere. ita quod teneant primo portare
funus ad ecclesiam parrochiale. ca. vi. post o.
Sepelientes de facto usurarios manifestos excommunicatos et
interdictos fratres mendicantes an possint puniri per episco-
pum et qua pena ca. vi. post o.
Sepultura ecclesiastica quindecim differentiis personarum est inter-

dicta. ca. vi. q.
 Sepeliuntur de facto in ecclesia vel cimiterio corpa quib⁹ est. eccle
 siastica sepultura interdicta. quid faciendū est cū eisdē. ca. vi. r
 Sepeliēdi sūt suspensi et decapitati ac aliij morte puniti ibid post r
 Sepulturā elegit aliq^s in ppria ecclesia et nihil ei legauit. alijs v^o
 ecclesijs multa legauit an possit de hijs peti quarta. ca. vii post i.
 Sigillū p^oessionis ad que se extendit in p^oessione dicta ca. iij. rrr
 Sigilli p^oessionis et sigilli secreti an sit eadem rō ca. iij. vvv.
 Sigilluz secreti nullomodo licet reuelare nisi in duobus casibus
 ibidem post vvv.
 Soluere vel ligare nō pōt q^s nisi subditos suos ca. iij. post rr.
 Sponsalib⁹ cōtractis ante secutas solemnitates an carnalis com^o
 mixtio sit peccatum. ca. viij. c.
 Statutū capituli omnis vtriusq³. de peni. et remis. debet frequē
 ter in ecclesijs publicari et quomodo. ca. iij. n n.

De littera B.

Verbum dei audire quādo tenetur quis ex p^ocepto. et quādo non
 audit an peccet mortaliter aut venialiter ca. v. e
 Virginem corrupens cū occasione ip^a effecta est publica mes
 retrix an talis reus efficiat oim peccatorum per ipsam in mes
 retricio commissorum. ca. iij. post ooo.
 Vultus pecudis est duplex scz exterior et interior ca. iij. bbb.

Finis Registri.

a vi. q
est. eccle
.ca vi. r
d post r
alijs vo
ij post i.
.iiij. rrr
ij. vvv.
casibus
st vvv.
post rr.
is coma
ca. viij. c
frequē
iiij. n n.

do non
ca. v. e
ica mes
i in mes
ostooo.
iiij. bbb.

R

qđ pa
petici
luscip
dicati
uine n

Ca
pa
Et

C

ius qu
Est a
tismal
tismal
males
dicat
aut pa
inter e
regere
adnem
longe
fidelim
q pum
lrrr. d
alicui
rone de
constit
rochia
Secdo

Prolog⁹ in prochialem Curator.

Interpellauerunt me plures animarū curatores ut post ea que per me collecta et impressa fuerunt quādam necessaria de iuribus parochialibus cōpendiose differerē et imprimi curarē. Quod quidē libentius ut in sorte eorundē cōsideratus p hoc opusculum.

quod parochiale curatorū nomiari et per capita partiri placuit. petitioni eorum satisfaciens determinandū et noi ipsoz dicanduz suscipio. In quo siquid quod ipsoz aures offendat ingenij mei tarditati. Si vero aliqd iuri consonū ac laude dignū inuenerint diuine maiestati bonoz oīm largitrici attribuendū esse censeat.

Capitulum primum quid sit ius parochiale et in quibus consistat Et quid sit cura animarum.

Grataturus igitur de iuribus parochialibus a diffinitione iuxta Liceronis sententiā exordiedū decerni. Ad cui⁹ emendatiā. Quero Quid sit ius parochiale et in quibus consistit. Ad hoc dico q Ius parochiale est ius quod debetur ratione ptiōis cure aīaz alicuius parochie. Est aut parochia locus in quo degit popul⁹ alicui ecclesie baptismali deputat⁹ certis finib⁹ limitatus. vñ plures ecclesie baptismales nō debent esse in eisdē limitib⁹. xvi. q. i. Plures baptismales. et in ca. pastoralis. de hijs que fiūt a p̄la. Aliqñ parochia dicit⁹ totus ep̄atus ut in c. de rapto. de parochi. c. sup eo. Dicit⁹ aut parochia quasi particio cure Nam cura populi partita fuit inter ecclesias parochiales ideo rector talis ecclesie dicit⁹ populū regere ut in c. de capel. monach. fuerunt aut prochie diuise post aduentū xp̄i. xij. q. i. c. i. Episcopat⁹ vñ p̄uētie fuerunt diuisi longe ante aduentum xp̄i. Nā vbi prius morabant⁹ p̄ncipes in fidelīū seu eoz prothoslamines ⁊ flāmines fuit statutū per aplos q p̄m̄ates archiep̄i et ep̄i constituerent ut habetur. in c. i. et ij. lxxx. dis. et c. i. lxxxix. dis. Sed quō efficit⁹. quis parochianus alicui⁹ plebani. Ad hoc dico primo q q̄s efficit⁹ prochiā⁹ alicui⁹ rōne domicilij infra terminos parochie sue. Nāz statim q quis constituit hospitij in aliena parochia cū aīo ibi manēdi sit parochianus illius de paroch. c. vltra et in ca. ad aplice de deci. Secōdo quo ad sacramentū confessionis et eucharistie efficit⁹ quis

Capitulum Primum.

parrochianus alicuius cū p maiore ptem anni puta p plus q̄ p
sex menses in ea moram facit licet ibidē non trāstulerit domiciliū
sūm Panor. in ca. Dis vtriusq̄ de peni. et remis. Secus autē est de
sacramēto ordinis. Nā licet scolaris qui cā studiū moratur in p̄
rochia alicui⁹ plebani statim efficiat parrochianus ip̄s et sit de
foro ep̄scopi talis dyocesis et ligetur statutis et sentencijs ip̄s
ep̄s. non tñ sine licentijs speciali sui ep̄scopi originarij poterit ip̄m
ordinari. vt in ca. Significasti. de offic. archidyac Quod est cōtra
ep̄os q̄ dispensant in votis cū scolarijs vel conferunt eis ordines
non habitātes domiciliū qz nō possunt ex eo q̄ nō sunt necessaria
sacramēta hoc tenet Panor. in c. nullus de parroch. et Hosti. in
summa. c. ti. §. Quis intelligat versus finem vbi vidi rōnem di
uersitatis. Si quis vero in diuersis prochijs eq̄liter deger est par
rochian⁹ vsusq̄ vt in l. assūpto. ff. ad municipal. viator vō cuius
libet ecclesie ad quā venit parrochian⁹ esse intelligit. ff. de indic.
in l. Heres absens Dxor autē est illius ecclie prochiāna cuius est
marit⁹ et. vt in l. filij. ff. ad municipal. Hoc q̄stū ad psonalia s̄
quātū ad realia secus. l. de mulieri in quo loco mūera rē. l. i. li. x
Ex p̄dictis ocludit q̄ plebani nō debent admittere alienū prochi
anū sine licentijs sui p̄prij sacerdotē neq̄ ad ordines neq̄ ad peni
tencias neq̄ ad sepulturas vt in ca. ij. et iij. de parroch. et in c. ois
de peni. et remis. qz absolutio vel ligatio a nō suo indice facta nō
valet. vt in c. Ad audienciā de p̄snet. et in c. ad fi. clerici de indic.
Et p hoc poneret q̄s salcē in alienā messem qd nō est faciendū vt
in c. venerabilē de elec. Ad scdm̄ quesitū r̄ndendo dico q̄ ius par
rochiale p̄sistit p̄ncipaliter in decz. Primo in cura aīaz ipsorum
parrochianor. Secdo in decimis et p̄micijs. Tercio in oblationi
bus. Quarto in penitentijs recipiēdis. Quinto in missis audien
dis. Sexto in sepulturis et remedijs. Septio in canonica portioe
Octano in b̄ndictione mulierū. Nono in collatione sacramētor
Decimo in p̄uentib⁹ qualitationē curato obicientib⁹ de quib⁹ p
dendo dico q̄ ius parrochiale p̄mo et p̄marie p̄sistit in cura aīaz
ipsor prochiānor. Ad cui⁹ euidentia Quero qd sit cura aīarum
Solutio post. Hosti. et An in d. c. omis. cura aīaz sic describit.
Cura est vigil et onerosa ac sollicita custodia animaz alicui com
missa vt curet ne pereant sed saluent p̄petens ex lege v̄l p̄missioe
canonica aut consuetudine seu p̄scriptione p̄ sedē aplicam non
improbata. Hanc diffinitionē p̄pter dños curatos p̄ singula de
clarabo vt ex ea officiū debitū p̄pendant. Primo dicitur Cura est

vigil
ex ca
solli
mici
glij
mon
glug
tibu
in ca
offic
bren
miss
miss
nis o
cleric
sequ
teneat
in c.
p̄dic
sacra
de tra
et rem
p̄ oct
tabit
ait
dicif
neū m
festin
miten
cum
serua
merit
nisi. §
sive in
et in p
rochi
vtrius
ordi. c.
et c. m
canon

De iuribus parochialibus.

vigil et onerosa ac sollicita custodia aiaz. Nec pericula sumitur
ex ca. intellexim⁹ de eta. et quali. §. si. ibi Circa curam tibi pmissa
sollicitudine exercere studeas indefessaz. et in ca. p. hiani de ho
mici. li. vi. ibi. Circa gregis eiusdem custodia sollicitis excitati vi
gilis et animaz saluti ingo attentione cogitatiois intendere sub
moneda noxia et agendo pfutura debem⁹ vt excusso a nobis ne
gligentie somno nostriqz cordis oculis diligentia sedula vigilā
tibus aias deo lucrifacere sua nobis cooperante grā valeam⁹ Et
in ca. i. de offic. archi. et in ca. si. de offic. archiepi. et in c. vno de
offic. p. micerij vbi ad hoc sunt textus rotundi quoniam verba grā
brenitatis allegādo hic ptermitto. Sequit in descriptione om
missa alicui vt curet ne pereant sed saluent scz instruendo sibi cō
missos in fide et morib⁹ et in vicijis fugiendis ac vtiutibus et bo
nis opibus exercendis. x. q. i. Placuit et in ca. vt quis et ca. vt
clericor⁹ de vi. et ho. cle. et c. deus qui de peni. et remis. Ex quo
sequit q⁹ si male vl negligenter curet obligatur deo cū sibi de hoc
teneat reddere rationem vt in ca. Irrefragabili de offic. ordi. et
in c. cū ad monasteriū. §. abbas de statu monach. Et non solum
pdictis modis curare habz sed etiā visitādo corrigendo puniēdo
sacramenta ecclesiastica exhibendo rē. vt in ca. dudū. ij. de elec.
de transac. ca. veniens et in ca. omis vtriusqz. §. sacerdos de pe.
et remis. Caueat igitur sibi dicit hosti. q⁹ semp hanc obligationez
p oculis habeat ne repiat negligēs l⁹ dormiēs qz dī psal. Nō dormi
tabit neqz dormiet q⁹ custodiet israhel. Nec mirū qz sicut Bern.
ait Non dormitat neqz dormit q⁹ impugnat israhel. Ideo curato
dicit puer. vi. Si spospōderis p amico tuo defixisti aput extra
neū manū tuā illaqueatus es vbi omis tui teipm libera discurre
festina suscita amicuz tuū ne dederis somnū oculis tuis nec dor
mitent palpebre tue leguntur et exponunt hec verba in ca. Nisi
cum pudem de rennariat. §. veruz Quod si hoc curat⁹ diligēter
seruauerit esto q⁹ ppter duriciaz plebis non pficiat tutus erit et
meritum suum habebit vt in ca. sit rector. xliij. dis. et in dicto c.
nisi. §. potro in fi. Sequit in diffinitione ppetens ex lege scripta
siue iure cōmuni sicut patet in epis de offi. ordi. ca. Loquerente
et in prelatiis qui p electionē creant⁹ et in rectorib⁹ ecclesiariū par
rochialium q⁹ sunt auctoritate sui iudicis instituti. vt in c. omis
vtriusqz de peni. et remis. et de offic. archi. cum satis et de offici
ordi. c. Si sacerdos et c. cum ab ecclesiay et c. ad reprimendam
et c. nuper de sententia ex. Dicitur consequēter vel commissione
canonica ab epō generaliter vl specialiter facta vt pēz in archid

Capitulum Primum.

de. offi. archidi. c. i. et in archiepiscopatu de offi. archiepiscopatu. c. si. et p totu. Et in officiali suo de instit. c. iij. de appellac. romana. ij. li. vi. Et in vicarijs eccliaz perpetuis de offi. vica. ad hec et etiā ex causa ad tempus pstituti de appellac. c. peruenit de offi. ordi. cū vos vel a papa p privilegium generale vel speciale. xxiij. dis. c. i. de transac. c. ij. de offi. de lega. qm abbas in si. vel per ppositionē ex certa sciētia pfirmatā de transac. venies. §. si. Et sequēter dicitur in descriptione aut p̄suetudine vel p̄scriptione Nam metropolitani in sua et etiā aliena p̄uincia Et ep̄i in alienis dyocētib⁹. Et etiā abbates archidi. et capella. et filies iura ep̄alia et parochiale curā et ad hec p̄tinentia in q̄tū ista possūt in ip̄os cadere et per p̄suetudinē et p̄ p̄scriptionē acquirūt. Sicut de cōsuetudine p̄batur. de elec. dūdū. ij. §. tandē de offi. ordi. quāto et c. duo simul et c. irrefragabili et in plurib⁹ alijs iuribus De p̄scriptione p̄batur in. c. ex transmissa et c. auditis et. c. cū olim de p̄scriptione nota ruij. q. ij. in sūma. Dicitur in fine. p̄ sedē aplicam non improbatā hoc ideo dicitur. qz p̄suetudo non p̄ficit nisi sit rōnabilis et p̄scripta vt in c. si. de consuetu. Irrōnabilis autē iudicatur per sedē aplicā si ex ea līmites confundant vt in c. cū sint hoies de dec. Vel si exinde alijs graue p̄iudiciuz infertur. vt in c. Sinḡ gestum de decimis de maio. et obe. cū inferior de consuetu. cū olim Etiam quātū ad p̄sonā priuatā reprobat vt nec curam acquirat ex consuetudine nec sibi eligat p̄fessorē vt in c. Si ep̄us de peni. et remis. li. vi. in p̄scriptione talū vero requirit bona fides et iust⁹ titulus aliqui p̄ sedem aplicā reprobat de deci. dūdū de p̄scripti. si diligenti de offi. ordi. cōquerente de maio. obedi. inter quatuor et in ca. olim i. et iij. de resti spol. hec. Hosti. Et disint curam aiaz que vocat pastoralis q̄ prelatis eccliaz cōpetit sup onus suas Et est duplex vna est fori contenciosi vt corrigere visitare excōdicare suspendere interdicare de qua specialiter. in c. dūdū. ij. de electio. et in c. ad hec de offi. archidi. Alia est fori p̄nialis quā hz p̄sbyter parochialis videlicet audiendi p̄fessiones. p̄sūlēdi dirigendi in eis et absolūēdi et p̄nias inuigendi et hec ambecure trahunt ex diffinitione. de p̄ma tñ nō agim⁹ in materia opusculi n̄i de scda vero sic. Et p̄mā habere pōt nō sacerdos non scdā notat zelus in cle. igitur de rescrip. sup verbo. curato. ¶ Circa predicta quero Quis possit p̄mittere curā aiaz Ad hoc dico qz curā aiaz p̄mittere p̄tinet solū ad ep̄m dyoce. ad quē de iure cōmū spectat institutio auctorizabilis vt in c. ex tua de fil. p̄sbi. in c. cum satis de offi. archidi. de offi. del. sup eo de p̄uinc. cum et plantare. §. in

ecclie
p̄firi
ecclie
p̄ben
grōs
hūm
linqu
rere
c. qu
per o
sym
p̄ben
episc
est. x
intra
p̄ma
epos
tūm
vt nū
corpa
de cor
cutor
archi
ligit.
refer
offi. l
vi. sup
opinc
impr
realis
Zher
minu
vbi d
nit cu
et tri
ratus
idco
di. ¶
cura
nis ne

De iuribus parrochialibus.

ecclesijs et in c. cū ex iniuncto in fi. de here. Et hec institutio loco
pfirmationis habet. et ante illā nec pntatus nec is cui collata est
ecclesia administrare dicitur. ut in c. cū iam dudum et c. in lateran. de
pben. Quod si fecerit pōt Epūs talē remouere nisi dispensauerit
grōse ut in c. ex frequentib⁹ de insti. et c. vlti. de cle. de Est aut rō
huius iuris q sine auctoritate epī. nemo possit intrare vel dere
linquere eccliā in c. admonet de renuncia. quia nemo dicit se inge
rere in talib⁹ sed qui vocat a deo tanq̃ aaron ad Hebre. v. et in
c. qualiter de elec. viij. q. i. in scripturis. Et quibet intrare debet
per ostiū quod est xpūs. Johan. x. alioquin fur censetur et latro
hij Grego. i. q. i. ordinationes. vij. q. i. non furem et in c. eū q de
pben. li. vi. Dicit ergo ingerere se is qui intrat preter auctoritatē
episcopi dyoce. de offi. ordi. qm in plerisq. s. si ep̃s em xpī vicari⁹
est. xxxij. q. v. mulierē et in c. vno de sacra vncti. Ideo q sine ep̃o
intrat dirupto ostio cur⁹ vicarius est. Epūs talē bñficio et officio
priuare pōt ut in c. relatum de iure patro. Quod si districtius p
ep̃os obseruaret non ita possim plures se de possessionibus vacā
tium eccliarū sine titulo ex sola pmissione laycorū intrmitterent
ut nūc pmmuter sit in dyoce. patauen. Secda vero institutio est
corpalis que ad archid spectat de iure cōmuni. vbi aliud non est
de consuetudine q sequit. Hanc pcedentē institutionē tanq̃ exe
cutoria de hac expresse loquit c. ad hec et c. ut nostrum de offici.
archid. Est et tercia institutio q pro collatiōe ponit et de hoc intel
ligit. c. cū venissent de in institu. de excels. prela. c. ij. de preben. c.
referente. vñ et pcessio pro institutionē ponit ut in c. dilectus. de
offi. lega. De materia aut cure no. archi. in c. is qui de si. pspi. li.
vi. super ver. cura. Sed quia de cura aīaz sat⁹ supra iuridice ut
opinor dixi. Ideo hīs aliqua practice adiciendū dignū duxi. Et
imprimis pfecto dolendū est. qz sola verbalis cura habet et non
realis vix est qui possit dicere curauim⁹ habilonē et nō est sanata
Ihere. li. quasi diceret curatus feci qd debui et non stetit per me q
minus te sanasse tu nolisti. tibi fecisti non mihi. xliij. dist. Ephes
vbi de hoc et. xlvij. dist. c. vl. Sed ē q sanari desiderat sed nō inue
nit curatōrē. Ideo notent dñi curati q triplex est cura eorū sicut
et triplici laborat incomodo qui eis committitur. Est em vulne
ratus famelicus et spoliatus sicut typice exponitur. Luce. x. Et
ideo curatus debet habere curam medendi pascendi et induens
di. **H**ec triplex cura tangitur ysaie iij. vbi vir iustus recusans
curam animarū dicit non sum medicus et in domo mea non est pa
nis neqz vestimentū quasi diceret non sum sufficiens ad medendū

Capitulum Primum

quia non sum medicus neq; ad pascendū q; in domo mea non est
panis neq; ad induendū quia nec vestimenta sunt in domo mea.
Primo igitur curatus debet habere curā medēdi vt docet Augu
in c. sacerdos. iij. q. vij. dicens Sacerdos vt sapiens medicus et
perfectus primū sciat sua pctā diluere et postea aliena detergere
et sanare et in c. ois de pe. et remis. dicit Inno. papa Sacerdos
autē sit discretus et cautus vt more periti medici sup infundat
vinū et oleū vulnerib; lanciai Sz q; officiū ignorat curādi quō
curat Ideo cū sit ars arcū regimen aiaz vt dicit Inno. quar
tus in c. cum sit de eta. et quali. necessaria est scientia prelato qua
sciat curare animas. Duo sunt q; maxie medelā impediunt. Pri
mus est ignorantia vt habetur. xxxviij. di. per totum Mazibidē
in .c. dicitur. Ignorantia mater cunctorū est errorū maxime in sa
cerdotibus dei vitanda est qui docendi officiū in populo suscepe
runt Quod si curatus dicat habeo scientiā dicit sibi dñs ostende
mibi ex opibus curam tuā sicut in simili d; de fide. Jaco. ij. Ideo
conquerit dñs de curatis ysa. i. Vulnus et liuor et plaga tumēs
non est circūligata neq; curata medicamie neq; vota oleo et pce
dit omne caput languidum et omne cor merens a planta pedis id
est a minimis curatis vsq; ad verticē. i. epō non est sanitas in eo
quasi diceret dñs. Vulnus luxurie nō est circūligatū fasciis con
tinentie plaga tumēs superbie non est vota oleo hūilitatis intime
sed omnes fere magni et parui iacent vulnerati linefacti et plagati
Scdm qd in curato impedit medelā spūalē est mala vita vnde si
curatus habeat et ducat malā vitā obijciat ei medice cura teipm
Luc. iij. et iterū luc. vi. et Math. vij. Eijce primū trabez. i. mag
nū peccatū de oculo tuo anteq; festucam trahas de oculo meo. i.
minus pctm vñ Bre. Qua fronte mederi pperat q; in facie vuln
portat Vulnus in facie est pctm in ostensionē. Jā hen ignominia
et pctm aliquorū curatorū laycis notoria sunt Scdo curatus debz
habere curam pascendi. Et namq; sicut petro dicit. Pasce oues
meas. Job. vlt. et in .c. significasti de elec. vbi Bern. dicit tercio.
dictū est pasce nec munge siue tonde semel auditū est sed vos cu
rati lac bibitis lanam induitis et carnes cōeditis et gregez dñi
non pascitis. Cōtra id quod p̄cipit btis Petrus. i. pet. v. pascite
eum qui in vobis est gregem dñi. Et dixit dñs petro ter pasce zc.
quasi diceret dñs dicit Bern. pasce verbo p̄dicatiōis exemplo cō
uersationis et fructu orōnis Debet ergo curatus Primo pascere
verbo predicationis quod quātū necessariū sit habetur. iij. Reg
xx. Custodi virū istū quasi lapsus fuerit erit anima tua pro anima

eius
Ite
in m
dine
res s
iij. di
vbi d
pred
confe
cipu
rubu
nobis
tij. L
est ga
Luc.
Ac. ij
galli
ideo
tales
xij. N
israh
betur
defen
Past
Hunc
exho
lachi
requi
gas n
deside
sicut
non c
colice
in eua
Adan
loqui
tuam
officiū
predi
muta

De iurbus parrochialibus

eius aut talentum argenti appendis .i. exhortationis verbum.
Item ezech. xxxiii. dicitur. In pascuis vberibus pascam eos
in montibus excelsis vbi ysa. sanctarum scripturarum altitu-
dines quasi montes pascue sunt et. yhere. iij. Dabo vobis pasto-
res scdm cor meum et pascunt vos scientia et doctrina Itē Exo.
iij. dicit qd mo ysa pascibat oues et minauit ad interiora deserti
vbi dñs in rubo ardenti apparuit. Quod fit cum curatus verbo
predicationis subditos ad cor reducit et ibi apparet dñz exterior
consolatio relinquit pro interiori Sicut paui christus duos disci-
pulos euntes in emans Luc. xxiiij. quibus dum loqueret arsit
rubus. i. cor vnde dicebant. Nonne cor nostrum ardens erat in
nobis dum loqueretur in via et aperiret nobis scripturas Eccle.
xij. Consurgent scz peccatores a peccato ad vocem volucris id
est galli. Hic gallus petrum negantem ad lachrimas excitauit.
Luc. xxi. quia in pdicationibz frequēter homines cōpungunt. vñ
Ac. ij. Hīs auditis corde compuncti sunt. Sed plures curari
galli gallinacij. i. capones pingues sunt et non galli macilenti et
ideo pre pinguedine non possunt cantare. i. predicare vnde cōtra
tales loquitur. ysa. lvi. canes muti non valētes latrare. Et ezech
xiiij. Non ascēdistis ex aduerso neqz opposuistis murū pro domo
israhel vt staretis in prelio in die domi vbi Gre. in pastoralis et ha-
betur in. c. Sit rector. xliij. dist. Ex aduerso quippe ascēdere ē pro
defensione gregis libera voce huius mundi potestatibz cōtraire
Pastores em recta timuisse dicere quid aliud est qz terga pbnisse
Hinc paulus loquēs de curato ad Titum pmo ait vt sit potens
exhortari in doctrina sana et eos qui cōtradiciūt arguere Et ma-
lachi. ij. Labia sacerdotis custodiūt. i. custodire dñt sciaz et lege
requirent ex ore eius scz subditi. Cum ergo dicit legem. non nu-
gas non fabulas nō philosophica. nō grammaticalia. sicut eps
desiderius qui grāmaticā pdicabat vt in. c. multa lxxxvi. dist. qz
sicut dicit ibi Grego. in vno ore se cum laudibz ionis Landes xpi
non capiūt. Vñ et prohibent sacerdotes comedias legere et buc
colicoz versuum verba cantare. xxxvij. dist. sacerdotes. Sz dñt
in euangelijs aplis et pphetis studere. quia de hoc habēt pdicare
Marc. vl. Predicate euangelium omni creature Hinc etiā per ysa.
loquit dñs curatis. lviiij. Clama ne cesses sicut tuba exalta vocē
tuam et annuncia populo meo scelera eoz vbi Grego. Precomis
officiū suscipit quisquis ad sacerdotiū accedit Sacerdos ergo si
predicationis est nescius quam clamoris vocē daturus est preco-
mutus. Hinc etiam Paulus. ij. ad Thim. iij. dicit Predica vbu

Capitulum Primum.

Insta oportune importune. Nec omnia Greg. in dicto. c. sit rector
 Debent aut curati cū hūilitate predicare non cū arrogancia ne
 ipsum magistrum elationis scz dyabolum quem verboꝝ iaculis
 insequantur elatis moribꝝ p̄dicent. xvi. dist. hoc habet. Nec ci-
 bum vel premium de p̄dicatione expectent Vñ Michæ. iij. Nec
 dicit dñs super p̄phetas qui seducūt populū meum qui mordent
 dentibus suis et p̄dicant pacem et si quis non dederit in ore eorū
 quippiā sanctificant super eum p̄liū. Sed nūc dolendū est qꝫ pau-
 ci curati p̄dicationi et multi lacti et lane intendunt. Quod con-
 queritur dominus per Ezech. xxiiij. c. Nonne greges pascunt
 a pastoribꝝ scz verbo p̄dicationis p̄t responderi qꝫ modo nō. Vñ
 infert. De pastoribus qui pascunt semetipsos quoz deus venter
 est. vt dicit ap̄lus ad phil. iij. Isti assimulantur laban qui cū ton-
 deret oues iacob fugit Bēn. xxi. quia cum curatus lacti et lane
 et non p̄dicatione intendit cristum amittit. Unde Grego. Aie
 pereunt et ipsi de tpalibus comodis letātur Michæ. iij. Qui cō-
 mederunt carnem populi mei et pellem eiꝝ desuper excoreauerūt
 et ossa eoz confregerunt et conciderunt sicut in lebetes Ecce ipsi
 se lupos exhibent gregi ipsi rapiūt. ipsi dispergunt ipsi peremunt
 Et ysa. iij. Conqueritur dñs de curatis dicēs. vos em̄ de pasci estis
 vineam meam id est ecclesiam et rapina pauperis in domo v̄ra.
 Quare atteritis populum meum et facies pauperū commolitis.
Tercio curatus debet pascere subditos exemplo bone conuer-
 sationis plus em̄ dicit Grego. monent exempla qꝫ verba. Unde
 iacob. posuit virgas decorticas ante oues parituras vt simili-
 ter fetus p̄ciperent. Gene. xxx. c. fertur de quadam muliere qꝫ cū
 accusaretur de eo qꝫ peperisset ethiopez excusata fuit ppter yma-
 ginem ethiopis quā ante oculos habebat depictam quādo con-
 ceperat. Ita et subditi excusant. quia non vident nisi exemplum
 ethiopum curatorū. Contra quos dicit. Grego. et habetur in. c.
 p̄cipue. xi. q. iij. Scire prelati debent quia si peruersa vnqꝫ perpe-
 trant tot moribus digni sunt quot ad subditos suos perditionis
 exempla transmittunt. Unde necesse est vt. tanto se cautius a
 culpa custodiant quanto per praua que faciunt non soli moriunt
 Tales curati populum scandalisantes assimulantur. Abal qui
 interpretatur scandalisator. et male respondebat nuncijs dauid
 quando tondebat oues Regū. xxv. Sic et illi male respondent
 nuncijs dauid. id est pauperibus cristi vnde filius mortis est qꝫ
 nō solū inuigil blādiēdo et tōdet adulādo sz etiā interficit praua
 exēpla ostēdēdo et excoiat p̄ violētā auferēdo et carnē p̄medit in

corpe
 possit
 nedic
 tyran
 et vi
 Sam
 debet
 qñ in
 Eleo
 Mo
 Ero
 ibi d
 scz si
 mea
 inter
 imm
 lach
 in c.
 quan
 dunt
 come
 Ip̄si
 quia
 curat
 recip
 qd h
 se. M
 In g
 ad in
 puo
 curat
 tueat
 metu
 regin
 per s
 ram
 sūt v
 est op
 vestu
 duas

De iurbus parochialibus

corpe affligendo. vñ Zacharie. xi. pascere pecora occisionis q̄ qui possiderat occidebāt et non dolebāt ⁊ vendebāt ea dicētes. *Bea* nedicus dñs diuites facti sum⁹. Nec grāuāctiones latronū et tyrannorū sunt nō pastoz qui dñm bñdicunt cū diuitias p furta et violētiā acquirūt. Tercio curat⁹ dz pascere fructu oꝝonis vñ Samuel ait. i. Regū xij. Absit a me hoc vt cesset orare p vobis debet ergo curat⁹ orare p suis parochiāis et spēaliter in altari qñ in modū crucis expansis manib⁹ gerit ymaginē crucifixi. psal. Elevation manuū meaz sacrificiū vespertinu⁹. Sic orabat etiam Moyses p populo ptra amalech. i. demones lingentes sanguinē. Exo. xvij. Sed necesse est q̄ manus ei⁹ sustentarent ab Aaron vt ibi dicit qui interpretatur fons fortitudis ⁊ ab Or qui dz ignis vt se⁹ sit fortis in ope et feruens in mente. psal. Et in meditatione mea exardescet ignis. Sed sup omia studeat lauare manus suas inter innocentes. vt dñt psal. Ne pollutis manibus psumat agni immaculati sacras cōtingere carnes. Ideo dz sacerdotib⁹ Na lachi. Offertis sup altare meū panem pollutū vbi Yero. et habet in c. Sacerdotes. xlix. dis. Sacerdotes nomen dñi despiciunt et quantū ad se panē pollutū offerunt qui ad altare indigne accedunt de oꝝione etiam sacerdotis dz. Osee. iij. Peccata populi mei comedent qđ exponit Alex. papa in c. ipi sacerdotes i. q. i. dicens Ipsi sacerdotes p populo interpellant et pctā populi comedunt quia suis p̄cibus ea delent atq; psumūt. Sed ve hodie aliquibus curatis qui ad lraz peccata poplī comedūt decimas ⁊ oblatiōes recipiūt sed officiū ppter qđ datur beneficiū non faciūt contra id qđ habetur de rescrip. c. si. l. vi. et lxxi. dis. Si quis sacerdotū cū se. Nec eorum sordida et rara oꝝio deum placat. vñ Grego. in c. In grauib⁹ iij. q. vij. Lunctis enim liquet quia cū is q̄ displicet ad intercedendum mittit irati animus pcul dubio ad deteriora puocatur et. i. q. i. fertur idē. Grego. dz. Vulnerato pastore qđ curandis omib⁹ adhibet medicinā aut quōd populū oꝝonis clipeo tueatur qui iaculis hostiū sese feriendum exponit. Maior enim metuenda est locis illis calamitas vbi tales intercessores ad locū regiminis adducunt q̄ dei in se magis iracundiā puocant quam per semetip̄os placare debuerant. Tercio curatus dz habere curam induēdi subditos. Induēta aut quibus aīa induit vtutes sūt vt in c. Sit rector. xliij. dis. Sed vnde alios teget qui nudus est oportet ergo vt curat⁹ vestimēta habeat ex quibus subditos vestiāt. Thob. iij. de vestimētis tuis nudos tege. Luce iij. Qui hz duas tunicas det vngam non habenti. Sunt aut sex sacerdotalis

Primum. Capitulum

indumenta quib⁹ spūaliter curat⁹ debz vestire subditos suos. Pri-
mū est amictus qd nos vmbrale vocam⁹ qd circa capiciū ponit⁹
et circa collū flectitur et significat fidez primā virtutē et funda-
mentū virtutū q̄ celat nobis occulta qz celata tacet in corde licet
confiteri sit eam necesse ore cū expedit ad Ro. x. Corde creditur
ad iusticiā ore autē fit confessio ad salutem quia fides sine opibus
mortua est. Iaco. ij. Secundū indumentū est alba q̄ candore sig-
nat bone opationis maxime mundiciā. Nec debet esse longa et
ampla Amplā ppter habūdātiā iusticie quā sacerdos dz habere
Math. v. Nisi habundauerit iusticia v̄sa plus quā scribarūz zc.
et psal. Sacerdotes tui induant iusticia. Longa debet esse ppter
finalitatē p̄senerantie. Nam vt dicit crist⁹ Math. x. Qui p̄seue-
rauerit vsqz in finē hic saluus erit. Terciū indumentū est zona q̄
significat castitatez. Vnde in esu agni p̄cipit renes accingi. Ero-
xij. et in euangelio. Lu. xij. Expectantes dñm suūz inbent lūbos
p̄cingere. i. p̄e alijs cingere. vt qui v̄gines partui sp̄ales q̄daz
modo cubicularij deputant sp̄ali lumboy accordū castitate p̄s-
cellant vbi. Grego. Lumbos p̄cingim⁹ cū carnis luxuriā p̄ con-
tinentiā coartamus. Quartum indumentū est orariū id est stola
in quo tria notant. Primū quia collo imponit tanqz ingum dñi
suo boni Math. xi. Iugū meū suauē est zc. Est autē suauē p̄rio
ppter domiationē qz sicut ait. Aug. Qui huic ingo subdit cuncta
bz subiecta. Scdo ppter amorem quia vt idē Aug. dī dñia lena
et immania facilia et prope nulla facit amor. Scdm quia stola in
pectore cancellatur vt sciat qd de mōi delicijs ad p̄petuos cruciat⁹
et de dolorib⁹ ad eterna solatia pertrāsitur Luce. xv. Recordare
fili quia recepisti zc. Terciū est qd copulat zone quia sacerdos q̄
p̄dicat debz caste viuere. xxvi. dis. ca. Ultra. Quintum indu-
mentū est manipul⁹ qui ponit⁹ in sinistra manu pro sup̄fluis hūo-
ribus oculoy vel sudorib⁹ manūū detergendis et significat sump-
tos necessarios vite quos a subditis recipit qz dignus est mer-
cede sua oparius Luce. x. et in ca. Cū s̄m aplm de p̄ben. Sextūz
Indumentū. Est planta vel casula que significat caritatē In qua
tria notant. Primū qz bz duas oras vnā circa caput q̄ significat
amorem dei. Aliāz inferiorē corpus vndiqz ambiētē que f̄cat amo-
rem p̄mi de vtroqz Math. xxij. Marc. xij. et Luce. x. Scdm ē
qd ad vtramqz manū reflectitur ne amor sit ociosus caritas nāqz
paciēs est et hoc f̄cat ad sinistrā Benigna est et hoc f̄cat ad dex-
tram prima. Corinth. xij. Terciū est qd ab anteriori et posteriori
parte vsqz ad pedes protenditur significans qd amor vsqz in finē

perle
Hec
altar
vesti
gulis
actio
eius
vesti
corar
temp
Job.
non e
nerat
spolia
bus d
Et ne
necess

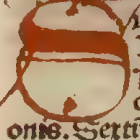
Ca

onis.
specie
lis et s
humil
a se de
pfectu
nisi rep
fectus
quicq
sibi re
ex te il
tio qu
p̄trici
pina d
dieb⁹
nūer⁹
v. qd

De iurib⁹ parrochialib⁹

perseueret et non solū p̄sentem p̄mū diligat sed etiā absentem
Nec est vestis nuptialis de qua Math. xx. felix sacerdos qui ad
altare dei cū huiusmodi sacratissimo p̄cedit ornatu Talis bñ pōt
vestire subditos vestimētis virtutū more Ioseph qui p̄tulit sin-
gulis fratribus binas stolas. Gene. xlv. que sunt fortitudo bone
actionis et decor intentionis de quib⁹ puer. vlti. Omnes domestici
eius vestiti sūt duplicibus. sed heu hodie pauci sūt sacerdotes sic
vestiti. sed habz locū verbū Grego. in. c. Contra morē L. dis. de
corari pallio volum⁹ moribus indecori naz quidā sacerdotes nri
temporis more p̄donū spoliāt subditos instrumentis virtutum
Job. xxiij. Audos dimitāt hoies indumēta tollentes quibus
non est indumentū in frigore. Et ita pauci sūt hodie curati q̄ vul-
nerato medicamentū adhibeant famelicum pascant et induant
spoliatiū. et ita p̄m samaritano. i. custodē non imitant et de duo-
bus denarijs exhibitis a samaritano. i. duab⁹ clauib⁹ male vtunt⁹
Et ne dum nō superogant euangelij consilia obseruando sed nec
necessarium eorum officium execuntur.

Capi. scdm de decimis et primitijs.

Secundo ins prochiele consistit in decimis et primitijs
Vbi primo de decimis per ordinē sex erūt declaranda
Primo dicit diuisionis. Scdm redditionis. Tercium
qualificatiōis. Quartū excusatiōis. Quintū alienati-
onis. Sextū fructificatiōis. Ad euidētiā primi. Quero quot sint
species decimarū Ad hoc dico q̄ triplex ē decima scz spūalis tpa-
lis et substantialis Decima spūalis q̄ figuratur p̄ materiales Est
humiliatio hois sine recognitio om̄is sui boni a deo et defect⁹ sui
a se decima em̄ est p̄fectionis signū quia denarius nūer⁹ quodāmod⁹
p̄fectus quia est limes primus nūerorū. Nam vltra non p̄cedit
nisi replicando p̄teritos nūeros. Nouenarius est numer⁹ imper-
fectus qz non attingit ad decimū Dare ergo decimā spūaliter. est
quicquid p̄fectionis in se est deo a se tribuere et quicquid defect⁹ ē
sibi retinē. i. a se recognoscere scdm illud Osee. xij. Perditio tua
ex te israhel tū in me salus tua. Decima temporalis. est observa-
tio quadragesime cum debita deuotione et ieiunio Cū em̄ annus
p̄tricētos et sexagita quīqz dies volūt ieiunādo. xxxvi. q̄ sūt a
p̄ma dñica q̄dragesime vsqz ad pascha ieiunabiles Nā sex dñicis
dieb⁹ q̄ int̄ponunt nō ieiunāt q̄si anni decias deo dā Est em̄ xxxvi
nūer⁹ decia ps diez anni vt inqt. Gre. in. c. q̄dragesia de psē. dis.
v. q̄b⁹ cū quatuor dies pores additi sūt ab ip̄o Gre. vt p̄firmare m⁹

decima tpa

Capitulum Secundum.

nos in xpo in ieiunio qui. xl. diebus ieiunauit. Sed ut qs perfecte det decimaz huiusmodi tpsis dz hoc tpe per marie abstinere a vicijs. Et sicut xl. horis stetit xpus in sepulchro mortuus ita illis diebus mortuus sensibus exterioribus. i. mortificatus et sicut xl. diebus stetit in mudo post resurrectione ad confortandū discipulos et visitandū ita illis diebus magis insistas elemosinis primorum. Et sicut xl. ebdomodas stetit i vtero vginis ita illis diebus vaces deo orōni et puritati. Et sicut xl. mensib' predicauit in mudo ita illis diebus audias magis pdicationes q' alijs. Decima vo substantie tpalis fm host. Est bonoz mobiliū licite quesitor ps decima deo data pstitutione diuina debita. dz primo bonoz mobiliū q' im mobilia nō decimant in substantia licet in fructu dicitur licite q' sitonim quia de illicite acquisitis vbi competit repetio sine restitutio vt in furto vsura symonia iniusto bello iniusta exactiōe pedagio salinario sententia iniustis et sibi in quib' nō transfertur dominū nō dz dari nec recipi decima. Sed in alijs illicite acquisit ex turpicausa vt ex meretricio vel hystrionatu vbi transfertur dominū debz dari decima si pctm est occultum. Si vo pctm est notoriū q'nis teneat dare deciaz tñ sacerdos non debz recipere ne ipsius flagiciū videat approbare et ei impunitatez prestare vide glo. in c. extranmiss. de deci. Dicitur psequēter in descriptione ps decima q' ps decia dari dz non vndecia. ideo decime etiam certo quortitate noie. i. ptis decime terminate sūt vt in c. i. de deci. Ma et noia dñt esse pntia rebus vt in c. cū fm aplm de pben. et instit. de dona. §. est et aliud. Deinde dicit deo data deus eisi qui dignatus est totū dare decimam dignat recipere non sibi sed nobis. i. dantibus pfiturā vt infra in sexto dicitur. In fine concluditur constitutione diuina debita hoc verū est fm doctores canonistas in c. in aliquib' de deci. per tex. in fi. vbi sic dz ille quippe decime necessario solunt q' debent ex lege diuina vl' p'suetudine approbata Et hoc etiā tenent Inno et host. sup. Rca. de dec. q' pceptū de decimis erat morale vñ fm eos decie dari dñt ex pcepto tā diuine legis q' ecclesiastice institutionis. Scdm vo theologos vicz. S. Tho. scda scde. q. lxxvij. Alex. de Ales et Richar. in iij. dist. xvij. pceptū de decimis hoc mō non erat morale nec ceremoniale sed indiciale. Et sic fm eos hoies tenent decimas soluere prim ex iure naturali scz quātū ad exhibitionē alicui' pris ptm ex institutione ecclie scz q'ntū ad exhibitionē decie ptis q' tamē pensat oportunitatib' tpm et psonaz aliā ptez posset determinare. Decima vo substantie tpalis est triplex scz psonalis pdialis et mixta

De decimis et primitiis

Personales sunt ille que debent ex hijs q̄ pueniūt ex ope psonali
vt ex negociatione artificio sciētia id est ex lucro acquisito p sciaz
milicia venatiōe piscatiōe officio regimīs et huiusmōi industrijs
psonaz. Prediales sūt ille que debent ex hijs q̄ pueniūt ex p̄dijs
vt in. c. ad aplice et. c. pastoralis de deci. Mixte sūt que pueniunt
de aialib⁹ et eoz fetibus que partim sunt prediales a p̄dijs vñ
vinunt et partim personales ppter custodiā et eoz curā et ppter
rea dicuntur mixte. Item decimarū quedā dicunt maiores quedā
minores siue minute vt in. c. ex multiplici. et. c. cum in tua. de dec.
Minute autē dicunt s̄m glo. ibidez de pullis caseis omīs ortis et
huiusmodi Scdm de decimis declarandū dicit redditōis vbi de
tribus principaliter est videndum. Prīmū de quibus rebus dari
debet decima. Scdm cui danda est decima. Terciū a quibus dari
debent decime. Ad prīmū dicendum q̄ decie dari debēt de oibus
fructib⁹ terraz et p̄diōz a quocūqz possidente p̄dia siue iuste siue
iuste ea possideat nō tñ catholico sed etiā indeo heretico vel pa
gano vt in. ca. de terris de decimis et ratio huius est quia dantur
ratione p̄diōz et sic fructus illi nō pueniūt ex illicito sed ex dei
mūere de terris etiam si fuissent seminate semine furtino debetur
decima Itē si in eodē agro et eodē anno spargunt semina diuersa
de omnibus fructib⁹ danda est decima vt in. ca. ex parte ij. de decis
Item si aliqua terra fuit frumētalis et nunc sit vinatoria vel ecō
uerso tunc ille qui primitus pcepit decimā de blado dz nunc pcipe
decimā de vino. Idem dicendum est de decima croci. Itō est quia
licet mutetur qualitas terre non tñ mutat substantia. sic etiā di
cendū est de pascuis et hoc est expressum in. c. commissum de dec.
Concludit igit q̄ decima dari dz de oīb⁹ fructib⁹ terraz arboz
ortoz de blado et leguminib⁹ tam magnis q̄z puis et de pascuis
de pensionibus domoz de prouentibus molendinoz etiā aduentū
de piscatiōib⁹ venatiōib⁹ nō phibitis de afflictis siue censib⁹ vel
seruitijs feno lana apibus furnis balneis fullonicis argētisodia
lapicidinis metallinis pecorib⁹ ouis negociatiōe artificio milicia
de collecta doctoz de aduocatiōe. mercenarius de mercede Et ge
neraliter de oī lucro licito vt in. c. ex multiplici euz quatuor seq̄i
de dec. vide. ad hec glo. in. c. pastoral. e. ti. de illicite vō acquisitis
an debeat decima dari supra circa descriptionē. Secundū q̄ritur
fuit cui danda est decima Ad hoc decendū q̄ circa decimas duo
sunt p̄sideranda scz ipm ius accipiēdi decimas. Et ip̄eres q̄ noie
decime dant. Ius autē accipiēdi decimas spūale est consequit enim
illud debitum quo ministris altaris debent sūptos de misterio et

Capitulum Secundum

quo seminātib⁹ spūalia debent epalia qđ ad solos clericos pmet
hñtes curā aiaz Et ideo eis solis ppeti hoc ius habere Res autē
que noīe decie dant corpales sunt vnde possūt in vsū quorūlibet
cedere Et sic possunt etiā ad laycos puenire Sicut autē res noīe
decimaz acceptas pōt ecclia alicui layco tradere ita etiā potest ei
cōcedere vt dandas decimas ipi accipiat iure recipiēdi ministris
ecclie reservato Sine pro necessitate ecclie sicut qbusdā militib⁹
debent decime in feudū p eccliaz concessisse Sine etiā ad subuentio
nez pauperū sicut aliquib⁹ religiosi nō habētib⁹ curā aiaz aliq
decime sunt pcesse p modū elemosine et ex privilegio pape spēali
quibundaz tñ religiosi cōpetit accipere decimas ex eo q hñt cu
ram animaz Cōpetit et tercio eis pcipe decimas ex legitima p
scriptione vt notat in. c. expte et c. nup cum plurib⁹ de dec. et in
c. de quarta descriptione et in c. statuto de dec. li. vi. personales autē
decime dari dñt ecclie parochiali seu batismali vbi quis audit dī
uina et recipit sacramēta vt i c. quest. xvi. q. i. et xij. q. i. §. i. Pre
diales vero dari debēt illi ecclie infra cui⁹ prochia sita sūt predia
vt in c. qm de dec. et xvi. q. i. si quis laycus nisi aliud obtineat d
psuetudine vt in. c. i. et ij. et c. cōmissū et c. ad aplice et c. cū sunt
hoies et c. in aliquib⁹ de dec. vel nisi pscripte sint vt infra dicet.
Nixte vero decime secundum host. dande sūt illi ecclie vbi est
consuetudo dandi. Si vero nō apparet psuetudo dandi si aialia
cōtinue pascuntur in parochia eius qui est dominus ipsorum
et qui gerit curā eoz dari debent pprie parochie Si autē pascunt
p medietatē in vna prochia et per medietatē in alia tūc diuidi dñt
inter ecclesiā ppriā et aliā fm glo. in d. c. ad aplice Si autē ptime
pascunt in aliena prochia et habet ibi ouile suum tunc illi mixte
debent huic ecclie vitz de lana fetu et vbi pascuntur. Alie autē p
sonales decime debent huic ecclie pprie vbi habet domiciliū fm.
S. Tho. et Ray. Quid si epi vlt religiosi de consuetudine pcipi
ant oēs decimas alicui⁹ prochie nūqd nō obstāte tali psuetudine
poterit p̄sbitero prochiali qui nō habet vnde viuāt porcio cō
petens assignari Dico q sic hoc enī est expressuz in c. extirpande
§. cu zigit de pben. et meli⁹ in c. statuo. §. vbi aut de dec. li. vi. Nix
cadit dubiū Vtrū clericus qui hz sufficiēs patrimoniū vñ viuāt
fm statū sue psonē possit decias pcipere Ad hoc dico fm Inno.
q clericis dari dñt decime quāticumqz sint diuites boni vel mali
vt in. c. tna nobis de dec. Et hoc verū fm ray. et Godo si fuitū
ecclie pro quo decimas pcipiūt faciāt. xij. q. ij. caritatē Scdm the
ologos vō Clerici q hñt sufficiēs p̄monii vlt alias vnde possint
vivere fm statū psonē pñt decias pcipere vt pcuratores in neci

De decimis et primicijs.

tates pauperum vel utilitates ecclesie expēdentes nō aut in vñs pro-
prios vel malos puerēdos imo si in vñs ppios puerāt pmutūt
sacilegiū si in malos incurrūt iudiciū de talib⁹ em̄ intelligit illd
Aug. ad bonifaciū. Si inquit puarim q̄ nob sufficiāt possidemus
nō illa nra sed pauperū sūt quoz pcuratiōe gerim⁹ nō ppietatem
nobis vsurpatiōe dānabili vēdicem⁹ Et illud Zoro. ad damasū
papā in. c. clericos. i. q. ij. et in. c. si. xvi. q. i. sic inquitis Clericos
illos puenit ecclesie stipēdijs sustētari q̄b⁹ parētū et ppinqz nulla
stipēdia suffragant⁹ Qui aut bonis parentū et opib⁹ sustētari pnt
si qd pauperū est accipiūt sacilegiū pfecto incurrūt et cōmittūt
et per abusionē taliū iudiciū sibi manducāt et bibūt Quō aut p-
dicta intelligant⁹ h̄m canonistas vide glo. finalē in d. c. clericos.
Quid aut de laicis an ipis pnt cōcedi decimē ad hoc ddm̄ h̄m doc. **¶**
in. c. ad hec de dec. q. null⁹ ptractis pōt iniri cū layco de decimis p
quē dominiū directū vel vtile transferat in ipm̄ qz videt alienatio
quedā vt pbat p ter. et glo. in cle. i. de reb⁹ ec. non alie Sz pcessio
ad modicū tps q̄ non videt alienatio bñ pōt fieri. Et etiā ad tps
vite alicui⁹ et cā et cū auctoritate prelati h̄m glo. in c. quis e. ti.
qz ppter dubiū vite pōt dici modicū tps Alij vō tenent q̄ non
possint cōcedi ad vitā alicui⁹ nisi auctoritate pape Et hoc intel-
lige de layco q̄ laycaliter viuit Secus in layco puerfo et religioso
cui pcedi pnt h̄m q̄ notāt doc. i. d. c. quis ins vō decimādi nullo
modo pōt cadē in laycoz cū sit spūale vt sup̄ dixi. Et hoc intellige
sine auctoritate pape q̄ sol⁹ pōt h̄m notata in. c. ij. de iudic. et tu-
tus est in foro aīe si ex cā hoc papa facit alias non vt notat panor
in c. a nobis de dec. Sed quereres Vtrū laycus hñs in feudū de
cimās secura consciētia tenet Ad hoc dicendū q̄ si scit se habere **¶**
post pculū latranē. qd fuit celebratū anno dñi M. cc. septuagesim⁹
monono et sine auctoritate pape nō pōt tenē vt no. in c. phibē⁹
de dec. Si scit se habuisse ante illud conciliū vel post sed cū ancto-
ritate pape et ex cā sic pōt tenere Si vero ignorat an ante vel an
intervenierit auctoritas pape seu ex cā legitima tunc **¶** Host. vt re-
fert Jo. an in. c. cū aplica de hñs q̄ sunt a p̄la. tenet q̄ nō potest
tenē Idē tenēt archd. et Jo. monachi in c. ij. de. dec. li. vi. Sz Jo.
an. et pmiū alij doc. tenēt p̄trariū qñ pmiū opinio ē q̄ auctori-
tate pape vel an illud pculū fuerint pcesserō. qz vnusqz in foro
aīe psumēd⁹ bon⁹ nisi p̄stet de malo et ideo d̄z credē q̄ p̄decesso-
res sui nō tenuisset nisi cū bono titlo Vtrū aut talis layc⁹ possit
cas tūssere alū dico q̄ nō in laycū q̄cūqz titlo ex q̄ tūssert domi-
niū directū. ne vtile Et licz glo. in. c. phibem⁹ de dec. tenuerit q̄

Capitulum Secundum.

auctoritate epi posset tñ pmutar non tenet. In aliā aut eccliam vel religiosū locū bñ pōt transferre sine dona. vt in. c. cum aplica sup allegato Et hoc cū pñsū dyocesani pignozare aut non pōt fm Jo. an. Sed host. tenet q sic q placet pano. rō quia cui licet mains licet et min⁹ An aut liceat clerico parrochiali sine symōia redimere decias ab aliq inuisto detentore Re. q sic qñ ex tali pecunia nullū ius de nouo acquiritur alias non licet vt in. c. dilect⁹ ij. de symonia. Vtrū liceat clerico tali accipe in pignus decimas detētas a layco dicit doc. vbi sup q sic sic et quālibz aliā possessio nem quā laycus detineret inuiste nec tenetur fructus pputare in sortem dūmō huiusmōi decime non pertineant ad aliā ecclesiam

V sed ad suam q si ad aliā phibetur vt in. c. interdict⁹ de deci. Ad euentiam tñ pdictoz nota q pñlegiū laycis siue religiosi cōcessum de decimis pcpiedis siue non soluendis in plurib⁹ calibus expirat pñmo si talis abutatur pñlegio scz eccliaz impūgnādo xi. q. iij. pñlegiū et in. c. si. de. donac. Secdo si non faciat p posse illud ppter quod pñlegiū concessū est. vt in. c. dilectus d dona Tercio si scienter venerit contra pñlegiū scz sustinendo q ecclia ad quā spectat pcepit p. xxx. annos vt in. c. si de terra de pñm. Quarto si per illud ius ledatur enozmter ius ecclesie proch vt in. c. suggestū. de dec. et in. c. quid p nouale de ver. sig. Quinto si auctoritate episcopi ius suū alicui ecclie vel religioso loco cedit vt in d. c. cum aplica. Sexto si pñlegio expresse renūciauerit vt in c. statu de regula et vij. q. i. qz periculosum. Septio si aliquod enozme commisit cōtra eccliaz a qua feudū tenebat vel occidēdo vel mutilando per se vel per aliū rectorē vel clericū suū vt in. c. in quibusdam. Octano si pñlegiatus prediū alienū conducat vt in ca. dilecti de deci Nonno si pñlegiatus pñiū aliū locet vt in. c. licet. e. ti. Decimo si sententia lata sit contra eum a qua nō appellauit siue pñlegiū ostenderit siue non vt in. c. inter monasteriū et se. de sen. et re iudi. Ex pdictis sequitur q religiosi ex quadru plici iure possunt percipere decias. pñio rōne cure animarū. Secdo ex pñlegio pape spēali Et tercio ex legitima pscriptioe de tribus hijs dixi sup in principio huius scdi quesiti. Quarto ex cōpositione siue transac. donatiōe siue in fendatione Quid aut de decimis noualiū Cui debentur Ad hoc dico q clerico curato in cur⁹ parrochia sūt sira noualia salua canonica epi. Est aut nouale oīs ager de nouo ad cultū redactus de quo non extat memoria q ali⁹ quando fuisse cultus vt in c. quid p nouale de ver. sig. ex hijs debetur pñbitero prochiali decima si de limitibus non dubitet. In

dub
vt
non
sua
c. ec
de t
non
eas
ligi
scri
nisi
vt i
Re
hab
cum
can
pñ
com
liū
non
fide
mle
in d
illa
pñ
dec
me
qui
sem
non
etia
pñ
inte
emp
der
ed
cat
De
pñ
pro

De decimis et primitiis .

dubio tamen pōt epūs gratificare cui voluerit vel sibi retinere
vt in .c. qñ dē dec. Dicit tñ Host. q̄ hec est veritas q̄ epūs nec de
noualibus nec de recuperatis etiā a laicis d̄z retinere nisi canonicā
suam hoc est quantū pcipiebat de antiquis pcipiet et de hijs vt in
c. ecclesijs de censu. Vbi nota q̄ cui conceditur percipere decimas
de terre laboribus quod est maius potest etiam recipe decimas de
noualibus qd̄ est min⁹ vt in .c. ex parte dec. iij. Nisi acquisierit
eas per p̄scriptionē q̄ est odiosa vt in .c. cum p̄tingat. Et ideo si re
ligiosi non ex p̄uilegio decimas alicui⁹ ecclie pcipiebant sed ex p̄
scriptione tunc decime noualium non eis sed ecclie sūt soluende vt
nisi laicus habeat eas p̄ p̄uilegiū cum tale p̄uilegiū sit odiosum
vt in .c. tua et .c. ad hec e. ti. ideo arandū est et non ampliandum
Religiosis etiā qui veteres decimas a laicis auctoritate dyocessani
habuerūt in aliquib⁹ prochijs in eis dē decime noualium non accres
cunt vt in .c. statuto. S. nec pro eo de dec. li. vi. nisi alia rōnabilis
causa sublit vt est p̄uilegiū de noualibus pcipiendis transac. vel
p̄scrip. aut filis causa. Et ibidem de talibus statuitur q̄ p̄uilegiū
concessum aliquib⁹ vt possint pcipere tātundē de decimis noua
liū q̄tū antea pcipiebāt ex causis p̄dictis de decimis veterū p̄diorū
non extenditur ad illas decimas q̄s tpe date illius p̄uilegij alij pos
sidebant scz iure suo tanq̄ sibi debitas Itē ibidē statuitur q̄ p̄u
ilegiū p̄dictū extenditur ad decimas noualium habendas tantū
in illis locis in quibus habebāt prius decimas veterū Et hoc in
illa quātitate et non vltra in qua pcipiebāt decimas veterū quādo
p̄uilegiū illud fuit impetratū. Ita tamē q̄ si tpe date pcipiebant
decimas veterū totaliter non pcipiant decimas noualium vltra
medietatem preter cistercienses et carthusienses q̄ nō astringunt
quin possunt percipere vltra medietatē vt ibidē d̄z Terra etiā que
semel fuit nouale semp̄ erit nouale q̄tū ad hoc qd̄ de ea decime
non dentur Si tamen nouale a religiosis in alios trāsseratur qui
etiā p̄uilegio simili gaudent nouale esse desinit vt in .c. si. de.
p̄uileg. Et idē est si ad primos redierit Itē p̄uilegiū de noualib⁹
intelligit de noualib⁹ terre pprie non aliene q̄ conducit scz si in
emphiteosim vel in vsum fructū haberetur Itē si non est q̄ vi
derunt locū aliquē cultum appareant tñ aliq̄ signa vt antiqua
edificia vel locus est vicin⁹ alicui castro destructo d̄z quo ad p̄s
cationē decimarū haberi p̄ cultū vt in l. agri. ff. de verbo signifi.
Vtrū decime possint p̄scribi Respon. q̄ layci nullo mō possunt
p̄scribere vt eis soluantur vt in .c. cām de p̄scripc. Sed clerici si
prochijs habent possunt vt in .c. de quarta de p̄scripc. Si vō nō

Capitulum Secundum

hñt non pñt. Silitur dñm est de religiosis si hñt prochia possūt
 rōne parrochie pñribē vt in ca. cñ pñgat et c. cñ in tñ de dec.
 Sed si non hñt prochia ipas pñscribere non possūt qz nec possidē
 vt in c. placuit xvi. q. i. Et nota qz epñs qz dicit se pñscripsisse decias
 in alieno epñtu oportet qz alleget et probet titulū qz ins pñmune ē
 pñra enim nisi tanti tps allegetur pñscriptio cui pñrarij memoria
 non existat vt in. c. epñs de pñscrip. li. vi. Itē nota qz si pñsuetudo pñ
 ciendi decias fuerit pñscripta in vno pñdio alicui⁹ prochie nō ex
 tendit hoc ad aliud pñdiū qd de nouo colit vt in d. c. cñ pñgat.
 Itē qui diu decias non soluit et nūc vult soluere non debz soluere
 illis qui ex sola pñscripc. decimas hacten⁹ pñceperūt sed ecclie pñ
 rochi. sñm rodo. et ray. qd vñz credo si ecclie prochiali tñc erant
 soluendi alias secus. Vñz sacerdos prochialis possit remittē de
 cimas nō solutas tpe pñterito. Respō. qz sic in totū vel in partem
 et quo imposter vult abstine et facē debitū suū sñm Rodof. Alijs
 tñ videt qz nō possit nisi sit paup cui remittit qz cñ sint paupernz
 nō pñt in nō pios vs⁹ pñuerti. Mā et sup alimētis legat⁹ nō valet
 transactio sine iudic⁹ auctoritate. l. cñ hij qb⁹ ff. de transac. Quid
 si layc⁹ detineat deciaz alicui⁹ ecclie ab antiquo in feudū et eā alij
 ecclie velit pñferre. Resp. host. qz pñmo monendus est vt restituat
 pprie ecclie qz si nolit tolerari pñt qz det alij ecclie cñ pñsensu epñ nec
 ad hoc requirit pñsensu capituli. vt in c. cñ aplica de hijs que fiunt
 a pñla. Sed si detinet eā iniuste monend⁹ et cogend⁹ ē vt restituat
 eā ecclie pprie vt in. c. i. de reb⁹ ecclie. non alie. vbi tñ timet de scā
 dalo tolerari pñt qz det alij ecclie vide de hoc glo. in c. interdicti⁹
 de dec. Si aut pñmittat pñdicta monitio tenet qdā qz valet aliena
 tio licz epñs male faciat qz pñtermittit eā. Quid si layc⁹ deciaz dare
 vellet epño pñsiente caplo suo. Respō. recurre bz ad archiepñm
 vt in. c. null⁹ de iure patro. qz auctoritas epñi requirit⁹ et ipse nō potest
 esse antor in ppria cā vt in. c. phibem⁹ de censu. ideo archiepñs in
 ducat laycū vt ecclie prochiali deciaz reddat salua canonica epñ
 qz si nō possit ad hoc induci sed oīno vult totū dare epño pñt hoc
 auctoritate archiepñi facere. vt in. d. c. cñ aplica. Si aut hec forma
 nō sñuat nō valz qd agit vt in. c. cñ dilecta. in fi. de rescrip. hec host.
 Sz cui soluēt decias pñsonales reges et pñcipes dñt Inno. in. c. oēs
 de maio. et obe. soluēt epño in cui⁹ dyocesi hñt domiciliū pñcipale
 Et si i duab⁹ dyocesib⁹ pñcipalit⁹ habitēt illi duo inter se diuidēt.
 Pñ cui aut soluēt pñdiales vide glo. ibid. Terciū qñtū fuit a qb⁹ dari
 dñt decie. Re. ab omib⁹ laycis dñt dari decie sine sint diuites sine
 paupes vt i. c. deci. xvi. q. vii. vbi dñt Bre. oportz aut decias ab oī

De decimis et primicijs.

populo accipe Itē clerici tenent ad decias nō de dote eccl'iarū sed de reb' p'imonialib' et alijs exenētū licito acq'sit' vt in. c. ij. de dec Et tenent illi eccl'ie deciaz dari cui debebatur anteq' possessio ad eos pueniret vt in c. si q's cleric' e. ti. Et hoc sine sint clerici cōi ter viuetes siue alij vt in c. nouū e. ti. Itē religiosi tenent ad decias nisi sint exēpti p'ilegio sedis aplice vt sūt cistercienses hospita larij Ierosolimitani tēplarij et multi alij qui nō tenent dare decias de p'dijs et agris q's excolūt manib' siue sūptib' p'p'is et de possessionib' añ cōciliū lateranū. acq'sine de hijs vō q' post cōciliū eis gratis collata sūt vel p' monasterijs de nouo fūdandis eme runt tenent decias dare etiā si eas p'p'is manib' siue sūptib' ex colant illis eccl'ijs quib' rōne p'dioz soluebant p'iusq' puenirēt ad eos nisi cū eisdē eccl'ijs aliter duxerit p'ponēdū v' nisi sup hoc speciali iure v' p'ilegio sint muniti vt in c. nup e. ti et c. statuo. §. ceterū li. vi. Alij vō religiosi sūt exempti ne teneant decias dare de nonalib' q' p'p'is manib' excolūt nec de ortis et nutrimentis aialū. i. de feni' q's aialia nutriūt de oib' vō alijs possidib' suis tenent nisi sup hoc sint speciali p'ilegio pape aut legitima p'scrip tione muniti vt in c. ex pte tua de dec. Itē leprosi tenent ad decias Si tñ sint p'mūter viuetes nō tenent de ortis et nutriment' aialū vt in c. cū dicat de eccl'e. edi. Itē indei et alij infideles inter xp'ia nos degētes et si ad decias p'sonales nō teneant. q' nō recipiunt diuina nec sūt de eccl'ia tñ tenentur ad decias p'diales vt in c. de terris de dec Itē si q's vēdit aceruū añ deciationē eccl'ia h' actio nez in decia contra vtrūq' videlicet emptores q' res transiit ad eū cum onere suo scz decimarū vt in c. pastoralis de dec. Et cōtra vēditore p'pter doli ei' et q' h'z p'ciū rei vendite xxi. q. ij. monē. pōt ergo petere a q' maluerit sed si recipit ab vno liberat' ē alter. Itē illi q' soluūt decias laicis eas iniuste accipiētib' eccl'ia dissimi late nō tenentur eas eccl'ie dare de residuo excusant enī p' dissimi lationē eccl'ie dūmō sint in hac volūtate q' si eccl'ia peteret libēt' ei q' laicis darēt Ray vō d't q' si sciat q' laici illicite recipiāt deci mas nō liberant Si tñ p'p' metū soluāt excusant a pctō nō a toto h' a tāto. xxi. q. v. ita ne et in c. sacris de hijs q' vi. me. Itē s'm S. Tho. scda scde vbi sup tenent clerici dare deciaz pape req'renti. Nam in veteri testa. mādauit dñs lenit' recipiētib' decias a populo ip'sos dare deciaz decie sūmo sacerdoti Naturalis enī rō d'c' tat vt ille q' h'z curā de p'mūi statu pvideat sibi vñ possit exequi ea q' p'mēt ad p'munē salutē tenent g' clerici dare decimā summo pontifici si exigit Quidā tñ canoniste tenent contrarium q' non

Capitulum Secundum.

quia difficile esset congregare decimā deciarū p totā cristianitatē
 Unde ecclesia ordinavit q papa bz ppriā dyocesi cui p̄est imme-
 diate in qua si vult decimas habz Multa etiā regalia bz que sibi
 contulerūt impatores vñ sufficienter habet cibis in domo eius
 omnia etiā bona ecclie sint sua et ex eis accepit qd placet videnā
 oportuit sibi decimā ptez dare vel taxare. Terciū de decimis de-
 clarandum dī qualificationis Ad cui⁹ eidentia. Quero qualiter
 qñ et vbi decime sint soluende. Ad primum qualiter decime sint
 soluende Ad hoc dico q sine diminutione aliq et anteqz sumpt⁹
 tributum census semen vñ parciarj portio deducant de p̄dialib⁹
 et etiā de mixtis non causa mercimonij pparatis vt in. c. cū hoies
 et c. tua nobis de dec. De p̄sonalibus vñ et mixtis causa merca-
 monij pparatis distinguendū est. aut qz pueniūt ex pecūia decia-
 ta aut indecimata. si p̄mo mō vt cū quis habēs l. libras denarioz
 dederit p decia. x. libras et de remanentib⁹ emit molendinū vñ
 aliquid aliud aut tunc emit illud causa lucri et negociatiōis scz
 vt illud vendat et sic deducuntur expense facte ab eo in molen-
 dino reficiendo et conseruando non aut expense facte pro fructib⁹
 molendini pcurandis et habendis puta in asinus portantib⁹ ad
 molendinū bladum Aut emit causa retinēdi qz vult p̄cipe fruct⁹
 eius et tunc etiā non deducet expensas quas fecit p fructib⁹ q̄rē-
 dis. Si vero pueniūt ex pecunia non decimata tunc nō deducū-
 tar expense vt in. c. pastoralis e. ti. Et hñ host. et glo. ibidē hoc
 est sp̄ale in decia cuz alias fructus intelligat illud qd sup est de-
 ductis expensis. ff. de pe. ti. heredi. l. si a dño. Ratio aut hui⁹ sp̄a-
 litatis est hec quia decima p̄dialis est tributū egenciū aīaz vt
 in c. decime. xvi. q. i. sicut ergo tributū soluitur nulla facta dedu-
 ctiōe expensarum vel seminis sic et de dec. vt in d. c. tua nobis.
 Alia ratio est hñ host. qz si prestas expensas deus aut terra deo
 opante tibi cū vsura maxia reddet eas vt in c. non est in ptate e.
 ti. cuz ergo opatio dei sit p̄ciosior tua pecunia dimidiā erigere pos-
 set Non ergo conqueri debes si decimā ptez vult et dimittit tibi
 novem In artificio autē sumptus deduci debent quia ibi manus
 hois p̄tinne laborat. Et similiter in negociatione ne pecunia iterū
 decimetur Expense etiā facte in refectiōe sive tutione rei nō de-
 ducunt qz ille expense remanent in patrimonio vñ tunc intelligū-
 tur esse decime p̄diales vt in. d. c. pastoralis in fi. Si tñ aliquid
 emeret vt venderetur et fierent aliqui sumptus vt illud conser-
 naretur illi sumptus bñ deducerent vt de glo. ibidē. Scdm q̄sitū
 S fuit qñ decime sint soluēde. Respō. vt dicit in. c. cū hoies de dec.

De decimis et primicijs

q̄ statim p̄diales soluēde sūt fructib⁹ collect⁹ anteq̄ aliqd inde des-
tur alicui Et s̄m glo. quā cicius et cōpetentius solui p̄nt q̄ p̄tū
est tardius dare rvi. q. i. decime quia qui non facit statim intelli-
gitur esse in mora vnde periculū decime spectat ad eū vt in c. vno
de cōmodato Sed si p̄sbyter tūc recipere nolit nō est periculum
eius Sed cū postea eū recipe voluerit tunc rusticus incipit esse in
mora hec in glo. vbi sup̄ dicit tñ host. q̄ scdm̄ p̄suetudinē p̄scrip-
tam sūt soluēde p̄sonales aut decie dari dñt in fine anni q̄ vtili⁹
est ecclie totū simul recipe q̄ singulariter p̄ minucias. Si q̄s tñ
ante annū velit soluere non debz sacerdos rēnuere q̄ hoc non est
expressuz in iure Notat tñ Panor. in d. c. tna. q̄ consuetudo ē ve-
necijs vt in vita nō soluant decime p̄sonales sed in morte soluit
decima de omnibus mercantijs localib⁹ et alijs mobilibus et hoc
ideo quia alias decimas nō soluit Et potest in hoc casu ecclia se
habere ad lucrum et damnu⁹ q̄ si ille repit ditat⁹ in morte ecclia
sentit lucrum si de pauperatus sentit damnu⁹ De mixtis vō decis
vt de aialibus sicut agnis hedis vitulis porcis pullis et sibi⁹ nō
cogunt solui meliora nec solui debēt deteriora sed sufficit q̄ red-
dantur mediocria et sic transiunt sub virga pastoz qd decimum
fuerit sanctificabit dñs vt dicit Zenit. vi. q̄ absurdū est offerre deo
quod dedignatur homo. xlii. di. c. si. Sed qd de decimis minut⁹ ¶
An sint sub precepto Respon. decime tpe gracie sūt sub p̄cepto
cū exigunt ab ecclia s̄m cōsuetudinē approbatā vl̄ s̄m ecclie cō-
stitutionē vt in c. puenit et in c. aliquib⁹ e. ti In p̄silio vero sunt
cum non petunt nec ex consuetudine habet nec ab vniuersali ec-
clesia p̄cipit q̄ dentur. Et hoc est tenēdū gñaliter q̄tū ad decias
minutas Dicit etiā sc̄tūs Tho. q̄ hoies non tenent de huiusmodi
minutis decimas dare nisi fore s̄m p̄suetudinē patrie Na et ho-
nestati ministroz dei nō p̄gruit vt sint diligentes in requirendo
etiā minima hoc enī viciū p̄putat vt habet p̄s iij. ethi. Et ideo
lex vetus nō determinauit q̄ decime dentur de huiusmodi minut⁹
sed hoc relinquit arbitrio dare volentū q̄ minima quasi nō con-
putantur vñ pharisei ascribentes sibi perfectā in legis iusticiam
soluebant decimas etiā de minutis nec de hoc a dño rēp̄hendunt
sed de hoc q̄ p̄cepta maiora. i. sp̄alia contemnebāt Magis antē
eos de hoc esse p̄medabiles ostēdit dicēs. math. xxiij. Decimaris
mentē et anetū rē et postea sequit⁹ Nec oportuit facere et illa nō
omittere Quod tamē referri debet ad tempus legis in quo crist⁹
loquebatur vt dicit Cris⁹ vel pōt dici q̄ illud q̄ dicit oportuit. for-
nat in conuenientiā non in debitū vñ oportuit. i. conueniens fuit.

Capitulum Secundum

Tercium quæsitum fuit ubi decime sint soluende an in vinea vel in agro vel predio An decimarum debeat eas deferre in horreum vel torcular sine dolui preloiteri. Respon. hinc Most pñetudo pñt in hoc seruari tamē de rigore iuris debent ad horreū pñbiteri deferri et hoc inuit Malach. iij. Inferte omnē deciationē in horreū meū Idez dñj. paral. xxiij. et xvi. q. vii. decimas hoc em̄ seruat de tributo et annona si non difet multum ille qui debet L. de anno et tribu. l. oñis oīno Ideo hoc multo magis debet seruari de decimis que sunt spūalia tributa vt dictū est supra. Quartum de decimis declarandis de excusationis Ad cui⁹ euidentia Querō Vtrū cōsuetudo excuset a solutiōe decimarū Respō. de decimis psonalibus dicunt Ray et Most. in sumis suis Cū non sint de iure diuino s; hoīs pcepto Nam leui vlt. sūt tñ mentio de pñdialibus et consuetudo tollat inshūanū vel in totū si est generalis vel in parte si est pñdialis vt in c. pñetudo xij. dis. Ideo non soluētes ipsas ubi est consuetudo non soluēdi excusant a culpa. Nam decime ille necessario sūt soluēde q̄ debent ex lege diuina s; pñdiales vt loci pñetudine approbata vt dicit in c. in aliquib⁹ de dec. Idem dicit Hugo card. cñius sniaz tenere videt Arch. in c. discretiōi e. ti. li. vi. de pñdialib⁹ aut est maior difficultas Et pñuiter canoniste vt Most. Inno. et alij tenent q̄ cōsuetudo nō soluēdi nō excuset a pñtō non soluētes Et assignat istā rōnem q̄ sūt de iure diuino sed nulla pñetudo pñt tollē ius diuinū vt viij. dis. protū Theo. logi tñ tenent pñrariū. Ideo p concordia dic ad q̄sitū Quod si sacerdos q̄ ministrat spūalia indiget ppter sustentationē suā et pñtit decimas non excusatur ppter pñetudine quin teneat dare tā pñdiales q̄ pñsonales q̄ nulla pñetudo pñt contra ius naturale et morale. viij. dis. q̄ contra. Silitur non pñt pñetudo excusare quin hō teneat ex aliquotta pte substātie sue honorare deū Si aut minister ecclē non indiget tenet soluere hinc q̄ pñetudo se hz vel decimā vel vicesimā aut tricesimā aut si nihil soluit excusat p consuetudine dūmō tamen sit pñscripta Nam q̄ detur sacerdoti nō indigenti decima ex institutione et pcepto ecclē solū est tpe gracie ideo excusare potest pñetudo et per hoc facit ca. A nobis de dec. vbi dicitur q̄ quilibet tenetur soluere decimas nisi a pñestatione earū specialiter sit exemptus quod esse non posset si simpliciter essent de iure diuino Et hoc sequitur Danor in. c. In aliquib⁹ et c. tua. e. ti. vbi dicit q̄ vbi de consuetudine decie non soluitur non peccant layci non soluētes nisi ppter obstinationē animi vt si haberent animum obstinatum non soluēdi etiam si ecclēa pñci-

De decimis et primicijs.

peret tunc enim tales peccarēt mortaliter Et hoc placet ne tāta multitudo non soluendum damnetur. Sed nūquid papa potest dispensare ne quis decias soluat dic hūm panor in c. a nobis. e. ti. q̄ papa non pōt in totū tollere ius decimarū sed quibuscūq̄ psonis remittere potest nam per hoc vltimū non tollitur ius diuinū sed tunc tolleretur si vniuersaliter remitteret̄ pceptū Idē tenent Host. et Joh. an dicūt em̄ q̄ quibuscūq̄ psonis potest remitti sed in totū non nisi ex causa et ad tempus sicut fecit papa in multis religiosis rōne necessitatis vlt̄ utilitatis alias non debet facere Sed de laicis dic q̄ papa eis nec decias p̄teritas nec futuras remittē potest sine causa Et credo illū nō esse tutū quo ad deū qui decias sine causa detinet ex remissione pape pro hoc vide glo. in c. nō est de voto. Nā licet papa habeat plenā p̄tatem tñ debet facere sicut diligens paterfamilias dispensando cuilibet prout opus est Sed quo ad eccl̄iaz militante tene indistincte opinionē glo. et aliorum doctor̄ Et p̄dicta puto indistincte vera vbi decime de facto solvūtur Sed vbi de facto non soluerent pōt papa dispensare non in totū pceptū tollendo sed ex causa non solventes tolerando vt sic nō solventes cūnt̄ pceptū Quintū de decis declarandū ē alienationis. Ad cuius euidētiā primo queritur Vtrūq̄ decie possint vendi vel emi. Resp̄sio vt ex supra dictis habetur decima vno modo potest dici ius percipiendi decimam et hoc non pōt emi q̄ est annexum spiritali officio sc̄z seminandi spiritalia ordinatiōe naturali et diuina que est vt qui seminat spiritalia metat carnalia vnde sicut corpus hominis est impreciable quia est adiunctū anime ita et ius percipiendi decimam vnde si venderetur vlt̄ emeret̄ committeretur symonia Alio modo potest dici decima fructus qui dantur pro decima et hoc modo potest decima vendi et emi. Et idem dicendū in locatione vt in c. nra de loca et conduc. Secūdo querit Vtrum in decimis interuenire possit ppositio siue conuentio Resp̄o quia sic et hoc inter personas ecclesiasticas vt in c. suggestum et c. nuper de dec. Et si sit auctoritate episcopi vlt̄ archiepiscopi tunc erit perpetua vt in c. statum de trasac. Si sit sine auctoritate episcopi valet sed est temporalis nec excedit vitam transigentis vt in c. de cetero e. ti. nisi per Papam fuerit confirmata e. ti. veniēs. Si autem clericus agit contra laycū. et tunc si agit de perceptis et subtractis potest fieri vt in c. cum aplica de hijs q̄ sūt a prelatis. Sz nō de futuris. xvi. q. vii decias vñ nō pōt fieri ppositio nec t̄nsactio cū layc̄ vt mitius soluat nisi

Capitulum Secundum.

7 auctoritate pape vt in. c. potest de confirma. vti vel inuti. Tercio queritur vtru decime possint dari laycis in feudis. Respō. q. decime et res immobiles ecclie non pnt de nouo dari in feudum. nā et prelati hoc iurant Et hodie expsse prohibitum est ne laycis de nouo decime in feudum dentur sicut nec alia bona ecclie. vt in. c. prohibem⁹ de dec et in. d. c. cum aplica. de hijs que fiunt a prela. et in c. i. de feudis Sed decime et alie res que prius erant feudales possunt iterum infeudari. puta si vasallus ppter aliquā cām perdat feudū vel moriatur. poterit platus concedere filio eius vl extraneo vt in c. ex pte de feudis Idē dico si huiusmodi feudū alie natū sit a feudatario ita q. p prelatū facile recuperari nō possit. pōt illud alteri layco concedere qui illud recuperet et ab ecclesia recognoscat Idem etiam probabiliter dici potest de illis decimis que tenentur a laycis a tpe ex quo non est memoria nec eas habere se recognoscat ab ecclia scz q. epūs potest eas laycis in feudū concedere. ar. d. c. expte cum sic per eum pcuretur vtilitas ecclie. quia possessio directi domini p huiusmodi in feodationē restituet ecclie Itē si layc⁹ detinet decimas in feudū et vult eas in aliū laycū transferre. potest hoc fieri de consensu epī. q. det ei in feudū sicut ipse habuit nec dicit epūs eas de nouo in feudū dare. vide de hoc glo. in d. c. phibem⁹ Si vō aliqs possidet eas de facto. nec in laycū nec in clericū potest eas etiā de consensu epī conferre. vt habetur in dictis iuribus Sextum de decimis declarandū dī fructificationis siue remuneratiōis Ad cui⁹ euidentiā Quero que sit remuneratio. bene et fideliter soluentū decimas. Respō q. quadruplex. Pria abundantia fructuū Scda corporis sanitas de quo malach. iij. et in c. decime xvi. q. i. vbi dicit Aug. Si decimā dederis cū tm abūtiā fructuū accipies sed etiā sanitatē corporis psequeris Tercia peccatoz remissio Quarta regni celoz acquisitio vñ Aug. in d. c. decime qui premiū opare aut pctōz indulgentiā habere desiderat decimā reddat et de nouē partibus elemosinaz paupib⁹ dare studeat Qui vero non fideliter soluit decimā a deo multipliciter punitur et maxime delinquit Primo in fructuū sterilitate ita q. deus locustas non increpat nec plagas amonet vt in c. reuertim⁹ et in d. c. decime vbi dicit Aug. cum dando decimas et terrena et celestia possis mereri p auaricia duplicē bñdictionē fraudas .i. subtrahis tibi Nec enī est certissima dñi vicissitudo vt si decimā non dederis ad decimā reuocaris scz amittendo nouē ptes Ideo dī Malach. iij. q. mibi non redidisti decimas et primicias ideo in fame et penuria vos maledicti estis Scdo talis est pvaricator

diu
tuan
c. dec
alien
epi r
sacri
supa
dide
ricul
cime
me n
gata
tibu
de se
non
dei
q. vi
abu
uot
mal
Lir
omn
alib
Jre
pdi
ges
tis
can
requ
secu
tiam
non
pfit
tam
fite
facu
rim
don
mer
de p

De oblationibus.

divini mandati et incurrit bannus dñi pape vt in dictis c. et inc.
tua nobis et c. statum⁹ e. ti. Tercio talis est raptor vnde Aug. in
c. decie dicit. Decime ex debito requirunt et qui eas dare nolunt
aliena inuadunt Quarto talis sacrilegiū pmittit vñ Iero in c. glia
epi xij. q. ij. dicit amico quippiā rapere est furtū ecclīaz fraudare
sacrilegiū est exinde aliqd subtrahere omēz pdonū crudelitatem
supat Et gre. in c. decias xvi. q. vij. dñt Layci nisi decias ecclīe red
diderint sciant se sacrilegiū crimē pmittere et eterne dñationis pe
riculū incurrere Quinto talis est homicida vñ Aug. vbi sup. l. c. de
cime dicit q paupes in loco vbi habitat ille decimas nō dans fa
me mortui fuerint tot homicidioz reus erit qz zc. Paupib⁹ dele
gatam a dño suis vñbus reseruat. Sexto quia talib⁹ non solnē
tibus deus pacētpalem nō pcedit vide de hoc glo. in. c. ad aplice
de sen. et rem in li. vi. que ponit sex rōnes sine causas ppter quas
non est pax inter hoīes et pro sexta dicit qz nō sernam⁹ precepta
dei nec decimas soluin⁹ Ideo q nō accipit xp̄us tollit fiscus xvi.
q. vij. maiores vbi dicit Aug. maiores nostri. deo copiis omnibus
abundabant quia decimas deo dabāt modo aut quia discessit de
notio dei accessit indictio fisci noluin⁹ cum deo partiri decimas
malo autem tollitur totūz hoc tollit fiscus qd nō accipit cristus
Circa predicta nota q in cle. cupientes de penis excommunicantur
omnes religiosi qui aliqua pferre psumūt in sermonibus suis vt
alibi ista intentione vt a decimarū solutione retrabant audientes
Item in d. cle. p̄cipit sub interminatione maledictionis eterne
p̄dictis religiosi q in prima dominica quarta et vltima quadra
gesime et in festis Ascensionis domini Penthecostes Natiuita
tis Johānis baptiste Assūptionis et natiuitatis br̄e marie p̄di
cando populo si a p̄latis ecclīaz vel eoz loca tenentib⁹ fuerint
requisiti audientes expresse de solutione decimarū informant Item
secundo p̄cipitur dictis religiosi q requisiti a predictis p̄scien
tiam faciant illis quoz confessiones audiunt q decimas soluere
non omittant q si post talem requisitionē scienter postposuerint
p̄fitentibus conscientiam facere de huiusmodi solnēdis decimis
tam diu ab officio p̄dicationis ipso facto sunt suspensi donec con
fitentib⁹ ipsis nō fecerint p̄scientiā si hoc ipm sibi dicēdi comode
facultatem habuerint Et ideo hoc non faciendo p̄dicando inte
rim sunt excommunicati ipso facto vt ibi dicit Quod bene notēt
domini curati qui in suis parrochijs habent monasteria ordinum
mendicantium. Nunc secdo loco in hoc capitulo tractādū venit
de p̄micio. Ad cuius euidentiam Quero quid sit primitia Et an

Capitulum Tercium

exhibitio primiciarum sit ex precepto Responsio primicia est pars prima frugum domino offerenda Et est ex precepto in duobus casibus Primus quando est consuetudo Secundus quando ministri ecclesie cui debentur indigent et ipsas petunt Nam exodi xxi. dicitur decimas et primicias non tardabis offerre et ibidem xvi. c. primicias frugum terre tue deferas in domum dei tui Sunt enim in illis casibus de iure naturali diuino et de precepto ecclesie sicut et decime secundum distinctionem supra de decimis positam unde gre. in. c. decimas xvi. q. vii. dicit decimas et primicias quas iure sacerdotum esse sancimus ab omni populo accipe oportet Concordat sanctus Thomas secunda secunda. q. lxxvi. ar. iij. di. q. quia deo debemus exhibere id quod precipuum est Ideo offerebantur primicie in recognitionem diuini beneficii scilicet quod aliquis profiteatur fructus terre se a deo recipere Et dabantur ex primis fructibus tanquam quid precipuum Et quod sacerdotes possint populo in hijs que sunt ad deum ideo primicie cedebant in usum sacerdotum pertinent autem ad ius naturale ut ex rebus sibi datis a deo aliquid tribuat ad sui honorem Sed quod talibus personis exhibeantur scilicet sacerdotibus aut de primis fructibus aut in tanta quantitate hoc fuit in lege veteri determinatum In noua autem lege determinatione ecclesie diffinitur ut primicias homines soluant secundum consuetudinem patrie et indigentiam ministrorum ecclesiarum Extra hos casus primicie sunt tamen de consilio Ideo ubi est consuetudo quod nihil soluatur vel exigatur pro primitiis non soluentes excusantur a precepto si tamen huiusmodi consuetudo sine contradictione fuit obtenta a tempore ex quo non extat memoria Consequenter quero Cui debentur primitie et quotta presbiter debet dari pro primitiis Ad primum dico quod debentur presbitero parochiali ut in c. doctores et c. moderamine xvi. q. i. Ad secundum de quotta quidam dicunt quod ad minus de lx. vni Alij dicunt quod in sexibus semper primogenitum In alijs aridis et liquidis de xl vnu ad plus vel ad minus de lx. vnum doctores tamen permittunt in. c. i. de decimis tenent quod ex quo in iure canonico quotta primiciarum sine quantitas non reperit expressa relinquunt in optionem dantis ut det quantum vult nisi consuetudo regionis aliud inducat.

Capitulum de oblationibus.

Tercio ius parochiale consistit in oblationibus de quibus per ordinem quatuor puncta declarabimus Primum de descriptione Secundum de acquisitione Tercium de obligatione Quartum de modificatione Ad primum descendendo dico quod nomine oblationis comprehendit quicquid datur vel offertur

ecc
cum
q
ne
tur.
Qui
tum
latio
sicut
rum
vbi
per
qui
qua
xii.
latia
dona
lega
dicit
anim
dere
Qua
dele
sequ
Qui
cult
loci
nens
est al
a fid
cape
gini
cund
Ad
nes
funt
lijs o
consi
moy
et fac
prec

De oblationibus.

ecclie siue sit mobile siue immobile intra vl extra ecclesia vt in c. cum inter vos de p. sig. notat hñ Tho. scda scde q. lxxvi vbi de q nomē oblationis est extensū ad oēs res que in dei cultū exhibē tur. Et hñ Host. in Sū. ti. de parrochijs c. ij. et alios doctores. Quinqz sūt spēs oblationū Prima est vbi aliquid exhibet in cultū diuinū ad actū latrīe pertinentem sicut est oratio et talis oblatio dicit sacrificiū iuxta illud Psal. Dirigatur oratio mea ad te sicut incensū in conspectu tuo vbi dicit glo. q talia sacrificia offeruntur domino in odorem suauitatis Scda spēs oblationum est vbi oblatio de necessitate fit ad sustentationē mīstroz dei et hec pertinet quo ad decimas et primicias que offeruntur de fructibus qui de terra percipiuntur deo in recognitionē dominici beneficii quasi quis pſiteatur se a deo fructus terre pcipere de quibz Exo. xxi. Decimas et pſmicias nō tardabis offerre dño. de hijs etiam satis dictū est in pcedenti ca. Tercia spēs oblationū est alicui rei donatio deo vel ecclie causa mortis facta que ad instar et exēplū legatorū hodie redacta ē vt idē iuris sit in vtrūqz. Nec vt host. dicit aliud non videtur q mortuariū siue legatum vel relictū pro anima de quibus in c. officij. et c. requisisti de testamen. et in. c. si. de rebus ecclie non alie et in. c. Conquerenti. §. i. de offic. ordi. Quarta spēs oblationū est quotidiana et vsualis quā faciunt fideles ad altare vl ad manū sacerdotis et de hac et quinta specie sequēti noster erit hic dūtaxat sermo alijs tribz speciebz dimissis Quinta spēs oblationū est vbi aliqd voluntarie offertur diuino cultui deputandū puta in vsuz mīstroz ecclie vel alicuius pij loci exponendū de qua habet Exo. xxv. ab hoīe qui offert vltro nens eas scz oblationes accipietis Et potest sic diffiniri Oblatio est alicuius rei deo vel ecclie inter viuos sponte donatio Et hec a fidelibus spōte fieri potest et fit aliqn ecclie parrochiali. Quqz capelle sub limitibus eiusdez Aliquādo pio loco Aliquotiens ymagini in pariete depicte de quibus nunc infra in secūdo dicet Secūdum igitur de oblationibus declarandū dicitur acquisitionis Ad cuius euidentiam Quero quibus personis debentur oblationes Ad hoc dico primo q oblationes quotidiane et vsuales que fiunt ad altare debentur sacerdotibus curatis in quorum ecclis suis offeruntur Ratio quia sacerdos parrochialis quodammodo constituitur sequēter et medius inter populum et deum sicut de moyſi legitur Dentro v. ideo ad eum pertinent diuina dogmata et sacramenta populo exhibere Et iterū ea que sunt populi puta preces sacrificia et oblationes per eū domino debent exhibere hñ

Capitulum Tercium.

illud apostoli ad hebreos v. Omnis potest ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur ut offerat dona et sacrificia pro peccatis. Et ideo oblationes tales ad curatos pertinent non solum ut eas in suos usus conuertant verum ut etiam eas fideliter dispensent partim quidam exponendo eas in hijs que pertinent ad cultum diuinum partim vero in hijs que pertinent ad victum proprium partim etiam in usus pauperum qui sunt quantum fieri potest de rebus ecclesie sustentandi quod quicquid clerici habent pauperibus est ut dicit Iero in c. Quoniam quicquid xvi. q. et in c. Quatuor xij. q. ij. Ex quo sequitur primo quod oblationes que fiunt ad altaria capellanorum siue altaristarum cedunt plebano talis ecclesie in qua sunt sita ut dicit. panor in c. pastoralis de hijs que fiunt a prela. Secundo inferitur quod oblationes que fiunt celebranti in alterius ecclesia sunt rectoris illius ecclesie. Nisi sit episcopus quando celebrat in aliqua ecclesia sue dyocesis quia tunc oblationes facit ibi in altari cedunt sibi et non presbitero parochiali. Ratio quia offeruntur a suis parochianis tota enim dyocesis sua intelligitur esse parochia ut in c. super eo de paroch. et. c. i. de raptu. Imo plerumque dicunt doctores quod tales oblationes spectant ad episcopum etiam si ecclesia in qua celebrat sit exempta. Ita concludit Joh. de ymo in cle. si. de. p. mul. adducens inter alias rationes quia talia dantur propter meritum sed magis meritis est episcopus ergo etc. Quamvis Lard in dicta cle. si teneat contrarium scilicet oblationes factas episcopo in ecclesia exempta debere illi ad quem spectant intra parochialia non autem episcopo hoc dicit verum de iure non de veritate. Tamen videtur quod etiam de iure spectent ad episcopum per rationem ymo supra dictis. Et idem dicendum est de archiepiscopo prouinciam visitante et celebrante quia tunc oblationes in altari facit archiepiscopo cedunt predicta tamen limbo esse vera nisi forte episcopus aut archiepiscopus nimis diu in vno loco stet et ibi sepe celebret. ar. c. suggestum de deci. Si tamen appareret consuetudo contraria erit sequenda. Sed nunquid monachi aut alij religiosi possunt oblationes recipere dicitur secundum. Tho. supra quod monachi siue alij religiosi possunt oblationes recipere tripliciter. Primo si sint ministri altaris et tunc possunt recipere oblationes sponte oblatas. Secundo si parochie sint eorum et tunc ex debito possunt accipere oblationes tanquam ecclesie rectores. Tercio sicut pauperes per dispensationem sacerdotum curatorum vel ordinatione ecclesie. Secundo loco dicendum est de

De oblationibus.

oblationibus quante sp̄ei que sponte dantur ecclesijs aut capellis et sic de alijs de quibus est maior difficultas et loquor semp̄ de oblationib⁹ voluntarijs que non fiunt ad altare. Vtrū tales oblationes facte in ecclesijs parochialib⁹ aut capellis infra certā parochiā cōstitutis debeant ep̄o loci aut plebano An vō applicari debeant ipsis ecclesijs et capellis ita q̄ vitrici earundē sp̄as percipere debeant Et in hac questione due fuerunt opiniones vna fuit opinio q̄ ep̄i copus loci tales oblationes haberi debeat Alia q̄ presbiter parochialis p̄ prima allegat p̄mo tex. in c. p̄ter in fi. xxij. dis. vbi dicitur q̄ decime siue primitie vel oblationes vinorū et mortuorū sunt in dispensatione episcoporū. Et in c. p̄cipim⁹. vi. q. ij. vbi dicitur. quascunq; oblationes esse in dispensatione ep̄orum Sc̄do ep̄o competit regulariter dispositio omnium ecclesiarū sue dyo. licet sint facte in loco intra parochiā alteri⁹ constituto debēt esse sub dispositione ep̄i et maxime q̄ vnaqueq; parochia est regenda sub ipsius ep̄i tuncione atq; p̄uisione vt in c. regenda. x. q. i. Cū ergo p̄uisione totius parochie p̄tinet ad ep̄m multo magis d̄ ad eum pertinere p̄uisione oblationū factarū in ecclesijs infra parochiā p̄stitutis. natura enī accessorij est vt sequat̄ suum principale vt in regula accessorij de regn. iuri. li. vi. Tercio pro hac opinione adduci potest ratio Ep̄us est vicarius hiesu xp̄i quo ad suam dyo. vt in c. Mulier. xxiiij. q. v. et glosa. in c. videntes. xij. q. i. dicit q̄ episcopi quo ad dignitatē tenent locū ap̄lorū. Item ep̄us dicit̄ de legatus h̄m glo. in c. Sicut vir. vij. q. i. et in c. in nouo xxi. dis. et in c. Accusatio. ij. q. vij. Item dicit̄ oculus dei vt in c. oues. vi. q. i. ergo istis respectib⁹ oblationes huiusmodi debent esse ep̄i non aut parochialis p̄sbiteri Quarto pro hac opinione allegat glo. in c. nulli. lxxxix. dis. que dicit q̄ ep̄us inuito presbitero parochiali p̄t̄ diuidere parochiā Si ergo ep̄us h̄z ius in p̄ncipali multo magis debet habere in accessorio et per p̄sequēs in oblationib⁹ factis intra parochiā per dictā regulā accessorij Istis tñ nō obstantib⁹ ē cōis p̄clusio doctorū Q̄ oblationes huiusmodi facti i ecclesijs et capellis p̄dictis debent p̄sbitero parochiali nō aut ep̄o Nec p̄clusio p̄batur in. ca. pastoralis de hys que fiunt a p̄ela. sine consen. et in c. Ad audientia. i. de ecclē. edi. Et quibus habetur q̄ parochialis ecclesia fundat intentionē suā de iure p̄muni sup̄ oib⁹ obuentiōib⁹ sp̄ialib⁹ p̄tingentib⁹ infra parochiā suā q̄ sūt de iure parochiales Ex quo inferitur h̄m l. d̄ost. ibi q̄ om̄es decime et oblationes q̄ fiunt infra parochiā cedunt ecclesie parochiali vñ infer̄ ibi Abb q̄ si capella est infra parochiā alicui⁹ ecclesie oblationes ibi facte

Capitulum Tercium

Non cedunt capelle sed eccleie parochiali Ad hoc est tex. in c. ex transmissa de prescrip. vbi est casus q oblationes que fiunt in capellis positis infra parochia alicui de iure cedunt ipsi ecclesie parochiali non autem pertinet ad capellas hinc est q si aliqua capella constructur infra limites parochialis ecclesie q ecclesia parochialis habebit omnes proventus ratione spualitatis a personis vel rebus infra suos limites constitutis provenientes illi capelle que tunc cedunt in usus necessarios et p stipendio mistroz et sim Host. et Jo an in .d. c. ad audientia. Secdo p hac conclusionem est tex. in c. qm de dec. vbi est casus q decime novatim debent ecclesie in cuius parochia surgunt ergo idem est in oblationibus que equiparantur decimis vt not doc. sup rubri de decimis et in c. qm de .c. Tercio pro hac conclusione adduci potest ratio. Nam generi per specie derogat vt in regula generi de regu. iur. li. vi. Sed certum est q episcopus est generalis plebanus in tota sua dyocesi vt in c. parochiano de sepultu et. c. nullus de paroch. et c. i. de raptu. et. c. aplice de donac. ergo plebanus specialis debet ei derogare maxime in hijs que spectant ad ipsius specialis parochia Et ideo pro corroboracione huius dicti allegari potest qd dixit Bal. in li. i. de offic. p. sul. q si in eadem ciuitate sunt duo officiales vnus specialis alius generaliter deputatus q vnus non potest se intromittere de officio alterius et dat exemplum in visitatore vnde dicit q si papa dat speciale visitatore. generalis vt est episcopus in sua dyoce. non poterit visitare predicta tamen de oblationibus possunt duobus modis limitari. Primo vbi esset consuetudo prescripta q dicte oblationes potius quererentur vni ecclesie q alteri Nam illa esset seruanda in talibus vt in c. cum inter vos de v. sig. et ibi p doc

In hijs namq prescriptio procedit vt in c. ex transmissa et in ca. de quarta de prescrip. Jo an. et alij doc. in c. certificari de sepul Et hoc procedit qm consuetudo esset q quereretur ecclesie vel persone ecclesiastice q esset capax quasi possessionis talium iurium. Sed si consuetudo esset q quereretur persone laycali vel loco pphano et tunc non valeret talis consuetudo vt in c. hanc consuetudinem. x. q. i. Secdo limito q licet in casibus supra dictis debeant oblationes presbitero parochiali non tamen debent omnes huiusmodi oblationes in suos usus conuertere Sed vnaz terciam in usus pauperum distribuere altera fabrice ecclesie sic sue applicare terciam in usus suos conuertet. Nam olim oblationes fidelium diuidebantur in quatuor partes quarum vna debebatur episcopo loci Secda erat presbiteri parochialis Tercia pauperum quarta fabricis erat applicanda vt in c. quatuor et c. de red. diuibus. xij. q. ij. hodie vero episcopus nullam habebit partem in

De oblationibus.

oblatiōib⁹ ecclīaz inferior⁹ sue dyoc. vt in c. i. ij. et iij. x. q. iij. vide de hoc glo. in ca. de hys. in v. tua. x. q. i. Et sic diuidetur solū oblationes in tres partes Ergo vbi est. consuetum q^d sartatecti lumē et alia necessaria ecclīe sine capelle pcurantur et restaurantur per laycos quos vocamus magistros zeche vel magistros luminum Nihilomin⁹ de oblationibus extra missas factis debetur de iure tertia pars oīm huiusmodi oblationū ipi p̄bitero parochiali sine obuēiāt in immobilibus sine mobilibus vt puta in pecunijs frumento lini aut alijs rebus cuiuscunq³ speciei aut in cippis sacculis sine talibus aut quibuscunq³ reservaculis Quā etiā tertiā ipse p̄biter parochialis potest in vsum suum puertere vt in d. c. de hys. x. q. i. et c. placuit et duobus seq³. e. cā. q. iij. vbi de hoc p̄ archid. et. in. d. cum inter. de v. sig. vbi fit mentio de tertia. Cum igitur p̄dicta sit communis opinio doctor⁹ nec in legendo nec in dicendo ab ea est recedendum per id quod dixit. Jo. an. in c. i. de constituc Et Ant. et abb. in c. tua nos de vsur. Sed oportunū est respondere argumentis p̄ alia opinioe in mediū adductis Et ad primū respondeo q^d ep̄s habz generaliter p̄tātē in decimis et oblationibus eo casu qñ habentes soluere decimas et oblationes nolunt eas soluere quia compelli possunt per ep̄m vt dicit glo. in illo c. p̄ter ibi allegato. Sicut videmus q^d ep̄s habz cōpellere heredes ad mandandum executioni voluntates testanciu⁹ vt in c. si heredes de test. Ad scdm respondeo q^d ad episcopū spectat dispositio ecclīaz sue dyoce. quo ad collationē institutionez et etiam correctionez et ita loquuntur iura ibi allegata Non tamē ad eum spectat dispositio oblationum debitarū alicui ecclīe sibi subdite per iura et rationes allegatas supra pro communi opinione Ad tertiū dico q^d licet episcopus in sua dyocesi sit vicarius christi item et legatus zc. quo ad omnia supradicta scz collationem institutionem et correctionem non tamen quo ad dictas oblationes per iura et rationes supra allegatas. Ad quartum dico q^d glo. in d. c. nulli ibi adducto nō loquitur in ep̄o sed in papa Et dato q^d loqueret in ep̄o tamē abb. in. d. c. ad audiētā. i. de ecclīe edifi. eaz simpliciter non sequit Sed distinguit q^d aut subest iusta causa et potest illud ep̄s aut non subest et tunc secus et allegat glo in c. p̄stitut⁹ de reli. domi. q̄ glo. fm eū idē dē in papa volente diuidē sine dimēbrare ep̄atū q^d nota bñ p̄tra dimēbrationē ecclīe pacis sine iusta cā nulla refusiōe subsecuta aut legitimo cōcambio factis per papam Paulum ij. ad preces frideric. iij. Roma⁹ no⁹um imperatoris qui Wiennē erigi fecit Episcopatum. zc.

Capitulum Tercium.

Consequenter quero de oblationibus factis ymagini cui acquirantur et quis debeat eas percipere Et respondeo per hanc distinctionem aut loquimur de oblationibus factis ymagini posite in domo priuata vel in eius pariete siue in simplici oratorio aut in loco consecrato. In primo casu tunc licet quorundam opinio fuerit oblationes tales deberi domino loci per text. in l. in rem. §. Item quecumque ff. de rei. vendi. ubi voluit iurisperitus quod applicatum ymagini alicuius personae tenet ad illum cuius est ymago Tamen communis conclusio doctorum est quod oblationes facte ymagini alicuius sancti in aliquo loco priuato depicte acquiruntur soli deo et loco dei presbiter prochieialis eas percipere debet tanquam sibi debitas. Nec conclusio probatur. Nam omnia que templo aut altari siue ymagini sanctorum relinquuntur dei sunt et immortali deo relictas et donatas intelliguntur allegat. Angelus in consilio suo ducentesimo vicesimo quarto. l. Si non dudum et lege Juliana ff. Ad leg. Julii pecuniarum et glo. Singulariter in lege. Statue. ff. de usu fructu et dicta. In re super allegat ubi dicitur quod si quis lege donauerit ymagini virginis vel vultui sancto existenti in aliquo loco priuato est dei non autem domini illius loci priuati Ideo presbiter prochieialis illas percipiet Excepto si illi ymagini donatum fuisset mercedem puta quod erat ymago aurea et deficiebat brachium Nam tunc illa portio pertinet ad dominum ymaginis nam tale donatum est per integralis ipsius ymaginis merito acquiratur ei cuius est principale hoc est ymago et voluit iurisperitus in §. Item quecumque supra in peritruum allegati idem tenet An debuit et abb. in. c. pastoralis de hijs que fiunt a prelate. et in c. quoniam de dec. ubi dicitur quod oblationes facte ymagini que est depicta in muro priuato cedunt presbitero parrochiali et non domino loci Ratio quia talis locus aut dominus eius non est capax horum iurium spirituum rituum Secundo casu quando oblationes sunt ymagini in aliquo loco religioso Et tunc subdistinguo aut loquimur de oblationibus factis ymagini posite in ecclesia vel capella habente administratorem puta depicte ymagini in muro alicuius monasterij aut hospitalis quod habet administratorem. Et tunc oblationes tales debentur administratori et non presbitero prochieiali infra quam sita est talis ymago Idem dicendum est de oblationibus factis in tali ecclesia Ratio nam illud quod est oblatum tali ymagini dicitur donatum ipsi deo ut supra dixi per c. precipimus et c. res ecclesie et c. nulli episcoporum xij. q. i. et in c. saluator. i. q. i. ubi dicitur textus quod bona ecclesiarum sunt bona dei Merito igitur oblationes illas habere debet administrator ecclesie in qua est ymago cum ipse in illo loco sit administrator bonorum dei ut in c. ij. de donac. Ideo dicit abb. in c. i. de statu regul. et in c. dilectus de offic. or. q.

De oblationibus.

oblationes facte ymagini in muro monasterij debentur monasterio nō autē presbitero parochiali in cui⁹ prochia est monasterij. Ratio qz generi p specię derogat sūm pūmē regulā. Et ideo sicut p̄sbuter prochie specialis derogat generali prochiali hoc est epō in oblationib⁹ in sua prochia p̄cipiēdis vt sup̄ dictū est. Ita admīnistratoz ecclīe posite in parochia debet tanq̄ sp̄ialis derogare quo ad oblationes factas in ecclīa sua p̄sbutero prochiali tanquā admīstratoz generali prochie. Secūdo casū aut loquimur de oblationibus factis ymagini in aliq̄ loco p̄secrato non habente admīnistratozē vt in muro alicui⁹ capelle simplicis et tunc oblationes huiusmōdi debent p̄sbutero prochiali infra cui⁹ prochia sita ē capella. put supra dictū est de alijs oblatioib⁹ in huiusmōdi capellis factis. Sed nūq̄d laici p̄nt recipere oblatiōes et in vsus eoz p̄uertere. R Solutio dico qz non nā ecclīa hoc laicis sub pena excommunicatiōis phibet vt habet in ca. sc̄toz. x. q. i. vbi dicit. Calixt⁹ papa sc̄toz patrum canonib⁹ cōsona sanxientes oblatiōes de sacratis sūmo altari beati petri et pauli apli et saluatoris x̄c. aut de alijs ecclīaz altarib⁹ sine crucib⁹ a laicis auferri penit⁹ interdicim⁹ et sub districtione anathematis phibem⁹. Et in c. qz sacerdotes dicit. Iero. ad damasū papā Quia sacerdotes p omib⁹ orare debent quoz elemosinas et oblatiōes accipiūt qua fronte p̄sumunt laici oblatiōes q̄s cristiani p p̄ctis suis offerunt vel ip̄i p̄medere vel alijs p̄cedere. Subdit ob hoc gloriose papa mittere te oportet illos p̄suptores in excommunicatiōe p̄petuā vt et ceteri metū habeant et amplius hec in ecclīa nō fiant dicit tñ S. Tho. vbi sup̄ qz oblatiōes postq̄ fuerunt p̄secrate non possunt cedere in vsū laicorū sicut vasa et vestimēta sacra et hoc mō intelligit̄ dictum. Iero. vel pōt intelligi quādo p̄pria auctoritate talia auferūt vel cum rōne parentele a clericis recipiūt oblationes extra casū necessitatis. Alias autē illa q̄ non sūt consecrata p̄nt in vsū laicorū cedere ex dispensatiōe sacerdotū sine p̄ modū donatiōis sine per modū venditiōis possunt enī huiusmōdi oblationes vendi laicis. Item phibet ecclīa oblationes fidelū q̄ fiunt in ecclīa p fabrica R sub domino laicorū detineri. Nec debēt laici de eis disponere aut se de hijs aliquatenus intromittere nec eas dispensare nisi de cōmissione episcopi aut p̄sbuteri ecclīe. Et contrariū facientes sunt excommunicati et debent vt sacrilegi puniri. Audi damasū papā in c. hanc p̄suetudinē. x. q. i. dicentem hanc consuetudinē q̄ p̄tra sanctā ecclīaz catholicā augeri videt̄ omnino interdicti⁹ vt nullo modo vnuquā vllō tpe oblatiōes q̄ infra sanctā ecclīā offerunt

Capitulum Tercium

sub dominio laycorum detineant sed tantummodo sacerdotum etc. Ad
dit pena dicens Si quis vero contra hanc regulam sanctorum patrum qui
in concilio Niceno hoc constituerunt temerarius presumptor fuerit
et ulterius oblationes de sacris ecclesiis auferre molitur fuerit sub
anathematis vinculo sit colligatus et condemnatus. Et gre. in c.
sacrilegium. xvij. q. iij. dicit. Sacrilegium est contra legem est. si quis
quod ecclesiis relinquit prave voluntatis studiis temeraverit suis con
pendijs retinere et lucius papa ibidem in c. omnes tales excommunicat
damnat atque sacrilegos esse indicat quod est contra principes et in
dices nostri temporis que sibi dominum talium oblationum usurpant put
in facto videmus. Sed pone consuetudo est in ecclesia sancti Laurentij
quod archiepiscopus habeat oblationes dominicales et sacrista eas que
sunt in festo sancti Laurentij. Contingit quod festus sancti Laurentij
venit die dominica quis habebit oblationes. Respon. Bar. in l. pro
consul ff. de offic. pro consul per lilla concludit quod oblationes sunt
Archiepiscopo. Nam maior est dominica quam aliud festum et inspicit
potius quod est naturale quam accidentale. Et sic potius inspicit dies
dominica quam festum sancti Laurentij facit ad idem. l. dies festos l. de
ferijs. Utrum sacerdos possit recipere oblationes que ei offeruntur per missas
dicendis quod penitenti iniungit in penitencia ut faceret dici. Respon.
potest sed species mali est et ideo si potest presumere quod penitens aliquid scilicet
dolum ex hoc recipiat vel aliquis alius debet respondere et ad alium
mittere ut in c. cum ab omni de vi. et honest. cle. Tercium de oblationibus
nibus declarandum dicitur obligationis Ad cuius evidentiam Quero
utrum aliquae oblationes sint de necessitate precepti. Solo S. Tho.
secunda secundae. q. lxxvi. dicit quod sic Nam ratio naturalis dicit quod eis
qui divino cultui ministrant ad salutem totius populi totus populus
necessitate victus ministret sicut et hijs qui communi utilitati innigunt
lant videlicet principibus et militibus census et stipendia a po
pulo debent probat hoc apostolus prima Thimothei. ix. dicens quod militat
vniuersi suis stipendijs Exemplum de hoc habemus de rege gentili scilicet
pharaone Gene. xlvij. q. sacerdotibus cibaria ex publicis horreis
dabat et in c. non minus de emu eccle. Ideo dicit apostolus ubi supra
Qui altari deserviunt de altari participant. Sed quando tenetur quis ne
cessario offerre de sanctis Tho. ubi dicit quod quibus oblationes de sui ratione
habet quod voluntarie offerant unde dicit. Exo. xxv. Ab homine qui vol
troneus offert accipietis eas potest tamen contingere quod aliquis quatuor
modis ad oblationes teneatur. Primo ex precedenti prouisione sic cum
alicui preceatur aliquis fundus ecclesie ut certis temporibus aliquas
oblationes faciat quod tamen habet rationem census Secundo propter preceden

De oblationibus

tem deputatione sine pmissione sicut quā aliquis facit donationē inter viuos vel legat aliquid ecclesie mobile vel immobile. Sic ergo ad oblationes nō tenet quis ab initio quia ab initio sūt gratuite sed ex quo facte sunt necessarie sūt necessario soluende. Et cogi debent eos soluere qui fecerunt ipsas vel heredes eorū Alias si non soluant maxie oblationes defunctorū iudicant sacrilegi. xij. q. ij. nulli. Et homicide vt in c. qui abstulerit. e. cā. et. q. Et necatores egenciū aīaz et infideles xij. q. ij. qui oblationes Tercio tenetur quis ad oblationes ppter ecclie necessitatē puta si ministri ecclesie nō haberēt vñ sustētarētur tenet quis offerre etiaz extra consuetos dies oblationū et possent denegantes excommunicari dicit glo. in c. statum? xvi. q. i. Quarto ppter consuetudinē et ecclie institutionē. tenent aut fideles in aliquibus solennitatibus ad aliquas oblationes consuetas. Et que et quot sunt tales solennitates. Dic. vt notant doctores in. ca. omnis cristian⁹ de cons. se. dis. i. vbi dicit Grego. vi. Omnis xpianus pcuret ad missarum solennia aliquid deo offerre et ducere ad memoriam qz deus per Moysen dixit. Non apparebis in spectu meo vacuus Et ideo illi qui debitas oblationes non reddunt p viā excommunicationis pelli possunt ad eas soluendum possūt etiā puniri p subtractio nem sacramentorū non p ipm sacerdotē cui sūt oblatiōes faciē de ne videat pro sacramētorū exhibitōe aliqd exigere sed p superiorē suū vt no. in c. ad aplicam de simo. et glo. in ca. Preter hec xxxij. dis. et in ca. Quęcumqz res et. c. de hīs. x. q. i. Circa pdicta nota qz quis in pdictis casibus teneatur qs offerre Sunt tamen quedā psonae a quibus ecclia phibet recipi oblationes ad altare et hoc in detestationē criminis eorū cum est notoriūz quas ponit glo. in. c. oblatiōes. xc. dis. pmo psonarū discordantiū et se odiētū que non pnt ad pcordiā renocari. Vnde dicit pētiliū carthaginense ibidē oblationes dissidentū fratrum nec in sacrario neqz in gazo philario recipiant Secdo opprimentū paupes de quibus ibidem dicitur dona eorū qui paupes opprimūt a sacerdotibus refutāda sūt Tercio sacrilegorum. xij. q. ij. de viro. Quarto raptorum obstatōrū et inobediētū vt in c. sup eo de rapto Quinto q extrahit suū violēter de ecclia pfugientē ad ipaz. xvij. q. iij. miroz Sexto vsuarioz māifestorū vt in. c. qz in oib⁹ de vsur. Septio meretricū publicaz Deu. xxij Non accipies mercedē prostibuli ppter scās daluz ne ecclia videat fouere pctā si de lucro pcti reciperet oblationē Octauo hereticorū credētū receptatorū et aliorū publice ex cōmunicatorū vt i. c. ex cōmunicam⁹. i. de here. Nonno rebaptizatorū

Capitulum Tercium

ab hereticis sponte et sine necessitate talium cum oblationes biennio non sunt recipiende etiam si peniteant ut in c. eos de psecra. dis. iij. Et generaliter dicit Inno. quod sequitur abbas in c. ex transmissa de dec. quod ecclesia non debet recipere oblationes criminolorum si eorum crimina sunt notoria ne videatur talium peccata publice approbare. quod non est dicendum cum ipsa sit cultrix et adiutrix iusticie ut in c. i. de alienac. feude in vli. fendo. Et ut confusi sic saltem erubescant et corrigantur ut in d. c. de viro et in ca. latores. xxij. q. ij. Decime vero reales a talibus personis licite recipiuntur ut in c. de terris de dec. ubi hoc tenet Inno. Quartum de oblationibus declarandum de modificationis Ad cuius emendationem Nota secundum albertum magnum super expositionem misse quatuor conditiones requiruntur ad oblationem exteriorum ita quod deo sit accepta. Prima dicitur utilitas Secunda puritatis. Tercia deuotionis. Quarta dilectionis. Prima conditio dicitur utilitatis debet enim oblatio esse utilis valore ita quod possit pueri in utilitate ecclesie et multorum eius unde Malach. i. maledictus deus qui debile offert similiter qui falsas monetam offerunt tales dupliciter peccant. Primo in non reddendo debitum Secundo quod nituntur deum decipere. Secunda conditio debet puritatis Nam oblatio debet esse munda in acquisitione. Ideo de iniuste acquisitione sitis ac possessis non potest fieri oblatio quod ut dicitur. Eccle. x. et habetur in c. ymolantis xij. q. v. ymolantis ex iniquo oblatio est maculata dona iniquorum non probat altissimum nec respicit in oblationibus iniquorum Qui offert sacrificium de substantia pauperum quasi qui victimat filium in conspectu patris sui unde dicitur. puer. xv. Hostie impiorum abhominabiles sunt que offeruntur ex scelere de quo in c. non est putanda. i. q. i. et ibi etiam dicitur. Donora dei de tuis iustis laboribus quod originaliter ponit puer. iij. c. Tercia conditio debet deuotionis debet enim oblatio esse pinguis deuotionis ut patet de cordis deuotione prece dat quod de manu Nam voluntate offerentis patet respicit deus quod rem oblata. Immo. res oblata respicit propter voluntatem et personam offerentis et non econtra. Exemplum habemus de Abel et eius oblatione unde dicitur. Gen. iij. respexit deus ad Abel et munera eius et ubi dicit Grego. in registro et habet in c. scriptum est. xij. q. v. dicturus quippe quod dominus respexit ad munera sollicite promissit respexit deus ad Abel et quare patenter ostendit quia non offerens a muneribus sed munera ab offerente placuerunt. Exemplum etiam habemus de illa vidua paupercula que duo era minuta offerebat in gazophylacium. Luc. xxi. Non enim extrinsecum recognitio debet esse censualis ut ipse qui offert munus recognoscat quod deus in ipsum habeat dominium cui animam corpus et res subdit. Simile factum est in temporalibus Luc. ij. ubi dicitur quolibet dedisse

De oblationibus.

denariū censualem impatori Romanorū. per hoc recognoscēdo se esse eius subditū. Potest etiā intendere p oblationē sacerdotis p motionē pro vite accomodis reuerentiā exhibēdo sancto cui solēntas agit pfectū vini vlt mortui pro q̄ missa valebit Quarta condicio dī dilectionis debz enī oblatio esse in caritatis dilectione oblata. Munera enī non sunt deo grata si in offerente nō est charitas fraterna quia oblationes discordantiū fratrū deus non acceptat neqz ecclesia dz recipere vt in c. oblationes. xc. dis. Rō est qz nullū opus est deo acceptū sine charitate teste aplo. i. Lho. xij. Si linguis hoīm loquar et angelorū zc. Et ideo factur oblationē quod est op⁹ bonū debz quidaz bonū ppositū non totaliter dimittere sed mun⁹ relinquere ante altare id est huiusmodi opus differre et ad fratrē pergere pedib⁹ corporis si pns est vel pedibus animi si absens est Hoc est q̄ habeat firmū ppositū se reconciliādi fratri sine mora cuz poterit sibi satisfaciendo verbo facto vel utroqz et tunc offerre debet mun⁹ suū hoc enī remediū est ptra peccatū ire quod fm Aug. supbi amplecti non valent. Inflati enī hoc medicamē caritatis et hūilitatis subire nolunt ideo eorū oblatio non est deo accepta vñ Cris. sup Math. Quā diu hoies fideles inter se aliquā dissensionē habuerint mun⁹ eorū deus non suscipit oratio non exaudī nec deus vult esse amicus fidelū q̄ diu inter se fuerint inimici. Circa p̄dicta et maxime circa scđam conditionē. Nota q̄ in aliquib⁹ casib⁹ etiā de iuste acquisitis nō licet facere oblationes. Prim⁹ vbi tenderet in alicui⁹ p̄iudiciū verbi grā si filius illud deo offerat vnde patres nutrire dz quod xp̄us improbat vt habetur. Math. xv. Sicut ecōtrario simili dicit Aug. q̄ pater nō dz exhereditare filiū vt instituat deum heredē in c. quicūqz xvij q. iij. et glo. in c. i. in vbo ire bellianice in fi. de testa. li. vi. Et ideo dixit āgelis In ant. quō opoz. epis. in s. q̄ neqz q̄ pater non dicat facere actum pium si relinquit paupibus filiū suū depauperādo et allegat. Aug. vbi supra. Ratioqz pmo subueniendū est suis q̄ alienis. c. non satis. lxxxvi. dis. et ibi dicit glo. q̄ obligor potius subuenire patri meo infideli q̄ extraneo fideli. Idem voluit glo. in c. i. xxx. dis. facit glo. in c. quiescamus xlij. dis. Scđus casus est vbi ppter tales oblationes oritur esset scandalū quia tūc nō licet facere oblationes vt in c. nihil cū scādalo de p̄scripc. Et ibi Antho. de but. q̄ si p̄latus p̄mouet causā ecclesie scandalo imminente vt q̄ eā p̄mouet cū potenti hoīe dz cessare nec fit p̄iudiciū ecclesie facit glo. singularis in c. si papa. xl. dis. q̄ q̄uis papa de solo crimine heresis possit accusari pote

Quartum Capitulum

rit de alijs criminibus accusari si eius exemplo ecclesia scandalisat
Et ideo dixit Inno in c. iij. de translac. pla. q. si papa vult pmittere
psecratione crismatis aut sacramentū pfirmationis clericis infer
rioribus et oriturū est scandalū non potest cōmittere. Item non
posset deponere omnes epōs ecclie ppter scandalū glo. in c. p. prin
cipalem ix. q. iij. facit etiā qd dicit Inno. in c. cū olū de restituc.
spot. q. quāvis sit mihi licitū rem meā per vim recuperare si mihi
non administretur iusticia hū glo. notabile in l. nullus. l. de iur
deis et in c. ius gentium. i. dis. hoc non pcedit vbi ouretur scan
dalu facit Et quod dixit Antho. in c. potuit de loca et conduc.
q. dominus non potest expellere. Emphiteotam de emphiteosi
etiā si stetit per bienniu q. nō soluit canonē nisi cū auctoritate.
iudicis id pcedit vbi immineret scandalū Secus si nō immine
ret scandalū vt q. emphiteota abessz l. adessz nō cōtradiceret Mā
tūc ppta auctoritate illud emphiteota facere poterit Terci^o ca
sus in quo dicte oblationes fieri non debent est vbi p hoc ouret
ptemptus superioris Mā ppter ptemptū quis punit pena mortis
vt i. c. y. de maio. et obedi Ideo glo. dixit i. c. Absit. xi. q. iij. q. ino
bedictia oli capite puniebat. Idē voluit glo. in. §. i. iij. q. iij. vide
etiā glo. in ca. Si quis dyacon^o in ver. Inimicos. l. di. q. dicit q.
inobediens plato suo dicit eius inimicus Et predictos tres cas^{us}
ponit scilicet Tho. scda sede. q. lxxxvi. ar. iij. Sequit cap. iij.

Ca. iij. de penitencijs recipiendis

Quarto ius parrochiale consistit in hoc vt prochiani
penitenciā recipiāt a suo parrochiali psubitro nisi de
licentia eius vel sui superioris eam recipiant ab alio
vt in c. placuit de peni. di. vi. et in c. Omnis de peni. 2
re. vbi pcepitur cuilibet fideli qui ad annos discretionis puenit
quaten^{us} omia sua peccata ad minus semel in anno pfitetur suo
proprio sacerdoti Ad cui^{us} euidentia nota q. confessio sacramen
talis que fit sacerdoti cunctis penitentibus sit necessaria ostēdo
triplici ratione Primo propter cristi institutionem Secdo prop
doctoz et scripturaz testificationē Tercio propter ecclie pcep
tionem. Prima ratio qua ostenditur q. pfectio sacramentalis sit
necessaria ad salutem est propter cristi institutionem. Vbi nota
q. triplex est confessio vna mentalis que est recognitio peccati
coram deo in corde et hec fuit tempore legis nature scz statum

De penitentijs recipiendis

post peccatū Ade. Secda est p̄fessio cerimonialis scz q̄ peccās tali peccato offerat tale sacrificiū peccans alio pctō offerat aliud et hec fuit in lege mosayca. Tercia est p̄fessio sacramentalis et illa quātū ad primū ei⁹ p̄ceptū est a iure diuino instituta quippe fuit confessio in lege gracie a domio hiesu x̄po h̄m Richar. in iij. dis. xvij. implicite et explicite Implicite in figura cum dixit leproso mundato Mathei. viij. Vade et ostēde te sacerdoti. Et etiā explicite sine figura Johan. xx. qñ cristus dixit discipulis et sacerdotibus eorū successoribus Accipite sp̄m sanctū quorū remisistis rē. Ibi enī datur sacerdotib⁹ potestas iudicandi et remittēdi que requirit manifestationē de ipsis pctis que est confessio Quibus enī datur potestas iudicandi de aliqua causa datur eis potestas cognoscendi de illa. Nullus enī potest iudicare et esse bonus iudex de hijs que ignorat Sacerdos aut non potest cognoscere sufficienter facta pctōis p̄scientie nisi peccator ei per cōfessionem p̄scientie aperiat et sic cristus confessionē onis instituit. vii Aug. et habetur in c. quē penitet de peni. dis. i. Lazarū de monumento iam resuscitatū obtulit discipulis soluendum cristus per hoc ostendens potestatem soluendi sacerdotibus fuisse cōcessaz Secda ratio qua ostendit q̄ confessio sit necessaria ad salutē est p̄pter doctorū et scripturaz testificationē vnde de peni. dis. i. c. non potest inducitur. Ambrosius in li. de paradiso sic loquens. Non potest quisq̄ iustificari a pctō nisi pctm fuerit ante p̄fess⁹. Et in eodē. c. Johan. os aureū. Non potest quisq̄ grāz vite celestis accipe nisi purgatus fuerit ab omni sorde pcti p̄ penitentie confessionez. Et Aug. li. de peni. Agite penitentiā qualis agit in ecclesia vt oret p̄ vobis ecclesia Nemo sibi blandiat et dicat oculute ego apud deū ago. Mouit de⁹ qui mihi ignoscit q̄ in corde ago Ergo sine causa dictū est Que solueritis in terra erūt soluta et in celo ergo sine causa clauēs date sunt ecclesie dei quasi dicat non Et de peni. dis. i. ca. multiplex. Leo papa dicit Non remanet in iudicio cōdeimnandū qd fuerit p̄fessione purgatum. Ex quibus colligitur q̄ penitentes ad confessionē sunt obligati nec possūt sine ea saluari si adest t̄pis oportunitas Tercia ratio qua ostendit q̄ p̄fessio sit necessaria ad salutē est p̄pter ecclesie p̄ceptionem p̄cepit namq̄ ecclesia vt homines p̄fiterentur in ca. omnis vtriusq̄ de peni. et remis. vbi dicit. Omnis vtriusq̄ sexus fidelis postq̄ ad annos discretionis puenit omnia sua solus peccata saltē semel in anno fideliter p̄fiteatur p̄prio sacerdoti Et iniunctā

Capitulum quartum

sibi penitentiam proprijs viribus studeat adimplere. **¶** Quod statutum sancte matris ecclesie intendo pro simplicibus declarare. Et quantum ad usum vel actum confessionis solvantur in hac particula sex questiones de quibus per ordinem dicam. Prima quod debeant confiteri. Secunda quid debeant confiteri. Tercia quando debeant confiteri. Quarta quomodo debeant confiteri. Quinta cui debeant confiteri. Sexta quomodo confessi debeant penitentiam.

B iniuncta adimplere. Prima questio est. Qui debeant confiteri. Nec soluitur in principio. Cum conciliū dicit. Omnis utriusque sexus et usque ibi omnia sua. Nam quilibet fidelis id est baptizatus dicitur enim hic fidelis a fide baptismi tenetur confiteri etiam si sit hereticus vel schismaticus quia caractere in anima receperunt ratione cuius subsunt ecclesie nec se subtrahere possunt ut in. c. super eo de here. li. vi. Soli ergo baptizati ligantur hoc statuto quia nihil ad nos de hijs que foris sunt. in. c. gaudemus de dinor. Et hoc quantum ad determinationem temporis et modi confessionis quia sic confessio est de iure positio. Et vicario christi non fuit concessa directe potestas super illos qui sacramentum baptismi non susceperunt quod est ianua aliorum sacramentorum qua intratur in ecclesiam militantem. In quantum vero preceptum de confessione est preceptum dei quod habet potestatem universaliter super omnes et preceptum universaliter dedit regulariter omnes tam fideles quam infideles tenentur ad confessionem faciendam christiano sacerdoti. Et hoc quando habent annos discretiois. Quod exponit glossa id est postquam est dolica pax. Et dicitur dolica pax proximus septennio vel saltem post septennium tunc enim puer excedit infanciam et intrat puericiam. Et sic mentiri potest et verum dicere. ut in. c. i. de lic. pu.

Ergo tunc tenetur confiteri. Item tante obligationis est preceptum de confessione ut si quis est mutus vel non potest loqui confiteri debet nutu vel signo aut scripto noto sacerdoti. Si autem esset alterius ydiomatis tunc secundum Bonaventuram potest confiteri per interpretem qui est obligatus ad tacendum. Sed Secundo dicit quod non videatur sibi necessarium quod quis confiteatur per interpretem quia foris est ex natura sua debet esse secretissimus. Ideo non tenetur ad istum aliquem ut aliquo modo se publicet modo interpretes posset malignari et revelare peccata. Ideo tenet. Richar. in iij. dist. xvij. et addit. Cum confiteri sit multum difficile non videtur tutum plus artare confessionem quam artetur per

Divini divinum vel positum quod non artat quam confiteri per interpretem. Secundo

De penitentijs recipiendis.

principaliſſime queritur Quid penitētes debeant pſiteri Sol'o dic. q
oīa pctā mortalia manifesta occulta p̄pna recolta sunt pſitenda
ſive ſint cordis ſive oris aut operis. Primo peccatū manifestū eſt
pſitendū ſim doc in iij. diſ. xvij. duplici ex cauſa. Prima eſt ex pte
ſacerdotis pſeſſione audientis qm̄ ſicut eſt in iudicio forenſi q̄ iu-
dex aliquid nouit vt priuata pſona qd̄ tamen non nouit vt iudex
nec pcedit ad ſententiaſ quouſqz innotefcat ei vt iudici quia vt
dicir in c. Iudicet iij. q. vij. Iudex d̄z iudicare ſim allegata. Sic
eſt in iudicio penitentiali qz pctā publica q̄uis ſunt manifesta ſa-
cerdoti ſicut homini non tñ ſūt manifesta ſicut dei vicario ideo ſūt
pſitenda Scda rō eſt ex pte confitentis qz p ſuā hūmilit̄ pſeſſioneſ
h̄z iuſtificari vnde de pe diſ. i. §. Alij dic tu prius iniquitates tuas
vt iuſtificeris et puer. xvij. Juſtus in principio accuſator eſt ſui
vt ergo q̄s iuſtificet vt dignus ſit reconciliatione ecclie necaria ē
p̄pna accuſatio quātūcūqz ei⁹ peccatū ſit publicū. Scdo dico q
pctm̄ occultū eſt pſitendū et hoc duplici rōne. Prima eſt ex parte
ſacerdotis pſeſſioneſ audientis ſc̄z abſolutio a culpa et obligatio
ad penā quia p mortali q̄s incurrit penā eternā p qua ſatisfactio
temporalis inuungenda eſt arbitrio ſacerdotis necelle eſt q̄ fiat
ſacerdoti confeſſio pcti occulti Scda rō eſt ex parte pctōis pſitē-
tis vt q̄ non erubuit in occulto in pſpectu diuine maiestatis eru-
beſcat p̄pna maliciā pſitendo in conſpectu ſacerdotis homo eñ
carnalis plus erubet in oculis hoīm q̄ dei. Tercio dico q̄ pec-
catū p̄pū eſt pſitendū non alienū hoc pbat tex. duz omnia ſua
pctā q̄li diceret nō aliena qz in confeſſione pctōis debz ſe reuelare.
Pſal. Dixi confitebor aduerſum me iniuſticiam meam glo. non
alienam alias eſſet proditor et detractor de peni. diſ. i. c. Quis hoc
verū ſi peccatū p̄pū pōt notificari ſufficiēter ſine peccato alteri⁹
tunc pctm̄ p̄pū et non alienū eſt pſitendum Si vero pctm̄ p̄pū
ſine notificatione alieni peccati ſive aliene perſone manifeſtari nō
pōt ſic ſim Moſt. et quosdā alios doctores tenet eam exprimere
vt ſi quis cognouiſſet matrē vlt ſororē vel etiā vxorē modo inor-
dinato vel aliquid tale cōmiſſiſſent ppter eius circumſtantias que
aggranant necelle eſt aliū reuelare Alij aut vt S Tho. et Bo-
nauent. in. iij. diſ. xvij. tenent p̄trariū q̄ in caſib⁹ p̄dictis ſc̄z vbi
non pōt exprimi circumſtantia aggranās et in aliud genus peccati
mortalis trahens niſi p talem pſeſſionē pueniat in cognitionē al-
terius perſone peccatis q̄ nequaq̄ bona conſcientia et abſqz pec-
cato pſitēs poſſit reuelare illā circumſtantia pſone Sed in tali caſu
petat licentiā alieno ſacerdoti qui aliā pſonam conpeccanteſ non

Thomas iij. 4. §. 16.
q. 3. az. 2. q. 5. in ſolū
non 4. 1. 2. 5. az. 2. q. 5.

Quartum Capitulum

noscat nec verisimiliter noscitur sit p futuro alias pderet psonā
et peccatū alterius qd non licet. Si aut non pōt habere alienum
sacerdotē tunc sufficit peccatū dicere sine huiusmōi circūstantia
verbi grā in casibus predictis sufficit dicere in generali ego cogi
f noni mihi valde propinque attinentē. Quarto dico q peccatum
recolituz est confitendū pctā em oblita q omnino lapsa sūt a me
moriam non tenet qd in speciali confiteri qz hoc esset pfitēti impos
sibile cū nulla peccata possint pfiteri nisi q habentur in memoria
Debet tamen quis pfiteri de peccatis oblitis in generali dicendo
se in multis offendisse quoz non recordatur. Et in spēali cōfiteat
de negligentia q fuit causa illius obliuioni. Si aut peccator re
cordetur et nolit dicere vel non opam dat vt recordetur cōfessio
sua infructuosa est etiā qualitercūqz alias bene viuat. Nō cadit
Exemplū de quadā moniali Abbatissa q valde abstinenter vixit
sz obtinuit vñū pctm carnis. Ideo fuit eternalit dānata. Et tēde
Et si pfitens est oblitus aliquoz peccatoz in prima cōfessioe dz
eidem confessori et non alteri pfiteri si eius copiā habere potest.
Alias si nō pōt licet non teneat omnia iterato singulariter alteri
pfiteri si ex certo proposito non obmisit tamē dz hoc facere in ge
B nerali vt sic pfectio sit indiuisa. Quinto dico q tam pctm mortale
cordis q oris et operis est pfitendum de peccato cordis pbatur
tali ratione ptes penitentie sunt pñere et ordinate ergo sicut re
quirit cōtricio pfectio et satisfactio ad hoc q remittatur peccatū
oris et opis. Ita etia ad hoc q remittat pctm cordis requirunt
hec tria videlicet pñicio pfectio et satisfactio De corde em vt in q
saluator Math. xv. exeunt cogitationes male igit tales sūt pñi
tende Sed que cogitationes sūt pñitende. Respōdeo distinguēdo
triplicē cogitationē sūm scdm Tho. dis. xxxix. scdm li. Prima est na
ture. scdm grē. tertia culpe. Prima est cogitatio nature qñ quis co
gitat ea ad q naturaliter inclinā vt si quis sciēs cogitat de potu
si qd granat sōno cogitat de dormitiōe et huiusmōi et i talibz co
gitationibz non est pctm qz in hys que nobis insunt a natura nec
laudamur nec vituperamur vt dz. ij. Ethicoz igit tales cogitatio
nes nō sūt pñitēde. Scdm cogitatio dz gracie cū qd cogitat bñfacē
Non em pōt quis a se ipso cogitare bonū qz vt inquit Aug. in li.
de pdestina. sanctorū prius est cogitare bonū qz credere et ipm co
gitare bonū ex deo est Tercia est cogitatio culpe qñ quis cogitat
de pctō aliquo Et hec cogitatio potest esse aliquādo meritoria ali
quando venialis aliquādo mortalis potest esse cogitatio de pec
catis meritoria quando quis cogitat vel vt doleat vel vt cōterat

vel
tabo
gita
aud
nre.
quis
nec
insu
quis
pcti
tas
imm
pibu
Sec
plic
cun
circ
cun
tem
Et h
se ex
liere
quan
talib
lia n
to ec
esse
ipsa
nec
Et si
tipli
de co
oner
tunf
nicat
bene
per
ms.
et b

De penitentijs recipiendis

vel ut pſiteatur ſicut dicebat . Ezechias yſaie. xxxviij. c. Recogi-
tato tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee Del co-
gitat pctā vt illa cognoſcat ſicut q̄ habet predicare vel cōfeſſiōes
audire varia peccata recogitat q̄liter illa poſſit deſteſari ſine pu-
nire. Quandoq; cogitatio de pctis poteſt eſſe venialis ſcilicet cū
quis illa cogitat cum aliqua delectatione non tamē ex propoſito
nec ex deliberatione ſed potius ex quadaſ ſurreptione Quādoq;
inſuper cogitatio de peccatis eſt pctiū mortale quando videlicet
quis cogitat illa cū pſenſu deliberato ex delectatione et p̄placēria
pcti mortalis Et quis nō ſequatur actus exterior tamen volū-
tas deprauatur et maculatur iuterius propterea graue periculū
imminet hijs qui nullā ſibi pſcientiā faciūt de cogitationib⁹ tur-
pibus et inmundis q; tales de neceſſitate precepti ſunt pſitende.
Sed quero vtrum temptationes ſint conſitende. Solutio ſim-
pliciter et abſolute loquendo temptationes non ſunt conſitende
cuius ratio eſt quia nihil eſt conſitendum niſi genus peccati aut
circumſtantia peccati ſed temptatio neq; eſt peccat⁹ neq; cir-
cumſtātia peccati igitur zc. Scdm̄ quid vero loquēdo ſc; prout
temptationes ſūt voluntarie tunc temptationes ſunt pſitende.
Et hoc in duobus caſibus. Primo quādo quis temptationibus
ſe exponit vt faciunt illi qui vadūt ad ſpectacula vt videāt mu-
lieres. Scdo quando temptationibus non reſiſtūt hec Alexan.
quarta parte ſumme q. cclxvi. Dictū eſt de om̄ibus peccat⁹ mor-
talibus pſitendis. Nunc querit de venialibus Vtrū pctā venia-
lia neceſſario ſint conſitenda Solutio ex diuino precepto a ſtat⁹
to eccleſie non obligamur ad pſeſſionem venialium que ſcimus
eſſe venialia. Ratio quia venialia ſtant cum caritate et ſic per
ipſa regnum celorum non clauditur et ſic ſi homo non peniteret
nec conſiteretur de talibus non tamen propter hoc damnaretur.
Et ſic pſiteri venialia non eſt precept⁹ eo q; abſq; pſeſſione mul-
tipliciter remittuntur Primo per dignam eucharistię ſumptionē
de confe. diſ. ij. cum om̄ne. Secundo per aque benedictę aſperſi-
onem vt in c. Aquam de pſe diſ. iij. Tercio per denotam pectoris
unctionē in c. tres actiones de pe. diſ. i. Quarto p orionem domi-
nicam in c. de quottidianis de peni. diſ. iij. Quinto per ſacerdotis
benedictionē glo. in prohemio ſexti in verbo benedictionē Sexto
per generalem confeſſionē in eccleſia factam d. c. de quottidia-
nis. Per accidens tamen poteſt eſſe neceſſariū venialia conſiteri
et hoc in duobus caſibus. Primo ratione dubij quando quis

Capitulum quartum

probabiliter de aliquo peccato dubitat utrū sit mortale v^l veniale quia si pctōr non penitet de illo sicut de mortali discrimini se ex-
ponit et ideo d^z confiteri Scdō ppter statutu ecclie si homo q̄ te-
netur confiteri semel in anno non haberet nisi venialia tūc ppter
pceptū ecclie de p̄fessione facienda ad confessionē illorū venialium
tenet scdm sc̄m Tho. in iij. tñ Sco. et p̄e. de pau. in hoc tenent
p̄trariū de cla. Via tamē sc̄i Thome est securior. Quid autē si ali-
quis isto tpe non esset sibi conscius etiam alicuius pcti venialis.
Solutio licet hoc nō posset ptingere homi nisi h̄m specialissimaz
grāz sicut de brā virgine creditur q̄ non peccauerit venialiter licz
de aplis non sit certum. Si tñ aliq̄s certus esset q̄ non esset disp̄-
sus etiam aliqua macula venialis pcti talis adhuc debz sep̄tare
sacerdoti et dicere Domie libenter p̄fiterer et obediens esseecc-
lesie si conscius essem in aliq̄ orate deū pro me non tñ d^z se dicere
viciosuz nec tamē penitētia ei iniungit nec absoluit nisi cōdictio-
naliter vel de oblitis Videat tamen ne sibi cōtingat sicut mulieri
quā plebanus reclusit in cancellis q̄ nulluz dixit se scire pctū et
tamē fuit notoria peccatrix. Et sicut illa q̄ vendidit ferrū dic duo
exempla Ultimo solet dubitari quātū ad pctōr circumstantias
R utrū circūstātie pctōr sint p̄fite de Solo h̄m docin. iij. dif. xvij.
Quadruplices sūt circūstātie pctōr p̄ime dicunt imp̄tinetes
que nec aggrauāt nec allentiant pctū vt in furto imp̄tinetes est an
recipiā manu dextra vel sinistra p̄ ostiū vel fenestrā et tales circū-
stantias confiteri est fatuum et inutile. Scdōe sunt circūstātie
pctōr allentiantes vt fractio ieiunij ppter magnā famem aut mag-
num laborē et tales etiā nō est bonū p̄fiteri qz nō est bonū seipm
excusare nisi forte quis aliquādo tales p̄fiteret ppter sacerdotis
inquisitionem vel vt p̄uideret eius scandalo vt si diceret domie
confiteor qz p̄medi carnes in quadagesima ppter infirmitatē v^l
ex consilio medici. Tercie circūstātie dicunt aggrauantes que
aggrauant pctū non tñ trahūt in aliud gen⁹ v^l in aliā specē pcti
vt in furto q̄ quis fureretur multuz vel parum totum est contra
vnū pceptū Non furtū facies est tñ grauius pctū cū homo mul-
tuz accipit de alieno q̄ parū qz magis p̄mū dānificat. Et tales
circūstāties non est de necessitate p̄fiteri sed de cōgruitate scz de
bono et equo Quare sunt circūstātie in aliud gen⁹ pcti mortalis
trahentes et has confiteri est necessariū Scdm v̄o dicta scdōuz
octo sunt tales circūstātie p̄ima dicit p̄sone Notificāda nāqz
est persona cum qua vel contra quā peccatū est pmissū Aliud enī
peccare cū mortali aliud cū seculari aliud cum soluta aliud cum

De penitentijs recipiendis

coniugata &c. Secda circūstantia dicit loci Nam si peccatū com-
mittatur in loco sacro inducit in aliam speciē pcti quod dicitur
sacrilegium Tercia est tps quando enim peccatū pmittitur in
die festo inducit in aliam speciē scz transgressionem tercij pre-
cepti vt dicit Mico. de ly. super xx. c. Ero. Quarta dicitur nūeri
quia quociens homo peccat tociens distincta et plura peccata
pmittit ppter ea oportet dicere quociens pcti est pmissum. Et
si quis non recorder dicat nūerū quē potest estiāre fm p̄babilē
opinionē et si nō potest estiāre nūerū estimet q̄to tpe i peccato
stetit. Quinta dicitur modi posset enī quis tali modo peccare q̄
peccatū traheret in aliā speciē vt si quis cum muliere peccaret
contra naturam. Sexta dicitur qualitatē oportet enī p̄fiteri quādo
peccatū est publicū quia induceret aliā speciē hoc est scandalū
primū dicitur inductionis quādo aliquis non solū ipse pecca-
uit sed alios induxit ad peccandū dans p̄liū vel fauorē Octana
dicitur cōsequētie debet peccator etiā dicere peccata q̄ p̄sequunt
ad alia peccata vt puta qz in vno peccato occurrerēt mendacia
peritūria adulationes deceptiones et similia q̄ necessario sūt con-
fitenda. Tercio fuit principaliter circa l̄raz quesitū quādo peni-
tentes debeant confiteri Circa hoc aut triplex temp⁹ solet assignari. **P**
primū dicitur tempus assignatū Scdm festinatū Tercium
frequentatū. Primū temp⁹ dicit assignatū de quo fit mentio in d.
c. om̄s de peni. et re. qm̄ dicit semel in anno. Ex quo colligitur q̄
de iure cōmuni saltem semel in anno oēs hoies p̄fiteri tenentur.
Et aduerte q̄ non dicit hec constitutio quo tpe anni quis p̄fiteri
teneat vnde sufficit ad enitacionē huius pene quādoqz dū
modo tamē tempore suscepcionis eucharistie a peccato sit immu-
nis. Et ex certo proposito et magna cautela conditores hui⁹ ca-
nonis confessioni tempus non adiecerunt sicut eucharistie qz
nōnulli forsan inuenirent qui confessionē quādoqz differēt hac
sola de causa si non possent quo ad confessionis articulū ab hac
pene eximi alio tpe quā in quadragesima p̄fitendo Secundum
tempus circa confessionem dicit festinatū vbi solet dubitari. An
peccator statim teneat confiteri habita oportunitate sacerdotis
dimissa opinioe. Immo. in d. c. om̄s et Arch. in c. Ille rer de. pe.
dis. iij. et Host. in sūma q̄ vident dicere q̄ sic dico q̄ cū Richar.
sectus Tho. duran et. Sco. in iij. dis. xviij. q̄ peccator non tenet
p̄fiteri statim habita oportunitate sacerdotis p̄terq̄ in quatuor
casibus Ratio qz cum sit p̄ceptū affirmatiū de cui⁹ natura ē q̄
obligat semp sed non ad semp sed loco et tpe debito determinato **Ad**

Quartum Capitulum

per ecclesias scz in pascha qñ necesse habet pñticare debz tamen
de pctō conteri incōtinenti post perpetratiōē et alias qñ occur
rit culpa vt dei offensa et per talem cōtritiōē cū pposito pñtēdi
debito tpe dimittit pctm vt in c. magna de pe. dil. i. Sunt tamen
quatuor casus in quibus pctōr statim tenet pñteri. Primus est
rōne sacramēti qñ scz vult suscipere eucharistiā vel sacri ordinē
non sufficit qd sit contritus sed oportet qd pñteatur alias pcāret
mortaliter Aliqui dicunt idē esse de alijs sacramentis vt matri
monio zc. put in pñtū practica obseruat Scdus est rōne piculī
quādo aliqs esset in expōso periculo mortis vel ppter egritudinē
vel aliā causā vt in parturientibz vel exponit se acerbis pericu
losis ad mortē vt in bello vel naufragio Tercius est rōne pñcien
tie qñ aliquis habet pñcitiā dictantem sibi qd statim teneat con
fiteri et si sic sibi format pñcitiā tunc mortaliter peccat si non
facit qz omne qd est contra conscientiā edificat ad gehennā xxviij.
q. i. S. ex hīs in c. lras de resti. spo. Quartus est rōne dubij quādo
scz pbabiliter dubitat qd amplius p illo anno non occurreret sibi
copia pñssoris seu valentis eū a peccato reseruato absolueret vt
ab excomūicatione si est ea ligatus tunc em tenet pñteri cū habz
oportunitatem Extra hos casus licet non teneat qd statim con
fiteri tamē dē. S. Tho. qd bonū est vtile ac laudabile et pñlendū
qd homo statim pñteat et non differat sed pñueniat tpus confessio
nis ab ecclia statutū et hoc ppter quōz rōnes prima est ppter
incertitudinē tpsis. Nam hora seu tpus mortis est incertus Luc
xij. Veniet dñs serm illius quando non sperat Exemplū de dis
uite cui dictus est Stulte hac nocte zc. Luc. xij. Et ideo vt canit
ecclia Ne forte pccupati die mortis queramus spaciū confessio
nis et penitentie et inuenire non possimus qñcicus comode pos
sumus pñteamur Ecclesiastici .v. Ne tardes cōverti ad dominū
et ne differas de die in diem. Secunda ratio est propter accumu
lationē criminū. Nam quanto quis maiori tpe residet in peccat
tanto plura et maiora vel grauiora peccata accumulāt Apocal
vltio. q in sordibz est sordescat adhuc et in ca. si. de consue. Tāto
grauiora sūt crimina quanto diucius infelicem animaz detinent
alligatam. peccata em peccatis iusto dei puniūtur iuc i. io Et mes
rito quia vnus peccatū disponit ad aliud et est causa alterius.
Grego. peccatū quod p penitentiā non diluitur mor suo pōdere
in aliud trahit. Tercia est propter elongationem hominis Nam
quanto quis tardat amplius confiteri tanto magis a deo elon
gatur tanto difficilius conuertitur tanto eius vita periculosius

De penitentijs recipiendis

finitur Qui nō est hodie aptus cras minus erit in psal. Qui elō-
gant se a te peribunt Quarta ratio est ppter indignationem iu-
dicis Qui enī in hac vita non audierit deum clamantē Penitemi
et confitemi ipse postmodū clamabit ad deum et non exaudiet.
ab eo Sicut clamauit dines in inferno et nō ē exaudiet Tu ergo
festina ne tardaueris. Quinta est ppter collationē mīsericordi-
e. Nam lau-
dabile et vtile est qd pctor quāto citius peccatū suū p̄fiteatur qd
per sacramentū penitētie confertur gracia qd homīez reddit ma-
gis firmū ad resistendū pctor. Videm⁹ etiā in corporalibus qd aliqis
laborans morbo corporali quantocius potest querit medicinā vt
sanetur ergo a foriori peccator quantocius debet querere res-
medium contra spūales morbū peccati. Tercium tempus circa
p̄fessionem dicitur frequentatum. Quod accipitur duob⁹ modis
Vno modo vt si frequenter ceciderit in pccatū per confessionem
frequenter resurgat et hoc est laudabile. quia septies in die cadit
inustus et resurgit. Alio modo vt eadem peccata frequenter pec-
cator p̄fiteatur Et tunc dico qd non est necesse vt qm̄ semel bene
confessus est iterato confiteatur peccata sua nisi in quatuor ca-
sibus Duo sunt ex parte p̄fidentis et duo ex parte p̄fessoris. Pri-
mus ex parte confitentis est si sciens aliquid mortale tacet. Tūc
enī notabilem irreuerentiaz sacramento facit et tenetur iterare
illam p̄fessionē. Si tamen talis confitetur eidem cui et prius et
ille habet in memoria pccatū eius sufficit dicere illud occultatur et
illam fictionem Idem est de illo qui fecte accedit scz cum volun-
tate et proposito posterius peccādi vnde sc̄tus Thomas in hoc
tenet contrarium Dicit enī qd homo recedente fictione cōsequit
effectū sacramēti sicut de baptismo Ideo non tenetur talis fict⁹
iterare confessionem sed de fictione conteriet p̄fiteri Et s̄m doc-
tores talis qui habet propositum posterius peccādi et in eo per-
seuerat si confitetur audiendus est. et debz sibi penitentia iniūgi
et moneri vt abstineat a tali pposito de penitentia et remissione
qd quidam. sed non debet nec potest absolui quia talis fictio ē sibi
mortale peccatum et si enī de facto absolveret graniter peccaret
quia sciens administraret sacramentum indigno. Secundus
casus ex parte confitentis est qm̄ non impleuit penitentiam in-
iunctā ex p̄temptu v̄ negligētia et est oblit⁹ eius Si enī reco-
daret adhuc posset p̄ficere et tūc p̄ficiēdo iterare nō tenet et p̄-
cipue qm̄ nō est sibi termin⁹ p̄fixus ad p̄plendum Tercius casus
ex parte cōfessoris est quando est notabiliter ignorās ita qd nescit
discernere inter mortale et veniale. Et penitens habet casus

Capitulum Quartum

intricatos et difficiles Et hoc nisi penitens sit peritus et confessor instruat Cum autem vadit ad eum quem scit peritum et ignorantem tenet iterare plerumque potest habere alium sufficientem vñ Ang. in c. Qui autem de peni. dis. vi. Qui vult pñteri ut inueniat gratiam querat sacerdotem scientem ligare et soluere Quartus casus ex parte pñssoris est impotentia absoluendi ut quia in pñtente non habuit iurisdictionem vel forte absoluit in casu resuato vel forte pñtes tunc sunt excommunicati vel ipse sacerdos fuit excommunicatus vel suspensus ita quod non potuit eum absolueri Si pñtat sibi tenet iterare licet extra hos casus non sit necesse idem peccatum pluries pñteri tamen multum est utile et laudabile Non quidem propter remissionem culpe quia in prima confessione si rite facta est deleta est. Sed valebit nihilominus secunda et tertia et deinceps pñssio ad remissionem pene tum ratione actus de se boni tum ratione erubescencie tum ratione et virtute clauis valebit ad augmentum gratie Quarto fuit principaliter quesitum Quomodo fideles debeant pñteri. Ad cuius evidentiam Nota primo quod confessio debet fieri cum magna preparatione ita quod ante confessionem deus quis diligenter se preparare ita quod debite noticiam et memoriam eius habeat quod deus pñteri quia si ex ignorantia seu oblivione precedente a propria et notabili culpa quis omittit confessionem unum peccatum mortale aut eius circumstantiam ad confessionem necessariam non excusat nec vere confessus deus ut non. de peni. dis. i. Si obliuiscaris peccatorum tuorum scilicet ea confiteri tunc eorum recordaberis nolens quando in toto publicabunt et in conspectu pferent omni tam amicorum tuorum quam inimicorum et sanctorum angelorum celestiumque virtutum. Non ad dauid solum dicebat. Tu secreto fecisti ego hoc cunctis manifestabo et ad nos omnes hoc deus hec tibi unde si confessor aliquem in preparatum inuenerit ad pñssionem accedere deus ipsum monere ut cum preparatione veniat Quam preparationem sive modum preparationis qui ad pñssionem requiritur ysa. xviij. c. declarat dicens. Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine anime mee. In quibus verbis triplicem modum preparationis ostendit. Primus dicitur cogitationis. Secundus recordationis. Tercius amaricationis. Primus modus dicitur cogitationis quia dicit Ezechias Recogitabo id est iterum atque iterum cogitabo scilicet quod in pñssione dicere debeam quia ut dicit Gregorius in mora Debet uniuscuiusque mens causas suas apud deum contra se sollicita inquisitione discutere. Debet igitur peccator tria discutere antequam pñteatur. Primo receptorum a deo beneficiorum suarum ingratitudinem quibus accendit mens ad diuinum amorem ut faciat pñssionem cum amore unde in figura Levit. vi. precepit dominus dicens. Ignis semper ardebit in altare meo Et quid per ignem nisi ardens dilectio dei sit

De penitentijs recipiendis

natur de quo igne Luc. xij. dñs ait. Ignem veni mittere in terrā et quid volo nisi ut ardeat Altare vero mens nostra est in qua ignis id est dilectio dñi accēdi p sacerdotē id est p rōnalē intellectū divina bñficia cogitando. Scdo penitens dñi cogitare bonorum amissōz copiositatē quibus mens humilietur ut cū hūilitate cōfiteat vñ Jere. ij. dñs dicit. Vide vias tuas in cōualle id est cum mentis hūilitate de quib⁹ bonis omisiss id est virtutib⁹ loquitur Aug. li. ij. deli. ar. cvij. Animi affectio inherētis in commutabili bono ppiū et primū est hoīs bonū In eo etiā sūt vtutes omnes q̄b⁹ male vti nemo pōt quasi velit dicere Bonis tpalib⁹ homo vti male pōt sed virtutib⁹ nō Et ideo de ipōz amissione amariss⁹ sime dolendū est Tercio penitēs dñi cogitare ante p̄fessionē suozū p̄ctōz innūerositatē ut ad eā accedat de ipsis contritis et doloratis vii. Jere. ij. Scito quia maluz et amarum est te dereliquisse dñm deū tuū quia necesse est aut pro p̄ctis nostris incurrere eternam damnationē aut in p̄nti dolorosam emendationē vnde ait. Aug. sup ybis predictis in li. meditationū xv. c. Maluz et amarum est derelinquere deū q̄ peccat⁹ offendit. reddite et nolite peccare. nolite in quā nolite. malū est et amarū expertus sum in hoc ipso sum aut em̄ p̄tini dolores cruciabūt penitentes vitā meam aut eterni cruciatus vexabunt puniendū animā meam hec tibi. Sed longe incompabiliter min⁹ malū est dolere in hoc seculo q̄ eternaliter in futuro Imo qd̄ maius est hoc debem⁹ eligere spōte ne illud nobis inuite coacteqz inferatur hinc est qd̄ idem Aug. de igne purgatorij ait Quociēs infirmos visitam⁹ in carcere clausos requirim⁹ discordes ad cōcordiā reuocam⁹ indictū in ecclīa ieiunū ieiunam⁹ hospitibus pedes abluim⁹ ad ecclīā frequenter cōuenim⁹ elemosinā damus inimicis nris quociēs veniā peccierint indulgem⁹ istis et hys similibus minuta p̄ctā redimūtur pro capitalibus vero criminib⁹ nō solū hoc sufficit sed addende sunt lacrimae rugitus et gemit⁹ et p̄tinua pro tpe longo p̄tracta ieiunia largiores elemosine et plusqz nos ipsi valere possem⁹ hec ille. De p̄dictis tribus dñ sapiēs Ecclesiastici. xvij. Ante iudiciū scz cōfessiōis interroga teipm cogitādo p̄dicta tria et in p̄spectu dei inuenies p̄parationē Scdus modus p̄paratiōis dñ recordationis qz Ezechias dixit Recogitabo tibi oēs annos meos id est oīa p̄ctā mea que feci toto tpe vite mee recogitabo tibi qd̄ ex nouem regulis fieri pōt scz vt omīa p̄ctā ad memoriā veniant P̄ua regula p̄stat ex etatis p̄sideratione scz infantie pueritie adolescētie et huiusmodi p̄siderando in qua etate est et in qua fuit et que

Capitulum quartum

peccata in eis cōmiserit Scda regla pstat ex consideratione stat⁹
in quo est vel fuit puta virginitatis matrimonij vel viduitatis
Tercia ex consideratione fortune prosperitatis vel aduersitatis
Quarta ex consideratione officioꝝ artis seu exercicij recogitādo
artes et exercicia quas fecit Quinta ex p̄sideratione societatum
cū quib⁹ p̄uersatur vel p̄uersat⁹ fuit et locoꝝ in quibus p̄morat⁹
est. Sexta ex consideratione tempoz scz solennitatum nuptiarū
aut dierum ferialium. Septima ex consideratione peccatorum
cordis cogitando quid corde p̄misit. Octaua ex consideratione
peccatoꝝ oris recogitando peccata que ore commisit. Nonā ex
consideratione peccatoꝝ operis et factorum Et sic discurrendo
poterit peccator multa inuenire peccata p̄pter que in cella sua
aut camera sic solus existens pectus suum percuciendo dicere d̄
cum publicano Luc. xviij. Deus p̄picius esto mihi peccatori Et
cum filio prodigo Luc. xv. Pater peccani in celum et coram te.
Et cum Dauid Miserere mei deus r̄. Et quātū pōt tenetur de
testari p̄ctōrum suoz magnitudinem turpitudinem et multitu
dinem dēp̄cans om̄ipotentē deum vt dignetur p̄ vulnera filij sui
indulgere sibi delicta sua. Tercius modus p̄parationis d̄ amar
ricationis q̄ penitens predicta cogitando irruet in amaritudinē
et dolorē Ideo Ezech. dixit In amaritudine anime mee ad quaz
amaritudinē Jere. xxi hortat di. Pone tibi amaritudinē dirige
cor tuū in viam rectaz Quā amaritudinē Dauid sciendo dixit
Rugebam a gemitu cordis mei Et alibi fuerūt mihi lachryme
mee panes die ac nocte Amaricata igit anima talibus p̄paratio
nibus secura accedat ad confessoꝝ et p̄fiteatur. Sacerdos vero
vbi videt illū deficere diligenter adiunet et examinet Scdo peni
tens debet p̄fiteri fideliter hoc docet concilium in l̄sa .c. om̄is. di
Saltem semel in anno fideliter p̄fiteatur r̄. Et debet intelligi fi
deliter. i. om̄ia nude detegendo nihil velando debet enī confessio
esse nuda. i. verbis non inuolutis sed clavis et apertis facta ita
q̄ confessor intelligat quod confitens dicat pertinēs ad necessi
tatem p̄fessionis q̄ se ipm infirmus deciperet q̄ medico coop̄tuz
vulnus ostenderet et ideo debet esse nuda q̄tum ad tria. Primo
quātum ad singularē p̄ticularitatē. nō enī sufficit in ḡnali p̄fiteri
p̄ctā sua dicēdo sicut dicit Aug. in p̄sona ei⁹ q̄ hec facit Ego pec
cator dñe sacerdos p̄cāni p̄iurādo adulterādo fornicando hoīez
occidēdo. sacrilegiū p̄mittēdo. furādo. rapiendo Nec oīa p̄missi
ope v̄l volūate Confitentē q̄ non fecerūt interponētes. reuelata
velantes Et q̄ hoc non sufficiat sed necesse sigillatim et p̄ticulari

pen
et ic
P̄m
mitt
ad p
ratic
tion
trah
debe
pote
quā
fiat c
esse r
diuic
Alex
hoc
quā
Scd
pena
dat s
tius
sic d
aliqu
quis
pare
catu
roch
hoc
hoc
facer
sibi o
abso
fue
rō es
nō p
p̄ctā
Com
fruct
diuic
Aug

De penitentijs recipiendis

penitere confiteri omnia peccata de quibus recordatur probatur per Alex.
et sanctum Thome in iij. dist. xxi. in expositione Iste tribus rationibus.
Prima est ex parte penitentis. quia sicut ex auersione a deo culpa committitur
sic ex conversione ad deum cum contritione et obligatione
ad penam culpa remittitur. dolor enim contritionis debet esse ex separa-
tione a deo. pena vero que satisfacit debet respondere de lectas-
tioni quam in conversione ad creaturas habuit. et quia ista conversio
trahit peccatum in speciem. ideo confessio que fit ratione pene iniungende
debet fieri in speciali. Secunda ratio est ex parte sacerdotis quia ipse non
potest taxare quantitatem pene nisi sibi innotuerit per confessionem
quantitas culpe. quantitas autem culpe non potest innotescere nisi
fiat confessio particulariter de singulis peccatis. Secundo confessio debet
esse nuda. quantum ad universalem generalitatem. non enim licet
dividere confessionem dicendo partem unam et partem alteram quod probatur
Alex. ubi super tribus rationibus. Prima est ex parte confitentis qui in
hoc se quodammodo iustificaret cum minus se peccatorem ostenderet
quam esset sic in dividendo confessionem et sic hypocrita appareret.
Secunda ratio est ex parte confessoris quia aliter non posset maiorem
penam temporalem convenienter mutare in minorem cum non inter-
dat sacerdos partem pene temporalis mutare in minorem sed po-
tius totam sicut deus totam eternam mutavit in temporalem et ideo
sic dividens confessionem decipit confessorem. Vbi tamen nota quod
aliquis potest confessionem dividere propter duo. Primo cum dicit
quis peccata minora uni sacerdoti et maiora alteri ut minor ap-
pareat sua malicia et hoc malum est et perversum et ypocritice pec-
catum. Secundo cum quis dividit confessionem duobus scilicet sacerdoti pro-
parochiali et superiori. eo quod non potest absolvi a sacerdote parochiali et
hoc est bonum quia talis movetur ex bona et ordinata intentione qua
hoc modo intendit providere salutem anime sue unde dato quod etiam
sacerdos parochialis non possit eum ab omnibus absolvere tenetur tamen
sibi omnia aperiiri ut quantitatem post culpe agnoscat et de quibus eum non potest
absolvere ad superiorem remittat nec talis debet proprie confessionem dividere
sive dividere cum de peccatis unum et consilio alteri. Confiteatur. Tercia
ratio est ex parte peccatorum quia secundum Bernardum confessio inducit vitam aie scilicet vitam
non potest suscipi nisi mors tollatur et expellatur mors non potest expelli nisi
peccata tollantur ergo oportet quod confessio fiat de omnibus simul.
Confiteatur ergo penitens omnia simul uni sacerdoti ne careat
fructu confessionis et merito quia Bernardus ait Confessionem
divisi et fructu confessionis me privavi. Confirmat hec omnia
Augustinus in .c. Consideret de peni. dist. v. dicens. Cantus sit

Capitulum Quartum.

penitens ne verecundia ductus diuidat apud se p[er]fessionē vt di-
uersa diuersis sacerdotibus velit manifestare quedā vni taceat q̄
alteri manifestando conseruet qd̄ est se laudare et ad ypocrisim
tendere et sp̄ venia carere ad quā frustra putat puenire. Tercio
S confessio d[icitur] esse nuda q̄tuz ad p[ro]p[ri]ā verborum non enī sufficit
illis q̄ lingua p[re]diti sunt et loquelā et p[re]ntia sacerdotis habēt cō-
fiteri p[er] signa nunciū vel scriptū qd̄ p[ro]batur p Alex. de Ales et S.
Tho. p[ri]mo q[ue]stio[n]i. q. x. tribus rōnib[us] D[icitur] p[ro]p[ri]a erubescētia est. n.
erubescētia siue verecūdia de manifestatione p[ec]c[ati] valde necessa-
ria penitenti eo q̄ magnā partē remissionis habz et q̄ peccator
magis erubescit confiteri verbo quā scripto et p[ro]p[ri]a voce quam
interprete ideo oportet q̄ p[ro]pter verecundia[m] ampliorē de p[ec]c[ato]
ore confiteatur. Scdō p[ro]pter enidētia[m] Lū enī confessio sit mani-
festatio p[ec]c[ator]ū cōmunis et expressus hoīes consueuerūt mani-
festare conceptus suos vtendo verbis quā signis. Manifestatio
enī eius que latet in corde p[er]fecto nō ita potest fieri scripto sicut
verbo Tercio p[ro]pter cōuenientia[m] Nam cōuenientius est q̄ pec-
cator si p[ot] ore p[ro]fiteatur Hoc ex duobus P[ri]mo ex parte sacer-
dotis absoluentis q̄ oportet q̄ ipse absoluat sub aliqua verborū
forma. Absolutio autē debet fieri p[re]nti et non absenti. Non enī
potest fieri per nunciū aut scriptū sed per p[ro]p[ri]ū verbū sub certa
forma. Scdō ex parte p[ec]c[ator]is p[ro]fidentis q̄ oportet q̄ ipse se clau-
bus eccl[esi]e subiciat per confessionē manifestās ore p[ec]c[ata] sua. Nec
om̄ia p[ro]firmat Aug. in c. quē penitet de peni. dis. i. dicens Precepit
enī d[omi]n[u]s mundatis vt ostenderēt ora sacerdotib[us] docēs corporali
p[re]ntia p[ec]c[ata] p[ro]fidentia non p[er] nūcium nec p[er] scriptum p[ro]fidentia dixit
enim et ora monstrate et om̄es non vnus pro om̄ib[us] non alium
statuatis nunciū qui pro vobis offerat mun[us] a Moysē statutum
Sed q̄a per vos peccastis p[er] vos erubescat Erubescētia enī p[re]z
T h[ab]z remissionis hec ille. Ex p[re]dictis habet q̄ q̄s fideliter debz con-
fiteri p[ec]c[atum] quātūcūq[ue] enī turpe est p[ec]c[atum] vel horribile circūstan-
tia tñ specialiter exp[re]ssim debet adinstar infirmi sanitatē integre
desiderantis vt tota sanies repellat q̄ dū quis opus medicantis
expectat oportet vt vulnus detegat Nec debet q̄s verbis p[ec]c[atum]
palliare sicut fecit quedā d[omi]n[u]s dicens confessori suo Confiteor q̄
alienū cultellū in vaginā meā detrusi intendēs q̄ alienū eā carna-
liter cognouisset talis iuxta p[re]dicta non confitetur fideliter. Vel
potest exponi fideliter. i. cū p[ro]posito vltius non peccandi et si-
milis perpetrandi alias fideliter non confiteret. Cuius rei eni-
dentia patet p[er] exemplū Celsarij sic dicentis In Barbaria qdā

dem
quid
est v
Dn
dem
et it
turp
et in
fessio
dem
tam
imp
fuit
p[ro]fusi
per a
q. v.
sit p
ita in
non
scdō
mon
L. de
celan
fiter
p[ro]m
men
suam
dicer
Hoc
habe
Alex
non
anc
debe
titu
licet
Exo
pecc
ergo
pecc

De penitentijs recipiendis

demon hoibus peccata pmissa et non cōfessa improperabat quē
quidā homo desiderās videre timēs ne pctā sua reuelaret cōfess^o
est vniuersaliter pctā sua sacerdoti volūrate peccandi retenta.
Vnde ex hoc securior fact⁹ venit ad domū mox vt retro asperit
demon in aere clamauit Amice veni huc certe te bene dealbasti.
et statim omnia pctā sua licet confessa omnibus reuelauit et quia
turpia et vilia erant illum nimis cōfudit tristis igitur effectus
et in se reuersus rediens ad sacerdotē que gesta sunt retulit et cō
fessionem iterauit cum firino pposito pseuerandi. Et reuer⁹ ad
demonē dixerunt quidā de circūstantibus Ecce amicus tuus cui
tam turpia peccata improperasti Et rōdit demon. Ego isti nihil
improperaui neq; de eo aliqd male scio et existimauerūt demonē
fuisse mentitū. Et sic per p̄fessionis virtutē enasit notaz maxime
p̄fessionis. Ex lra igitur habem⁹ q̄ quis debz confiteri p se et non
per aliū nec per scripturā si est absens. Glo. vlt. in c. qualis xxx.
q. v. dicit q̄ permittit simpliciter confiteri p scripturā dummodo
sit p̄s et pctā sua offerat similiter si esset surdus vel mutus vel
ita infirmus q̄ loqui non posset tūc per scripturam posset p̄fiteri
non tamē est negandū quin p memoriali confitens possit habere
scedulā et bonū est et securū vt confessio sit magis integra qz me
moria hoīs labilis est et p scripturā innatur vt in lege iubemus
L. de test. decensi. ca. i. li. vi. quā scedulā si alter inueniat tenetur
celare et lacerare sub pena libelli famosi Tercio p̄fiteris d; con
fiteri cum simplicitate et puritate q̄ in trib⁹ consistere videtur. **D**
Primo in enitacione mēdacij qz h̄m theologos Qui in confessiōe
mentitur sp̄ mortaliter peccat tñ qz p̄cepto est in obediens eo q̄
suam conscientia sacerdoti nō manifestat vitas ergo in cōfessiōe
dicenda est vt. Augustin⁹ ait sermone vices tascda sup̄ Iohannez
Hoc est confiteri dicere qd habes in corde Si aut aliud in corde
habes at aliud dicis. loqueris non confiteris Nec ille. Ideo h̄m
Alex. 7 Richar. in quarto dis. xxi. Ar. iij. q. iij. q̄ etiā in p̄fessiōe
non d; dicere quis quod nō fecit hūilitatis causa qd probo rōne
auctoritate et similitudine Ratione sic null⁹ in confessiōe mētiri
debet vt dictū est. sed quicumq; dicit se fecisse quod nō fecit mens
titur p̄terea minus quilibet se offendere debet q̄ p̄mū sed non
licet alicui ferre contra p̄mū suū falsū testimoniū vt habet
Exo. xx. ergo minus licet ferre contra seipm sed confiteri aliqd
peccatum qd non fecit est contra seipsum ferre falsū testimoniū
ergo zc. Preterea nullus d; pcurare q̄ puniatur innocens sine
peccato sed q̄ confitetur pctm qd nō fecit facit qd innocens puni
tur

Nota q̄ Confitens p̄
h̄m dicitur q̄ q̄
confiteri p̄

Capitulum quartum

a sacerdote sine pctō rē. Auctoritate hoc idē pbatur Aug. in c. cū hūilitatis xxiij. q. ij. dicēs Cū hūilitatis causa mentiris si non eras peccator anteq̃ loquebaris mēciendo efficeris qd̃ euitaues ras. veritas autē vera in te non est nisi ita te dixeris pctōrem vt te etiam esse cognoscas. Et in primo de ciuitate dei xxi. c. Testis monij falsi nō minus reus est q̃ de se ipso falsum fatetur q̃ si aduersus proximū hoc faceret Tercio hoc idem probat similitudine quia sicut in iudicio exteriori nullus debz aliquaz accusationem pponē contra aliquem si non habz pbationez et idoneos testes. Ita similiter nec in iudicio penali dz quis aliqd̃ pponere nisi habeat testem conscientia vt legē mentis que hoc dicit Cum ergo in pctō qd̃ non fecit nō habz testem conscia videt q̃ contra ius non possit se accusare in iudicio confessionis. dz ergo cōfessio esse pura cū euitatiōe omnis mendacij. Secūdo puritas p̃fessionis cōsistit in euitatiōe duplicitatis Nam sicut conscientia dicitur peccatum dz confiteri Vbi nota sūm Alex. vbi supra q̃ penitēs aliqd̃ quādo scit se fecisse pctm̃ z tūc simplr obligat ad cōfitendū illud Et si apponit conditionē aliquā dicendo si peccanti nō est p̃fessio aliqui timet se peccasse et tunc nō obligatur ad confitendū illud simpliciter nisi sub conditione. vt cum quis dubitat se peccasse debet dicere Si feci tale peccatum veldixi tale verbū. dico mea culpa et volo subire penitentia. Aliquādo se opinatur peccasse et tunc obligatur ad p̃fitendū absolute scz inquātū credit se fecisse illud. Sicut accidit in illis qui habent conscientias strictas vnde frequenter credunt peccare se quādo non peccant credunt dico post factū. qz si ante crederēt peccare mortaliter in p̃petratione opis pmitterent se discrimini et peccarent mortaliter et de talibz intelligit dictū Grego. in c. ad eius v. dis. Bonaz mentū est ibi culpā p̃gnosce vbi culpa nō est q̃ scdm̃ sc̃m̃ Tho. duplr pōt intelligi Vno mō q̃tū ad opationē et sic nō est verū nō enim p̃tinet ad bonā mentē sed ad errantē vt se actū aliquem p̃misisse cognoscat quē non p̃misit Alio mō q̃tū ad p̃ditionē actus et sic verū ē qd̃ dicit Grego. qz iust⁹ in actu q̃ de se bon⁹ dz formidat ne aliqd̃ defecerit ex pte sua iuxta illud Job. ix. Verebar opa mea. Et ideo ad bonā mentē p̃tinet vt etiā formidinē quā corde tenet lingua accuset Si igit̃ aliq̃s dubitat de aliq̃ pctō. An sit mortale tenet illud p̃fiteri manēte dubitatione. In prima confessione q̃n aliquis scit se peccasse et simpliciter confitetur est veritas in re in corde et in sermone. In scda vero confessione q̃n aliq̃s timet se peccasse est incertitudo et ideo nō debz tūc p̃fiteri simpliciter sed

De penitentijs recipiendis

ad ditionaliter vt sup̄ patet. In tertia aut̄ p̄fessione q̄n opinatur aliquis se peccasse et non peccauit est falsitas in re et sermone s̄z veritas in corde vnde licet talis dicat falsum non t̄m̄ mentit̄. falsitas enī est contra veritatē in re vel in sermone. mendaciū vero p̄pue contra veritatē in mente. Tertū ergo pro certo et dubiū p̄ dubio in confessione apiatur et illa dubitas in quā anim⁹ magis inclinatur non taceatur t̄m̄ cauendū est ne p̄scientia sit aut grossa aut erronea aut p̄sumptuosa. Et ideo cū quis suā p̄scientiā cum oīsi diligentia examinauerit existimare debet q̄ multa mala que ignorantur ab eo. in ipso cognoscuntur a deo. Ideo p̄pheta dicit Delicta q̄s intelligit ab occult. meis munda. et paul⁹ i. Thozin. iij. dicit. Nihil mihi p̄sciū sum sed non in hoc iustificatus suz q̄ autē iudicat me deus est. Et ideo tutū est vt penitens se accuset de omni peccato qd̄ ex negligentia vel obliuioe omisit in p̄fessioe. Etiam si confessioni diligentia debitā adhibuit et sic confessio d̄z fieri cū duplicitatis euitatiōe. Tercio puritas p̄fessionis p̄sistit in euitatiōe excusatiōis vt videlicet penitēs p̄ctū suū nō excuset ideo accuset vñ Aug. in . li. omeliarū omelia. xij. ait Cōfiteamur p̄ctā nostra nō excusē tu fecisti tu reus es tu p̄fiteri tibi ignoscitur Si autē tu dicas non feci ego vbicunq; verbū excusare volueris p̄ctū tuum manet in te. Et non illud tantūmodo sed etia; huius supbie q̄ confiteri noluisti Et in li. de v̄bis domini sermōe vij. ait Eslo accusator tuus et deus erit indultor tuus. Omne enī crimen quod facimus nostre est negligentie etenim sanctitas et virtus dei est indulgentie hec ille. Conuenit quod faciūt multri q̄ peccatū suū vel retorquent in deū dicentes deus voluit et tamē peccant. Sed isti menciuntur quia deus nō est causa effectiua peccati vel retorquent in fatum dicentes fatum me peccare fecit qz fatum non est causa peccandi vñ. Aug. v. de ciuitate dei. Si quis virtutē vel potestātē dei fati noīe appellat sententiā teneat lingua nam corrigat. vel retorquent in dyabolum. hominem. mulierez constellationē. vel complexionē et huiusmodi Et isti oēs fallunt quia omnia hec et si alliciant ad peccatum non tamē necessitant Et ideo qui vult bene confiteri non accusat alium sicut fecit. Adam accusans vxorem et vxor serpentes Gene. iij. sed accuset seipm̄ dicēs illud psal. Sana animā meā qz peccauit tibi. Et illd̄ ij. Reg. xxiij. Ego sū q̄ peccauit ego inique egi. Cōfirmat hec Aug. in li. de v̄a et falsa p̄niā dī. Nec velit se hō excusare ne augeat crimē vt Adā cui nō sufficiebat peccare s̄z suū āpliabat crimē culpādo vxorē et culpā t̄nsferens in auctore Istō p̄ctū incurrit mltociēs

Capitulum Quartum

sed neglectum ignoratur. Non itaqz peccatores dicamus non aliud potui cum me constitui furem qz deus fecit me pauperē Nec mirū si deditus sum fornicationi. quia talis sum creatus nature et fragilitatis. fragilitas enim mea multa cogit me committere crimina talia Errat enim qui sic fallitur. Natura enim talis est ut possit quisqz resistere malo cui se subiecit ex arbitrio Sunt enim qui se defendunt culpaz in dei providentia reputantes qd relictū est voluntati et arbitrij libertati Scit enim deus quid facturū esset qui perpetrat sed non ordinavit petri qui nullū relictū impunitum Et in li. i. omeliarū omelia. xij. Multi sic confessionez pcti singunt ut ipm sathan accusent se autē nihil mali fecisse dicant. Et cum castigantur aliqui et dicitur eis qualiter hoc fecistis Rndēt quia dyabolus hoc fecit Non est enim vñ plus gaudeat dyabolus nisi quando bō dicit dyabolus hoc fecit ut peccaret qñ enī dicit dyabolus hoc fecit non se accusat et dum pctā sua dissimulat cōfiteri indulgentiā nō meret accipere Rndet ergo et dicit dyabolus hoc fecit quasi traxerit eū dyabolus aut violentiam fecerit. Suadere enim est sollicitare pōt cogere omīno non potest hec ille. Debet etiā pñtens multas alias qñtates in pñessione observare De quibus vide holt. in Sūma huius ti. et no. per Archiep. de pe. dis. v. c. i. et de hīs dantur talia metra. Sit simplex hūilis pñessio pura fidelis Integra secreta lacrimosa ac celerata fortit ac cilians et sit parere parata. Quinto fuit principaliter questum

¶ Qui debeant fideles confiteri Ad hoc respōdet tex. ca. omnis qz pñrio sacerdoti vel alieno de eius licentia Ratio nā licet quilibet sacerdos in ordinatiōe sua recipiat potestatem clauū in habitu nō tamē recipit in exercicio sed postea quādo qñ pñficatur ab epō alī cui populo tunc cura et exercitium clauū sibi tradit hñ Inno. de offi. ordi. lū satis Sed quis dī. pñrius sacerdos Solutio pñrius sacerdos dicit duplr. Vno mō pñt pñriū dē cōuertentiam cum eo cuius est pñriū et distinguit pñtra cōmune Et sic pñrius sacerdos est is cui cura ecclie parochialis est pñmissa qñ tenet subditis in ministratiōe sacramentoz et a quo ecōuerso subditi tenentur illa recipe. Exempla pone in eucharistia et extrema vñtione et Exmplū ad pñpositū Proprius sacerdos pñfessōis ē qui est appropriatus ad hoc ut pñfessionē aliquoz audiat et cui tales confiteri tenentur nisi rōnabilis causa eos excuset ecce cōuertētia Ex hoc sequitur. Pñrio qz papa est pñrius sacerdos omnium immediatus qñtum ad casus sibi reservados quia per se vel aliuz tenetur illoz confessiones audire et ecōuerso illi confiteri. Sed

*procurator dybl.
magister*

Magister

quā
im
tene
ordi
Sic
fuit
qñ
cui
et c
par
ad c
gati
frat
ad c
econ
hab
tū
cui
pu
est
cer
hoc
nec
facc
ced
iij.
ord
nar
ille
ctio
oim
sic
iur
aus
iur
de q
epi
ex
pō
elec

De penitentijs recipiendis

quātū ad alios casus et alia sacramenta non est proprius sacerdos immediatus cuiuslibet quia non tenet omnibus nec e converso tenent ad eū recurrere sed bene est medius oīm quia est iudex ordinarius oīm. ix. q. iij. cuncta per mundū et c. p. principalem. Sic etiā est dicendū de epō qui est proprius sacerdos immediatus sui dyoce. qū ad casū sibi reservatos et quātū ad duo sacramēta q̄ sunt cōfirmatio et ordo In alijs autē non est proprius immediatus cuiuslibet p̄tic ularis prochie sue dyoce. sed medius ut in c. qm̄ et c. inter cetera de offi. or. et c. ultra li. vi. quia tota dyocesis est parochia ep̄i xvi. q. iij. licet. Curatus vō et p̄sbyter prochialis ad omnia talia p̄cta et sacramēta est proprius sacerdos quia obligatus est ad illa et e converso subditi curato tenent ut dixi. Sed fratres mendicantes hoc modo in nullo sunt proprii sacerdotes q̄ ad casus cure aut sacramēta quia in nullo tenentur subditis nec e converso hoc declarari potest. de quocūq; sacramēto licet enim habeant p̄m̄legiū audiendi confessiones ut in cle. dudū. q. sta. tuim⁹ de sepul. tñ non sunt hoc modo proprii sacerdotes q̄ nō sūt curati nec cura est eis p̄missa. Scđo dicit quis proprius sacerdos putat propriū non dicit p̄uertenciā sed quādam libertatē ad id cui⁹ est proprius et putat distinguē contra alienū. Et tunc proprius sacerdos est is quē quis p̄ audientiā p̄fessionis accedere pōt licet ad hoc non teneatur nec possit sibi dare licentiā alteri confitendi nec eū audire teneat. Illo mō fratres p̄m̄legiati dicuntur proprii sacerdotes ut in cle. dudū de sepul. Et alij qui in casib⁹ a iure cōcedunt ut in c. si. de peni. et remis. declara. s̄m̄ vero Richar. in iij. dis. xvij. proprius sacerdos triplex est. Primus ex iurisdictione ordinaria et hoc tripliciter Primo ille qui h̄z iurisdictionē ordinariā sup̄ confitentiē modo tñ inferiori Et sic est proprius sacerdos ille q̄ p̄m̄iter vocat p̄sbyter prochialis Scđo ille qui h̄z iurisdictionē ordinariā modo p̄ncipali Et sic ep̄us est proprius sacerdos oīm existentū in suo ep̄atu Tercio ille q̄ h̄z mō p̄ncipalissimo et sic papa est proprius sacerdos oīm cristianorū. Scđus ille qui habz iurisdictionē delegatā ab aliquo istorū v̄l a legato dñi pape. Tercius ille qui habz iurisdictionē ex p̄m̄i cōcessione vel p̄missiōe iuris sicut illi q̄ audiūt subditos alienos in casibus a iure p̄cessis de quibus infra dicitur. Sic etiā illi sunt proprii sacerdotes quos ep̄i et abbates exempti eligunt in confessores talib⁹ eū p̄mittit ex iure cōmuni eligere sibi discretum et p̄uidū p̄fessore ut in c. ne p̄dilatione de peni. et remis. Sic et fratres mendicantes ad hoc electi et p̄ntati s̄m̄ eū Gul in cle. dudum de sepul. Isti fratres

Ep̄i

*mendicantes in sub
regij Sacerdos*

2

Capitulum Quartum

non sunt ordinarij respectu eis pfitentium Nec etia delegati qd
ad huiusmodi officiu non obligant nec etiam subditi eis cofiteri
obligantur sed volentes eis pfiteri audire pnt ex iurisdictione et
pnuilegio pcesso in v. Si vo dicte cle. pmi tñ dicunt pprie ppri
Secdi pmuter ppri Tercij pmutissime ppri Concordat cu Ri
char vbi supra. Bonanet. Qui dt q pprius sacerdos dr triplici
ter scz pprie pmuter et pmutissime. pprie sic tñ dicit propu sa
cerdos q ministrat populo sacrameta vt pleban de quo dicitur
xxi. q. ij. picipim vt vna queq ecclia sui proprium sacerdotem
habeat Comuniter sic dr ois proprius sacerdos q habz iurisdic
tionē ordinariā vt papa q est ordinarius oim vt in c. licet de foro
ppe. ix. q. iij. cuncta per mundū Et quilibet debet se sibi in iudi
cando conformari vt in c. irrefragabili de offi ordi. Itē sic dicit
proprius sacerdos Archipresbiter maioris ecclie ad quem omnes
dyocelani pnt p sacramētis recurrere vt in c. iij. de offic. archiep
bite. Sic etia plebanus dr proprius sacerdos. Comunitissime vt
qui pōt absolvere auctoritate propria vt pdicti vel ex cōmissiōe
hois vt iuris vt legatus pape. Itē penitenciarij dñi pape vt epi
qui pnt vice ipsoz absolvere vt de offic. or. Inter cetera Itē talis
ter ab eis pnuilegiati dicunt proprii sacerdotes Isto mō fratres
pnuilegiati sūt proprii sacerdotes. Sic dicunt pprii sacerdotes
illi qui auctoritate iuris cuz pprius sacerdos ē inficis pnt alie
nuz subditi audire vt de pe. dif. vi. placuit Idē in siliis casibus
in quibz auctoritate iuris pōt qd recurrere ad alienū sacerdotē
q oēs dicunt hoc mō pprii sacerdotes in huiusmodi casibz Ex p
dictis sequit pmo q quilibz de dyoce. existēs nō exemptus clericus
sine layco bz in dyocesi tres ordinarios pfectores scz epm vicariū
generalē epi et pfbiteruz prochiale Secdo piz q quibz de dyocesi
pōt ad istos tres recurrere p pnia et ab eis vel altero illoz ab
solui exceptis casibz spēaliter epo reseruat q ad illos q sūt in
feriores epo Tercio in foro q quibz extra dyocesim p pfectionibus
habet papā et eius penitenciaros et legatū si est in pnuincia Itē
q oēs hij sūt proprii sacerdotes Quarto dico q pfbiter prochia
lis pōt extra dyocesim et territorij ppriū audire pfectionem sui
prochiani rō q audire pfectionē est volūtariē iurisdictionis modo
in hijs que sūt volūtariē iurisdictionis et q sine strepitu sūt nullū
ius vel territorij ledunt ad hoc de offi. lega. c. penult. et ult. Et
in hoc ptas fratru pnuilegiatoz est restrictio q licet intra terri
torij absolvere possint hoies dñtaxat sui territorij nō extraneos
nō tñ pnt eos absolvere extra Imo nec audire extra et intra abs

folu
§. s.
nare
eod
ctan
inū
niter
niter
rian
natu
niter
inū
Ale
diu
tion
mai
Ric
rōna
q pe
peni
tene
peni
dispo
mod
lem
ille
nā r
ecclie
habe
dicer
qz p
maie
et co
solu
vale
eter
et re
seru
vt h
miso
dicer

De penitentijs recipiendis

soluere nisi forte confessionē habeāt p̄ rescripta vt in d. cle. dudū.
§. statum⁹ v. extra ciuitates eorū em̄ potestas tanq̄ extra ordi-
naria restringit bona rōne de fil. p̄sbi. c. i. li. vi. de p̄uul. abbates
eodē li. Sexto fuit principaliter questitū Quō p̄fessi debeant inui-
ctam penitentiā adimplere Ad hoc dico q̄ q̄libet per se ip̄m debz
inuictā sibi penitentiā adimplere q̄ dicit lra et inuinctā sibi pe-
nitentiam. prop̄ijs viribus studeat adimplere. Et intellige pe-
nitentiam id est satisfactiōem exteriorem siue penam satisfacto-
riam interiorem q̄ ista iniungitur Alia antez scz interior de sui
natura debet p̄cedere Ad cui⁹ euidentiā Quero primo utrū pe-
nitens teneat tentiōem necessitatē acceptare et explere p̄nāz sibi
inuictā a sacerdote Et circa hoc diuersi diuersimode dixerunt
Alex. de ales tractatu de satisfactiōe i ḡnali ad hoc sic ait q̄ quā-
diu sit aliq̄s simpliciter de foro ecclie militantis tenet ad imple-
tiōem penitentie sibi inuincte a ministro militantis ecclie etiam si
maior condigna sit dūmō illi sup̄etat facultas adimplēdi hec ille
Rich. i. iij. dis. xviij. ar. i. q. v. sic r̄ndz q̄ aut sacerdos iūgit p̄nāz
rōnabile et discretā aut irrōnabile et indiscretā Si p̄mo mō dico
q̄ penitēs tenet tenciōem nēccitatē eā recipe et p̄ virib⁹ explere q̄
penitentiā talem iniungendo recte vtitur clauib⁹ Quilibz aut
tenet sui iudicis iustā sententiā obseruare vnde si penitēs talem
penitentiā scienter et ex deliberatiōe et absq̄ legitima causa vl'
dispensatiōe omiserit explere mortaliter peccat Si vero secūdo
modo penitens non tenet eam recipe neq̄ explere q̄ sacerdos ta-
lem penitentiā iniungendo abutit clauē scientie et potentie hec
ille Et pro ip̄so facit. c. statum⁹ de maledic. vbi dicit Si penitēs
tiā rennuerit peccator inslictā a sacerdote interdicit ei ingressus
ecclesie et vltimo careat ecclesiastica sepultura nullāz misericōdiam
habiturus Scotus vero in quarto dis. xviij. totū oppositū tenet
dicens q̄ sacerdos tali rennuenti nullā penitentiā imponere debz
q̄ postq̄ penitēs est et cōtritus sufficit ei ad remissionē culpe q̄
maiorē p̄tem pene sustinebit in purgatorio quia ille qui est p̄tritus
et confessus et non soluit penā sibi debitā in foro huiusmōi per-
soluet in foro purgatorij Host. in Sūma. de peni. et re §. ad qd
valent dicit Tu teneas q̄ pro quolibz p̄ctō mortali debetur pena
eterna q̄ per contritiōem dimittit et tp̄alis que peccatiaz imponit
et remouetur si ergo dñs est largus in dimittendo penā eternā
seruus et miser nō debet esse parcus in dimittendo penā tp̄alem
vt habetur in c. alligant xvi. q. vij. vbi etiā dicit meli⁹ est p̄pter
misericōdiaz reddere rōnez q̄ p̄pter crudelitātē Huius ergo visis qd
dicendū est ad hoc nisi q̄ confessor prudēs nō dz imponere p̄nāz

Capitulum Quartum.

nisi secundum dispositionem penitentis quod quis debeat conari conformare se cum iuris dispositione tamen concessum est ei faciendi super penitentia imponenda remissionem et sic per arbitrio penitencias taxare et imponere Iniungendo illam quam saluti penitentis magis videatur expedire Et hec est communis opinio doctorum. Et probatur in c. significavit. et c. deus qui et c. omnis. §. sacerdos de pe. et remis. et in c. sicut dignum de homic. et de eo qui cogno. consang. p. sang. vx. sue. c. transmissit et xi. q. iij. c. absit et xv. q. vi. c. si a sacerdotibus xxvi. c. vij. c. tpa de peni. dis. i. c. mensura Et de p. se dis. iij. c. de penitentibus. Et ideo debet sacerdos iniungere penitentiam consideratis criminis quantitate et qualitate persone dignitate. conditione. sexu. officio paupertate. infirmitate. debilitate. consuetudine. p. lectione societate causa animo et voluntate. Unde si aliquem inuenit qui dicat se penitere non tamen vult subire onus penitentie dicens se tenerum aut male p. lectionatum vel simile tunc secundum Ray et Host. debet sacerdos tale inducere sicut potest ut animu habeat p. para tum ad implendum penitentiam quam sibi iniungit ostendens sibi magnitudinem peccatorum quia pro qualibet mortali peccato regulariter deberet penitentia septenis imponi ut in ca. hoc ipsum. xxiiij. q. ij. et §. sequenti et xxij. q. i. predicandum Et est ratio una quia deus precepit mariam sororem Moysi lepra percussa extra castra poni per septem dies et sic accipitur dies pro anno. Alia ratio est quia sicut peccator per peccatum septiforme spiritus sancti gratiam amisit sic per septenariam penitentiam recuperaret Et si potest eum inclinare imponat ei talem penitentiam cum voluntate sua qualem verisimiliter potest portare ne deterius ei contingat postmodum violando Quod si non viderit eum inclinatum non imponat ei nisi qualemcumque penitentiam non negando ei absolutionem ostendat tamen ei quod id quod minus faciet hic comp. lebit in purgatorio Et si sacerdos non potest gaudere de omni modo ei purgatione gaudeat saltem quod ipsum liberatum a gehenna ad purgatorium potest transmittere Caveat tamen sacerdos quod sic arbitrentur ne viol. lescent ecclesie auctoritas et preteritis clauis preminant. Unde in c. absit l. dis. dicitur Absit a Romana ecclesia rigor suus tam p. phana facilitate dimittere et nervos severitatis fidei enerfa maiestate absol. uere. ut cum adhuc non tamen iaceat in peccatis sed etiam cadant enerforum fratrum ruine p. perata minus remedia excoicatione utique non p. fin. tura p. sent ubi cum poterit penitentie medicine p. desse si etiam ipse medicus intercepta. i. sublata penitentia indulget piculis hoc non est curare sed si vez dicere volumus occidere. Accedens igitur peccator ad p. fessorem ei humiliter subijciat. et si penitentia fuerit sibi ab eo iniuncta quam leniter sufferre

pote
aut p
diz
ad al
tion
allen
en r
peri
gress
tiam
quan
um
huius
absit
sibi i
neces
et co
absol
dica
syn
a sic
bons
mal
vala
met
et c.
iij. x
Ter
aut
pcep
qua
ad v
bebi
met
abil
hoie
emp
nua
prim
imp

De penitentijs recipiendis

potest humiliter suscipiat. qz nec aliter videtur bene dispositus. Si aut penitens sentiat penitentiam sibi nimis grauem et ad obseruandum piculosam suam conditione pensata debet ad eundem pfefforem vel ad alium si illum habere non potest recurrere et alleviationem vel mutationem petere. Et confessor debet pcedere. etiam si videret q penitentia alleviata non sufficeret plenarie pro emenda peccati. Tutius est enim reservare purgatorio penitentem puniendum q ipsum exponere periculo cadendi in mortale peccatum propter penitentie iniuncte transgressionem. Nec Richar. Studeat etiam sacerdos ut peccatori penitentiam sepe in contrarium imponat. ut superbo iniungat humile orationem avaro elemosine largitionem accidioso peregrinationem guloso ieiunium luxurioso carnis macerationem maledico benedictionem et huiusmodi. Nec Host. Sed quid si quis dicat q non habet propositum abstinendi imposterum vel q non possit a peccato abstinere an sit sibi imponenda penitentia. Ad hoc dico q sic licet non sit in caritate nec ei possit penitentia ad vitam eternam tamen eius pfectio debet admitti et consilium adhiberi et crebris et salutaribus monitis induci tamen absolutio non est illi impendenda ut in c. qdā de pe et re. Sed diceres ex quo talis penitentia non est vera ad quid valet tamen. Solus huiusmodi Host. in Summa. e. ti. §. verum fecte. et opa de genere bonorum facta a fecte penitente vel in mortale existente valent ad quicquid si fuerint bona intentione et hoc merito congrui non sunt condigni q nullum malum impunitum nullum bonum irremuneratum ut dicit Aug. Primo valet ad temporalium multiplicationem. Psal. i. Si voluerit et audierit me bona terre comeditis. de pe. dis. iij. cavendum et in c. reuertimini et c. decie. xvi. q. i. Secundo ad bonorum operum assuefactionem. Ecclesiasti. iij. Bonum est viro cum portauerit iugum domini ab adolescentia sua. Tercio valent ad minus supplicium subeundum de peni. dis. iij. si quis aut et glo. in d. c. q aut ratio. qz homo faciendo huiusmodi opera que precepta sunt evadit peccatum inobedientie et omissionis igitur et penam quam incurreret si talia non faceret per ea etiam diminuit pena quo ad vermez conscientie qz minus cruciabitur conscientia et minus habebit remorsum qz si illa non fecisset. Ista tria tanguntur in hijs metris. Que cum mortali bona sunt dant bona terre. Quia faciunt abile mitigant tormenta gehene. Quarto valet qz dyabolus in tali homine non habet tantam potestatem sicut haberet si ea non faceret. Exemplum narrat Hieronimus in dialogo de iudeo qui se signo crucis munierat et demones ei nocere non potuerunt dicebat enim nuncius principi demonum vas vacuum inveni sed signatum. Quinto ad gratie impetrationem ut sic deus eum respiciat et citius ad veram patriam

Quartum Capitulum

illustretur de pe. dis. v. falsas. Etiam de Raab Josue vi. q̄ inuenit
 gratiā ppter opa que nūcijs fecit addūt doc. in iij. dis. xv. adhuc
 plura. Sexto valent ad tpalis pene diminutionē aut dilationē
 sicut de Achab. iij. Reg. xxi. vbi dicitur Nonne vidisti Achab
 coram me humiliatū non ergo inducam mala in diebus suis sed in
 diebus filij sui. Septimo ad pcti resistantiā quia dicit Grego. q̄
 bb peccatū suo pōdere mox in aliō trahit ecclīastici iij. Ignē arden-
 tem extinguit aqua et elemosina resistit pctō An autē talia opera
 bona extra caritatē facta reuiscant et resuscitent qm̄ peccator
 per penitentiā resurgit. So. opa bona. sūt triplicia scz viua mora-
 tificata et mortua opa viua sunt illa que hominē p modū meriti
 possunt ducere ad vitam eternā vt sunt opa virtutū in charitate
 facta ab illo qui adhuc est in charitate. et hec sunt meritoria vite
 eterne et cum hoc satisfactoria respectu pene dimittende. Alia
 dicuntur opa mortificata et sunt illa q̄ hominē ad vitā eternam
 pducere potuerunt et q̄ nūc nō possunt ppter mortale superue-
 niens per qd̄ ab illo effectu impediunt vt sunt opa prius in cha-
 ritate facta ab eo qui nunc est in mortali. Et hoc innuit Ezech.
 xvij. transump. de pe. dis. iij. c. dñs ait et c. hoc nobis. Si uer-
 terit se iustus a iusticia sua oēs iusticie eius quas fecerat nō reco-
 dabunt scz quo ad eternā remissionē si ita pmanebit. Et illa
 opa per penitentiā adueniente charitate uiuificant licet tran-
 siverint manēt tñ quātum ad meritū in dei acceptatiōe. remota
 in pctōre indispositione quia tunc incipiunt habere effectū suū
 et ideo dicuntur uiuificari. Et ad hoc sunt multe auctoritates.
 Aug. Yero. et Cris. q̄ habent in c. pium et in c. si qm̄ et in c. quod
 ergo de peni. dist. iij. quas ponit magister in iij. dis. xv. circa fi.
 Alia dicunt opa mortua et sūt opa que facit homo tunc qm̄ est in
 mortali et extra caritatē Et dicunt mortua qz non uiuūt nec vi-
 erunt cū non sint facta in charitate et ergo nunq̄ uiuificabūtur
 p penitentiā qz nūq̄ fuerunt viua vt docet ap̄lus i. Thori. xij.
 Si distribuero in cibos pauperū oēs facultates meas et si tradi-
 dero corp⁹ meū zc et de hoc ponit Host. vbi supra. v. Illa reui-
 uiscūt que mortificata fuerūt. Quere nō possūt q̄ mortua primo
 cc fuerūt. Hic cadit ptinēt tale dubiū an tñ talia bōa opa extra cha-
 ritatē facta sint satisfactoria. an vō penitentia in mortali pctō
 pacta debeat reiterari Circa hoc reperio duas opiniōes. aliq̄ di-
 cunt de qua opinio est Sco. q̄ licet opa mortua non uiuificent q̄
 ad meritū vite eterne vt dictū ē. uiuificant tñ ad hoc q̄ erunt sa-
 tisfactoria Verbi grā ponam⁹ aliq̄s iā p̄fiter et absoluit ab oib⁹

De penitentijs recipiendis

peccatis suis ipse vero immediate reciduat et penitentiā sibi iniunctā adimplet tpe quo est in mortali. in tali casu dicit. Sco. q. talis implendo in mortali penitentiā sibi iniunctā vere satisfacit et soluit penā tpālē cui⁹ p peccatis debitor fuit. Probat hoc sic. Quia talis ē debitor certe pene et finite solum quāz soluit. igitur soluēdo etiā in mortali peccato talis satisfacit. q. sicut pl⁹ requirit ad mereri qd ad satisfacere sic nō oportet actionē satisfactoriāz esse meritoriaz sicut in satisfactione hūane iusticie. Et sic scdm Sco. nō dicitur alicui penitēcia imponi de illis pfectis sed solū de illis peccatis q de nouo incidit. Et ergo si talis moreret anteqz totā penitentiam impleuisset ipse puniret in inferno. tñ pena correspondente illi q non fuit hic soluta. Sed contrariū illius tenet mḡ in iij. vbi s. et scūs Tho. et Bonauē. q dicūt q sicut opa mortua nō viuificātur vt fiant meritoria sic etiā nō viuificant vt fiant satisfactoria. q. sicut charitas nō gratificat ea qz ad vñ ita nec quātū ad aliud. Et ergo talis qui penitentiā in mortali adimplet bñ liberat se ab iniunctione sacerdotis ita q nō incurrit peccatū inobedientie qd tñ incurreret si penitentiā a sacerdote iniunctam et ab eo susceptā voluntarie obmitteret. non tñ per illa opa satisfacit nec liberat quo ad deū a pena pro peccatis etiā dimissis debita. patet quia opa non sūt meritoria nisi sint a deo accepta et in charitate facta. Et sicut nō sunt satisfactoria p peccatis nisi sint facta ex charitate et sint deo accepta. qd solū tñc est qñ hō est in charitate. et ergo si vult satisfacere oportet in charitate reiterare satisfactionem in qua nullus manet effect⁹ postqz act⁹ satisfactoriis transit vt sūt orōnes et actus interiores. Illas aut satisfactiones in qb⁹ post actū manet aliq⁹ effect⁹ nō oportet reiterari vt sūt ieiunium et elemosina. Vel iniūgat sibi pfectoz p illis peccatis pmissis iterum penitentiā quā in charitate adimpleat. Et sic pñiū datur cōfessoribus vt iniūgant penitentiā quā pñes verisimiliter in tpe quo ē in charitate ad implere valeat et eū ad hoc hortet. Et licet qlibet harū positionū sit pbabilis tñ pma est mitior et scda securior. Dicit textus q qlibet iniūctā sibi penitentiā p se debet adimplere. Ibi mouēt doctores dubiū vtrū quis possit penitentiā pro alio adimplere. Dicit hic Duncen. q ex ratiōabili causa pōt q⁹ auctoritate sui pñi sacerdotis pñiam per aliū adimplere siue pñia pñiat in orōnib⁹ ieiunijs vl⁹ vigilijs. vt qz morte puenit xij. q. ij. aie defūctorū. Vel qz corporaliter vl⁹ spūalit impotēs ē ad pagendū pñiaz. de quo in c. pñibiter. lxxij. di. in glo. et qd ibi notat Archi. recitādo dictūz Jmo. sup rub. de obser. aciu. vbi dicit q ieiunia indicta ab

Capitulum Quartum.

ecclesia non possunt redimi vel in aliud pmutari nisi necessitas
vel alia rationalis causa in ieiunante subit Sed voluntaria ie-
iunia scz ad que quis tenetur ex voto. vel que sacerdos imponit
redimi possunt auctoritate superioris vt in d. c. presbiter et in c.
i. de voto scilicet Tho. et Bonauen. in iij. dis. xx. dicunt q peni-
tentia id est pena satisfactoria inquatu est remediū ptra sequēs
peccatū sic satisfactio vnius non prodest alteri. qz ex ieiunio vni-
concupiscentia alterius non extinguitur. nec ex actibus vni- al-
ter assuescit bene agere. et ergo textus bene dixit ppijs viribus
studeat adimplere. Sed quantum ad solutionē debiti vni- potest
satisfacere pro alio dūmodo sit in charitate vt opa eius sint satis-
factoria Dicit. in scilicet Tho. Non est pmittendū vt aliquis p
alio penitentiam faciat nisi in ipso penitente appareat aliqz defe-
ctus corporalis per quē sit impotens ad suscipiendū satisfactionē
vel specialis defectus p quē non sit dispositus ad portandū penā
Idē dicit Antho. de bnt. addens q in pnia non afficiente psonam
vt puta dare elemosinā vel pecuniā expendere in redemptionem
captiuoz non refert si per se vel per aliū facit Si vero esset peni-
tentia in ieiunijs ozombus peregrinationibus vigilijs flagellijs
afflictionibus psonā afficientibus non potest fieri executio per
aliū nisi iusta subsistente causa. nam ista requirunt industriam
persone quā penitēciarius videt elegisse vt magis ppter afflictio-
nem corpale ppiā pctōi retrahat a pctō Quilibet ergo studeat
penitentia post culpe dimissionē adimplere p se ppter duo. Prio
ad soluendū debitum p culpa dimissa Vnde sicut dicunt doc. in
iij. dis. xiiij. cessante in hoīe actu peccati nihil reale et positum
manet in anima eius a quo ipse formaliter dicatur pctōr. manet
tamē in aīa reatus pcti. i. deputatio ad penā peccati Et secundū
Sco. Reatus nihil aliud est nisi ipsa anima met ordinata et de-
putata ad penā pctōi correspondentē Et talis deputatio vt est
discōueniens aīe dicit macula eius. pnt anima est obligata for-
maliter ad penā dī reatus. Et pnt aīa est act⁹ diuine volūtat²
ordinantis ad talē penā dicit offensa. mō talis obligatio ad penā
non remittit sine pena vel sine equalentē in acceptione diuina
et ergo peccatori imponit penitētia ad tollendū illā obligationē
ad penā Scdo ad remediū prestandū cōtra futura pctā Deinde
queritur vtrū pfectus possit ad penitentia et satisfactionē explē-
dum pelli. Solō si quis in publicis et enomib⁹ criminib⁹ pe-
nitentiam adimplere neglexerit per censurā ecclesiasticā pelli
potest. de sponsal² ad audi in fi. vi. q. i. illi qui. xij. q. i. predicandz

De penitentijs recipiendis

xxij. q. ij. quicumq; vbi glo. Et si censurā ecclasticā premeret
extunc ad requisitionē ecclie p brachiū seculare appellendus esset
si alias sine effusione sanguinis nequeat coartari. de homic. postu-
lasti. xvij. dis. nec licuit De occultis vero de quib; non pstat nisi
per confessionem. occulta penitētia debet esse voluntaria de pe.
dis. vi. c. i. et vlt. alias non esset fructuosa quia volūtariū militez
diliget deus Et non sufficit incipere penitentiam huiusmodi vel
partē eius agere si impleri possit ad hoc vt euitetur pena hui; c.
quia ad euitandū oportet iniunctaz pñiaz nō ptemni sed pplere.
et hoc innuit lra in vbo adimplere. Sufficit aut penitentiā ince-
pisse quo ad hoc vt penitens indicetur quo ad ecclesiam. vt in c.
ex temere. de temp. or. sed non quo ad hoc vt satisfecisse dicatur.
Et debet pñia adimpleri ad tpus assignatū put fecit Theodosi;
impator. de quo in c. cum apud xi. q. iij. Vltimo hic quero vtruz
absolutio debet pcedere iniunctionez pñie vel econtra. Ad hoc
dico q pffesor debet prius iniungere penitentiā et postea absoluē
licet cōmuniter sacerdotes prius absoluunt et postea penitētiā
imponunt quod fieri non deberet vt ordo innuit in cle. duduz. §
statuimus de sepul. vbi de hoc p Jo. an. et doc. scribētes. Ratio
quia materia huius sacramenti pñia pñit et satisfactione saltē
quo ad effectum vnde nō potest debita forma introduci q pñit
in verbis absolutiōis nisi prius materia fuerit pparata. q vt dī-
cunt artiste actus actiuoz sunt in paciente predisposito notat
Card in reglā pñia de regu. inf. li. vi. Alia ratio q forte post ab-
solationem non assumeret penitentiam que sibi imponeret et sic
frustra fuisset absolutio. vnde prius debz penitentia imponi vt eā
assumat Vemo nunc ad sedam pñia huius prime partis capi-
tuli in qua tractatur de eucharistia in pascha suscipienda. et est
littera tali s. Suscipiens reuerenter ad minus in pascha eucha-
ristie sacramentū nisi forte de pñi sacerdotis consilio ob aliquā
rōnabilem causam ad tempus ab eius pceptione duxerit absti-
nendum. In hac particula soluntur principaliter quinq; que-
stiones Prima quis et a quo debet quis suscipe eucharistiaz Ad
hoc dico q omnis vtriusq; sexus postq; ad annos discretionis
peruenerit quantumcunq; perfectus tenet recipere eucharistiam
quia ex pcepto dei tenetur ois homo. Joh vi. Nisi manducave-
ritis carnem filij hominis et biberitis eius sanguinem non habe-
bitis vitam in vobis. dicit ergo. suscipiens sed non dicit a quo
sicut in versiculo precedenti dixit cui facienda sit confessio. vnde
sufficit q quis eam a seipso suscipiat legendo missam si sic pñiter

Capitulum Quartum

et sic sacerdos vt enitet hanc penā pōt in festo pasche legere mī
faz et a seipō suscipere alias dz inter ceteros suscipe dū aut inter
ceteros suscipit vel in lecto debz esse stola super vtroq; humero
cinctos vt in. c. ecclesiastica. xxiij. di. Illi aut qui non sūt p̄biteri
suscipe tenent a p̄prio sacerdote non ab aliis q̄buscunq; nec
a mendicantib; q̄ licet p̄uilegiati sūt in audienda p̄fessione non
tū in isto ymmo sub pena excomunicatiōis late sententie eis inter
dicif ne sacramentū eucharistie aut extreme vinctiōis alicui mī
nistrent sine licentia speciali. vt in cle. i. de p̄uileg. de licentia tamē
p̄prij sacerdotis ab illis recipi pōt ymmo a quocunq; sacerdote
catholico in vnitāte ecclie existente vt not. in. d. cle. i. de p̄uileg. qz
hec p̄tās p̄cedit immediate ex vi characteris sacerdotalis cuius
exercitiū hnt in eucharistie p̄fectiōe. nō ex vi seu exercicio clauū
ligandi et soluendi. Debet ergo hoc tpe suscipi a p̄prio sacerdote
h̄ in defectu p̄prij sacerdotis necessitatis tpe pōt suscipi ab alio
sacerdote et dyacono xxiij. dist. dyaconi et c. p̄nte i. q. i. null. non
aut a layco qz est regula qz de oib; que ad officium sacerdotale
spectant id solū est licitū laycis in nēitate qd exp̄sse rep̄tur eis
p̄missū Sicut in necessitate pōt quis socio p̄fiteri. vt in. c. quon
peniter de peni. dist. i. sed nō recipe ab eo vela se eucharistiā xxiij
q. i. cepit. pro quo c. peruenit. de conse. dist. ij. Sed vbi dz recipi
eucharistiā Ad hoc dic qz in ecclia si assit. alias suscipi potest sub
dino siue sub tētonijs de p̄se dist. i. sicut Nō ergo excusant hoc tpe
in expeditionib; p̄stituti sed cōmūcent in campis a p̄bitero in
altari viatico celebrante de licentia p̄prij sacerdotis vel sine licē
tia si insit bellū. Scdo quero quō qd debz suscipe eucharistiā.
88 Ad hoc r̄ndet papa qz reuerenter. Et certe magis reuerenter et
deuote q̄ cetera sacramenta rōne materie subiecte. quia dignior
de p̄se. di. ij. nihil Dic ergo reuerenter. i. ieiunus qd ob reuerentiā
sacramēti institutū est. Item assurgendo et ad altare eundo. et
caput deposito in viris genibus flexis mundando os et dentes
induendo meliora vestimenta q̄ quis non hz ad pompā. Sicut ⁊
p̄biteri et alij ministri in honesto habitu accedant ad altare.
Ratio quia tenemur eaz adorare adoratiōe latrē et ideo cū omī
reuerētia eam accedere. et hoc non solū verum est de reuerentijs
que in faciendo p̄sistunt sed etiā in non faciendo vt eodē die nō
vadat ad spectacula etiā licita. de p̄se. di. i. qui die. nec ludat
velluctet etiā licite. xxiij. q. iij. recurrant ⁊ in c. latoz. de homic.
Nō tū dico qz ex hoc p̄cepto sub hac pena ad has exteriores re
uerentias quis teneatur p̄cise. sed hee reuerentie corporales et ex
teriores cuiuslibet fidelis arbitrio relinquunt dempta p̄ma vide

De penitentijs recipiendis

licet ieiunio ad q̄ p̄ase tenentur vt in c. liquido. de p̄se. dist. ij.
Sed maior d̄z esse reuerentia m̄etalis ad quā ex hoc p̄cepto sub
hac pena tenent. Debet ergo non solū penitere sed etiā confiteri
et absolui qd̄ ob reuerentiā sacramenti ordinatū est. et sic dom̄z
suā ad intra ornare quā intratur est tāt⁹ rex. nec prius ad corp⁹
dñi accedere q̄ bona p̄scientia eū p̄fortet de pe. dist. v. c. i. Tercio
quero qñ d̄z q̄s suscipe eucharistiā Ad hoc respondet conciliū q̄ bb
ad minus in pascha d̄z recipi eucharistiā Bonū tñ est vt pluries
recipiat p̄pter multas gr̄as que in hoc sacramēto p̄ferunt sc̄z in
Natali dñi et Penth. vt in c. et si non frequēt⁹ de p̄se. dist. ij. Sed
ad euitandū hui⁹ capituli penā sufficit in pascha recipe Et bene
d̄t ad min⁹ q̄si dicat q̄ quotiēs peccā⁹ totiēs hoc sacramēto indi
gem⁹ v̄l vt nosipsi suscipiā⁹ v̄l p̄ nob̄ offerat de p̄se. dist. ij. offerat
P̄terea quotidie suscipe possum⁹ et om̄i die dñico suscipe horā
tamur de p̄se. dist. ij. quotidie sed ad min⁹ in anno semel sub hac
pena suscipere tenemur. An autē expediat vel bonū sit quotidie
suscipe doctrina est vt respiciat hō vtruz feruor deuotiōis p̄pti⁹
ma⁹ susceptionē augeat tunc sic. alias si minuit vel tepescat tñc
expedit interpolare sic notant doc. de celebrāte in c. quidā de cel.
mis. Monachi autē om̄i mense tenent vt in cle. ne in agro. S. sane
de statu monach. Dicit etiā in pascha p̄ q̄ aduertēdū q̄ pascha
p̄ tpe tripliciter accipit p̄rio stricte sc̄z p̄ ipso die pasche tñ Et
illo modo non debz hic capi quia tunc impeditus illo die p̄cipue
vbi est multitudo p̄mūicantiū videret esse liberatus p̄ totū annū
vsq̄ ad illū diem pasche q̄ ex quo statutum de necessitate illa die
obligaret et si tunc non pōt expectabit qñ velit. Secdo capitur
large p̄ tota solēnitāte paschali hoc est p̄ dieb⁹ p̄tinētibus sine
p̄mionib⁹ p̄cedētib⁹ et sequētib⁹ diē resurrectionis. Et hoc mō
d̄z hic capi q̄ satisfacit quis ecclie si in cena dñi p̄municat q̄ illo
die institutū fuit hoc sacramentum. Etia⁹ si diebus sequentibus
immediate aut ipso die pasche et in hoc quilibet relinquend⁹ est
p̄scientie sue s̄m q̄ istis diebus preparationis ad festum pasche
aut in diebus paschalibus reperit se magis dispositū et deuotum
s̄m hoc illo vel alio die pōt p̄mūicare et satisfacit statuto ecclie
Tercio modo pascha capit largissime p̄ toto tpe inter pascha et
penth. vt in ca. scire. cū sequētib⁹ lxxxvi dist. et isto mō nō capit
hic q̄ ecclia rōnabiliter p̄misit t̄pus q̄dragesimalē et memoriā
dominice passiōis que videntur causē limitationis ad festū pasche
secundo modo capiēdo. S̄z diceret quare susceptio eucharistiē
in pascha recipere precipitur dicendum q̄ p̄pter quatuor rōnes

Capitulum quartum

Prima quia tunc hoies magis sunt depurati ppter quadagesi-
male tempus in quo purgant crimina Secda ppter christi passio-
nem misericordiam et redemptionem quas tunc recolit ecclesia
quibus tunc hoies debent esse magis deuoti. Tercia quia in me-
moriam domine passionis hoc sacramentuz est institutuz vt in
cle. si dñm de reliq. et vene. sac. de qua in proximo scz feria sexta
ante festum pasche agitur que em in proximo facta sunt recenter
habentur in memora vt in l. celsus. ff. de arbitris notat de pbac
c. ij. Quarta ratio vt sicut cristus tunc surrexit corporaliter sic ho-
mines per sumptionem illius sacramenti resurgant cum christo
spiritualiter. Et intantum hoc tpe debz recipi illud sacramētum
q non habetur pro catholico qui nō recipit. Imo psumitur cō-
tra eum de infidelitate de conse. dis. ij. seculares et c. omis homo
Vnde dicit lex qui se ab ecclesia sepat nec sanctam p̄munionem
accipit hereticus est credendus. In aut de priuil' dotis circa me-
dium Coll. viij. qd conuenienter intelligitur de p̄mūione corporis
cristi. Itēz qui per longa tpa sacramēta non petit ipsa p̄temnere
videtur sicut dicimus de absolutiōe ab excomūicatione de sen.
ex. per tuas. Idem aut est indicium de p̄temnente fidē et sacra-
menta fidei de hereti. ad obolendam vnde merito contra talem
de infidelitate p̄sumitur Et maxime q̄ sciat male de sacramētis
intantum q̄ ei tanq̄ de heresi suspecto pōt indici purgatio quaz
si recipere noluerit aut contumaciter resisterit nec moram suam
purgauerit confitendo et eucharistiā recipiendo excomūicand⁹
est in qua excomūicatiōe si per annū p̄seuerauerit p̄sumptio illa
efficitur violenta et sine alia p̄batione vt hereticus debz cōdem-
nari vt in c. excomūicam⁹. §. i. de he. eodem ti. cū contumacia.
li. vi. Quarto quero sub qua specie dz q̄s recipere p̄munionē Ad
hoc dico q̄ sub specie panis dūtaxat. Ideo littera dicit notabi-
liter eucharistie sacramentum et nihil dicit de sanguine Nam de
consuetudine et nunc ex statuto ecclie alij q̄ celebrantes nō com-
municant suscipiendo sanguinem sub speciebus vini vt no. Card.
in c. ex pre de celeb. miss. Quidā tamen heretici in Bohemia no-
lunt p̄missam consuetudinē obseruare. Sed p̄mūicāt etiā sang-
uini prout ē sub speciebus vini etiam si non sint celebrantes Sed
layci et etiam sacerdotes extra celebrationē diuinorū in hoc sunt
coercendi Et contra eos sunt facta statuta super hoc in cōcilijs
Constantiens. et Basiliens. Et dicit eucharistia ab eu qd est bo-
num et charis grā quasi bona gracia Immitatatis tamē grāz
non p̄stat suscipienti eam quia est cibus anime nō corporis Secus

De penitentijs recipiendis

si confugiat quis ad eaz ad instar ei⁹ qui ad statum principis cō-
fugit. Insti. qui sunt sui vel alie. iuris. §. si. no. Host. de cele. mis.
sane. Archd. xij. q. ij. c. si. Et dicit lra eucharistie sacramentum
ad denotanduz qd debet sumi sacramentaliter non em̄ sufficit ad
manū sumi vel in p̄xide nec sufficit sumere spūaliter tñ crede et
manducasti nisi tpe necessitatis de conse. dist. ij. vt quid paras.
Quinto quero Vtrū qd possit in pascha a p̄ceptione eucharistie
abstinere. Ad hoc rñdet conciliū qd ob aliquā rōnabīlē cāz potest
qd abstinere ab eucharistie p̄ceptione sed non a p̄fessione et dñ
hoc fieri de propij sacerdotis. i. ordinarij sine curati consilio non
extranei in quo multi se decipiūt vñ etiā videt qd non sufficiat in
hoc consiliū mendicantiū licet quis eis confiteri valeat. Sed in
hoc remittere habet consistentes ad suū p̄prium sacerdotem nisi
forte dicere vellem⁹ qd hoc p̄siliū sit pars confessiōis sicut pacta
in contractibus bone fidei apposita contractus informāt. ff. de
pactis l. i. iuris gencium. Ideo cui liceat p̄fiteri ab eo etiāz liceat
hoc p̄siliū recipere. p̄mū tūc ius quia ministerio propij sacera-
dotis nec alteri⁹ recipit hostia. Igitur eius ministerio dñ abstinere
vt contrariorū eadez sit disciplina. xxxij. dist. Hospiciolū. Maxie
qz certis homib⁹ ad hoc sacramentū tepidis via hoc capitulu⁹
fraudandi daretur Reddet ergo rōnez sacerdoti suo cuz ipsius
sit p̄pellere ad p̄munionē cū opus sit vt infra dicam non men-
dicantium et ideo licet accedentē ad corpus dñicū non oporteat
regulariter fidē facere de confessione mendicanti⁹ facta vt in-
fra dicetur Non tñ volente abstinere sufficit dicere se consiliū
mendicantis habere nisi vel probet vel a sacerdote suo conciliū
recipiat. Ratio est qz recipiens eucharistiā a p̄prio sacerdote p̄-
sumitur esse p̄fessus. Sed si non recipiat non est vnde hoc p̄sumi
possit non ergo bene sibi consulit qui in hoc mendicantiū p̄silijs
cōtentat qz propius sacerdos est p̄cipuus executor penarū hui⁹
capituli et dicit lra notanter sacerdotis. Non ergo sufficit con-
siliū iurisperiti seu alterius sancti viri licet in alijs sufficeret.
Ratio qz caret clare potestate q̄tuncunqz etiāz habeat clauē
sciētie et discretiōis. Ex hoc etiā qd dicit sacerdotis cōsilio manu
fesse denotatur qd hoc consiliū debet fieri in foro penitentie.
Et illa exceptiua nisi rē. solum excipit a p̄ceptione eucharistie a
qua quis abstinere potest s̄m consiliū sui p̄prij sacerdotis et nō
excipit a confessione a qua sine pena huius capituli qd abstinere
non potest etiā de licentia sui proprij sacerdotis Ex quo sequit qd
licet quis habeat casum abstinendi ab eucharistia nibilomin⁹ tñ

Quartum Capitulum

confiteri habet omnia peccata sua eodē tpe sub hac pena. Statutur enī hoc obligat ad duo scz ad confessionē et eucharistię receptionē unde si ex consilio sacerdotis releuat ab vno non tamē ab alio. ff. de serui. vr. predi. l. si domus de dolo et contu. cū dilecti et in c. si. de resti. spol. Non ergo sufficit q̄ diceret sacerdoti illd̄ soluz crimen ppter quod abstinet sicut aliqui imperiti putāt Idē puto de excommunicato maiori. Nam cū licitum est eū audire licitum erit et sibi p̄fiteri et per p̄sequēs tenet vt hic. de sen. ex cum voluntate et ca. responso. Nota etiā hic q̄ illa causa qua q̄s abstinet a p̄ceptione eucharistię debet esse rōnabilis et non levis. Eset aut rōnabilis causa scdm̄ Jo. an. quia gerit inuidiā odium vel inimiciās vel habet pctm̄ de quo dicit se non posse abstinere et sic non esset vere penitens neq̄ mundus vt in c. q̄ quidam. de peni. et remis. Ex hys ergo et similibus ad consiliū sui sacerdotis debet abstinere cum alias iudiciū sibi manducaret et biberet. de conse. dist. ij. timorem. Non ergo debet sumere corpus cristi qui est in mortali pctō. nec ille qui habz voluntatē peccandi. melius est enim a corpe cristi abstinere sicut fecit centurio q̄ cristuz indigne sumere sicut fecit. Judas. Verū licet mortalia ad suscipienduz eucharistię sacramētū quēlibet indignū efficiant. venialia tñ peccata nullū impediunt. nec ppter ea quis abstinere debet dicit tamē sc̄t̄s Tho. q̄ veniale quod tollit actualē deuotionem que in hoc sacramēto requirit impedit effectū hui⁹ sacramēti ita q̄ nullū aut modicū consequit. non tñ ppter hoc peccat mortali⁹ ter Licet aut pctm̄ mortale impediat a p̄ceptione eucharistię nō tamen hoc peccatorem excusat sed potius accusat si ppter pctm̄ mortale abstineat. quia sic abstinendo dupliciter peccat. Primo quia p̄stitutioni ecclesie resistit Secdo quia vt digne cōmunicaret se non abilitat et disponit quantū in eo est. de peni. dist. i. sunt qui arbitrantur et in c. et si non frequentius de conse. dist. ij. Nota etiā q̄ dicit ad tempus ergo non imperpetuū q̄ diu viuit sed cōsiliū debet dari vt preparat se ad remotionem illius cause scz q̄ exerceat se in opibus pietatis et peregrinetur. missam audiat singulis diebus et frequenter p̄fiteatur et sacerdotis discreti monitis et consilijs acquiescat et sic paulatim ad penitentiam inducetur per dei graciā et sacerdotis consiliū. cessante ergo illa causa cessabit et effectus et cōmunicare debet. Et hoc verū q̄ solū sibi debet dari consiliū vt ad tempus abstineat. nisi forte crimē tale cōmisisset ppter quod perpetue vel saltem ad supreme vite exituz abstinere deberet. xxvij. q. i. q̄ christo cuz ibi allegatis Quid

De penitentijs recipiendis

si in pascha quis sit impediens vt non possit cōmunicare nunquid pro hoc anno liberatus sit videtur q̄ sic. qz statutu hoc obligat sub certa forma scz pro certo tpe. ergo si nō pōt illo tempore exspectet quonqz possit alio tempore. de temp. or. c. de eo. Sed hoc verum esset si non posset recipi nisi in festo pasche. qd est falsu de cōse. dist. ij. quotidie Et hec opinio desidiōsis esset causa maioris desidiū vnde dico q̄ si in pascha non recipit. cū primū poterit cessante impedimēto tenetur hac pena nisi moraz purgauerit. et ideo si in pascha nō cōmunicauit nec de cōsilio sui confessoris a p̄ceptione eucharistie abstinuit et tandē infirmitate granatus ad mortē cōmūcat. per hoc non euadit penā hui⁹ capituli qz cōmunicando ad vitā morā non purgauit et sic censetur vere p̄uent⁹ et ecclesiastica carebit sepultura. Alias posset q̄s impune p totū tempus vite sue abstinere a cōmūione Si dūtaxat cōmunicaret in extremis et veniret tradendus ecclesiastice sepulture. Qui fuit vnus de erroribus grecoz cōdemnat⁹ p ecclesiā. quod bñ notēt domi curati. In particula tertia p̄me partis que ē in verh Alioquin duo facit. Primo adijcit penā hui⁹ statuto. Secdo disponit de publicatione ipsius. Et est littera hec. Alioquin viues ab ingressu ecclesie arceatur et moriēs xpiana careat sepultura. vnde hoc salutare statutu frequenter in ecclesijs publicetur ne quisq̄ ex ignorantie cecitate velamen excusationis assumat. Vbi nota primo q̄ non seruans hui⁹ p̄cilij dispositionem punitur in vita et morte. Nam vnus carebit ingressu ecclesie et excōmunicari d̄z de consecra. dist. ij. si quis intrat. et ecclesiastica sepultura moriens etiam quantumcūqz appareat vel credatur deuotus. Et q̄ dicit textus arceatur dic p̄ sententiā scdm doc. deinde re ope seu facto immo si ingrediatur debet expelli. de sen. ex. veniens. Non ergo licet sacerdoti sua auctoritate nisi forte aliud consuetudo sibi dedisset. de arbi. dilecti. de foro compe. cū ptingat. vel nisi generalē sententiam ptulisset in om̄es qui hoc anno cōmūicati non fuisset nisi suo vel eoz quozqz poterant abstinuissent. Qualē sententiaqz ipm ferre posse non est dubiu et per consequens ipsūmet exequi iuxta notata in c. si sacerdos. et c. cum ab ecclesiay de. offic. ordi. Ratio quia conscientia habz vt iudex de hoc q̄ non amministrauit subdito sacramēta cum de facto suo certus existat et ab ipso recipi debeat. Tuz qz ingressus ecclesie et sepultura psequenter se habent ad sacramentoz perceptionē per. Host. de sepul. ex pre vnde et hec potestas sequēter se habebit ad potestātē amministrationis eoz. Et ex hoc q̄ dicunt doc. per sententiā Infero q̄ si cle

Capitulum quartum

ricus sit. et ministret in officio suo fiat irregularis. de sen. ex is. c. li. vi. nisi forte sacerdos fuerit et confessus legat missam. Tū qz sic legēdo purgat viciū quod pōt vnde et suspensus videt donec purget viciū. ergo purgando tollit suspensio p notata in cle. i. de decimis in verbo donec. Tum quia nō vt p̄biter est suspensus sed vt cristi fidelis qd patet in p̄ncipio hui⁹ capituli oīs vtriusqz sexus fidelis ergo sicut alter quicūqz layc⁹ viciū poterit sine relaxatione purgare. Tum qz hoc facit nō vt celebrans sed vt cōmunicans et viciū purgans. vnde et ceteri clerici non sūt irregulares viciū purgando quod non purgant in suo ordine celebrando. Tum quia est simplex sententia cum effect⁹ tollitur sicut in ceteris solūtes debiti Insti. qb⁹ mōis tollit obligā. in p̄ncipio. Et sic patet mirabilis casus in quo dyaconus vlt⁹ p̄biter legendo enangelii sit irregularis sed p̄biter nō legendo missa. esset tamē tutum qd sententiā peteret relaxari. Scdo nota casum in quo mortuus seu cadaver puni⁹ ibi moriens xp̄iana careat rē Et ponit moriens pro mortuus tempus pro tpe. moriens enim viuit et vinēs quis moritur. ff. de bonis auctoritate iudicis pos. fidēdis. l. hereditariū. Sic oriūdu id est ortus. ff. ad municipāl. l. assumptio in prin. Et dicit textus notanter sepultura careat cristiana. Qualis sit hec patet. xliij. q. v. placuit. et si sit clericus nō sepeliatur in vestib⁹ sacris iuxta not. per glo. et Arch. de p̄se. di. i. nemo ij. Sed canina nō carebit ne cadaver insepultū aer em inficiat L. de religio et sup. fune. l. mortuorū. que nullo casu p appellationē pōt impediri de cristiana secus iuxta not. per Archd. in c. Si quis ausus ij. q. vi. Et hoc patet qd pena q̄ fuit vino imposita p̄uina post mortē. nec est noua sed eadem nō duplex sed vna de sepult. sacf. cum oīib⁹ allegatis hic in glosa. Nulla ergo pena infligitur cadaveri in animato. Quia eadē ip̄a legauit corpus vinū. xliij. q. ij. c. primo et scdo. Et est ibi diligēter notādū qd in hoc qd dicit careat sepultura christiana intelligendū est ipso iure alias iste textus esset superfluus cuz sententiā suspēsiōis ab ingressu carentia sequat sepulture. de sen. ex cō. Is cui ij. Rñ. li. vi. Licet ergo vini non sint suspensi ab ingressu ecclie nō debēt tamē mortui sepeliri. et hoc docet practica. nā curati nō admittūt nec admittere debēt eos ad sepulturā. q̄ sine sacramēt⁹ decesserūt nisi p̄stet eis de obseruātia hui⁹ capituli In ingressu igit⁹ ecclie requirit sūia vt vitet tumultatio. hoc denotat vbi arceat In sepultura vero nō vt ceteris cedat in terrore. de rapto. c. sup eo. de torneamē. L. i. hoc denotat vbi careat. id est nō seu nullo mō habeat.

De penitentijs recipiendis

de elec. in plerisq; cum notatis ibi in iij. glo. Alios casus in qbus
sepultura cristiana negatur vide infra notatos in c. de sepultura
Circa secundam partem littere quero quando et quociens hoc sta-
tutum debet publicari dicit textus qd hoc salutare statutū id est
inductū ad salutē aīaz d; frequēter in ecclījs publicari. et non
dicit quando et quociens sed frequēter vnde relinquitur arbi-
trio prelati secundum qd viderit populum in hoc tepescere vel
fernere. Si tamen nunq; vel raro publicaretur non minus hec
pstitutio ligaret xvi. dist. qd dicitis cum notatis de loca. c. i. in si.
fit ergo hec publicatio ad cautelā ne quis saltem dicat se igno-
rasse vt dicit textus Et sic habes casum in quo certificatur qd cer-
tus est cōtra l. i. §. si. ff. de actione empti Et dicit in ecclesijs id est
in congregatiōe fidelū quia sufficit qd fiat extra ecclīaz in p̄dica-
tionibus vbi adest multitudo populi. nec oportet qd in propria
forma publicetur sed sufficit qd in sententia vel valore. primo vi-
delicet dicatur populo qd confessio fiat p̄prio sacerdoti. saltē se-
mel in anno Secundo qd cōfiteus penitentiē abimpleat. Tercio
qd ad minus in pascha sacramentū eucharistie suscipiat nisi ex cā-
de proprii sacerdotis consilio abtineat. Nec sufficit dicere p̄ste-
mini confitemini. sicut nec alibi sufficit dicere soluatis decimas.
no. doc. in cle. cupientes. de penis. sed debent informari quomō-
sub diuino p̄cepto tenentur. et ne dum sub hīs penis sed etiam
sub eterna Nota etiam hic casum qd nec mulier ignorantia huius
iuris se poterit excusare licet alias secus. et sic ligat eos qd non te-
nentur alias iura explicite scire. ff. de satisfacti. et iur. igno. l. res-
gula. i. q. iij. notandū. notatur. xxxviij. di. in summa. hoc deno-
tat verbum ne quisq; rē. lata enim culpa que in hoc est qd nō vi-
sitant ecclesias vel p̄dicationes in quibus talia dicuntur dolo si-
milis est et generat ignorantia crassam ymmo affectatā que ne-
minem excusat de clandest. respon. cū inhibitio. de dolo et contu.
c. si. de p̄sti. c. vt aīaz libro. vi. Et sic habes casum in quo excepte
persone tenentur scire iura. Quero hic ex quo metu hāz penarū
condicionaliter p̄pellitur quis ad cōmunicandum puta si velit
ingredi ecclesiam et sepeliri nunqd p̄cise compelli possit et cogi
ad cōmunicanduz Jo. an. et Antho. de but. remittunt ad glo.
c. si. xxx. di. que tenet qd non quia forte est indignus sed tamen ta-
lis potest cogi ad hoc vt faciat se dignum id est vt peniteat p̄e-
sertim in grāti et manifesto p̄cto alias secus notat. Arch. ij. q. i. in
primis de quo. de sponsal. ad audiētiā. vi. q. i. illi qui. et ne dnm
per censuram ecclesiasticam de p̄se. dist. ij. c. si quis intrat. Sed

Capitulum Quartum.

etiam si expediret invocato brachio seculari xvij. dist. non licuit. non est tamen quantum ad deum fructifera hec penitentia violenta quia non penitet ad intra. de pe. di. i. Inde. i. q. i. si quis Clericus autem beneficiat? si necessitas vel utilitas ipsum erigat ad ordines promoveri et ille recuset criminis conscientiam pretendens occulti excepto homicidio et symonia appellatur se facere dignum per penitentiam. per subtractionem beneficii et alijs modis. de quo vide in c. queris. de eta. et quali. Sed an solo timore huius pene vel ne notetur mereatur penitens vel communicans aut veniam consequatur. dic quod non quia servilis est timor. de regulis iur. quod ex timore propterea si quis non peccat timens ne videatur perinde est ac si peccaret. de peni. di. i. si propterea et c. si cui. et de pedi. iij. si apud. Idem si peniteat vel communicet ex solo timore mortis vel inferni non ex amore. de. pe. di. vij. §. si et c. si. per accidens tamen et ex assuefactione poterit ad veram penitentiam sic confiteri. de peniten. dist. ij. sicut zeta. non vero sic communicari. quod timore filiali fieri et omitti potest. non autem confiteri quod est necessitas. Sed quod si constat quod communicasse sed non potest de confessione eius videtur quod non evitet hanc penam quia ad duo obligat hec decretalis. et ad veritatem coplative requirit utriusque partis veritas. Insti. de heredi. insti. §. i. et in c. inter ceteras de rescrip. Contrarium puto verum quia solemnitas intrinseca spiritus presumitur. Insti. de fidei iur. §. i. Sed an statutum istud dissuetudine possit abrogari vel ei in certa provincia derogari inter quod est differentia ut notat. iij. dist. §. leget. dic quod non tamen quia saluti animarum preiudicaret et ratio subesse non posset. de consue. c. si. et c. i. Tunc quia executum est divini precepti. immo si de facto alicui in dissuetudinem abisset appellari deberet iuxta ut resumerent et iterum publicarent. xxij. q. v. de ligurib? Utimo quero hic quot mala incurrit homo non communicans in pascha vel ad minus semel in anno Ad hoc dico secundum Thomam. quod octo gravissima pericula et damna incurrit homo qui tempore paschali vel ad minus semel in anno non communicat. Primum incurrit damnum summi pontificis. hoc est pena descripta in c. omnis utriusque de peni. et remis. ymo talis debet excommunicari. ut in d. c. si quis intrat. de pse. di. ij. Cum autem prescriptio cuiuslibet terreni principis facta per rebus et corpe maxime timeatur Ad hunc potest pensari quod corpus res et anima cuiuslibet hominis a summo pontifice ab universali ecclesia per sententiam prescindatur et in dyaboli potestate tradatur nunquam hec sententia non immerito timeri debeat. Secundo non communicans ad minus in anno contemptum incurrit venerande passionis ita quod mors christi et sanguis ipsius invocantur huius sunt presumpti. Unde magister

PP

De penitencijs recipiendis

in iij. dist. viij. et habetur in c. quia corpus de pse. dist. ij. dicit. qz corpus humanū assumptū ablaturus erat ab oculis hominum et illaturus fideribz necesse erat vt die cene sacramentum nobis corporis et sanguinis psecraret vt coleretur ingiter per misterium quod semel offerebatur in precium. Vnde aplūs i. Corinth. xi. Quocienscunqz manducaueritis panem hunc zc. Et idem Hoc facite in meam cōmemorationē. Tercio non cōmunicās denegat deum put. Albertus in dictis suis diffuse declarat. Vnde lege canonica et civili habetur vt in c. potuit de loca. et conduc. et in l. ij. l. de iur. emphi. qz colonus censuū debitū denegās de fendo a iure suo cadit et dominus ipsum expellere potest vnde patet qz dñm abnegat census solutionē obmitēs. vt in c. omīs anima. de decens. et exac. Quarto non cōmunicās vitā spūalem sibi aufert sicut victum necessariū non sumens et se interimens homicida reputat. ymmo verius scdm iura ciuilia huiusmodi corpora cōcreo manent. Ex hoc patet manifeste quanti criminis hij sint qui tpe statuto victū spūales non p̄cipiunt pro anima ipsam viuificādo Vnde Johan. vi. Nisi manducaueritis carnē filij hominis et biberitis eius zc. Quinto non p̄mūicans dyaboli potestate adicitur per ipsam ex cōmūicationē quā homo incurrit ppter pctm inobedientie. nēz vt habetur in .c. si. de foro. hpe. qz propter crimen pmissū aliquis efficitur. de iurisdictione non sui iudicis pro p̄i se alterius A simili sic et dyabolus ad statū recipit eos quos exorbitantes de christi omili reperit. Vnde Petrus. i. petri v. Dyabolus aduersarius vester tanqz leo rugiens circuit querēs quem deuoret. et sic eis in fortuna rebus corpore et anima irrogat et periculosissime damnat. Sexto non communicans peccatis seipsum grauitur obruit et illaqueat. Exemplum de fossoribus metallorum in montibus laborantium Sibi huiusmodi structuras et machinamenta non adhibuerint periculosissime laborant zc. A simili magister in quarto distinc. xij. allegās dicta bti Ambrosij que habent in c. si quocienscunqz. de cōsecrati. distinc. ij. Quocienscunqz effunditur sanguis christi in remissionē effunditur. deo semper accipere qui semper pecco. deo semper accipere medicinam qui semper egroto Septimo non comunicās in pascha aut semel in anno prout dictum est participatione omnium bonorum totius vniuersalis ecclesie seipsum priuat. prout membrum inutile et abscisum a corpore animalis quod amplius nichil percipiat de anima. Ita a simili non comunicās

Quartum Capitulum

a meritis et participatione oim bonor cadit Vnde Albertus per corpus xpi veru nos oēs in omibz xpi gracijs et omniu fideliz communicam^r. vnde et communio dicitur vt declarat aplus i. chozinb. xi. Octauo non p^municans a dei filiatione cadit prout heres illegittimus a successione paternor bonorum. et maledicti parentum a iure civili exheredantur. vt in auten. vt cū de affi. cong. §. causas coll. viij. not. glo. in c. quantuallis de iur. iuran. A simili non cōmunicantes filij dei celestis hereditatis non censentur. Vnde Johan. i. Dedit eis potestatem filios dei fieri et intellige digne p^municantibus. Indigne vero p^municantib⁹ aut oino cōmunicare contemnentibus d^r illud. Math. xpo. Amen dico vobis nescio vos et. Accipio nunc sedam partem hui⁹ capituli que est in §. si quis aut vbi est hec lra Si quis antez alieno volnerit sacerdoti iusta de causa peccata sua confiteri licentiam prius postulet et obtineat a proprio sacerdote cui⁹ aliter ipe illū non possit soluere vel ligare Et qua lra nota pmo q^a p^prio sacerdote petita et obtenta licentia iusta de causa pōt quis confiteri alieno sacerdoti vsu^m clauiz habenti scdm glo. que incipit executionem. et sic notanda sūt dno requisita vt q^s p^siteri possit alieno sacerdoti. primū vt subsit iusta causa. Scdm vt sit petita licentia et obtenta a proprio sacerdote. et exponat a proprio sacerdote. i. ordinario sine curato nō extraneo vel accumulato Ad illud scdm vbi dicit postulet et obtineat subaudiendū est nisi sit privilegiatus a sede aplica vel a iure quia tunc privilegium vel ius tales volentes p^siteri illis licēciar Ad hoc ē glo. in cle. dudū super verbo libere. vel nisi ipe sit p^uilegiatus a sede aplica sicut per lras penitenciales sit quotidie. vel a iure sit p^uilegiatus vt sunt epi et alij p^lati. vt habetur in c. si. e. ti. licet. Glo. in. d. c. oia contradicat in vbo executione qd non sufficiat sine licentia p^pri cuius dictum imitatus est Joh. mona. et plures alij sed male secunduz Jo. an. qui dicit glo. Procedere in alijs religiosis q^m mē dicantibus in quibus standū est dicte cle. Et ponūt doc. de hoc hic plures casus in quibus potest quis petere licentiā a curato et confiteri alieno Primus quādo p^sitens pbabiliter timet sibi vel sacerdoti aut alicui imminere piculū ex confessiōe facta curato vt si curatus ex circumstantia necessaria p^sitēdi deueniret in noticiam cōpeccantis Et illo casu habetur q^a p^pter vnū peccatum quod quis non vult dicere p^prio sacerdoti iusta de causa potest etiam alia que non timeret sibi dicere alieno sacerdoti confiteri nec tunc est casus in quo confessio diuidi debeat nec sic propter

De penitentijs recipiendis

Inseparabilitate utile per inutile videtur. Pro quo regula utile. de regu. iur. li. vi. Et dicunt quidam quod in hoc casu si confitens non potest habere alienum sacerdotem tunc potest tale potest profiteri sine expressione circumstantiarum. vel saltem circumstantia predicta generaliter exprimere potest. nam deus ita ordinavit opera sua quod non vult ex eis aliqua mala provenire. pro quo facit. c. utrum de pse. dist. ij. Sed Innocentius dicit quod in tali casu potius eligat mori sine confessione et soli deo confiteatur nec est sibi imputandum ex quo non deficit pro eo. Secundus casus si proprius sacerdos est particeps criminis per subditum suum commissum de sen. et combine. de testi. c. veniens. Tercius si sunt inimici vel latens odium est inter ipsos vel parentes. vel crimen est contra ipsum commissum ex cuius scientia multum turbaret. Quartus si suus curatus est minus simplex vel imperitus. Subditum Innocentius quod propter solam imperitiam sacerdotis non dimittat quin ei confiteatur quando non reperit alienum. alias propter impericiam eius bene poterit profiteri alieno per c. si sacerdos et. c. placuit de peni. dist. vi. ubi expresse fit mentio de imperitia. immo plus probat ille textus a contrario sensu quod etiam sine licentia sacerdotis imperiti potest adire alienum sacerdotem. de quo satis per Arch. Quintus si est pestilenticus vel lunaticus per lucida internalla et quandoque repente furit. facit in ar. l. furiosus. l. quibus non est pmissus. fa. tes. Sextus si est hereticus vel sollicitator ad malum vel lascivus et pronus ad peccatum quod quis sibi confiteatur. Septimus si probabiliter timet quod sit revelator confessionis. Octavus si est excommunicatus maiori quam absolvi non possit xiiij. q. i. andinum. Novus si est notorius peccator a quo nullum sacramentum est recipiendum propter baptismum. xxvi. di. §. ius. i. q. i. sacramentum non tamen propter malam vitam potest subditus suus curatum dimittere de conse. dist. iij. quod de vi. et ho. de. c. tua et. c. vestra. quod loco dei est de offic. ordi. si sacerdos sine enim bonus sine malus minister fuerit non ipse sed solus deus est qui peccata dimittit. xi. q. iij. illud sane de pe. dist. i. c. si. In hijs casibus et similibus confitens recurrat ad superiores vel petat licentiam a suo curato alteri confitendi. Quam licentiam si quis curatus maliciose denegat tunc secundum sententiam Thome. id est ut dicunt sicut de illo qui non habet copiam sacerdotis pessoris. Host. distigunt quod tunc aut periculum est in mora aut non. Si non est periculum in mora vadat ad illum superiorem et ei confiteatur. vel saltem de eius licentia alteri. In necessitate vero et quando periculum est in mora potest adire alium propria auctoritate. Sunt enim octo casus in quibus potest quis profiteri alieno sacerdoti etiam sine licentia proprii. Prunus cum quis est in necessitate periculo. ut quia infirmus est et proprius sacerdos absens. xxvi.

Capitulum quartum

q. vi. si pſbiter. de pe. di. iij. quicūqz. tūc em pōt absolui a q̄libet: non tantū a pctis sed etiam ab excoīcatione tenet tñ si euadit vt vadat ad iudicē q̄ alias potuisset ipm absolue. alias reincidit in excoīcationē. vt in c. eos q̄ de sen. ex. l. vi. Sz qd de muliere tpe partus an ex illa cā possit pſiteri alieno. et quid de transfretanibz. vide glo. in c. pastoralis de offic. or. Et Vincent⁹ de q̄ sic Sedus qñ ppius est indiscret⁹. de pe. di. vi. qui vult de quo dic vt sup in q̄rto casu. Tercius cū mutat domiciliū scdm Rayne. et Boff. Sed tu dic q̄ nō est amplius alien⁹ prochian⁹ sed ppi⁹ de proch. c. fi. Quart⁹ cū est vagabūd⁹ ar. ff. de iudic. l. heres absens. Quint⁹ cū q̄s relicto ppiio domicilio iter faciēdo vel nauigando querit domiciliū quo se pferat et vbi se pstituat is est sine domicilio. ff. ad municipal. l. labeo in prin. Sext⁹ scdm Host est cū quis extrane⁹ in aliena prochia deliq̄t. vi. q. placuit iij. de rap. c. i. Sz dic q̄ istud hz locū in foro p̄tentioso nō in p̄niali fm glo. in d. c. placuit. q̄ tenet q̄ forensis rōne delicti non sortiet fori p̄ntenciale vbi deliq̄d Et pōt esse rō qz act⁹ p̄fessiois est act⁹ directius in deū solū vñ nō pōt alligari territorio et sic respectu recipiet p̄niaz act⁹ iste nō limitat territorio. Ex q̄ habet q̄ non ita de facili nec eisdē mōis fit procatio fori p̄nialis sic fori iudicialis faciūt notata p̄ doc. in c. significasti. de foro p̄pet. Septi⁹ est rōne studiij cū clerici de licētia suoz p̄latoz se ad studiū t̄sserūt. tunc em siūt ppij prochiani illi⁹ ad cui⁹ prochia accedūt dum diu ibi manēt. Host. tñ sentire videt q̄ scholar⁹ forensis q̄ ad for p̄nā est de iurisdictione epi et nō alteri⁹ ergo petat licentiā ab ep̄o loci vlt⁹ vicario qñ vult p̄fiteri et hoc videt tuci⁹ licz seruet q̄ scholaris petat a sacerdote in cui⁹ prochia hz domū suā q̄ sat⁹ est tollerabile Octau⁹ si ponat sp̄s suā in ppiū sacerdotē vt ratuz habet. ix. q. ij. lugdunē. Et in q̄cūqz casu aliq̄s alienū prochianū sine licētia ppij audiat inuigat q̄ q̄cici⁹ poterit p̄nter se ppiio sacerdon et qd actū est significet. ar. c. de cetero. de sen. ex. Nota ex sine tex. ibi cū alter ip̄e zc. q̄ nō nisi subditos suos pōt q̄s solue vel ligare et hoc de iure. ff. de vbo sig. l. nepos p̄culo. ergo alienos nō dz defacto absolue. Et hoc sciēs tā ip̄e q̄ p̄ntēs eidē vti libus interdicit vñ. vi. q. vi. aut clā vlt vñ possidentis et actionib⁹ negatoria et confessoria poterūt p̄ueniri. q̄ in hīs iurib⁹ tā p̄tra occupātes prochianos alienos q̄ contra ipsos se subtrahentes poterūt intentari. ff. de seruitu. l. quociēs p. Inno. de postu. p̄la. c. bone de vbo sig. abbate de resti. spol. in lris. et nihilom⁹ ex officio superioris p̄sertum implozato p̄pesci. de offi. ord. c. i. nec tñ locū

De penitentijs recipiendis

habz pena. cle. i. de punit. quia nec in presbiteris secularibus nec in pñie sacramēto locū hz vt ibi dī. Et dic solvere. i. absoluerē a pctis ergo nec absoluerē a pctō pena puta indulgēnas pcedēdo qđ possunt vt videt. pprii sacerdotes et hoc intellige de indulgētijs gñalib⁹ non spēalibus qđ soli epī et supiores pcedere possunt p c. cū ex eo. et c. nro de pe. et remis. Itē qđ dī tex. solvere. dic etiā a vinculo excommunicatiōis mioris qđ pprii sacerdotes possunt nō maior. Itē solvere id est penitentiā diminuerē vl' pmutare. sic exponit Arch. xxiij. q. v. c. si. vel ligare scz ad pñiaz etiā si eam pfitens acceptasset. qz nec eā adimplere tenet. ar. de iudicijs. c. atsi clerici. nisi pprius sacerdos ratā hanc pfessione habere qđ pōt in pñiudiciū pfitentē et inuito pfitēte cū solus defuerit pñs⁹ pprii sacerdotis. Vel dic ligare suspēdendo vl' interdicēdo que pōt pñsor Notat Arch. xi. q. iij. si qđ epus damnat⁹. licet talis suspensio in foro pñie irregularitatē non pariat trāsgressori scdm eū et Inno. de cle. ex min⁹. c. si celebrat. nō aut pōt quēlibet spēcialiter excoicare. de quo not. ij. q. i. notū de offic. ord. si sacerdos et c. cū ab eccliaz Sz diceret ex quo absolutio facta ab alieno sacerdotē sine licētia pprii non valet nūqd in ncēitate valet Inno. videt dicere qđ nō qđ nō est suus iudex siue sacerdos licet in ncēitate valeat ei pñteri. postea dī pñariū. p qđ xvi. q. vi. si pñbiter et hoc est veri⁹ qđ pñtē claniū hz et nō exercitiū nisi in suos quod tunc hz in oēs. sicut et qđlibz non curat⁹. de pse. di. iij. scdm est. ipe tamē pñs⁹ et absolut⁹ cessante impedimēto et necessitate debet iterū pñteri proprio sacerdoti ar. de sen. ex. c. decetero et c. ea nos citur. vñ iste sacerdos dz ei inuigere vt cessante piculo qđ cito pos sit rēpñter se proprio sacerdoti p eadem iura vt sup dīxi. Sed pone qđā existēs in possēsiōe bñficii curati in qđ ius non habebat audit pñsiones et absolut deinde enincit ab eo bñficiū nūqd valz xpñfidelib⁹ absolutio ab eo bōa fide obtēta. l. nūqd dñt successor eadē pctā itez pñteri. videt qđ nō valeat eis. p hoc c. et p c. dudū ij. v. in suis. de elec. vbi de hoc p. c. placuit de pe. di. vi. In pñariū p l. barbari⁹. ff. de offic. pñoris c. psultatiōib⁹. de iur. patro. Ddm scdm Jo. an. in d. c. dudam qđ quo ad deum valz absolutio propter fidē quē hñt de sacramēto qđ fides eos saluat. de pñbire. non bap. aplica cum ibi notatis in vlt. glo. et qđ absolut qđiū toleratur ab ecclia cum esset pñbiter. viij. q. iij. nonne hoc confirmo quia absolutus ab eo qui gerit se pro legato liberatus est. not. Spe. ti. de legato. §. superest. v. quid ergo si quis. Idē est Si quis pñtetur mendicanti se ingerenti vl' extra dyocēsim not.

Capitulum Quartum

Jo. an et Paulus de lazarijs in d. cle. dundū sup verbo audituri.
 Quod satz credo si publice tolleret alias ei imputari posset. Di-
 cunt tamē doc. in d. cle. dundū qz rucius est vt iterū pſiteat. igitur
 tenendū de cle. non bap. c. i. Quod verū credo si remordeat eum.
 pſcientia alias nō oportet Si vero iste non esset pſbiter et credes-
 retur esse pſbiter clarū est per p̄dicta qz iterū debet cōfiteri. sicut
 dicimus de ordinato a non episcopo. secus si ab ep̄o non suo. de
 ordi. ab ep̄o. qui renūc. c. i. Idē dico si crederet p̄p̄iū sacerdotē
 adire et errans adiret alienū. quia non est iste error p̄mū nec
 alter hz possessionē coloratā. Quero hic p̄mo circa l̄raz. Exquo
 p̄fitendū est p̄p̄io sacerdoti aut de eius licentia alieno nunquid
 dicenti se habere licentiā a p̄p̄io sacerdote solo verbo credendū
 est. Solo qz sic per not. c. placuit de. pe. disti. vi. 7 p̄ Jo. an. in c. si
 vero de iur. iuran. qz nō p̄sumit q̄s immemor salutis sue p̄p̄ie. i.
 q. vij. sanctimus de homic. c. significasti. Sic etiā curatus debet
 credere subdito dicēti se esse p̄fessū mēdicanti v̄l alteri vt eū ad-
 mittat ad p̄munionē. et de hoc dicitur infra in questioe mendā-
 cantū. Circa hoc quero p̄sequenter an petens licentiā necesse
 it habeat p̄p̄io sacerdoti exprimere causāz. Dicendū qz nō si petit
 ab eodez cui noluit p̄fiteri. maxie si talis causa afficiat sacerdotē
 suūz p̄p̄ium per not. c. sciscitatus. de rescrip. Nam sic petendo
 licentiā et exprimendo cāz esset sibi p̄trarius. Contra c. sollicitus
 dinē. de appel. et c. si a subdelegato. de offic. dele. li. vi. Cōmittat
 igitur hoc casu p̄fessbiter p̄scientie petentis per. c. significasti. ij.
 de homic. Secus si peteret a superiore scz ep̄o. Laueat tamē hoc
 petens vnde si etiā iustā causā exprimit et non est vera tūc mēdax
 p̄secutor carere debet impetratē. de rescrip. c. i. et hoc sciētiēs cō-
 fessor alienus debz eū remittere ad suū p̄p̄iū sacerdotē et eum ad
 hoc inducere vt sibi confiteatur. Sed nunqd ep̄s singulis de sua
 dyocesi potest dare licentiā p̄fitendi alieno sacerdoti. videtur qz
 non. p̄ illud c. et c. nullus de parroch. et c. placuit. de pe. dist. vi.
 in quibz fit mentio de p̄p̄io sacerdote et non de ep̄o. Solo glo.
 in c. ij. de pe. et remis. li. vi. tenet qz ep̄us possit dare licentiā etia
 singulis de sua dyocesi. Rō est qz ep̄us est ordinarius singulorū
 in tota dyocesi. x. q. i. c. regenda xvi. q. vij. omnes basilice. nā cuius
 tas et dyocesis respectu ep̄i dicunt vna parrochia. de donac. apo-
 stolice. in prin. et sic quilibet in dyocesi habitans est subditus ep̄i
 vt prochianns. de offic. archip̄fbiteri. c. iij. de offic. ordi. c. signi-
 ficauit. et c. irrefragabili. et c. i. de rapt. Ad idem notat in cle. i. de
 p̄mū. in glo. que incipit puto sufficere Sufficit ergo licētia ep̄i

De penitentijs recipiendis

in casu istius. c. licetia ppij sacerdotis sui curati ad hoc scz
q possit aliquis cōfiteri alteri q suo curato. Unum tñ nota q si
epus pcedit subdito vt possit sibi eligere pcessorē ille quez is ele
gerit in casibus specialiter episcopo reservatis euz absolueri nō
potest. nisi hoc in cōcessione specialiter expmā. vt in c. ij. de pe.
et remis. li. vi. et ponit ratio qz in generali pcessione non veniunt
ea. 2c. Et subdit ibidem q nulla p̄suetudine pōt induci vt quis
sine licentia ppij sacerdotis possit p̄fiteri alieno. Sz nūquid idē
est in archiepo. vt scz possit dare hanc licētiā singulis de puincia
q sic videtur. nam archiepus pōt p suam puincia indulgentias
concedere ex quibus insurgit remissio pctōz. vt in c. nro. de pe et
re. Ad idem quia pōt in quolibet loco puincie. etiax exempto ad
quē declinanerit populū bñdicere et alia facere. de quib⁹ in cle.
archiepo. de priuil. Item ad idē facit. qz cū visitat puinciam pōt
p̄fessiones subditoz suffraganeoz audire 7 eos absolvere. de cēsi.
c. si. li. vi. Igitur videtur q licentiam de qua hic querit alijs dare
possit. Solo dicendū q archiepi non habēt iurisdictionē in ter
ritorio sine dyocesi suffraganeoz suoz. nec in suos subditos nisi
inquātū de iure expmūt vt in c. pastoralis. c. duo simul. de offic.
ordi. ir. q. iij. c. p̄quest⁹ et it. de hoc etiā in sūma. et p consequēs
licentiā de qua hic. dare nō possūt qz hoc in iure nō expmūt Illa
autē q pro parte affirmatiua adducta sūt ideo possunt qz illa ipis
a iure pmittunt. nisi eū p̄dicta iura emanassent nō licuisset archi
piscopis p̄dicta facere vel attemptare. Secdo quero utrū curat⁹
debeat subditis suis faciliter p̄bere licentiā alteri p̄fitendi. Solo vv
scdm Bonauē. q sic qz multi sunt adeo infirmi q potius sine cō
fessione decederent qz curato p̄fiterent. vnde illi qui sunt nimis
solliciti vt p̄scientias subditoz sciāt multis laqueoz dānacionis
iniciūt et p̄cōsequēs sibi ipsis. Nōst. autē p̄sult q si forte prochi
anus aliquā latentē causāz non p̄fitendi p̄prio sacerdoti habeat
licentiax ei nullaten⁹ denegat sed concedat. Sed si se p̄tēni vide
ret vel verisimiliter p̄sumeret pōt hanc licētiā denegare qz diu ab
ecclia tolerat. de coha. cle. et muli. vestra. de tempo. or. quesitum
de p̄scientia tñ caueat Sed nunqd ad hoc sufficit licentia curari
qui adhuc non est p̄sbyter. puta quia est infra annū de p̄ben. si p
clericis li. vi. vel dispensatū est cū eo scdm formā decretalis. cum
ex eo de elec. li. vi. videt q sic per c. suffraganeis. de elec p not. in
cle. i. de priuil. sup verbo p̄sbyteris. Cōtrariū pōt dici p̄ter. n̄m
cum dicit a proprio sacerdote. ar. c. ad audientiam de decimis.
maxie qz strica iuris est. bec licētia. sufficit tñ licentia vicarij ge

Quartum Capitulum

rentis curā iuxta modū. d. c. cum ex eo qz proprius sacerdos est
 vt sup̄ dixi. secus si curatus sit p̄biter et nō resideat in ecclia sua
 qz non obstante q̄ ip̄az p̄cesserit ad firmā poterit hāc licētiā dare
 nō obstante q̄ vicarius ip̄e ex hoc ledat in bursa qz nihil p̄fess
 sione poterat exigere. put infra dicā in vltia p̄tula 7 ita nō fena
 tit proprie damnu sed lucro p̄inat qd nō erat debitū efficaciter.

¶ *L. de codicil. l. fi. L. de cura furi. l. fi. §. ij.* Tercio quero si cōcedit
 alicui licētiā vt possit sibi eligē ydoneuz p̄fessorē vtrū possit eligē
 aliquē nō hntē curā Scdo an sacerdos infra limites prochie sue
 possit p̄mittē vices suas alteri nō hnti exerciciū cure Ad illa duo
 rōdendo scias q̄ in tali licētiā que datur subdito a suo curato est
 aduertendū. qz aut dat sibi licentiaz in ḡie vt possit p̄stiteri cui
 cunqz voluerit. et tūc vigore hui⁹ licētie ḡialis nō pōt aliū eligē
 q̄ curatū. licet p̄biter prochialis possit hoc p̄mittē nō hnti curā
 Ita tenet hic glo. sup̄ verbo sacerdoti vbi addit executionē hnti.
 Idez tenet glo. in de. i. de p̄uile. in vbo sp̄ali Et rōnē differētie
 ponit hic Paul⁹ qz in p̄mo casu sit progiatio mō subdit⁹ sacera
 dotis curati in sacerdotē nō hntē executionē nō pōt iurisdictionē
 prorogare igitur non potest talem eligere. qz sicut in foro p̄ten
 tioso p̄uatoz consensu non tribuit iurisdictionem ei qui nulli
 p̄est iurisdictioni vt in. c. significasti de foro p̄pet. et in l. i. ff. de
 officio eius cui manda. est iurif. Ita et in foro penitēciali. eo ti. c.
 q̄ aut̄ Alia ratio est quia qui audire nō p̄uenit non potest p̄sumi
 esse ydoneus nec artem scientie habere quales p̄sumunt hū qui
 exerciciuz habent. et ideo illi dicunt ydonei non alij. Quod nota
 pro illo qui dicuntur ydonei confessores. et per curatū hic intel
 lige cui ipsa cura aut certi actus cure p̄petunt sine ipso iure sine
 ex commissione sine ex consuetudine aut p̄uilegio vt sūt fr̄atres
 mendicantes quibus p̄petit auditio cōfessionis que est act⁹ cure
 vt in. d. cle. dnduz ergo quilibz illoz pōt adiri habita licentia ge
 nerali cū quilibet talū habeat executionē. Nō aut̄ alius sectari⁹
 sine religiosus non hnt executionē. In scdo aut̄ casu sit delega
 tio que bene potest fieri non habenti curā tunc enī nō iure p̄prio
 sed iure delegantis cognoscit et sic gerit vices proprii sacerdotis
 quia delegatus fungitur vice delegantis. vt in c. sane de offic. del
 Si aut̄ curatus dat subdito suo licentiam in speciali vt p̄stetur
 alicui certo p̄sbitero et tunc illi nomiato intelligitur delegasse
 curam et commississe et sic eum audire potest vt delegatus nō vt
 ordinarius. ita volunt doctores et p̄anoz. in dicta cle. **¶** Quod
 nota pro consuetudine generali vt sacerdos habēs parochiam

De penitentijs recipiendis

amplā possit in auxiliū suū aduocare aliū sacerdotem etiā non habentem curā vel executionem in actu etiā si ille esset monach⁹ et non haberet licentiam abbatis. Idem notat. Host. de offic. archiep̄sbi. c. officium. Idem Inno de cle. peregr. tua. Idem notat expressus Wilhel. de monte Lau. et zenzelis. in d. cle. i. de priuileg. Ratio nam istis non deficit nisi materia quā sūt rite ordinati quā materiā id est populum ministrat sacerdos curatus. igitur vice aliterius licet non vice sua possunt audire xvi. q. i. §. ecce sufficiēter non ergo solum certos articulos vel certas personas pōt curat⁹ cōmittere non curato sed et generaliter et indistincte nō habita relatione ad aliquas personas vlt causas siue articulos. et potest sibi coadiutorem assumere ad tempus puta per quadragesimam vel aduentū dñi. Sic intelligi pōt quod not. Archi d de elec. cū ex eo. li. vi. q. cura cōmitti non pōt nisi per ep̄m. facit quod not. Host. de offic. vica. c. clericos. Dominus panor in conclusionib⁹ suis in d. cle. i. de priuileg. tenet contrariū huic. quod primo dictū est. dicit enī ex quo sacerdos talis nō habēs curā habet potestatem clauium quia illam recipit in sua ordinatione vt in d. §. ecce iuncto. c. ex auctoritate xvi. q. i. Exercitiū autem non habet ex defectu subditorū vnde ex quo legitime aliquis se illi subicit potest suam in illum potestatem exercere et eius p̄fessionē audire. Iura autē in contrarium allegata loquuntur de non habente prorsus iurisdictionem nec in actu nec habitu. Secus autem in eo qui habet illam habitū. nec exercitiū est sibi interdictum nisi subiectoꝝ defectu. Ad hoc facit. qd legitur et not. in l. i. ff. de iudic. vbi patet qd istorum iurisdictione non habentib⁹ subditos actu potest per alios prorogari. et hoc etiam approbat consuetudo. Quarto querō utrū fratres predicatorēs et minores ac religiosi mendicantes habentes priuilegiū confessionem audiendi possunt cōfessiones audire et parrochiani eis confiteri sine licentia sacerdotum parrochialium an teneant ad hoc habere eorum consensum et parrochiani eis confiteri volentes a curatis licentiam petere et obtinere. Ex quo sup̄ questionis mote quotidiana fertur discreptatio inter curatos et religiosos ideo eam cum connexis materijs p̄ conclusiones et p̄positiones decreui expedire et motiua tā curatoꝝ q̄ religiosoz p̄ et contra adducē. Et arguit p̄mo qd teneant inedicātes habere p̄sensū curatoꝝ. et prochiā licentiā petere p̄ Bern. glosatorē iuris h̄ in glo. magna sup̄ vbo proprio sacerdoti vbi sic dicit Ecce fratres p̄dicatores et minores et alij religiosi non hāntes populū hānt priuilegiū vt parrochianos alienos

Capitulum Quartum.

possint recipe ad penitentiā. nūqd sufficit pūlegiū. Ad hoc dīcas
q non sufficit sine licentia ppij sacerdotis. pūlegiū em equipa-
rat eos illis qui ab epis vel a papa populo p̄ficiunt et dat eis so-
lam executionem et ita necessaria est adhuc licentia ppij sacera-
dotis. Si em de duabus seruitutib⁹ vna tollitur altera remanet
de vsu. pal. ex tūm. de pūil. pastoralis. et ff. de serui. vi. pie. si
dom⁹ tua. et ideo dicit ppio sacerdoti et nō alieno. Nec Bern.
Secdo pbat hoc sic. non pōt aliquod pūlegiū indulgeri in p-
iudiciū alterius. vt in. c. ex tūz de vsu pal. vbi dī licet papa det
pūlegiū non vult vt aliquis vtatur eo in p̄iudiciū alterius. qz
papa nulli vult facere p̄iudiciū. xvi. q. vii. c. decimas. sed hoc est
in p̄iudiciū curatoz vt fratres dicti parrochianos ad p̄fessionē
recipiant ergo hoc non possunt sine licētia curatoz igit Tercio
sic in c. nullus de parrochijs dī Nullus epus alterius prochia-
num iudicare p̄sumat ergo multomin⁹ videt hoc licere sacerdo-
tibus pūlegiatis sine parrochialiū licentia Quarto sic. illud per
quod impedit diuinū mādātū non pōt p pūlegiū alicuius ho-
minis tolli. sed puer. xxvij. mandat deus rectoribus ecclesiarum
vt diligenter vultū pecoz suoz agnoscant cum pro eis debeant
rūdere et rōnē reddere ad Heb. xiiij. et in c. irrefragabili de offi.
or. et c. licet helij. de syon. qd curatus facere nō posset si sine li-
centia ad aliū iret igitur rē. Quinto sic de pe. dif. vi. c. placuit dī.
placuit vt nullus sacerdos alienū prochiānū sine licētia sui cura-
rati ad penitentiā recipiat igit rē. Sexto in decre. ois vtriusqz
serus dicitur. q quicūqz iusta de causa alieno vult p̄fiteri sacra-
dotia ppio petat licētiā et obtineat aliter ille illū ligare nō pōt
vel absoluerē Septio qui audit p̄fessionē alicui⁹ est ppius index
eius alias non posset eū soluerē et ligare. sed vni⁹ hois nō possūt
esse plures ppij sacerdotes vel indices qz tunc teneret plurib⁹
obedire quod est impossibile si p̄ciperent contraria vel impossi-
bilia igit rē. Octano pbat sic iniuriā facit sacramēto q sacramē-
tum iterat sup eandē materiā vel ad min⁹ inutiliter facit sed qui
confessus est dictis fratrib⁹ tenet iterū p̄fiteri ppio sacerdoti si
petat qz non est absolutus ab obedientia qua tenet ei igit rē. Et
pbat dicta minor p extranagā. ad vberes dñi Martini pape
quarta. Qui dāns fratrib⁹ dictis facultatē p̄fessiones audiendi
in fine pūlegij sic dicit. Volum⁹ aut q hij qui fratrib⁹ p̄fitebū-
tur eis dē suis prochiālib⁹ p̄fiteri saltem semel in āno
prout generale p̄cūm statuit nihilominus teneant. qd qz idem
fratres eos ad hoc diligenter et efficaciter scdm datā eis graciā

De penitentijs recipiendis

a domino exhortentur &c. Vbi iste dñs Martinus papa de apte
 qñ nō obstante confessione facta fratri pñtes teneat iuxta cōciliij
 generalis statutu confiteri suo curato igit. Hoc idē pbatur per
 Hostien. in. d. c. ois qui dicit. q si quis pter sui parrochialis li-
 centiam pñteat ex generali licentia data alteri huic tamē statuto
 non pñdicatur quo minus semel in anno pñteri teneat proprio
 sacerdoti et non alieno Idem tenet Jobānes monach. in clemen-
 dūm. Henricus de Gandano et plures alij hoc idē tennerūt
 ingr. Jo. de poliat. Nono sic confessus pñilegiato aut iterum
 tenet pñteri eadē pctā in nūero suo sacerdoti aut non. q teneat
 tenet expñse Han. de gandano in quolibeto vbi dicit q prochia-
 nus cōfessus sine licentia sui curati alicui pñilegiato et si nō cō-
 miserit alia peccata tenetur eadē in nūero confiteri suo curato.
 nec ad hoc sequitur absurdum aut inconueniens. Et videt hoc
 sentire scñs Tho. in scripto quarti. di. xvij quarti. q. xij. in solu-
 tione cuiusdā rōnis. de qua infra videbit. et si hoc est verū ergo
 sufficienter non fuit absolutus. si non ergo sacerdos tenet ei tra-
 dere eucharistiā cuius nescit cōscientiā Decimo sic aut sacerdos
 proprius prohibere potest ne confiteatur alij quam sibi aut non
 Si potest ergo in tali casu non debet confiteri pñilegiatis sine
 eius licentia. nisi non potest ergo videtur exemptus a proprio
 sacerdote. ¶ Undecimo sic. xi. q. i. peruenit dicitur si vnicuiqz
 epō sua iurisdicctio non seruatur ecclesiasticus ordo confunditur
 ergo silitur si non seruatur prochiali pñbitero. ergo quātumcūqz
 aliquis sit confessus pñilegiato sine licentia propriij sacerdotis
 tenetur nihilomin⁹ confiteri suo pñbitero prochiali Duodecimo
 sic sicut se habet episcopus ad dyocesim suam. ita sacerdos ad
 suā parrochiā. sed nō licet vni epō in dyocesi alteri⁹ epale officij
 exercere vt in c. epī vel pñbiteri. vij. q. i. it. q. ij. null⁹ primas. in
 c. ex tñaz. de vsu pal. in fi. ergo nec licet pñilegiato sine licentia
 parrochianū alteri⁹ audire. Tredecimo si parrochiani hoc pos-
 sent vt sine licētia pñilegiatis cōfiterent⁹ afferret eis tria intol-
 lerabilia damna et incōmoda scz contemptū propriij sacerdotis
 indignationē et erubescentiā tollerēt. pñneret enī pñm sacer-
 dotem si se ante sumptionez eucharistie nec in genere nec in spe-
 cie ostenderet pñrio sacerdoti. et certū est q quisqz amplius eru-
 bescit pandere illi pctā quē cernit quottidie pñtez q fratri pñi-
 legiato quem fortassis non videbit nisi semel in anno aut nunqz
 postea qz non est fixus in loco. Item ex hoc alia tria in cōueniētia
 subditis eneniūt scz via pñfessionē fugiendi. supiorib⁹ nō obediēdi

Quartum Capitulum

Secundo sacramenta per curatos suos recipienda vilificadi. Tercio
seipos in deuz non reducendi Quarto decio vniuersitates ex hoc
dissoluerent. videm⁹ em⁹ q^o occasione priuilegij in confessionibus
audiendis iuuenes studētes quasi omēs in studijs gñalibus et in
domib⁹ parentū suorū in quib⁹ quasi vbiq³ fratres ppter faculta-
tem audiendi p^osessiones familiares existūt fratrib⁹ p^ofitent⁹. qui
iuuenes fratru munusculis datis et fraudib⁹ allecti quia hoies
p^onece etatis circūnētre non possunt eoz ordines ingreditur
nec postmodū p^omittunt vt fama laborat q^o exēdi ab ordine ha-
beant libertatē. ymmo nec p^omittunt q^o euz patre aut ingris eoz
loquant⁹ nisi sub fratru custodia et timore. Et ex hoc psequitur
grauē damnu in clero in hoc q^o tā in studijs generalibus propter
talem subtractionē pueroz a suis parentibus layci vbiq³ retra-
hūt filios suos ne mittant eos ad studiū Et quid est isto damno
grauius vniuersitatib⁹. nō video igit nec studētes fratrib⁹ sine
licentia confiteri debēt. Quinto decio sic. Itē ins sacerdotum p^o-
rochialū ex hoc notabiliter leditur. sed de Ambrosius in libro de
officijs. si non pōt alteri subueniri nisi alter ledatur cōmodolius
est neutru iunari q^o alterū ledi. xij. q. v. deniq³ argumentat⁹ pri-
mo sic quia occasione hui⁹ p^osessionis fratres audiētes p^osessiones
subditos vt cōmūter istis t^opibus a rectorib⁹ eccliaz conueniē-
a solutione deciaz retrahūt p^otra p^ohibitionē ecclie sub pena excō-
municationis late sententie in cle. cupientes. de penis nec p^ossis
conscientiā soluendi decimas faciūt vt ibidem statuit. Itē cōfir-
matur hoc idē scdo q^o occasiōe hui⁹ fratres cōmūter in quadra-
gesima eccliaz p^olati detrahunt. p^o hoc etiaz laycos ab eccliarum
luaz frequētia et accessu retrahūt p^otra p^ohibitionē pape sub in-
terminatione maledictiōis eterne in cle. i. de p^ouul. Itē occasiōe
huius fratres testatores a legatis et restitutionib⁹ faciendis ec-
clesijs matricibus retrahūt p^otra p^ohibitionē de cle. Itē occasiōe
huius quarrā de obuētiōib⁹ funeraliū et quocūq³ mō relictis in
morte seu mortis articulo prochialib⁹ sacerdotib⁹ nunq³ largi-
untur euz tamen ipsis largiri teneantur iuxta constitutionē cle.
dudum de sepul⁹ in. s. huiusmodi quoq³. ec. Item occasiōe hui⁹
fratres putantes se liberos excōmunicatos et in casibus alijs refer-
uatis absoluūt. q^o vt p^omūter fertur ab hoc et ab hac absoluunt
contra p^ohibitionē sub pena excōmunicatiōis late snie in d. cle. i. de
p^ouul Itē occasiōe huius fratres cū p^ofitētib⁹ sup⁹ vorē dispēsat
rapinas et male ablata sub aliqua quantitate pecunie remittūt
contra p^ohibitionē concilij in cle. abusionibus de pe et re. Item

De penitentijs recipiendis

occasione huius ut clericorum et laycorum communis affirmat opinio fratres inducunt confitentes ad veniendum inrandum vel fide media seu alias pmittendum ut apud eorum ecclesias eligant sepulturam et fratribus in morte aliquid testentur. et nunquid per illa in parrochialium sacerdotum enormiter leditur et diminuitur nullus sane mentis dubitat igitur videtur quod fratres predicti non debeant audire nec subditi eis confiteri sine speciali licentia curatorum. Decimosexto sic hoc esset contra mandatum diuinum et naturale Math. vii. Omnia quecumque vultis ut faciant vobis homines hoc facite illis. i. di. in prin. vbi constat quod per facere tam agere quam obmittere debemus accipere scilicet ut obmittam? alijs facere ea que nolumus nobis fieri. sed fratres non vellent quod curati tollerent ab eis illud in quod iam habent in fratribus eorum scilicet impetrando privilegium quod fratres mendicantes sine licentia suorum priorum et guardianorum confiteri possent curatis igitur ipsi curati hoc facere debent et confitentem sine licentia curati ad confessionem recipere. Decimoseptimo sic ipsi per hoc de auaricia possunt notari cum quilibet sanctus preter ipsos confessiones audire horrescat quoniam nimis est cuiusque peccata sua agnoscere et si aliena non discat. unde nec albi nec nigri monachi nec regulares canonici aut alij viri sancti tale officium desiderant. unde probabiliter potest inferri quod auaritia tanquam causa precipua eos ad hoc inducat igitur sine annuuntia curatorum hoc facere non debent. Non enim videtur quod ad impetrandum illud privilegium fratres monerit charitas et compassio curatorum. vel propter multitudinem confitentium curatis sicut coadiutores in audiendis confessionibus subuenirent. nunquam enim audit quod fratres ad refectionem prochialis ecclesie aut fratre communis aut pontium reformandis eis confessis elemosinas imponant. sed cuncta sibi et eorum monasterijs appropriare student. Decimo octavo sic si hoc possent recte. eos peccato superbie inficeret quia procurare honorem ecclesiastici statum sublinem humilitatem impugnare et ambitionem peccatum habet annexum sed constat quod habere statum predicandi et confessiones indifferenter audiendi est in ecclesia status honoris sine priuatus igitur audientes sine licentia fratres peccato superbie inficit igitur non debent hoc facere. ¶ Ultimo. Item propter tale privilegium plura in ecclesia inter clericos surrexerunt scandala et multa efficiuntur corda scrupulosa igitur fratres vti non debent sine licentia curatorum. In oppositum quod privilegiati non teneantur

Capitulum Quartum.

consensum curatorum requirere nec subditi ipsis pfitendi licentiam petere. Argumentatur primo sic Qui quid potest inferior potest superior. Sed parrochialis sacerdos potest dare licentiam subdito suo alteri pfitendi ergo et hoc papa et eius episcopus potest. Sed papa volens pfiteri fratribus mendicantibus licentiat. et eis auctoritatem audiendi impartitur. in clemensi. dudum de sepultis. igitur non requiritur licentia curati. Preterea secundo preterea quia hoc sacerdos in populo hoc ab episcopo. sed ex illa preterea habet professionem audire. ergo et eadem ratione cui papa vel episcopus hoc concedit. Tercio privilegia sic sunt interpretanda ut ad aliquid valeant non ut pereant. ut in c. abbate. de verbo sig. Sed si curatus prohibere possit privilegium vel si non liceret eis pfiteri nisi de licentia propriorum sacerdotum perirent privilegia ergo hoc non est dicendum Quarto sic ea que sunt ordinis possunt habenti similem ordinem mutari. ut in c. aqua de pse. ec. vel al. sed superior ut episcopus potest audire professionem illius qui est de parrochia alicuius curati. quia est principalior rector ergo potestmittere aliteri sacerdoti puta fratri mendicanti iuxta formam in cle. dudum traditam igitur ad hoc non requiritur licentia prelati Quinto sic dicit Grego. Aplico moderamine et pietatis officio a nobis constitutum est quod sacerdotibus monachis apostolorum figuram tenentibus liceat predicare baptizare communionem dare pro peccatoribus exorare preces imponere atque peccata soluere. sed cum dicti fratres sint sacerdotes monachi ideo dicta facere possunt sine consensu curatorum. Sexto sic in eo quod est necessarium ad salutem non sunt homines artandi ne impediant a via salutis sed magna artatio videretur si oporteret solum pfiteri curato et nulli alteri sine eius licentia. quia per hoc multi possent a confessione retrahi vel timore vel verecundia vel aliquo huiusmodi. cum ergo confessio sit de necessitate salutis non debent homines ad hoc artari quod solum proprio sacerdoti et nulli alteri sine eius licentia confiteantur Septimo sic fratres privilegiati maiorem habent auctoritatem in audiendis confessionibus quam curati igitur hoc facere possunt sine eorum licentia. assumptum probatur quia sicut delegatus pape quantum ad causam sibi commissam est superior ordinario in c. pastoralis. de offic. ordi. ita cum fratres sint delegati pape ad confessiones audiendas maiores erunt ipsis curatis igitur Octavo sic melius est pro salute anime habere duo refugia quam unum sed parrochianus cum possit sine licentia confiteri fratri habet duo refugia igitur est melius. Nonno sic fratres mendicantes per totum mundum predicant et per suas predicationes et auditiones professionum multa bona in ecclesia dei faciunt

De penitentijs recipiendis

igitur curati nequaquam eos prohibere debent. Decimo fratres audientes boni paupes et humiles sunt quare ergo curati eis contrariantur. Undecimo fratres mendicantes sunt immediate a papa curati vero non igitur sine eorum consensu possunt confessiones audire. **¶** Duodecimo sic plures presbiteri curati sunt male infamati fornicarii publici et lusoires igitur melius facit parrochianus confitendo fratri de cuius vita religiosa presumitur qui melius enim in confessione informabit igitur. Tredecimo sic fratres ipsi dantur coadiutores propter defectum coadiutorum ignorantium sed presbiteri seculares frequenter sunt ignorantes igitur benigne et gratanter debent fratres in coadiutores eorum recipere igitur. Quartodecimo sic fratres ante emanationem cle. dudum habuerunt tale privilegium quod sine licentia curatorum confitentes ad penitentiam receperunt ergo hoc idem hodie possunt igitur. Quindecimo sic sacerdos est sacramenti primus minister ita et eucharistie sed quilibet sacerdos potest officere ergo quilibet potest confessionem audire etc. igitur non requiritur licentia alteri confitendi. Sextodecimo illud ad quod determinate tenemur non est in nostra electione constitutum sed sacerdos cui confiteri debemus est in nostra electione constitutus. Ut patet per Aug. in c. quem penitet. de peni. dist. i. dicit enim qui vult confiteri peccati ut inueniat gratiam querat sacerdotes qui sciatur ligare et solvere igitur non videtur necessarium quod quis confiteatur proprio sacerdoti aut alteri de eius licentia. Decimosextimo quidam sunt sicut prelati qui non videntur habere proprium sacerdotem sed isti tenentur ad confessionem ergo non tenentur confiteri proprio aut eius licentiam petere igitur. Decimooctavo illud quod est institutum pro charitate contra charitatem militare non debet ut dicit Bern. sed confessio que pro charitate instituta est contra charitatem militaret si homo ad confitendum uni sacerdoti esset obligatus. ut puta si confitens sciret suum curatum esse hereticum vel sollicitatorem ad malum et similibus casibus ergo videtur quod non oporteat semper confiteri proprio sacerdoti aut eius licentiam requirere igitur. Decimonono speciale derogat generali ut in c. i. et c. pastoralis de rescrip. et in regula generali per species. frater autem habet audire confessiones de iure speciali curatus de iure communi igitur tenetur sibi cedere et sine sua licentia potest audire. Vigesimo audire confessiones primum opus est ergo nulli in preiudicium est igitur etc. Ultimo quicunque opponit se eis tali male enimit sed curati pro eo quod sine eorum licentia fratres confessiones audiunt opponunt se eis igitur eis male enimes

Capitulum Quartum.

nit. Ad illam questionē respondendo protestor priuū q̄ per ea q̄
dicaz nec dominis curatis nec fratribus mendicantib⁹ p̄iudicare
intendo cum eorū fauorem et honorem semper optauerim et p̄
curare velim. Scio enim q̄ illud bellum inueteratū nunc vere
inter eos per ducentos et nonaginta annos agitatū sopire nō
valeo sed pro informatione tam curatoz ac fratru ea que ex do-
ctoribus theologis et canonistis sparsim collegi vt sciat qd̄ cur-
rati. quid mendicantes religiosi possint per conclusiones et p̄-
positiones adducere decreu ne transgressio finū propriorū seu di-
latatio nimia inter curatos et fratres inficiā separet et scandalū
in populo generet sicut procholor sepius visu est. ¶ Sit ergo
conclusio prima ad questionem directe ista. Sicut fratres legit-
time presentati possunt irrequisito consensu curatorum confes-
siones audire ita parrochiani possunt eos sine licentia curatorū
suorū pro confessione facienda accedere. Prima pars illius con-
clusionis probatur auctoritate et ratioe primo auctoritate pape
in cle. duduz vbi dicit tex. q̄ isti fratres libere possunt audire cō-
fiteri volentes quod nō p̄cederet si necessario exigeretur licen-
tia et consensus curatorū Non enī est libertas in actu cui⁹ dispo-
sitio pendet in alieno arbitrio. vt in. c. licet episcopus de preben.
li. vi. et in. c. de multa. de preben. Probatur etiam hoc per. Jo. an
et omnes doctores modernos in d. cle. dudum in glo. super vbo
libere et in glo. seq. Hoc etiam p̄batur per Alexandrū et Ale-
xandrem papas in quodam priuilegio quod incipit Quidam te-
mere sentientes zc. qui directe contra glosam magnā hic inter-
pretantur constitutionem nostrā omnis vtriusq̄ et opinionē ei⁹
tanq̄ temerariā confutans declarat. vnde cum ab eo debeat in-
terpretatio procedere a quo ius p̄cessit de senten. excom. inter alia
L. de legi. li. vlt. Ideo ad papam potius spectabit interpretatio
intentionis huius p̄stitutionis q̄ ad glosatorem qd̄ verum est de
interpretatione statuentis vt xi. q. i. §. ex hijs vnde constat glo.
Bern. esse falsam quia papa interpretatur in contrariū sensum
Et ideo fratres cū habeant de hijs pape expressa priuilegia non
tenentur in premissis requirere consensu platorū inferiorum sed
sunt ab eis exempti auctoritate huius interpretationis cū inter-
pretatio principis faciat ius. vt. L. de legi. l. ij. Probatur etiam
hec prima pars rōne. Et primo sic dupliciter potest impediri sa-
cerdos ne confessionem alicuius audiat. Vno modo propter de-
fectum iurisdictionis. Aliomodo p̄pter defectū executionis or-
dinis. Quicunq̄ autem iurisdictionē ordinariā habet p̄mittere

De penitentijs recipiendis

potest ea que sunt iurisdictionis alij habenti ordinem cōuenientē ad illud officium, exequendū. de conse. eccle. vel al. aqua. Et ideo si quis impeditur per iurisdictionis defectum ne confessionez aliterius audire possit p̄t sibi per quemcūq; iurisdictionez habentē tezimmediate in illum siue habeat ordinem siue nō committi q; confessionem audiat et absoluat siue per ipsum sacerdotem siue per episcopum siue per papam. Si autē ppter executionem ordinis audire non possit. v̄puta quia est excomunicatus degradatus vel huiusmodi potest concedi sibi q; audiat confessionē per eum qui impediuntur remouere potest. Scđo probatur dicta pars sic sicut in naturalibus ad quemlibz effectum duo requiruntur scz potentia actiua in agente et materia debita in suscipiente. sic ad effectum ligandi et soluendi requiritur potestas clauum que datur in ordinatione et materia id est subdit⁹ qui datur iurisdictione. Iurisdicctio autez est duplex scz ordinaria quā habz papa archiep⁹ legatus ep⁹ sacerdos parrochialis archidiaconus Delegata quam habent illi quibus papa vel legati episcopi cōmittunt vices suas vt iudices delegati et penitenciarij pape vel legator⁹ et episcopoz. vnde sicut pōt absolvere iudex ordinarius ita etia; vere legatus in causa sibi delegata q; delegat⁹ gerit vicē delegantis vt in. c. sane. de offi. del. cum suis concord. Et q; p̄dicti p̄uilegiati vere gerunt vicem illor⁹ quorum auctoritate p̄fessionem audiunt et p̄dicant ita sicut superiores nō tenentur requirere p̄sensuz inferior⁹ in p̄dicationibus et confessionibus audiēdis ita parum tenentur p̄uilegiati ab ip̄is requirere consensum curator⁹ cū vna et eadem auctoritas non sit diuersa dancū p̄uilegium et p̄uilegiator⁹ Et hoc p̄batur etiā ratione iuris communis in. c. in hijs de p̄uilegijs vbi dicit q; fratres p̄dicatores ⁊ minores habent p̄uilegiū q; possint cū altari portatili celebrare vbiq; venerint. quod volentes quidam episcopi impedire dicebant q; licet fratres haberēt hoc p̄uilegiū tamē adhuc tenerentur habere licentiam ep̄oz. et respondet papa q; non tenētur quia nihil talis indulgentia pape eis cōferre videretur cū possēt hoc sine licentia pape annuentibus ep̄is Sic est omnino in proposito. nam dicti fratres cum habeant licentiam audiendi confessiones a papa non solum parrochialiu⁹ sacerdotū ymmo nullius inferioris p̄lati a papa cū legitime sunt p̄ntati ep̄o tenentur sup hoc require consensuz alias nihil videretur eis conferre auctoritas pape cum possent sine licentia pape annuentibus tantū episcopis et ab eis euocati. vt in. c. inter cetera. de offi. ordi. vbi

Capitulum Quartum

Incipit generale p̄ciliū vt epi viros religiosos et ydoneos ad offi-
ciū p̄dicatiōis et p̄fessiones audiēdas assumant q̄ vita ip̄oz po-
puli edificet vbo videlicet et exēplo ⁊ p̄nāz eis inuigant sed ta-
les sic ab ep̄o enocati non tenent requirere p̄sensū curatoz m̄lto
fortius fratres legitime p̄nitati tenent hoc idē facere. Idem est
si dicti fratres habeant a legatis pape huiusmodi licentiaz tunc
non oportet requirere p̄sensū ep̄oz. Si ab ep̄is tunc non p̄sensū
inferioz curatoz. et non tantū q̄ habet huiusmodi licentiam vi-
gore. cle. dudum sed etiā q̄ hnt p̄ litteras simplicis p̄cessionis vt
patet in interpretatione paus posita. Scda p̄s p̄clusionis p̄fili-
p̄batur p̄mo auctoritate Alexandri quinti in sua extranagati-
que incipit Regnans in excelsis ⁊c. vbi eos q̄ p̄trariū astruūt et
temerarie defendūt tanq̄ hereticos p̄temnat et excomūicat. fue-
runt enī quidā q̄ hanc p̄positionē astruebant q̄ q̄uis fratres ad-
missi haberent auctoritatē absolnendi et cōfessiones audiendi tñ
popul⁹ subiect⁹ nō haberet p̄tātē accedēdi ad mēdicātes sine li-
centia p̄p̄ij sacerdot⁹ q̄ tanq̄ erroneū p̄dēpnat et reprobat. et
p̄bat hoc rōe sic. oīm cōnexoz idē ē iudiciū i. q. iij. si q̄s obijceret
sed cū audire et audiri sint p̄neta ergo si dicti fratres possūt au-
dire irrequisit⁹ curat⁹ vt dictū est. ergo et subditi sine licētia eoz
possūt audiri alias esset frivola p̄cessio et frans fieret legi de p̄uile-
giato. Itē qm̄ epi dictos fratres legitime p̄nitatos admittūt ad
p̄fessiones audiēdas. quero aut intēdāt de subdit⁹ suis aut alienis
non de alienis qz nec ip̄i eos iudicare p̄nt. vt in. c. null⁹ de proch.
ergo de suis. nō aut de subdit⁹ immediat⁹ sed de subdit⁹ prochia-
liū sibi subiectoz Vñ cū p̄lati dant huiusmodi p̄cessionē indistincte
non exp̄mētes q̄ sic ab ip̄is p̄uilegiati teneātur adhuc subditoz
curatoz assensū req̄rere p̄ huiusmodi p̄cessionē p̄uilegiatos et p̄
rochianos eis p̄fiteētes ab hac licētia p̄tēda eximunt. qz p̄cessio
simpliciter et indiffinitē facta ḡraliter intelligit⁹. et q̄ potuit ex-
cipere et nō excipit totū ms suū p̄cessisse videt⁹ vt in. c. qz circa de
p̄uilegiat⁹. Et hoc maxie cū epi et supiores p̄lati etiā papa q̄ tales cō-
cessionē faciūt sciāt p̄ certo q̄ frequenter de hoc inter curatos et
p̄uilegiatos controuersia oritur. Hanc etiā conclusionis p̄ter
tenent omnes doctores moderni in d. cle. dudum in glo. super
27 verbo libere et in verbo impartiri. ¶ Propositio prima nō ob-
stante cōclusionē potest curatus ex rationabili causa fratrem p̄-
uilegiatum ab audientia confessionis repellere ac eius subditum
ne tali confiteatur p̄hibere. Illa propositio est cancellarij parisi-
ensis in tractatu suo de duplici statu in ecclia dei p̄sideratiōe xv.

De penitencijs recipiendis

Est autē rōnabilis causa fratrem repellendi et subditū phibēdi si ff
pūlegiat⁹ sit detractor si retractor. si collusor. si corruptor. si que
stuosus. si seductor. si deceptor appareat omēs enī tales a iure p
hibentur eligi et pñtari. de detractorib⁹ et retractoribus est tex in
cle. religiosi. de pñt. vbi sub certis penis a septem culpis dicti
fratres phibentur. de questuosis seductoribus et deceptorib⁹ est
tex in cle. abusiombus. de pe. et re. de seductoribus et retracto
ribus. etiam est tex. in cle. cupientes de penis. q̄ omīa videte Se
cunda pclusio ad hoc q̄ fratres mendicātes pñssiones sine licē
tia curatorū possint audire requiruntur quinq; in cle. dudum
statuta. quib⁹ cessantib⁹ in audientia pñssionū sine licētia cura
torum concurrere nequibūt. Sūt autē illa quinq; q̄ in d. cle. sta
tuunt observari. Prīmū est supiorū ipōz fratrū ab epīs licentie
petitio. dñt enī ipōz fratrū puinciales aut priores per se aut sui
ordinis fratres ad pñtiā epōz accedere et hūiliter petere vt frēs
ad hoc deputati possint in eoz ciuitatibus et dyocesi pñssiones
subditoz ipōz et curatorū ipīs fratribus confiteri volentium li
bere audire. 7c de licētia et gracia pñtorū. nec est necesse q̄ ipōz
fratrū supiores petant a pñtis licentiā deputādi fratres ad cō
fessiones audiendas. sed tñ est necesse quo ad hoc vt petant licē
tiam exercendi pmissa nec est necesse q̄ talē licentiā obtineant
a pñtis sed sufficit q̄ petant licet non obtineāt. Scdm requisitū
est sex qualitatum in psonis ad hoc electis in helio. Et sunt iste
q̄ sic electi sint sufficētes. Scda q̄ sint ydonei. Tercia q̄ sint p
bate vite Quarta q̄ sint discreti Quinta q̄ sint modesti Sexta q̄
sint periti ad huiusmōi officiū salubre exequendum. Tercū est
personaz ad hoc electaz psonalis pñtatio. requirit enī ppter sex
qualitates pñctas in fratrib⁹ requisitas q̄ fratres deputandi
personaliter pñtentur epō scdm glo. in d. cle. in verbo pñtari
Et ratio ad hoc est scdm Paulū qz qualitates pñcte qñq; dep
hendunt ex psonali pñtia persone. nec aliter cōgrue sciri possūt
percōsequēs pñti se debēt informare de istis qualitatib⁹ fratrib⁹
ipīs personaliter corā eis cōstitutis ne pñfiant minus ydoneos
Ad hoc l. xxvii. di. quid est. nec huiusmōi q̄litates pñsumuntur in
esse. licet enī religiosi pñmant bonē pñcientie vt no. xij. q. i. expe
dit. de noui ope. nunc. c. ij. nō tamen pñsumitur q̄ sint ad tale offi
cium exercendum ydonei nā stat aliquē esse bonū religiosum sed
illiteratū. xvi. q. i. legi. Quartū qd statuit est intra ciuitates et
dyocesēs pñtorū ipōz fratrū deputatio. nō per puincias nec
extra ciuitates et dyocesēs in quib⁹ deputati fuerint cōfessiones

Capitulum quartum

audire debent Sed quid si frater non deputatus officio confessionis huic se ingerit vel extra dyocesium exercet an confessus tali sit absolutus. de hoc dic. q. si bona fide huic confessus et absolutus est tutus est quo ad deū scdm glo. de cle. que incipit si nō electus. Et idem notat Bern. in simili de elec. dudum. cle. ij. in. glo. sup. vbo decepte: vbi dicitur q. absolutus a prelato putativo licet talis peccet non suū subditum absoluēdo tū cōfiteus sibi ex bona fide q. habz absolutionē meretur. ad hoc. xv. q. vi. c. si. de. peni. dist. i. c. magna. Si tamen pfitēs sciret q. ille non poterat eum absolūere quem adiit debet iterum confiteri. Ita tenet Jo. an. in. d. c. dudum per hunc tex. hic in pñci. Idem tenet glo. in c. placuit de peniten. dist. vi. Quintum est scdm nūerū subditorū ipsorū fratrum moderatio. debet enī nūerus fratrum ad huiusmodi officium assumendorū multiplicari et moderari vel minui scdm nūmerū subditorū episcopi seu loci vbi deputantur. Et quo inferē q. quando ad audiendum confessiones sufficiūt p̄biteri curati et eorum socij non possunt dicti fratres audire confessionem vigore p̄uilegij. d. cle. ad hoc. est glosa ibidem que incipit videtur et glo. sed non recipitur. Idem tenent in eadē cle. Gm. et Pan. qui dicunt q. ep̄s potest reijcere eos fratres qui vltra modū vel nūerum solitū p̄sentantur maxie cū non excreuit populi multitudo. Idem tenet cancellarius parisiensis loco vbi supra. qui dicit q. si curatus per seipsum id agere circa parochianos suos quod agēduz est poterit videtur p̄ferendus nisi legitima fieret exceptio contra eum. Et si hoc bene seruaretur tollerent multes et scandala varia. q.ia fratres sepe ad hoc assumuntur sine causa contra formā de. cle. Propositio scda ex dictis sequitur q. si prelati recusauerint fratribus p̄fatis dare licentiam audiendi confessiones obseruatis illis iaz enūeratis tūc succedit licentia iuris. patet hoc in d. cle. in §. statuimus in fi. Tercia conclusio Sicut episcopus sine solēnitate in cle. dudū. cōstitutā pōt fratres ydoneos ad confessiones audiendūz acceptare. ita non d. gratiam quo ad hoc eis p̄cessam sine causa renocare. Cause autē ex quibus ep̄s eos poterit renocare sicut ab inicio eis ex causa licentiam posset denegare possunt esse. si forte inutiles sūt effecti vel ex post facto inueniantur inutiles fuisse p̄sentatos. ar. quia si hīs casibus medicus corporalis semel approbatus sanoni sanitatis corporalis poterit reprobari. ff. de accusationibus tutorum. l. sed reprobari. l. de profes. et medicis l. ij. feni. medic. a ier. de ep̄s. et cle. l. sancti. de peni. et remis. cū infirmitas. vel si forte cō-

De penitentijs recipiendis

stat eos potestate eorum abuti. xi. q. iij. privilegium. Vel si simul
multi audiunt et constat tot presentatos non esse nec scit qui sunt isti
vel illi. tunc enim mixtionis ratione omnes episcopes renocabit
donec districte plati eorum disponat quod soli audiant presentari ar.
vi. dist. legitur. Item renocari possunt si precario vel usque ad bene
placitum episcopi vel sedis sine presentibus prelati eorum ex
stant admissi et sic tempus eos quandoque renocat ut si ad certum
tempus essent admissi consentientibus ut dixi platis eorum. non
enim potest episcopus illis ininitis conditionem modum vel diem
addicere. ut satis probatur in d. g. Statuimus. Et idem forte dici
posset si a tempore admissionis eorum per decem annos stent et po
testate eorum non utantur. ff. de nundinis. l. i. Verius contra cum
lapsu temporis plurimantur utiliores effecti l. de dominio rerum
l. falso. Ex his igitur et alijs rationabilibus causis episcopus eos
poterit renocare etiam si licentiam ab eo non habuerunt sed sine
admissione iure suo proprio audiant. iuxta dictum v. Si vero quod
non amplioris vigoris debet esse potestas eorum si non admittantur
quam si admittantur. sed si admittantur renocari possunt ex causa
ergo. Preterea sine admittantur sine non iurisdicatio eorum non est
episcopalis sed nudi sunt ministri coadiutores et accumulati Ex
premissis sequitur quod per translationem cessionem vel mortem episcopi
non expirat potestas eorum quia quod non facit renocatio expressa
minus facit tacita. l. iij. ff. locati. Et quia reipublice expedit esse
plures quorum quilibet insolidum valeat animas liberare. ar.
ff. de noui. ope. nun. l. naz reipublice. hec vera nisi essent ut dixi
admissi usque ad beneplacitum episcopi. secus si usque ad beneplacitum
sedis sue. de rescriptis. si graciosae. l. i. vi. Ulterius sequitur quod episcopo
mortuo non est necesse eos successori suo presentari de nouo. nisi
fuisse admissio personalis. sicut in simili dicimus de vasallo de
iure. iure veritatis Premissa omnia locum habent nisi in casibus
episcopalibus ipsis ab episcopo delegatis in quibus omni tem
pore expresse poterunt renocari cum ipsis non competat iure suo
non sic per mortem episcopi tacite in dictis casibus renocantur.
nisi forte reintegratum. quia favorabile est animabus ut dictum
est unde moriens in eadem voluntate presumitur permansisse. Et quod
capitulum sede vacante vel successor quando placet poterit renoca
re. et tamen quod non inconuenienter arguitur in hoc casu de foro contes
tioso ad forum aie. de offi. dele. gratum. et. c. relatus. Prima pars
huius tercię conclusionis probatur in d. cle. per hoc quod subiungit nisi
forsan eis ecclesiarum plati vberiore in hac parte gratiam duxerunt faciendam

Capitulum Quartum

Cautior tamē est p̄cessus q̄ habet in dicta cle. Scda ps pbat p̄c. si. de cle. non resi. qz mutare quis non potest p̄siliū in alteri? p̄u. diciū. facit regula mutare de reg. iur. li. vi. Propositio tertia religioſus legitime p̄ſatus et per ep̄m admiſſus non abutēs ſuo p̄uilegio ceteris parib⁹ p̄ſeſſiones ſine licentia curati audiendo non facit p̄iudiciū ipſi curato patet qz iuriſdictionis p̄ſas nō eſt cōmiſſa alicui in fauorez ſuū ſed ad honorem dei et vtilitatem plebis. igitur ep̄s ex cauſis fratrib⁹ committēdo non facit p̄iudiciū curato. nec frater ſuo p̄uilegio rite vtens ſibi p̄iudicat vt dicetur latius in fra in ſolutione ſcde rōnis. Quarta concluſio poteſtas fratrum in audiendis p̄ſeſſionib⁹ non eſt amplior p̄tate prochiāliū ſacerdotū. ter. eſt exp̄ſſus in. d. cle. §. ſtatimus v. per hui⁹ autē Ex quo ſequit̄ p̄mo qz ip̄oz frat̄rū p̄ſas in hoc articulo eſt ſimilis p̄ſati ſimpliciter curati quā hz a iure Scdo ſequit̄ qz in caſibus reſeruatis ep̄o et multo min⁹ pape dicti fratres non poſſūt abſoluere niſi ip̄is ſpēaliter p̄cedatur. Propositio quarta licet curatus quādoqz habeat auctoritatē abſoluedi in caſibus reſeruatis ex indulgentia ſpēali nō tū ex hoc fratres eandem haberent auctoritatem p̄t̄z qz per d. cle. equiparant̄ curatis in hoc ſcōm ius cōmune dūtaxat vt patet in vbo a iure cōceſſa. Quinta p̄cluſio quāuis fratres mēdicantes poſſunt ordinarie clero ⁊ populo p̄dicare ſicut et irrequiſito aſſenſu curatoz cōfeſſiones audire non tamen poſſunt ſine ſpeciali p̄miſſiōe curatoz prochiālis ſacramentū eucharistię aut extreme vnctionis miſtrare nec matrimonii ſolemnizare Prima ps ponit in d. cle. in §. ſtatim⁹. excipiunt tñ ibi que dā hore et dies quas ibi vide. et hoc verū in locis eoz et plateis p̄mūibus In eccleſijs vero prochiālib⁹ fratres ipſi nullatenus audeāt. p̄dicare niſi a prochiālib⁹ p̄ſbiterz fuerint inuitati vel rogati aut de ip̄oz aſſenſu vel niſi ep̄ſcopus per ip̄os fratres p̄dicari mādaret vt ibi dicit̄. Scda ps p̄cluſiōis p̄batur in cle. i. de p̄uileg. vbi ſub pena excomūicationis late ſententię p̄dicta tria fratrib⁹ interdiciunt̄. et ſi fecerint a ſolo papa ſunt abſoluedi. Propositio quinta in plurib⁹ p̄ſas curatoz latior eſt p̄tate frat̄rū p̄uilegiatoz patet qz p̄dicta tria ſacramēta miſtrare nō poſſūt Inſuper in cōfeſſiōibus audiēdis nō poſſūt ſibi coadiutores aſſumere nec vices ſuas p̄mittere. nec extra dioceſim ſibi deputatā aliquos audire que om̄ia poſſunt curati igit̄ p̄poſitio vera Eſt tñ veruz qz quo ad quid in certis latior eſt poteſtas frat̄rū quia poſſunt audire non ſubditos p̄prij ſacerdotis puta totius dyoceſis. curati ſolum ſubditos ſine parrochie Etia

De penitentijs recipiendis

secūm vnam opinionem possunt audire exemptos et studentes
aliene dyocesis vt infra dicam. et curati non. **Sexta conclusio**
fratres pūilegiati digne et cū charitate debent licētia sua vti nō
p̄cise ad questum nō ad emulationē non ad ambitionē. nō deniq;
in p̄iudicijs tpale vl' spūale curatoz. **Hec cōclusio** bene p̄batur
in d. cle. vbi dicitur q; fratres dictā p̄cessionē recipiāt cū gracia
rumactione q; secus faciendo facerent quod sibi nollent secūdū
dictamē recte rōnis fieri et sic peccarēt. facerēt enī contra legem
nature que habetur Tho. iij. Quod ab alio tibi fieri nō vis vide
ne tu aliquādo alteri facies. i. di. in prin. **Propositio sexta** sicut
fratres pūilegiati p̄dicantes et confessiones audientes debent
instare apud parrochianos q̄tū honorē debitū ac sustentatio
nem suis reddant curatis. ita curati debēt eos cum bona gracia
suscipere tanq; coadiutores a supioribus missos habentes ab eis dē
licentiam p̄dicandi et confessiones audiēdi. **Prima pars propo**
sitionis p̄batur oppositum faciendo merito repellerentur et ex
cōmūicationē a iure nonūq; inciderent. vt patet in cle. cupientes
de penis. **Sēda pars p̄positionis** p̄bat in d. cle. §. ceterum vbi
papa hortatur et nihilominus districte p̄cipit curatis quatinus
pro diuina et apo. sedis reuerentia p̄dictos ordines et p̄fessores
eoz habeāt affectu beniuolo p̄mēdatos. fratrib; ip̄is nō se diffi
ciles graues et duos et asperos sed potius fauorabiles p̄picios
et benignos. p̄aq; munificentia liberales se studeant exhibere.
Sed nunquid confessus pūilegiatis mēdicantib; aut alteri de li
centia ep̄scopi. nihilomī? semel in anno teneat p̄fiteri p̄prio sa
cerdoti. Et videtur q; sic. nā papa per. c. dudum non tollit hanc
p̄stitutionē. pōt enī stare illa cū illa vt et semel teneat q̄s p̄prio sa
cerdoti cōfiteri et nihilomī? possit p̄fiteri mēdicantib; ergo vtriq;
satisfieri p̄t et isti satisfieri d; ar. de sponsa. c. cōmissū vt sic volū
taria p̄fessio que fit istis non excludat necessariā q̄ fit p̄prio sacer
doti. ar. de iureiuran. eam. te de. homic. sicut dignum. §. eos. Et
hoc tenet. Archd. de pe. di. i. iudicet. Idem. Jo. monach. in d.
cle. et plures alij. quos allegam in octaua rōne ante oppositum
Sed pro illo sit hec septia cōclusio. **Confessi legitime** fratribus
pūilegiatis sicut nō tenent ceteris parib; eadē pctā iterū con
fiteri p̄prio sacerdoti. ita non dñt curati ab inuitis nonā p̄fessio
nem de eis dē peccatis sine rationabili cā extorquere **Hec p̄clusio**
declaratur per Jo. xxiij. in sua extranagan. que incipit. vas elec
tionis. vbi cōtrariā opinionē reprobat et damnat tanq; a catho
licis respuendam. Idem tenet glo. in d. cle. in verbo impartiri

Capitulum Quartum

Suik. Pan. Jo. de. ligwoyck. Panor. Et pbat rōne. qz legitime
p̄fessis fratribus ip̄is pctā sunt dimissa et quo ad deū et quo ad
ecclīaz igitur nō tenet quātumcūqz curatus exigit eadē iterūz
sibi confiteri qz nullus tenetur p̄fiteri pctā que nō hz Itē solūes
ei qui loco dñi habetur non tenet iterū soluere dño. ff. de pigno.
acc. l. solutū sed isti loco p̄p̄ij sacerdotē habent et in hoc ei equi
perantur vt dictum est. Item cle. dicit eū absolutum et qz libere
potest ad illos accedere exceptis casibz ep̄o reservatis. vñ solum
reservat ius ep̄is. nec p̄pter hoc decretalis ista correctā ē per illā
quia illoz ptās est accumulata ad istos. quod enim hic dicitur de
parrochialibus ibi addit de p̄dicatozibz et minoribus. Itē in po
testate sacerdotū esset tollere eoz p̄uilegium. nam ad se veniē
tibus tantam penitenciam imponderent vel essent eis ita graues
qz nullus vnqz iret ad mendicantes. Item nō est vnus ex casibz
in quibus debet confessio iterari. Item si ad hoc tenerentur tunc
huiusmōi p̄uilegiū in derisione haberetur cū pauci eis p̄fiteren
tur videntes se cum maiori rubore et erubescencia et eoz duplici
penitentia nihilominus teneri p̄prio p̄fiteri. naz circuitus est vi
tandus et peccatuz est fieri p̄ plura ff. de condic. inde. l. diuus. et
qui nimis emungit elicit sanguinez Prover. xxx. iij. dist. deniqz.
Vnde sicut fatuum esset dicere qz p̄fessus pape teneretur p̄fiteri
ep̄o. vel p̄fessus ep̄o adhuc teneret p̄fiteri p̄prio sacerdoti. sic est
stultuz dicere qz p̄fessus fratri p̄uilegiato adhuc teneat confiteri
p̄prio sacerdoti. dixi in conclusione legitime quia nulli dubium
si non esset q̄s legitime p̄fessus fratri teneretur eadez iterū con
fiteri. dico etiam ceteris paribus quia in casibz in quibus tenetur
quis reiterare p̄fessionē bene posset curatus nouam confessionē
exigere. dico etiam eadem peccata quia scdm sanctū. Tho. ibidē
q. xij. in solutione vltime rationis et dicitur infra in solutione oc
taue rationis. Richar. in quar dist. xvij. si suus curat⁹ sit homo
discretus cui non sit semel in anno confessus et exigit ab eo con
fessionem tunc confiteatur ei peccata oblita prius et ea que fecit
post confessionē fratri factā si qua habet. vel saltem presenter se
coram eo et dicat se confessum p̄pter statutum ecclīe. multi tamē
dicunt qz nec hoc tenetur facere quia obstat ratio. xij. nam ad se
venientibus rē. Item obstat indiuisibilitas confessionis et mur
tatio confessoris. Item et derisorium esset quia reliquias modi
cas seruarent hoīes p̄p̄ijs suis sacerdotibus. leges aut non dñt
esse delubrio. de elec. p̄missa. li. vi Tamen vtile est secundūz illos
vt etiam p̄prio confiteatur a quo habet recipe eucharistie sacra

De penitentijs recipiendis

mentum .dixi in secunda parte conclusionis q̄ curatus non debz
ab inuito de eisdem peccatis nouaz p̄fessionem extorquere quia si
parrochianus velit potest eadem pctā iterūz p̄fiteri suo curato
cum sacramentū penitentie possit pluries super eadē pctā suūz
effectum sortiri saltem quo ad augmentū gracie et maiorē spem
venie. vt dicit. Aug. de peni. di. i. §. cum ergo et. c. quez penitet.
ymmo nec includit repugnantia quin aliquis ad hoc possit obli-
gari vt patet de multis religiosis. nam Cistercienses tenentur ex
statuto ordinis singulis annis generalē p̄fessionē facere de prius
p̄fessis ip̄i abbati. Et alij religiosi in plurib⁹ casibus tenent eadez
peccata iterū p̄fiteri. tñ ad talem iterationē nō tenetur layc⁹ ab-
solut⁹ a fratre igit⁹ p̄positio septima sequit⁹ ex p̄clusionione q̄ p̄fel-
sio rite et legitime fratri p̄nilegiato facta est certa ⁊ indubitata
patet ex dictis et oppositūz scz q̄ sit incerta et indubitabilis ⁊c.
reprobātū est p̄ Alexandrū quintū in d. extrauagātū Regnās ⁊c.
Didimus nūc qd possint et debeāt fratres medicātes. videam⁹
igit⁹ qd possint curati. Et p̄ isto sit octaua conclusio hec. Sicut
curati habent de sibi subdit⁹ ouib⁹ in ministracione sacramētoz
cogitare vt sc̄tā sc̄tē suscipiant. sic decz maxie vt q̄libz prochiān⁹
se prius oñdat suo curato generaliter vel specialiter in foro p̄sci-
entie q̄ sacramēta eadē suscipiat. Nec p̄clusio est cancellarij pa-
risiensis loco vbi sup̄. et post eū magistri. Nicolai dinkelshubel
in questioib⁹ suis sup̄ Matheo. p̄bat p̄clusio q̄ curati ad hoc
instituti sūt ad regimē aīaz vt subiectos dirigant in finē vltimū
per p̄mūionē sacramētoz et pctōz remissionē et promotionē ad
virtutes. et ad hoc p̄ receptionem cure obligantur ergo multūz
decens est q̄ se prius q̄libet subditus oñdat in genere vl̄ in specie
Potest insup̄ curat⁹ edictū generale vel speciale p̄mulgare suis
prochiānis super hoc nealiter se recipiēdo sacramēta ingerant.
p̄positio octaua. fas est curatis ymmo cautū inquirere a suis
prochiānis q̄ sibi vl̄ suis nō sūt p̄fessi qñ et q̄b⁹ sint p̄fessi. et mul-
tūz rōnabile est q̄ prochiāni suis curatis sup̄ hoc rñdeant vītātē
ptz et dicit⁹ q̄ curatis incūbit cura suoz parrochianoz vt patet
ex auctorib⁹ adductis in quarta rōne ante oppositū et p̄ illud ad
Deb. vlti. Obedite p̄posit⁹ v̄ris et subiaccete eis. ip̄i enī p̄mūilāt
quasi rationem reddituri pro animabus vestris. vbi precipitur
sōditi ad p̄latū obediētia et ecōtra p̄lati ad subditū diligētia igit⁹
cautū est hoc inquirere. ip̄i quoq̄ prochiāno negātī rñdere et pe-
tenti eucharistie sacramētū rōnabiliter p̄t denegari et sibi rñdere
si p̄fessus sit et absolut⁹ ab habente potestātē. vl̄ nō ignoro aut si

Quartum Capitulum

33 decipias te vel alter te decipiat. Et precipue hoc est veruz si talis
 parrochianus fuerit publicus peccator v^t excomunicatus vel si
 auctoritas et consens^{us} superioris sibi denegandi ad hoc accesserit.
 Nona conclusio licet curatus credere debeat subdito dicenti se
 esse p^{re}summ^{um} medicanti vt sic eū ad p^{re}munione admittat. Reli
 giosi tamē dum de p^{re}ctis publicis vel excomunicacione talē absol
 uunt. debēt de p^{re}gruo fidē facere de absolutione et absoluedi po
 testate si sup^{er} hoc a curatis fuerint requisiti. Prima p^{re} conclusio
 nis est sc^{ilicet} Thome in quodā quolibeto. licet quidam dixerunt q^{uod}
 nō teneatur curatus credere p^{ro}pter tres rōnes. Prima est q^{uod} sal^{tem}
 subditi non soluz tangit subdituz sed et curatū suū quia depēdet
 ab eo. vt indic. ij. ¶ Vos p^{re}sbiteri qui p^{re}estis populo ex vobis
 dependet aia illoz. modo dicūt inra in regula q^{uod} omnes de regu.
 in^{ter} li. vi. et. c. cum omnes. de consti. q^{uod} oēs tangit ab omnib^{us} debz
 approbari igitur. Secda ratio est q^{uod} obligatus est ad reddendum
 rōnez pro ipso subdito vt prius visum est nō posset reddere rōnē
 pro isto nisi ipse subdit^{us} oretenus se mōstrauerit ipso sacerdoti. v^t
 saltem alij de licentia illi^{us}. Vñ decretū Aug. de peni. dist. i. quem
 penitet d^{icitur} p^{re}cepit enī d^{ominus} mundādis vt oñderēt se sacerdotib^{us}
 si ergo mīstraret suis subditis eucharistiam vel alia sacramenta
 et nesciret vtrum esset in statu recipiendi vel non. de hoc haberet
 reddere rationem strictionem. ¶ Tercia ratio est. quia p^{re}latus
 r^{ati}o habz p^{ro}uidere et sollicitare p^{ro} salute subditi sed ista p^{ro}ui
 dentia esset nimis inordinata dare cibū eucharistie subdito quem
 in nullo scit vere penitentez et confessum. hoc enī esset isti p^{re}sump
 tione damnable nisi esset sic disposit^{us}. quia q^{ui} māducat et bibit indigne
 iudiciū sibi māducat et bibit. i. Loz. xi. Oponet ergo q^{uod} iste mī
 nistrans faciat q^{uod} in se est sciēdo dispositionem hui^{us} recipientis.
 hoc autē ē si audierit v^t audiri fecit per aliū ydoneū cōfessioez
 eius sic ergo non debet sibi credere p^{ro}pter ista. tamen concors est
 sententia doctoris in quarto q^{uod} sic. ratio quia in foro cōsciētie cre
 ditur huīusmōdi p^{ro} se et contra se. q^{uod} nō p^{re}sumit q^{ui}s immemor salu
 tis sue. i. q. vij. sancim^{us}. de homic. significasti. In foro autē contē
 tioso credit alicui cōtra se non autē pro se. Vñ de si p^{re}sbyter curat^{us}
 scit impedimentū spectās ad formā p^{re}sentitiosū puta excomuni
 cationis non tenet credere nisi ei de absolutione constet. de rescrip
 tū ptingat Si autē sit impedimentū q^{uod} ad for^{um} penitentie p^{ro}ineat
 sez p^{re}ctū tenet credere et iniuste agit si eucharistia denegatur nisi
 talis sit publicus peccator. Nec sc^{ilicet} Th^{omas}. Et ex eisde mortuis
 dicenti se habere licētiā a p^{ro}prio sacerdote solo verbo est credēdū

De penitencijs recipiendis

Secda pars conclusionis patet ex fundamento pponis pcedentis
Propositio nona q si dicti fratres reqsiti hoc no facerent posset
sic confesso sacramentu eucharistie denegari scdm modu dictum
Decia conclusio licet parrochianus sine licetia sui curati possit
confiteri fratri privilegiato non tamen dz hoc facere ex cotemptu
sui curati aut sine ronabili ca Prima pars illi pclusiois pbata e
sup in prima pclusioe. Secda pars pbat q si hoc faceret ex pteptu
sui curati peccaret mortaliter et p consequens rediret a fratre cu
peccato mortali Propositio decima curatus vix potest a prochia
nis sine peccato sic conteni q eius licentia nec in generali prius
nec in speciali queratur duz alibi confiteri aut missas diebus do
minicis et festis audire voluerint Nec ppositio est cancellarij
parisiensi in tractatu supra allegato pssideratione xvi. q bene po
derabitur in eo q dicit q curatus vix potest sine pcto ptemni zc
Unde timendu est q parrochianus pssus fratri ordinarijs suis
cunctis per totu annu neglectis spretis et omissis ac eoz licentia
nec in generali nec in speciali prius q sita sit ptemptor sine trans
gressor mandati ecclie in .c. omnis vtriusq ptemti et pcosequens
peccet mortaliter. Idem dico de illo qui diebus dnicijs ex pteptu
alibi audit divina ptra mandatum ecclie in .c. vt dnicijs de prochi
Et dico notanter timendum est quia non assero nec simpliciter
diffinio tales sic facientes peccare mortaliter cum non teneant
parrochiani soluz pssiteri suis curatis sub pena peccati mortalis
ex mandato ecclie in .d. c. omnis ptemti. vt declaratu fuit p Alexan
druz quintu. in .d. extraganti regnans zc. Nec cancellarius de
q sic facientes peccent mortaliter sed dicit q vix possit a prochi
anis fieri sine peccato. Illud aut dicitur vix posse fieri quod pot
fieri licet cuz difficultate. vt in .c. per cathedismu. de cognac. spi
rituali. li. vi. sic est in casu ppositionis nostre. Addit cancellari
q si licentia in generali vel speciali quesita denegetur sine rona
bili causa sufficit excusare eos qui frequenter alibi confitent licet
tia non obtenta sed petita. Undecima conclusio Curatus secu
rius vtilius et iustius eligitur quantuz est de per se et ceteris pa
ribus pro confessioe sacramentali recipienda a prochianis q fra
ter privilegiatus. Nec ppositio est cancel. et post eu Nico. lo
cis vbi supra. q securius pbat. qz psona curati est a deo et ab ec
clesia ad hoc pcepta. fratris aut psona solui ad hoc concessa. non
eui pcepti nec pssulit q qs eis pssiteat nec tenent etia volente pss
teri audire nec alijs de populo sibi pssiteri obligat. Curat aut
tenetur audire suum prochianum et alia sacramenta ministrare si

Capitulum quartum

offert se igitur. Item curatus est suis prochanis fratrum amplius obligatus propter mutuam et correlativam obligationem plebis ad suos pastores curatos et econverso igitur vicissim sibi magis obligantur. unde rationabiliter potest parrochianus de eo amplius perfidere quod sollicitior sit ad providendum sue salutis quam frater qui est sibi persona extranea. sicut medicus corporalis est egroti magis securus carnis liter cui magis obligatur. Item prochanus de proprii cursu non habet hesitare de persona sui curati quod eius preteritis solvendi suos subditos sit ligatus. de fratribus vero personis habet verisimiliter suspicari quod propter excommunicationes varias quas a iure propter excessus et abusus multi eorum incurrunt ut patet in iuribus in xv. ratione ante oppositum adductam est in eis preteritis ligata. nec est dubium quin securus est homini professionem neminem pandere liberam potestatem habenti quam habenti preteritis ligatam igitur persona curati est certior atque securior. Item quod securus aliter persuadetur quia de eius persona rationabiliter prochanus poterit indicare quod quo ad propriam congruam et utilem sibi imponendam pro suis partibus cum regulariter melius noscat conversationem et vitam sui parrochiani est iudex minus suspectus seu equior quam questum subsidij temporalis per professionis sue auditionem in suo ordinario non habet superponere nec aliquo modo suspicari cum necessaria vite sue ecclesie sunt annexa. de personis vero fratrum contra quod cum ad paupertatem et mendicitatem sint ascripti propter questum releuationis sue mendicitatis in eis causa auditionis poterit suspicari. plures enim dicunt volo confiteri monachis quod parvas preteritas imponunt. nam ipsi viuentes de elemosinis quotidianis non audent magnas preteritas imponere nec vicia cum effectu reprehendere quod timerent quod forte nihil daretur eis et fauores laycorum perderent. Item plura requirunt ad hoc quod frater habeat legitimam executionis audiendi professiones. ut dixi supra in secunda conclusione. quod non requirunt ad hoc ut curatus possit audire igitur securus. Item quod securus eligat curatus probat quod per professiones sibi factas vitare poterit plura incommoda de paccidens quamque professionis euenientia. nam si profiteretur fratri auferret securitas in parte. non dico in toto quod professio talis etiam est secuta ut dixi super in propone conclusionis septime. sed facta curato ceteris paribus est securior ut patet ex dictis. Item ex hoc sepius incurrunt contemptum et indignationem contra curatum. Item tollitur in parte erubescencia quod est maxima pars preterite. certum enim est quod amplius erubescit pandere illi partem quem cernit quotidie preteritis quam vni extraneo quem fortassis non videbit nisi semel in anno. Item ex hoc sequitur quod oblationum et decimarum detentio vel diminutio. quod non prochanalibus ecclesiis sed fratribus ipsis offerunt

Sec
obf
sequ
tiam
ref
rato
fessio
alter
sulta
Item
sona
ut te
q so
frat
qz ci
habe
et h
pot
rock
mul
qz qz
igit
faci
Item
rock
pfite
clusi
q de
ant
The
rock
nere
ydo
folli
vel
oēs
casu
dam
proc
ecclē

De penitentijs recipiendis

Secundo dixi qd vtili eligi curat qd non videt ambiguum qd qsqz obsequando sine sequendo preceptu vtili sibi agit qd precepto neglecto sequendo sine obsequando licetia et concessione. cu sequendo sola licetiam nulli ob hoc directe mereat et qsqz obsequando preceptu mereat sed sic est de curato et fratre igit. Item prochan pfitendo curato suo habz duplici obediencie meritum. scz meritum qd ad legem confessionis et meritum obediencie qd ad legem persone pfitendo fratri caret altero illor meritor. Item curz no sit prochanis preceptu neqz condultuz vt fratribz pfitent vñ pfiteri suo curato videt sibi vtili. Item persona curati est parrochiano aplius obligata qd fratri persona et amore scdo vt qsqz decursu comuni debz supponere amplius vt tenet ex cura suo prochanio magis affecta. vñ psumit ex hoc qd sollicitior erit circa vtile medicinam spualē sibi adhibendam qd frater cu sit sibi extraneus igit ex illo capite vtilius eligi. Item qd curat est ad hoc securior igit vtilior. Item facilius ad curatum habetur accessus qd ad fratrem vbi aliqui est impossibilis igit vtili et hec causa specialiter locū hz in casu infirmitat de nocte qñ nō pōt haberi accessus ad fratrem tūc oportebit curatum audire parochianū etiā si immineret sibi piculum infectionis. vbi illi pfecto multū esset expediēs suā vitā priore agnosceret igit vtilius. Item qsqz regulariter aplius erubescit pfitendo curato qd fratri vt sup igit vtilius. Dixi tercio qd iusti. qd curato magis incūbit rōnem facere de suo prochanio corā districto iudice qd fratri pūlegiato. Item curat sine plebanz pprie et stricte dī pprius sacerdos sui prochiani. sed frater pūlegiat nō. qd nulli de populo obligat sibi pfiteri nec ipse tenet audire vt sup dixi igit. Dixi notanter in condusione qd tū est de p se et ceteris paribz sine regulariter qd stare qd de p accidēs et ex cā spēali securius iusti et vtili eliget frater aut alter in pfectore qd curat. sic de hoc plures casus ponit sc̄tus Tho. in scripto qrti. di. xviij. q. xiiij. si curat ex certa cā reddit prochanio suspectus vel si timeret sibi aut sacerdoti vt alteri imminere piculū ex pfectione curato facta. vel si suus curat esset minus idoneus ad apponēdū pctō salutare remediū. vñ hereticus vel sollicitator ad malū vel lasciuus vñ revelator pfectionis timeretur vel si esset multitudo copiosa prochanor ita qd curat nō posset oēs sufficiēter audire et bñ et sigillatim expedire. In hijs et similibz casibz iustius securius et vtili preelegit frater ad pfectionē faciendam ipi curato. Propositio vnde ceteris paribus p pfectione prochanor faciēda ac sepultura habēda eligibilior ē prochanialis ecclia qd fratru oratoriu sine ecclia. pbat propositio qd p pscientia

Quartum Capitulum

prochiam p̄fessi ac sepultura inibi habenda loc⁹ securior vtilior
et iustior. **D**ecet tria p̄bari possunt sicut in p̄clusionione vnde cia p̄
bata sūt. Duodecia p̄clusio ceteris parib⁹ meli⁹ et salubri⁹ facit
p̄fitens curato suo p̄fitēdo q̄ sine licētia fratri p̄uilegiato. **N**ec
p̄clusio p̄bat rōnibus et motiuis pro vnde cia p̄clusiōe adductis
et p̄batur ex alio sic bonū additū bono fit meli⁹. **C**ōfiteri vō est
quoddā bonū ergo vnū cū alio fit meli⁹. sed curato p̄fitēdo cō
fitef obediēdo p̄cepto ecclie in .c. om̄is vtriusq̄. alteri cōfitefendo
sine licentia confiteatur non cum obedientia tali. q̄ nunc p̄cepit
ecclia v̄l papa q̄ aliq̄s p̄fiteatur fratri sed bene p̄cipit q̄ p̄fiteat
p̄prio sacerdoti vel alij de sua licentia. **I**tem cura sui subditi om̄ie
titur immediate curato non autē fratri sed licentia soluz concedit
Dicitur enī curato. **E**zech. xxiii. c. Sanguinē autē eius de manu
tua requiraz. de offic. ordi. irrefragabili. de symo licet. heli. a quo
habet necessario recipe alia sacramenta et ipsum x̄po rep̄itare in
die iudicij pro ipso rōnem redditurus. **I**tem scdm̄ Dyo. Infima
reduci dñt ad sup̄ma p̄ media sed curatus est mediū inter deū
et suū populū. igit̄ sui subditi regulariter magis reducunt in deū
per suū curatū q̄ per aliū sacerdotē igit̄. **I**te curatus h̄z aucto
ritatē ordinariā. frater vero delegatā sed scdm̄ iura fauorabilior
est auctoritas ordinaria q̄ delegata q̄ minus p̄iudicialis. **Q**uod
salubrius faciat. p̄batur. q̄ certū est q̄ regulariter hoīs tōfiteri
volentis maior salus est reddere debitū obedientie et reuerentie
suo p̄lato. qui sibi datus est a x̄po et qui medius est inter ipsum ⁊
deū ⁊ qui eūz reduci debet et oportet in deū a quo etiam alia sa
cramēta receprurus et pro ipso deo reditur⁹ est rationē. et sic cō
fiteri q̄ obmissis omnibus istis solum p̄fiteri. igit̄ melius et sa
lubrius facit p̄fitendo suo curato q̄ fratri. **D**ixi notanter in con
clusionione ceteris parib⁹ et regulariter. non enim neganduz ē quin
in casibus quādoq̄ apud p̄uilegiatos p̄ponor inueniat v̄l sup̄
dictum est in vnde cima conclusionione. **P**ropositio duodecima
benefacit et consulte agit frater p̄uilegiatus inducendo confi
tentem q̄ confiteatur p̄prio sacerdoti aut ab eo licentiaz recipiat
Illa propositio quantum ad hoc q̄ subditus inducatur ad con
fitendum proprio sacerdoti est sc̄tus Tho. in scripto quarti. dist.
xvij. q. xiiij. in fi. solutiōis vltime rōnis. vbi d̄t Bonū est q̄ iste q̄
auctoritate ep̄i p̄fessionē audit inducat p̄fitentē q̄ cōfiteat p̄prio
sacerdoti qd̄ si noluerit nihil om̄i⁹ eū absolue debz. ⁊ ibi loquit̄ de
p̄uilegiatis v̄l p̄tz inspiciēti. **S**z q̄tum ad hoc v̄l saltē inducat
subdit⁹ ad recipiendū licētiā est p̄siliū dñi Bonanē. in q̄rto q̄ d̄t.

Con
tia ad
nis r
inuen
ad al
centi
licet.
sic iu
meli
agit.
dilige
sedu
Nec
quos
carer
mun
vt in
legia
et en
mcm
eccle
p̄pos
papa
S. cer
concl
poni
addu
punc
sume
onis
preta
zē. 2
pal.
ritat
illo a
potit
centi
vt su
p̄sent
rere

De penitentijs recipiendis

Consalo tñ q̄ subditi in quadragesima semper mittant pro licē-
tia ad p̄prium sacerdotem nisi sit sollicitator ad pct̄m. vel p̄fessio-
nis reuelator vel alijs causis p̄natus officio absoluēdi. qui cas⁹
inueniunt in iure expressi in quibus casibus pōt quis recurrere
ad aliū etiā non p̄uilegiatū. etiā sufficit in his casib⁹ petere li-
centiā licet non obtineat scđm Bern. in glo. d. c. ois ar. de reglā
licet. Et p̄batur p̄positio rōne quia frater p̄uilegiat⁹ p̄stetētem
sic inducēdo. facit id qđ ceteris paribus est securus vtili⁹ iusti⁹
melius et salubrius vt patet ex dictis igitur bene facit et cōsulte
agit. Tredecima conclusio Confessores tā curati q̄ p̄uilegiati
diligenter inuigilent agnoscere. causas reservatos ip̄is p̄latis ne
seducantur aut seducant transgrediendo limites sue potestatis
Nec cōclusio probatur q̄ curati aut p̄uilegiati absoluēdo ali⁹
quos de facto quos de iure absolvere non possent grauer pec-
carent seip̄os et sic absolutos seducendo et religiosi ex hoc excō-
municationem late sententie soli pape reservatam incurrerent.
vt in cle. religiosi. de p̄uile. Conclusio vltima tam curati q̄ p̄u-
legiati studeant sibi inuicem onera supportare sine contentione
et emulatione de rebus p̄dicatis vel alijs ne si inuicē more cor-
nicum se mordeant consumantur. ne p̄terea feda surgat opinio
ecclesiasticorū apud laycos et vituperet mīsteriū verbi dei. Nec
p̄positio est cancel. parisiē. loco vbi supra. Ad qđ etiā hortatur
papa et mandat in d. clemē. dudū post principiū et versus fi. in
§. ceterum quē tex. videas. Et omnibus nunc dictis et p̄sertim ex
conclusionē prima habetur Correlariū responsū q̄ questio vt p̄-
ponit est vera. Restat ergo rōndēdū ad argumēta ante oppositū
adducta Ad p̄mū dđm est glo Bern. magna in. d. c. ois q̄ ad illū
punctum q̄ nō sufficiat p̄uilegiū sine licentia curati est falsa et p̄-
sumos pōtiffices cassata et irritata vt p̄t̄z sup̄ in p̄batiōe cōclusi-
onis prime nec est tenenda cum ip̄o iure sit nulla vt p̄t̄z in inter-
pretatione prius allegata in fi. vbi dicūt. decernētes irritū ⁊ inane
⁊c. Ad primā decretalem quā Bern. allegat in contrariū. de vsu
pal. ex tuarū. Dicendum est q̄ non est sile de vsu pallij et aucto-
ritate p̄fessionis q̄ nemo pōt vti pallio in aliena p̄uincia. etiā
illo archiep̄o p̄sentiente sine licentia pape. quia talis p̄suetudo d̄r
potius corruptela vt ibi dicitur. sed religiosi possunt sine pape li-
centia de solo consensu archiep̄orū audire p̄fessiones et predicare
vt supra patuit. et ideo qui habz licentiā pape nō tenet requirere
p̄sensū inferiorum p̄latorū a papa. et qui ep̄orū nō tenetur requi-
rere licentiā inferiorū p̄latorū Et ideo notat Inno. in. d. c. ex tuarū

Capitulum Quartum

q̄ si quis h̄z p̄uilegiū q̄ vti possit pallio extra suā p̄uincis q̄ p̄t
hoc facere sine licentia alteri? sed in. d. c. papa artauit p̄uilegiū
ad petendā licentiā In p̄uilegio aūt dictorū fratrū p̄trariūz d̄t q̄
non tenent requirere p̄sensū inferiorū Ad decre. pastoralis de p̄uile
vbi d̄t q̄ monachi q̄ habebāt p̄uilegiū vt prochas suas decedē
tibus eaz p̄sonis in vsus suos p̄uenterent nō poterāt hoc facere
ep̄o inconsulto p̄z solutio p̄ter. q̄ hoc nō habebāt ex p̄uilegio vt
se p̄pria auctoritate in possessionē illaz rez mitterēt qd̄ si habuiss
sent potuissent vt ibi d̄t. et q̄ isti h̄nt hoc p̄uilegiū ideo possunt
et p̄terea alia rō fuit quare nō poterāt vt ibidē d̄t in glo. q̄ nemo
sua auctoritate rē suā accipe d̄z. xvi. q. vi. placuit. ff. de acq. pos. si
ex stipulatione secus est hic. Ad legē illā. si dom⁹ tua. ff. de serui.
vr. p̄. vbi d̄t. si domus tua domui alteri? sit in duab⁹ seruitutibus
obligata sc̄z q̄ non alcins edificet et q̄ stillicidia sup̄ tectum isti?
de illa non cadant. si remittit p̄ma adhuc remanet sc̄da. Dm̄ est
q̄ hoc verū est vbi seruitutes non sūt p̄nere vt sūt ille. sicut ac
cipitur ibidē in glo. q̄ licet domus alcins edificetur nō sequitur
nec̄ario q̄ stillicidia p̄pter hoc sup̄ tectū alterius cadāt q̄ p̄ can
nales p̄nt deduci sed vbi seruitutes oīno sunt p̄nere vna sublata
tollit altera vt si concedis mihi quotidie ire p̄ agrū tuū p̄cedis
mihi facere semitā sic est in p̄posito q̄ ad h̄re executionē audiēdi
p̄fessōes sequit̄ nec̄ario habere materiā executionis q̄ est subdit⁹
cū alias esset friuola executio. 7 ideo si datur executio p̄uilegiato
datur et vtiq̄ p̄fiteri sibi auctoritas vt in eū possit fieri executio
cum audire et audiri sint inseparabiliter cōnexa vt prius patuit et
cōnexoz idē sit iudiciū. vt. i. q. iij. si quis obijceret cum suis p̄cora
dan. Ad illud qd̄ allegat Bern. de p̄iudicio q̄ adductūz fuit pro
sc̄do argumento Dm̄ q̄ hoc verū est de p̄iudicio multū enormi
vt notatur in. c. cum olim. de consue. et in. c. aplice de donac. quia
aliter om̄e p̄uilegiū datur in p̄iudiciū. neq̄ em̄ p̄uilegia aliqb⁹
p̄cedunt si p̄ter generalez legē nulli aliquod speciale indulgetur
P̄uilegia nanq̄ dicunt̄ quasi p̄uata legia eo q̄ p̄uata lege
singlis generāt Quod aūt papa det p̄uilegia etiā in satis magno
p̄iudicio probatur Papa dedit et hodie dat religiosis p̄uilegia
de nō dandis decimis de terris quas ip̄i excolūt. vt in. c. ex parte
et duob⁹. c. primo se. et tamen notū est q̄ hoc est in p̄iudiciū p̄a
rochialū eccl̄iaz q̄ talib⁹ auferunt fructus deciaz q̄ p̄notabili
pecunia vendi possent. et tñ p̄pter vni⁹ eccl̄ie subleuationē facit
papa tñ p̄iudiciū alteri sic est in p̄posito ymmo p̄t dici vt sup̄.
in p̄pōne p̄clusionis terciē dixi q̄ illud p̄uilegiū nō datur in p̄iud

dici
p
cum
alleg
non
ip̄s
solu
latu
ip̄e
pecu
man
rige
cogi
terio
subo
nina
ad h
solu
cori
imp
quin
peni
dedi
aūt
uile
tale
libe
De
sc̄on
pmi
sc̄tū
dem
lio
secu
par
iuru
tat
p̄sti
est p
riu

De penitentijs recipiendis

dicium curatorum sed in fauorem populi et in utilitatem ecclesie et
pro bono clericorum curatorum ut eo melius possint regere populum
cum curati clerici populo non possint sufficere. Ad tertium ubi
allegabat. c. nullus de parrochijs Dicendum quod tales privilegiati bbb
non audiunt alienum prochanum sed illius qui dedit privilegium
ipsis igitur. Ad quartum de vultu pecoris. Respondeo quod ipse ab-
solvitur ab illo mandato dum alius vicem suam supplet. Et hoc quoniam pri-
latus superior audit vel habens licentiam ab ipso audit. et ideo
ipse non tenetur audire nec alius confiteri. **¶** Vel dic quod vultus
pecoris est duplex unus exterior qui consistit in conversatione
manifesta. hunc tenetur prelatus cognoscere et si errat debet cor-
rigere quia ecclesia indicat tantum de manifestis. Secretorum autem
cognitor est deus. in. c. erubescant. xxiij. dist. Alius est vultus in-
terior scilicet conscientia. hanc non potest nec tenetur agnoscere plures quod
subditus ei dicit. quod dicit papa. Et si locum dei teneamus in terris di-
minare non possumus in. c. ut nostrum. ut ecclesie bene sum. Et ideo
ad hanc cognitionem sufficit quod credat subdito dicenti se alteri ab-
solvitur valenti confessionem fuisse. Et sic patet quod talis cognitio pe-
coris per privilegium alicui indultum de confessione audienda non
impedit Nec sanctus Thomas in scripto quarti. distin. xvij. q. xiiij. Ad
quintum dicendum est. sicut ad tertium quod fratres non recipiunt ad
penitentiam alienum parrochianum sed eius qui eis privilegium
dedit. Ad sextum respondit cardinalis in. c. omnis quod in v. si quis
autem ad verbum postulet et obtineat subaudiendum est nisi sit pri-
vilegiatus a sede apostolica vel a iure quod tunc ius et privilegium
tales licenciat ut in c. si. eo. ti. et glo. in. d. cle. dudum super verbo
libere. Et sic per privilegium derogatum est dicte constitutioni omnis
Vel dic quod fratres privilegiati etiam sunt proprii sacerdotes. **¶** Vnde
secundum Bonaven. prius sacerdos dicitur tribus modis scilicet proprie
primiter et primissime. vide hoc supra. c. iij. Et ad septimum respondet
sanctus Thomas ubi supra quod inconueniens esset si duo equaliter super ean-
dem plebem constituerentur sed quod duo quorum unus alio principa-
lior est super eandem plebem constituantur non est inconueniens. Et
secundum hoc super eandem plebem immediate sunt et sacerdos
parrochialis et episcopus et papa et quilibet potest ea que sunt
iurisdictionis ad ipsum pertinetia alteri committere. Sed si superior pmit-
tat quod et principalior est dupliciter potest committere. aut ita quod eius vice sua
constituat. sicut papa et episcopus suos priuilegiarios constitunt. et tunc talis
est principalior quam inferior prelatus. sicut priuilegiarius pape quam episcopus. et priuilegi-
arius episcopi quam sacerdos parrochialis Et magis tenetur ei constitutus obedire

Capitulum quartum

Illio modo ut eū coadiutorē illius sacerdotis cōstituat et quia
 coadiutor ordinat ad eum cui coadiutor datur. ideo coadiutor ē
 minus principalis et ideo penitens non tantum obedire tenetur
 ei quantum p̄prio sacerdoti Et sic nota q̄ p̄fiteres non tñ obedire
 tenet fratri quātū suo curato. Ad octavū dicēdū ē scdm sanctū
 Tho. vbi sup̄ q̄ nullus tenetur p̄fiteri peccata qui non habet. et
 ideo si aliq̄s penitenciaro ep̄i vel alteri ab ep̄o p̄missione habenti
 confessus fuerit cum sint sibi dimissa pctā et quo ad deum et quo
 ad eccliam non tenet ea p̄fiteri p̄prio sacerdoti quātūcumq̄ pe
 tat. sed p̄pter statutum ecclie de confessione faciēda semel in āno
 eodē modo se debet habere sicut ille qui solum h̄z venialia talis
 enī debet solum venialia p̄fiteri ut quidam dicunt. vel saltē p̄fi
 teri se a peccato mortali se immunē. et ita p̄cedere potest extra
 nagans ad vberes Martini quarti allegata Ad op̄inōnē con
 trariam Host. Jo. mo. Man. de gandano. Jo. de op̄iat et suor̄
 sequatū dicendū est q̄ illa reprobata et cassata est p̄ Jo. xxij. in
 sua extranaganti. vas electiōis ut dictū fuit sup̄ circa septimam
 conclusionē. Vdm tamen est scdm sctū Tho. vbi sup̄ q̄ si talis
 iterū p̄fiteri teneretur etiā eadē pctā qd tñ est falsum. nāz frustra
 primo p̄fessus fuisset. q̄ q̄to pluribus sacerdotib⁹ confitetur quis
 tanto plus de pena ei remittetur. tum ex erubescētia confessionis
 q̄ in penā satisfactoriam p̄putatur. tum ex vi clausū. unde toties
 possit aliquis p̄fiteri q̄ ab om̄i pena liberaret. nec iteratio talis
 facit iniuriā sacramento sed sola illa iteratio sacramenti in quo
 sanctificatū adhibetur per characteris imp̄sionē vel per materie
 consecrationē. quorū tñ neutrum est in sacramento p̄nie vbi nec
 sanctificat materia nec character imprimitur. Nec sctūs Tho. Et
 licet scdm. Bonanen. et Sco. in prima absolutione tñ remittat
 de pena quātū remitti potest. et scda absolutio nullam partē pene
 virtute clausū remittat adhuc tñ valet iterata confessio tum
 p̄pter maiore certitudinē. tum p̄pter intercessionē p̄fessoris tum
 p̄pter meritū et hūmiliationē. Ad novū r̄spondeo sicut iam dictū est
 non tenetur p̄fiteri pctā q̄ nō habz q̄ aut est rite absolut⁹ a fratre
 privilegiato iam non h̄z ista pctā quare non tenetur ea confiteri.
 Nec sctūs Tho. hoc tenet p̄mo expresse tenet contrariū ut pa
 tuit in solatione p̄cedentis rationis. Sed bene tenet illud quod
 Richardus. de quo dixi supra cōclusionē septia scz q̄ si presbiter
 parrochialis erigat tunc pctā si qua habz q̄ non sit p̄fessus fratri
 tenetur ei confiteri p̄pter statutum ecclie vel saltem se p̄sentare
 coram eo et dicere se p̄fessus fuisse et ip̄e debet ei credere et ei dare

De penitentijs recipiendis

eucharistia nisi curatus p[ro]babilia si qua haberet quille verū non diceret non tenetur ei eucharistiam dare nisi fidem ei sufficiēter faceret. q[uod] alicui potenti absolueret euz confessus esset. Et p[ro]fessus fratri a debito semel p[ro]fitendi suo curato in anno per p[ri]uilegium exempt[us] est. Vnde nota q[uod] a dicta p[ro]fessione omnis vtriusq[ue] q[uod]dā excipiunt directe vt epi et superiores p[re]lati et inferiores exempti q[ui] non tenent p[ro]fiteri p[ro]prio sacerdoti intelligendo per talem curatū p[ro]prium sed possunt sibi eligere confessores qui adhuc sunt eorum p[ro]prij sacerdotes. vt in. c. si. de pe. et remis. Indirecte vt qui talibus p[ri]uilegiatis p[ro]fidentur. ita q[uod] anno illo eximuntur a p[ro]fessione p[ro]prij sacerdotis nisi p[ro]prij sacerdos sit hō discret[us] et hoc exigit tunc ei p[ro]fiteatur quicq[ue] fecit post cōfessionē fratri factā nō alia nisi velit. et si vult eū vltius cogere nō tenet ei obedire vt sup[er] dixi. Ad decimū dicendū est euz non habeat imperiū par in parē aut minor in maiore. de elec. innotuit. p[ro]hibere non p[ot]est nec in hoc subditi obedire tenentur nisi ex causa rationabili hoc faceret vt dixi in propositione prima. Nec. pe. Sed de exemptione iaz dictū est. Ad vndecimū r[es]pondet Richar. q[uod] cum ep[iscopu]s concedit alicui p[re]stātem audiendi confessiones non aufertur inferiori curato sua iurisdictione q[uod]tū ad executionē sui officij q[uod] sibi incumbit ex sua iurisdictione q[uod] principalius est epi q[uam] illius sicut in angelica iher[osolimitana] rarchia dona ordinū inferiorū excellentius sunt in superioribus p[re]terea ista officia in eccl[esi]a militante fuerunt distincta etiā la[icis] tēter pregnante religionib[us] vtilibus ad huiusmodi officia exequenda. vnde postq[uam] p[er]dierunt in lucē cōueniēs fuit vt illorum officior[um] aliq[uod] modo scz ex p[ro]missione essent p[ar]ticipes sic posthumus partē accipit bonorum q[uod] ante suam natiuitatem alijs filijs erat dimissa. ff. de posthumis. l. i. Nec Richar. Ad duodecimū d[ic]tū est q[uod] hoc est veruz regulariter et de iure cōmū. sed ex p[ri]uilegio speciali et concessione superioris bene p[ot]est. ita etiā est in p[ro]posito Vel potest r[es]ponderi sicut supra responsum est ad terc[ium] et quintum Ad tredecimū dicendū est q[uod] parrochiani si habēt rōnē potiores eligendi in p[ro]fessore p[ri]uilegiatū q[uam] suū curatū et eligant fratrem dictas sex qualitates in cle. dudum statutas habentē nullum eis ex hoc de per se aufert dānū sine incōmodū licet ex abusu licētie tā eis q[uam] fratrib[us] p[ro]cessu ip[s]is dicta incōmoda et incōueniētia de p[er] accidens enenire possent. Ad quartūdecimū de dissolutione vniuersitatum dicendū est q[uod] vniuersitates ex hoc non dissoluntur q[uod] studentes ad ingressum religionē per fratres inducunt moti zelo animar[um] d[omi]ni lucrandar[um]. Et si dolo tamen bono hoc facerent

Quartum Capitulum

quia hic solus bonus est qui quē meliorē facit. cū liceat quem ad
votum religiōis inducere. si de ei⁹ vita meliori verisimiliter in mo-
nasterio psumit. Exemplo scti Andree qui cum vocatus a christo
esset adduxit etiam et Petrū. nec p hoc q aliqui sic inducti ingre-
diunt eoz ordines vniuersitates dissolunt sed magis spūaliter
crescunt cuz per hoc maior salus ipoz ac honor deo pcuratur. et
etiam magis spūaliter edificetur ppter quē finē studia generalia
instituant. Est tamē bene verū q sicut argumētū deducit nō licet
quē p̄cipue inuenē ante annos discretiōis circumuenire et frau-
dibus ac mendacijs et fictis pmissis et munusculis ad p̄fitendū
aut ingrediendū allicē quomā hoc ē p̄tra decretū apli. Affirmare
dicit em̄ et nō sicut blasphemamur. et sicut ap̄unt nos quidez fa-
ciamus mala vt veniant bona quoz damnatio iusta est. Nō em̄
sunt facienda mala vt inde eueniāt bona Ad Ro. iij. c. in. c. nosce
xxx. q. i. Hoc est etiam contra doctrinā bti Aug. in li. p̄tra mēdas-
cium vbi exp̄sse declarat q non est faciendū mēdacium pro aliquo
malo vitādo nec p comodo pcurando. etiā nec pro homis aīa
et vita saluanda. Ex quo satis pbat esse p̄tīm mortale si qui fra-
tres p̄neros et iuuenes fraudibus et fictis pmissis ante emanci-
pationē et annos discretiōis inuitis parentib⁹ detinerēt ⁊ fura-
rentur. nec postmodū eoz ordinez exire pmitterent. ymmo non
solū peccare mortaliter viderent ppter furtū sed etiā ppter cir-
cumuentiōē et fraudē et ppter mēdaciū. similiter ppter trans-
gressiōē mandati ecclie. Precipit em̄ fratrib⁹ p̄dicatorib⁹ ⁊ mī-
noribus in. c. non solum. de regula sub pena excomunicatiōis. et in
virtute sctē obediētie ne aliquē nisi maiore. xiiij. annoz ad pro-
fessionē sui ordinis recipiāt et ne ante annū p̄bationis elapsū m-
silit̄ p̄fessionē ab aliquo recipiāt. q si fecerint receptus non est
alligat⁹ eoz ordini et ipi a receptiōe p̄fessionis alioz ipso facto
sunt suspensi et puniēdi pena q̄ pro grauiorib⁹ culpis eis p̄suevit
infligi. Ratio ponit in d. c. quia licet zelum aīaz habētes earum
lucrari dño sollicite cupiant aliquos ad eoz ordines inducendo
ac alliciendo. tamen decet et expedit vt cōscientie puritati nō de-
sit iudiciū rationis. ne si alicui spiritualis p̄fectus queratur
ipsis salutis dispendiū subsequat⁹. Igitur non debet fieri talis al-
lectio et inductio per fraudes circumuentiōes et mendacia. ne
si alios ad salutem quererent seipsos perderēt. Ad quintum de-
cimum dicendū q ex hoc non leditur ius curatoz si fratres nō
abutuntur suo p̄uilegio sed in finem ppter quem eis concessum
est quia non leduntur in iure spirituali cum non teneant de ipsis
reddere rationez deo in hijs que subditi eoz talibus p̄uilegiat⁹

De penitentijs recipiendis

psitentur nec in iure tpali qz ppter hoc decime eoz nec oblatiões debite nec funeralia et obuentiões et alia huiusmōi iura curatis detrahant. qz si fratres privilegio eoz abutēdo aliqō hōz fecerit vtputa decimas aut oblationes zc. curatis detrahendo. fatendū est qz incurrant penas in iuribz adductis contentas. Et si nullis hōz per fratres fiat adhuc tamē quidam curati estimāt eis fieri pindiciū. non vtiqz boni qui gaudent sibi dari adiutoriz. sed illi que sua sunt querunt. non que ihu xpi et qui magis volūt pasci a grege qz pascere gregem. Et ideo tales tante cecitatis cupiditate tenentur vt sua sibi auferri estimēt. cuz huiusmōi pūlegiati auctoritatē sui iuris psequantur. et quasi damnu effusi vngenti sibi recompensare querūt. vt dicit in §. ij. xij. q. i. immo suis stipendijs non cōtenti totū sibi auferri estimātes qd talibz religiosis extraordinarie fideles in quortidiana elemosina largiuntur. Et ideo cum conant vsurpare qd suuz non est iusta animaduersione illud cogunt frequenter amittere quod eis aliquo mō videbatur ppetere in decimis et oblatiōibz et huiusmōi. vt. xij. q. i. hys ita. Ad decimū sextū dōm est qz nō est sile de subditz respectu curati z de religiosis respectu suoz superiorz quia maiori vinclo et obedientia suis prioribus et gardianis sunt ascripti. et vt euietur euagatio religiosoz papa hoc pūlegiū non concedit. fatendum tū est qz si huiusmōi pūlegium curatis cōcederet tunc etiam sine licentia suoz priorz et gardianoz fratres ipis cōfiteri volentes audire possent. Ad duas vltimas rationes est sciendū qz quidā astruebāt et dogmatizabāt qz fratres petentes pūlegia pro plessiōibz audiēdis et sepulturz habēdis essent in pctō mortali iniurie supbie auaritie z rapine. qz adducebāt p se has duas rōnes et plures alias quas adducere nō curant. Et qz romani pōtifices talia eis dē pcedētes etiā essent in pctō. Sed qz hoc reprobatum et dānatū est p Alexandrū quintum in dicta extrauaganti. Regnās. et temerarie illō defēdētes aut glosātes sūt heretici cēfendi et excoīcati vt in d. extrauagati dī. Ideo dōm ē qz fratres qz huiusmōi pūlegia impetrauerūt et hodie ipetrāt moti zelo aīaz dño lucrādaz nō peccāt nec papa talia pcedēs in sanorē poplī et vtilitatē ecclīe z p bono curatoz vt eo meli⁹ possēt regē populū cū ipi nō sufficiāt. in sic pcedēdo nō peccāt. qz vt dī cācellari⁹ parisiē i tractatu suo vbi s. qz stat⁹ srm pūlegiatoz ad pdcādū z plessiōes audiēdū ē stat⁹ post pmaria ecclīe iūstitutiōez rōnabilē ordiat⁹ ad subleuamē eoz qz iherarhicos i ecclīa dei stat⁹ hñt pñci post talē z tatā i tpalibz dīratiōez qz secū attulit mltas occupatiōez

Capitulum Quartum

igitur fratres tali privilegio vtentes et romani pontifices cōcedentes non peccant. Ad illud de clericorū scandalo et de scrupulosis cordibus dicendum est q̄ duplex est scandalum Passiuū vt si quis velit scandalizari de licito. ppter tale scandalum papa nō obmittit dare privilegia q̄ nec xp̄us tale scandalū phariseorum curauit cū dixit Petro. Dimitte eos q̄ ceci sūt. xi. q. iij. inter vba ppter tale scandalū malorū non est veritas p̄fessionis vel p̄dicationis obmittenda q̄ vtilius scandalū nasci p̄mittit q̄ q̄ veritas relinquat. de regulis iuris. Qui scandalizauerit. Actumz vt cum alijs iustā causā dat scandalū. De hoc Mathei. xij. Qui scandalizauerit vnū ex pusillis rē. scrupulum illius scandali nō dat papa huiusmōi privilegiū concedēdo. nec fratres sine abusu vtendo Ad argumēta post oppositū dicendū est q̄ p̄ma quatuor per ordinē pbant p̄clusionem primā vt ex dictis. Sed q̄ alia p̄tra veritatē et dños curatos militant igitur restat ea dissoluere Ad quintū in ordine dicendū est q̄ Gregori⁹ loquit de illis monachis qui iurisdictionem habent. vt pote quibus alicuius parochie cura est cōmissa. De quib⁹ etiā aliqui dicebant q̄ hoc ipso q̄ monachi erant non poterant absolucere et p̄nctas inuigere q̄ falsū est Nec sc̄tūs Tho. vbi sup̄. An autē dicti fratres sint monachi et noīe monachorū veniant non est disputatio ad presens Ad sextūz r̄idet sc̄tūs Tho. q̄ in hoc q̄ oportet p̄prio sacerdoti p̄fiteri aut alteri de eius licentiā non artatur via salutis sed sufficiens via statuitur. peccaret autem curatus si licentiā p̄fitendi alteri sine causa denegaret quia multi sunt adeo infirmi q̄ potius sine confessione morerent q̄ p̄prio sacerdoti p̄fiterentur igitur. ^{eee} Ad septimū respondet Man. de Ban. q̄ alijs pōt esse delegatus tripliciter Vno modo ad vniuersitatē causaz vt est legat⁹ pape de latere et tales sūt maiores ordinarijs curat⁹ et principaliores quia vices pape gerunt in puincia sibi decreta vt in .c. i. volentes de offi. lega. Sc̄do ad aliquā causaz terminandā q̄ cū in hoc uerint sūt maiores ordinarijs in illo casu vt in d. c. pastoralis. de offi. or. et in .c. sane. de offi. dele. Tercio dicunt delegati. in subordiū ordinarioz et tales non sūt maiores ordinarijs sed minores quales sunt fratres ex privilegio confessiones audiētes. tales nō sunt proprie delegati. delegatus enī tenet suscipere causā sibi delegatā. sed dicti fratres ad huiusmōi officiū nō obligant. nec etiā subditi eis p̄fiteri obligantur sed volētes eis confiteri possūt autē iurisdictione ex privilegio concessa. Ad octauū dicendū est q̄ hoc verū est. si fiat sine p̄iudicio curatoz sc̄z q̄ subditus faciat

De penitentijs recipiendis

debitum suū curato. Si autē intelligit q̄ fiat cum p̄iudicio cōfessio-
nis ordinarij nullus sane mentis p̄cedit. Ad nonum vide supra
in conclusionibus quinta sexta et sequentibus. Ad decimū ibidē
Ad undecimū est dicendū q̄ curati sūt de institutione xp̄i et apo-
stolorū suoz a principio fundationis eccl̄ie q̄ institutio p̄ declara-
tiones summorū pontificū et synodorū tam generalium q̄ specia-
lium magis ac magis innotuit. Ideo dicit glo. **¶** Bede q̄ epis-
copi tenent statum duodeci ap̄lorū in succedēdo. et status cura-
torum succedit statui septuaginta duoz discipulorum xp̄i quo ad
legem nouam et figurat⁹ est in antiqua lege p̄sentitas hoc idem
habetur in. c. in nouo. xxi. di. vbi dicitur. q̄ in eccl̄ia duo sunt or-
dines ab ipsius exordio sūdati a christo p̄missus est maiorū sacer-
dotum scz ep̄oz. Scdus minorū scz sacerdotum aliorū curatorū
Et sicut episcopi immediate sūt a xp̄o. q̄ p̄tinuāt ordinē ap̄lorū
quem xp̄us instituit. sicut minores sacerdotes sunt immediate a
christo quia p̄tinuāt ordinē septuaginta duoz discipulorum. Est
igitur status curatorū de essentiali et intrinseca eccl̄ie iherarchia
sicut status p̄latorū q̄uis inferior et pro sua p̄uentione variabi-
lior qua ratione curati simplices nō p̄prie dicunt sponi sicut ep̄i
liberiusq̄ permittunt cedere vlt̄ renūciare curis suis. vt patet de
renunc. et de translatione p̄la. quasi per totū. status autē fratrum
p̄uilegiatorū est stat⁹ post primariā eccl̄ie institutionē ordinat⁹
vt supra dictum est. Ex quo sequitur q̄ status curatorū supior est
iherarchia eccl̄ie ad statū simplicium religiosorū. sicut dicim⁹ ille.
Dionisius et Hieronim⁹ determinant q̄ est stat⁹ p̄fectionis nō
solū acquirende sed etiā exercende cū sibi p̄petat. tam obligatio
q̄ auctoritas reducendi actus ad deū scdm iherarchicos act⁹. q̄
purgare illuminare perficere noiantur. Nec cancel. pariensis.
Ad duodecimū vide solutionē in p̄clusionione duodecima. Ad tre-
decimū dicendum est q̄ curati multi sūt scientifici boni et dis-
creti benefacientes et p̄ficiētes officiū suū et per se ad hoc suffi-
ciētes tales non indigent coadiutorib⁹. vbi vero sūt aliqui igno-
rantes vel defectuosi ep̄us hoc cognoscere et eos deponere debz
vt illis coadiutores dare qd si nō fecerit possūt subditi ad dictos
fratres aut alios pro cōfessione recurrere Ad quartūdecimū
dicendū est q̄ p̄dicatores et minores ante tpa. Bonifacij octauī
qui fuit p̄pator sexti decretalium habuerunt quoddā p̄uilegiū
qd̄ incipiebat ad vberes in quo dabat eis auctoritas audiēdi cō-
fessiones sic tñ q̄ p̄stitutio concilij generalis scz om̄is vtriusq̄ in
suo robore seruaretur. ita q̄ confessi fratrib⁹ tenerent nūllo mō

Capitulum quartum

saltem semel in anno p̄fiteri suis prochialibus p̄sbyteris sup̄ quo
inter doctores parisi tpe. Man. de San. et dictos fratres lōga
p̄certatio fuit. Deī plura alia rescripta huiusmōdi a curia ema-
nauerunt Deinde Bonifacius octauus illā decretalē sup̄ cathe-
dram edidit Anno dñi. M. cc. xviij. que hodie est cle. dūduz de
vbo ad verbū inserta Quā postea Bñdict⁹ xi. p̄ suā extranagā
inter cunctas renocavit. Deinde Clemēs quint⁹ anno dñi. M.
ccc. xiiij. illam intercunctas Bñdicti. xi. p̄ cle. dūduz renocavit.
et illā super cathedrā bonifacij octavi quā ibidem habemus re-
uocavit Deinde tpe. Johannis xxiij. quidā theologie doctor pari-
siensis mgr̄ Johānes de poliat circa materiā dicte. cle dūduz tres
articulos asserbat. q̄ confessus fratribus licentiā generalē ha-
bentibus tenetur eadē iterū p̄fiteri p̄prio sacerdoti. Scd⁹ statē
generali concilio om̄is vtriusq̄ nō pōt roman⁹ pontifex facere
q̄ parochiani non teneantur confiteri semel in anno p̄prio sacer-
doti quē dixit curatū. ymmo nec de⁹ q̄ implicaret cōtradictiōes.
Tercius q̄ papa nō posset dare licentiā generalē et p̄tātē audiēdi
p̄fessiones. ymmo nec deus quin p̄fessus fratri teneatur eadē cō-
fiteri p̄prio sacerdoti Nos tres articulos dānam⁹ et reprobauit
idez. Jo. xxiij. in extranagā. vas electiōis. Qui etiā in cle. dūduz
ad augustinēses et carmelitas progauit. Deinde tpe Alexandri
quinti qui erat successor Jo. xxiij. dicti tres articuli damnati itez
p̄acticabant. et alij quinq̄ cū hijs astruebant. Primus statut⁹
vas electionis est irritum et inane q̄ cū illud fecit heretic⁹ erat
et ideo quicqd fecit irritum est. Scd⁹ p̄fessio fratrib⁹ admissa
facta est dubitabilis et incerta quapropter hoīes tenent dimit-
tere incertum. et sic solū p̄fiteri suis sacerdotib⁹ curā aīaz habē-
tibus sub pena peccati mortalis. Tercius q̄m̄s fratres admissi
habeant auctoritatē absoluendi et audiēdi p̄fessiones. tñ popul⁹
subiectus non habz p̄tātē accedendi ad medicantes sine licentiā
p̄prij sacerdotis. Quarto fratres petētes privilegia p̄ p̄fessiōib⁹
audiēdis et sepulturis habēdis sūt in pctō mortali. et romani pō-
tiffices talia p̄cedentes eis dē sūt in pctō et excoīcati. nec sunt aut
fuerunt pastores sed fures latrones et lupi. Quint⁹ sacerdos cu-
rat⁹ dans licentiā medicatib⁹ audiēdi p̄fessiōes magz dispēsāt cū
statuto oīs vtriusq̄ rē. q̄ papa dans medicantib⁹ iuxta formā
decretalis dūduz. Nos quinq̄ articulos cū trib⁹ p̄cedētib⁹ dānam⁹
idē Alexand⁹ quint⁹ in extranagā. regnās in excelsis triūphans
ecclesia rē. dānat etiā tales q̄ eos p̄dicant aut temerarie defendūt
aut gloriānt tanq̄ hereticos censet et ip̄o facto excoīcat. absolue

De penitentijs recipiendis

tionē sibi reservans. Deinde Anno. M. cccc. xv. in concilio Constantiensi p vniuersitatē parisiē petitz fuit p reuocatiōe dicte extrauagā Regnās. 27. cū videat intollerabilis ex mō xi. articuloz ibi pdeinpnatoz. ex fulminatione penaz grauissimaz et horrendaz. Item q nec glosari debeat cum multa sint ibi dubia Illud autē petitz nō erat pro tunc obtentū. Idē attemptabat postea in concilio Basiliē non tū obtentū. ecce bellū inueteratū fuit insup aliud bellū sup mēdicitate et spōtanea paup̄tate. Ad quintūdecimū rñdet scūs Tho. q sacm̄ eucharistie nō requirit imperiū in aliquē hoiez. secus autē est in sacramēto pñie. ideo rō non pcludit. et tñ nihilomin⁹ eucharistiam ab alio accipere q̄ a p̄prio sacerdote non licet vt dixi supra in quinta conclusione. licz verū sit sacramentū qd ab alio accipit. Ad sedecimū rñdet scūs Tho. q electio discreti sacerdotis non est nobis cōmissa vt nro arbitrio faciēda sed de licentia supioris si forte p̄prio sacerdos esset minus ydoneus ad opponēdū pctō salutare remedium. Ad decimūseptimū dicendū q quia p̄latis incumbit sacra dispēlare que non nisi mūdi tractari debēt. ideo pcessū est eis a iure in. c. si de pe. et re. q possūt sibi eligere p̄prios p̄fessores qui quantum ad hoc sunt eis supiores. Sicut vnus medicus ab alio curat. nō inquantū est medic⁹ sed inquantū est infirm⁹. Ad decimūoctauū ddm̄ ē scdm̄ scm̄ Tho. q in casib⁹ illis in qb⁹ pbabiliter timeat p̄fites piculū sibi vlt sacerdoti ex p̄fessioe ei facta d̄z recurrere ad supiorē vlt ab eodē petere licētiā alteri p̄fite d̄i q si licētiā h̄re non possit idē est iudiciū qd de illo q nō h̄z copīā sacerdotē nec in hoc transgredit aliq̄s p̄ceptū ecclie q̄ p̄cepta iuris positū nō se extendūt vltra intētiōē p̄cipientē q̄ est finis p̄cepti. hic autē ē charitas scdm̄ aplm̄. nec in hoc fit aliq̄ iniuria p̄prio sacerdoti q̄ p̄m̄legiū meret̄ admittē q̄ p̄cessa sibi abutitur p̄tate. vt in. c. tuaz de p̄uill in. c. licet de re. xi. q. iij. p̄uilegiū cū concoz. Ad decimū nonū dicendū q speciale derogat generali et alie regule iuris nō sunt vniuersaliter vere. sed in casib⁹ tenent et in casib⁹ nō q cas⁹ aliqñ expm̄etur in iure aliqñ non Ad penultimū ddm̄ est q v̄z est. sed subtrahere p̄prio sacerdoti actū p̄fessioes audiendi qñ nō est op⁹ auditioe extranei ceteris parib⁹ non est equū. Nec Han de San. Ad vltimū dicēdū est q curati p eo nō dñt se opponere eis si singula circa hoc statuta h̄auerint q si nō bñ pñt se eis op̄ponere ad manu tenēdū statuta ecclie et p̄cipue p exq̄rēda veritate si sine scādalo fieri p̄t alias nō vt dictū fuit in vltia p̄clusioe nec p̄p hoc curat. male euenit saltē in futuro seclō. licz bñ aliqñ

Capitulum Quartum

m
 in hoc seculo ptingat quod tñ quo ad vitā eternā eis nō nocet q̄
 melius est pro veritate pati suppliciu q̄ pro adulatione psequi
 bñficiu. xi. q. iij. nemo perituum. Et tñ de isto. Quinto quero
 nunq̄d si ep̄us alicui dat licentia alteri p̄fitendi ex iusta causa
 nihilominus necessaria sine licētia p̄prij sacerdotis. Done q̄ non
 vult rogare p̄prij sacerdotem et tamē si rogaret ille forte licētia
 non negaret. Quidam dixerunt q̄ nec̄aria sit. Alij contra et hoc
 verum est vt patet ex dictis quia etiā ep̄us est p̄prij sacerdos
 vt supra dixi. Et istis iterum infero hic cōtra glosam q̄ qui con
 fitetur p̄uilegiatis mendicātib⁹ non habz prius petere licentiā
 a p̄prio sacerdote qz plus opat̄ licentia iuris scripti interueniēte
 forma scdm quā mendicantes possūt p̄fessiones audire. de qua in
 ele. dnduz. §. statimius q̄ simplex licētia ep̄i. et tamē cū licentia
 ep̄iscopi potest igit̄. Et quia videt̄ hoc papa dicere in. §. statim
 mus. qui p̄pter hoc p̄emptus est de p̄ntatione eoz ep̄is facta q̄
 etiam non facit aliquā mentionē de licentia p̄prij sacerdotis quā
 si voluisset p̄cedere vtqz dixisset sicut i alijs ar. l. de. caduc. tol.
 l. vna. §. si. de decimis ad audientia. et maxime facit in verbo li
 bere. vbi etiam hoc no. glo. Dicūt tñ aliqui q̄ ante factuz p̄sulāt
 licentiā petere post non. Istud aliquibus non placet. qz si turus
 est confitens eis et licenciatus per ius vt dictū est ad quid consu
 lenduz est in casu nō dubio ar. l. i. in fi. ff. de ac. emp. p̄terea nā
 aut sufficit petere et peticio est inanis cui⁹ nō expectatur p̄cessio
 licet aliud sit in cōsilio. de arbitris. cum olim. de elec. cū in veteri
 aut requiritur obtentio et hoc esset p̄uilegium mendicantium
 subijcere volūtatī p̄prij sacerdotis qd non est de intentione iuris
 raro etiam licentiā cōcederet illam p̄sbiter parrochialis et ita
 p̄uilegium esset eis inutile De intentione ergo iuris est q̄ in hac
 potestate audiendi confessiōes accumulent̄ p̄sbiteris parrochi
 alibus Bene tñ verū est q̄ decens est vt hoc faciat vel saltem se
 in genere suo curato presentet ante q̄ sacramentū encharistie re
 cipiat tamen ad hoc nō tenetur nec peccat si hoc non ex p̄ceptu
 sui curati obmittit facere vt patet ex dictis. Ex quo infer̄ po
 testatez fratru p̄nitatoz quo ad quid laxiorem esse p̄tate curatoz
 quibus non subditus eoz p̄fiteri non potest sine licentia p̄prij sa
 cerdotis vt hic in textu. fratribus vero sic. cuius ratio est. quia
 hij deputant̄ p̄ cūitatē et dyocesi. illi vero p̄ proclias vt hic. Sz
 diceret ex quo q̄s sine licentia p̄fiteri pōt mendicantib⁹ nunq̄d
 potest sibi diuersos eligere et sepius variare vt vno anno currat
 ad fratres p̄dicatores alio ad minores. vel vno anno ad hūc alio

De penitentijs recipiendis

ad aliū. Dico q̄ non si in fraudez faciat vt q̄ sp̄ recidinat et ita
verecūdaret redire ad priore. vel quia sibi hoc anno magis gra-
ciosuz querit non tamen nego quin absoluat. sed inconsulte agit
quia minus integra confessio minor etiaz verecūdia et ita minor
satisfactio et per consequēs maior pena futura. Et q̄ is q̄ nō scit
preteritā eius vitā melius sibi consulit q̄ is cui de nouo confite-
ar. de elec. a suis. Et hoc verum nisi isti quē de nouo eligit oīa sua
pctā p̄terita p̄fiteat quod pōt vt sup̄ dixi. Sed si iusta causa no-
num eligat vt q̄ non h̄z copīā prioris vel mortuus est vel nō est
p̄ns nec cito venturus. vel suspectū enim h̄z q̄ confessionem eius
renouauit tunc tute sibi aliuz eligit ar. c. de indic. l. p̄perandum
§. si aut. de sedis nupc. c. penul. et si. dummodo saltē in genere cō-
fiteatur p̄terita. Sexto quero an ep̄s renocare valeat p̄ntatos
sibi fratres scđm formā. d. cle. duduz de hoc in parte dixi supra.
in cōclutione tertia. Et videt q̄ sic. ff. de indic. l. iudiciū Sed cō-
trariū tenet. Jo. an. in. d. §. statum⁹ sup̄ vbo cōcesserint nisi ex
causa hoc faceret. ar. c. decet de regn. inris. li. vi. qđ credo verum
licet nihil in eos transfuisse censeatur quod non retinuerit etiaz
si non dum vñ sūt p̄tate concessa q̄ p̄ solaz admissione sūt effecti
quasi dñi p̄tatis illius. ar. c. i. de pcuratoribus. li. vi. et q̄ inuit⁹
tenetur concedere ergo nec volens p̄ libitu poterit renocare pro
hoc qđ notatur in. c. cum ex eo super vbo septemniū de elec. li. vi.
ad hoc facit q̄ licentiā p̄ntandi renocare non potest ep̄s quod
est isto min⁹ vt notat in. d. §. sup̄ verbo erigit ergo minus licetiā
audiendi quod est maius. Et idem Si p̄tās eoz poneretur ep̄s
copalis delegata. q̄ necessaria delegatio esset et non voluntaria
vt in. d. §. si vero. Et si dicatur nēario ep̄s causā sāguinis cō-
mittit. ne. cle. vel mo. c. si. li. vi. et tamē pro libitu renocat. vt in
d. l. iudiciū. Sed hec necessitas est ex parte p̄mittentis. ista vero
ex parte cōmissarij. ibi enī non tenetur sic p̄mittere vt p̄missari⁹
habere valeat sine p̄missione secus hic. vt in. d. v. si vbo. renocari
tamen p̄nt per generales et prouinciales eoz q̄ est potius reuo-
catio exercitij q̄ p̄missio p̄tatis quā non h̄nt ab ipsis. statuit etiam
et potius rōne obedientie q̄ debent fratres suis p̄altis q̄ aucto-
ritatis. Et ideo si placeat p̄nuciali vñ ei⁹ successori vel superiori
eos restituere. vel si tēpus elapsū fuerit q̄ phibiti existerūt pote-
runt p̄fessiones vt prius audire nulla de nouo facta p̄ntatione.
Sic in fili dicimus de suspensis ymmo de solemniter degradatis.
not. Jo. an. in nouella. c. degradatio. in. si. de penis. li. vi. Sicut
si fratres mortui essent et per miraculū suscitati. ar. notatorum

Quartum Capitulum

585 in l. ex hys in fi. ff. de legib⁹. in. l. sed vos. ff. de acci. et obli. per glo
xxij. q. vij. licite sec⁹ si p epm reuocati essent ex causa qz de nono
pntandi essent nisi epus pntatione eoz pro resumpta haberet qd
pnt cu prius eos vidisset. Causas aut ex quib⁹ epus eos reuocare
sicut ab initio eis ex causa licentia posset denegare. vide sup. con-
clusionem terciam. 22. Quid si pntatus fiat epus poterit ne pffessio-
nes audire sicut prius in dyocesi in qua fuerit pntatus. videtur
q non quia per suu supiore reuocari non posset iuxta notata xvi
q. i. de monachis. l. iij. dis. seruus. et qz no posset ibi sedere saluo
more maior. ff. de insti. et iuris. l. penul. Contrariu dici pot per. l.
maior dignitas. c. de dignitatib⁹. l. xij. pferim. cu ppter honore
supueniente non debeat si indigeat pgrua sustentatione priuari qz
forte ex audicione pffessionu haberet. vt si titularis existat. iuxta
cle. in plerisq de elec. Non obstat ro prima qz sufficit si ex causa
p epm q eu admisit valeat reuocari. Nec obstat ratio scda quia
illud in pntiosa iurisdictione. sic. not. in cle. qzuis. de foro compe.
circa pan. ymmo ppios suos subditos absolvere posset. Idem
et fortius ecotra si pntationis tpe fuit epus 7 postea cedat. sicut
dicimus de filio per dignitate sui iuris effecto. q talis manet post
depositam administratione. In aut. pntatio q de dignitatib⁹. §. si
Coll. vi. Et qz vt frater no vt epus est admissus. Idem si tempore
admissionis fuerit prior pntualis pdicator vel custos minoru
et mo non sit. ar. de offi. dele. qm ab. cu notatis in cle. et si pncipal
de rescrip. in glo. ij. q. si. Cauere tñ debent tales epi ne se putent in
calibus epalib⁹ pntatez habere in subditos alienos ad quos cas⁹
se pntatio non excedit. Septio quero an fratres pntati et admissi
per epm in aliqua dyocesi possunt audire et absolvere exemptos
vel aloz epoz subditos q eius epi a quo habet licentiaz. Et illa
questio presupponit alia scz an pntas fratrū deputatoz p audiē-
dis confessionibus iuxta modu in cle. dudum traditu sit papa-
lis vl epalis Et videt pmo q sit epalis qz eoz pntas videtur depē-
dere a potestate episcopoz a quib⁹ tenent petere humiliter vt de
licentia gracia et beneplacito eorundez possint audire cōfessiones
eis confiteri volentium. vt in dicta cle. dudum. §. statum⁹ igit
est episcopalis ymmo ipsi videntur commissarij episcopi et au-
ctonitatem ab eo recipiunt ppter licentia quam eis tribuit quia
omnia nostra facta facimus quibus auctonitatem impartimur.
de rescrip. cum aliquibus. de preben. c. si apostolice. libro vi. ergo
videtur q eorum potestas sit episcopalis. sed quia episcopi non
habent potestatem in exemptos neqz in alios non subditos igit

De penitentijs recipiendis

nec fratres huius. naz. episcopi non possunt fratribus cōcedere quod non habent. l. q. vij. dyabertū de iuris patro. q. autē. Secūdo ad idem arguit sic. quia potestas fratru est similis potestati curati nisi episcopi amplius eis tribuāt. vt in dicta cle. dudum. v. per huiusmodi aut. Tercio ad idem episcopi possunt reservare casus de quibus curati ante dictam clemē. duduz poterant absoluerē. et talis reservatio casuū p̄iudicat fratrib⁹ vt p̄t̄z i glo. in verbo cōcessa quia per reservationem certorum casuū potest dictum p̄uilegiū fratribus concessum accurtari per ep̄os. igit̄ potestas eoz solum videbatur ep̄alis. Incontrariuz q̄ sit papalis quia illa potestas conceditur a papa per. d. cle. per consequē auctoritatem papalem potius sapere videtur q̄ episcopalem q̄ ex quo papa in d. cle. auctoritatē suā impartit illis fratribus vt confessiones audiant et alia de quibus ibidem dicit̄ faciant. per consequens illa auctoritate pape fieri videntur ex dicta ratione quia omnia nostra facta facim⁹ zc. Ad hoc. de transac. c. i. de elec. c. significasti. de offi. or. irrefragabili. in fi. de hereti. c. ne aliqui in fi. l. vi. Si igitur eoz potestas censi debet papalis igitur cōplectitur etiam exemptos. Solutio scdm̄ Guil. in. d. cle. Isti fratres pp̄rie nō sunt ordinarij nec delegati respectu eis p̄ficientium nec obligaturali quis confiteri eis. sed volētes eis p̄fiteri audire possunt in verbo. si vero idem. eoz tamē potestas potius est papalis q̄ ep̄alis. ex quo p̄finitio illius cle. dudum est quedā gratiosa et specialis promissio pape in fauorem aīarum inducta. Vñ sicut p̄missio papalis penitencie cunctis tam exemptis q̄ non exemptis clericis vel laicis p̄uidet. sic etiā dicta cōstitutio cūctū videtur p̄uidere. Ex quo sequit̄ solutio principalis questionis q̄ fratres predicti possunt audire confessiones exemptorum siue regulares siue seculares. et etiam aliorum qui etiam non subsumt episcopis qui eos ad audiendum confessiones admiserunt. nec sunt de ciuitate vel dyocesi in qua deputati sunt Et quo sequitur scdm̄ hanc opinionē q̄ etiā studētes aliene dyocesis seculares. siue regulares p̄fiteri siue sint exēpti siue nō p̄fiteri illis fratrib⁹. Et in illo secundū hanc opinionē lacioz est potestas eoz q̄ curatorum. Et in alio quia curati solum homines siue parrochie absolunt sed isti homines totius dyocesis in qua deputantur Et hoc tenendo respondetur ad contraria. Ad primū de Guil. q̄ istud de petenda licentia ab ep̄is per ip̄os fratres sit ad quandam reuerentiā et cōpensationē subiectiōis et in memoriā naturalis vniculi qd̄ est inter ep̄m et ep̄ subditos. et hoc pp̄ vestigia z reliq̄as

Capitulum Quartum

subiectionis qua subditi subſunt ſuo epi naturaliter hoc eſt de iure
pmi. que ſubiectione quo ad alia adhuc remanet. Siſte e in liberto
cui decedenti patronus ſuccedit ppter veſtigia ſervitutis Inſti. de
ſucceſſi. liber. §. ſed nra plati enim pcedendo licentiā fratribus de
qua ſupra faciunt de neceſſitate vritē. quia ſi denegant licentiam
illa cle. dudū nihilomin⁹ eis illā ptatez concedit. et ſic plati pbēt
nudū miniſteriū in concedendo licentiā huiusmodi. ſicut miniſter
in baptizando. i. q. i. ſicut Ad aliud cum dicebat q ptas fratru
videtur dependere a volūtate platoz licentiā pdictā pcedētib⁹
dicit Enil. q hoc pcedit reſpectu vberioris ptatē in ipſos fratres
transferendi in caſib⁹ reſervatis. ita vt ipſi fratres deputati poſ
ſint abſolvere in caſib⁹ episcopolib⁹. ſed reſpectu ptatis audiēdi
pfeſſiones volentū eis pſiteri dependet a dicta cle. Ad aliud cu
dicebatur epi poſſunt ſibi reſervare caſus de quibus curati ante
promulgationē dicte clemen. poterāt abſolvere. et huiusmodi re
ſervatio pindicat fratrib⁹ 7c. Rndet q ptas illoz fratru poteſt
limitari per platos qui pdictā licentiā cōcedūt reſervando ſibi
aliquos caſus antea nō reſervatos quo ad ſubditos platoz tātū
non quo ad alios. qz ipſoz fratru ptas non terminat in ſubditis
epoz tantum. ſed ipſi quocunqz pſiteri volētes audire poſſunt
proutiam dictū eſt. Paulus vero in dicta cle. §. ſtatutum tenet q
fratres pdicti audire pūt pfeſſiones illoz tantum q ſubſūt epis
a quib⁹ ipſi fratres habent licentiā. ſed alioz illis platis ſeu epis
non ſubditoz pfeſſiones audire non pūt etiā ſi ſint in loco ſcilicet
episcopoz q dant pdictis fratribus licentiam. Et hoc tenet ipſe
p textū ibi pfeſſiones ſubditoz ſuoz ſibi pſiteri volentū Ex quo
ergo tex. dicit ſubditoz ſuoz ſcē epoz qui pdicti fratribus dant
licentiam inferit ipe. Paulus. igit non poſſunt audire ſubditos
alioz. Et ſic nec pūt audire ſtudētes aliene dyoceſis niſi illos qui
habēt licentiā ſtudenti. Hui⁹ em intelligunt habere licentiam ad
oīia ſine quib⁹ illud non poteſt fieri vel ſine quibus ſtudiū ſuoz
comode explere non pūt Ad hoc facit. c. pterea. de offic. dele. vel
niſi ſtudētes haberēt licentiā a ſuperiorib⁹ citra papā. aut a pen
tenciario pape vt poſſint ſibi eligere pfeſſores tales poterūt iſtis
fratribus pſiteri. Alias aut tales fratres nō poſſūt abſolvere po
tiſſime exemptos vel alioz epoz ſubditos ſcōm opini. Pau. Sz
ſi ſtudentes ſunt plati etiā inferiores epis exempti tūc tales hnt
a iure licentiam eligendi ſibi pfeſſorē quē volunt. per. c. vl. infra
eo. ti. Sed quicqd ſi tales ſtudentes ſine ſcolares nō ſunt curati
ad ſtudiū a ſuis epis licenciati. Circa hoc multi volūt eſſe ſeru

De penitencijs recipiendis

pulsi tñ et generalib⁹ studioꝝ pñilegijs scolares in studijs ex
istentes a partibus se absentant de licentia pape qui est omnium
pprius sacerdos vt dictū est q̄ sola licentia sufficit in studentibus
et scolaribus non curatis licet in curatis vltra hanc licentiā ge
neralem etiā licentia epi requiratur de pñile. cum de diuersis li.
vi. Et hec vera ne dum si ad minimū tempus conducūt domos
sed etiam si minimo tpe in studio sint mansuri dummodo tamen
causa studiū sint ibidem. Dico tamē q̄ episcopus loci studiū non
potest necdum a sententia hominis sed nec a sententia canonis ab
soluere studentem forensem q̄ incurrit ratione delicti facti in p
tibus licet a peccato eum absolueret possit excomūicatione tamē
pñus sublata notat. Car. de tempo. or. eos. li. vi. Quod approbat
Bnil. de mon. lau. in dicta. cle. dndum. §. statuim⁹ et est tucius
scdm Man. Woyck hic. Sed adhuc circa pñessionē religiosoz
est dubium an fratres pñdicti possint audire pñssiones religiosoz
qui scdm statuta sui ordinis debent pñfiteri suo pñlato. Solutio ad
hoc dicendū scdm glo. in dicta. cle. que incipit forte et tenet q̄ nō
quia ex quo illis religiosus statuta religionū suoz prohibent ne
pñfiteantur alijs q̄ suis pñlatis per consequens non habet locum
in eis pñstitutio dicte cle. ratio quia non hñt nolle vñ velle de elec.
si religiosus li. vi. etiā in eligendo pñfessorem. Ad hoc xvi. q. i. c. i.
de statu religio. cle. ne in agro. §. sane non possunt ergo dici volē
tes qui velle vel nolle non hñt. et sic etiam in eis locū non habet
tex. cle. dndum in verbo. volentiū sibi pñfiteri. Et hoc forte posset
dici verū de talibus statutis que essent condita auctoritate pape
vel episcopi loci quia alias non videt q̄ religiosus pñlatus cōces
sionem iuris posset restringere pñia auctoritate. qz inferior non
pñt claudere manū supioris. facit. c. inferior. xxi. di. Ad hoc vide
not. in. c. q̄ resistit. xi. q. iij. Octano quero an pñiciales pñdicatoꝝ. hbb
vel ministri minorum seipsos valeant pñfiteri. non pñto p̄ textū.
§. statuimus quia seipsos eligere vel approbare non possunt. qd̄
exigit cle. in verbo ac deinde. de institucioni. c. si. cuz concordan.
de elec. cum in iure. non ergo audient nisi pñncip̄ ad pñlaturas p̄
moti fuerint presentati fuissent vt sup̄ dixi. Nunq̄ dictus. §.
statuim⁹ tollit omnia statuta scdm q̄ in quibusdam dyocesibus
erant facta q̄ sub certa pena nullus dictis fratrib⁹ pñfiteretur vñ
an stet adhuc Et videtur q̄ sic per. c. i. de constitū. li. vi. Tu dic
contrariū per notata ibidem quia tale statutum ius comūe con
tinebit. et licet pena non esset de iure pñmuni tollitur tamē pñn
cipali sublato. L. de vsur. l. eos. Sed diceret an suspectos q̄ non

Capitulum Quartum

sint presentati valeat episcopus arcere quod de presentatione sua fide faciant. videtur quod non per. l. cogi. l. de peti. hereditatis. ij. q. v. §. i. et quia sunt exempti Contrarius puto. ar. c. ordinarij de offi. or. li. vi. c. personas. de appel. de procura. ex insinuatione. vertitur enim periculum animarum episcopo commissarum. unde et videtur quod ratione cuiusdam quasi cure quam obtinent subsint episcopo quod ad illud ar. notatorum per glo. et doc. de statu monach. quod dei de cele. mis. cle. si Sed melius dicas quod cohercebit eos per indirectum cohercedo subditos ne ipsos accedant. etiam per censuram. de usu post miserabile. decimis. de terris. ymmo hec digne poterit esse una causa ut episcopus renocet omnes prelatos si quam habent nisi se doceant presentatos et sic populum premunire. Sed quod probabitur an istis episcopi probare debent. quod sic videtur. l. de mandatis priuilegi. l. vna. xxvij. di. nobilissimus cum notatis. Sed dic quod sufficit quod tanta licentia presentandi processa quam nihilominus presumit ex presentatione. quam ipsarum presentationem probent qualitercumque ij. q. l. nos in quemque. vel per diuturnum usum non clandestinum cum iuramento vel alia probatione semiplena. Sufficit autem presentationem probare licet non probetur admissio vel repulsa nisi in contrarium allegetur et probetur repulsa iuxta de causa. per tex. d. §. statum. Sed pone prelatos eorum obtinuit licentiam duodecim presentandi quos sibi presentatos episcopus omnes repulit sine causa. nunquid prelatos electos per eum valeat variare numero tamen semper eodem manente videtur quod sic per l. apponebat. ff. de iudic Sed contrarium verum est quia hijs soli presentati reiecti et non alij recipiunt a canone prelatos. Unde nec in locum mortuorum vel impeditorum vel sibi non placentium alios poterit surrogare sine noua presentatione per dictum. §. statum in v. si vero multominus poterit mutare admissos. cum omnes tamen isti. quod illi sub certa forma et non sine illa recipiunt prelatos. ar. ff. ad exhibendum. l. iij. §. ibidez. Sed adhuc circa conclusio nem terciam supra positam dubitatur. duo requiritur. ut prelati petant licentiam presentandi et postea eligant et presentent. nunquid episcopus processa licentia presentandi poterit habere pro presentatis quos electurus est vel elegerit prelatos eorum quod non possit videtur ar. bo. in. c. is cui de offi. dele. li. vi. ratio quia presentatio sit ut episcopus visis personis electis et earum moribus et etate causarum habeat admissionis vel repulsionis earum in quo voluit cle. episcoporum subditis providere Item incerta persona non potest approbari vel admitti. de rescrip. Ad hoc de arbitris innotuit. Item quia due copule requiruntur ergo non sufficit alterum Insti. de heredi. insti. §. pe. not. de rescrip. cij. Ad hoc facit quod not. Jo. an. in. d. §. statum. sup. v. presentari. per quam notatur etiam per textum. quod nec in lris nec per nuncios poterunt presentari Et hec pars est tutor ut dixi circa

De penitentijs recipiendis

dicta p̄clusionē Sz male seruat tam p̄ fratru p̄latos q̄ petita licē
tia eligūt nec p̄ntant et sic electos p̄ntatos appellant et male q̄
per ep̄os q̄ hunc morbu scātes p̄cessa licētia nō iubēt electos sibi
p̄sonaliter p̄ntari. Satis tñ puto q̄ rōnabili de causa possit ep̄us
electos vel eligēdos pro p̄ntatis habere si fidem adhibeat p̄lato
q̄ non elegerit vel eligat inuitiles vel indignos. xciiij. di. valde.
vt si dyocesis esset magna et electi vel eligendi. ep̄m accederent
difficulter. Idem si eos nosceret. q̄ nec notus examinānt. xlvij.
di. de. petro. cū notat. xxiij. di. qui ep̄s. et notus sine probatiōe
recipit. de regu. ad aplicam Inuito tñ ep̄o nō p̄nt p̄ p̄ntatis ha
beri etiā si subsit aliqua ex iustis causis. licet ip̄o inuito q̄nq̄ ha
beant pro admissis. vt in. d. §. statum⁹. in ver. si vero. Tenetur
alut inuitus nisi p̄betur volūtari⁹. ff. de seruitu. vi. pre. l. inuitus
ff. de pecu. l. filius. §. inuit⁹. Et ideo caueant p̄lati eoz de morbo
q̄nq̄ consueto ne sola p̄tenti sint licentia p̄ntandi sed etiā electos
faciāt p̄sonaliter p̄ntari. Ecōtra aut sufficit sola p̄ntacio electoz
per eos facta qui petere hñt licētia p̄ntandi licet ip̄az nō petierit
dūmō p̄ntati p̄ ep̄m admittant. vt sic duo extrema scz licentia et
p̄ntacio p̄currant in p̄nto admissiōis. Sicut in fili p̄currunt fil
citatio et p̄ntie exhibitio in eo q̄ se sine citatiōe p̄ntat. not Archd
xci. di. p̄posuisti. et q̄ admissio vtualiter licētia ip̄az includit et p̄
sentando p̄latus eoz facto licentia ipsam petit. q̄ illud facit ad
qd̄ erat licentia petiturus qd̄ magis est q̄ vbo. de appella. dist.
ij. Mono quero ep̄us reseruat sibi aliquē casum poterūt ne mē
dicantes in isto absolvere sicut prius. videt q̄ sic q̄ exempti sūt
Contrariū tenet. doc. in glo. c. dudū. et est verū maxie similitudi
ctio et p̄tās eoz est ep̄alis. Et idē si ponunt nudi ministri. quia
alias reseruatō modici esset effect⁹ et p̄clusa esset ep̄is in effectū
reseruandi p̄tās. cum in casib⁹ illis p̄ poplo soli sufficerent mē
dicantes. Item maior esset eoz p̄tās q̄ curatoz p̄tra dicta. Itē
licet fratres sint exempti non tñ prochiāni quo ad oia de priuile
ex ore. e. ti. p̄ exemptionē. Item si ep̄i possint restringere p̄tatem
ordinariā subditoz. forti⁹ extraordinariāz q̄ min⁹ est fauorabilis
vt sup̄ dixi Idē dico si p̄suetudo casū aliquē faceret ep̄alē q̄ locū
respicit et ius facit L. q̄ sit lōgena p̄suetudo. l. ij. Dñ 7 p̄suetudo
patrie ligat fiscū et dñm tre q̄ exēptus ē. vt not. Insti. de iure na
turali. gē. 7 ciui. §. ex nō scripto. fortius ergo alios exēptos. 7 q̄
vt dictū ē prochiāni nō sūt exempti. Nec aut reseruatō dz fieri
iusta de causa et sine fraude. q̄ nec curatis nec fratrib⁹ ius eoz
minui debet in. c. indulgū. de regu. iur. li. vi. Et si ep̄us oēs casus

Capitulum Quartum

vel excellēter multos reservaret p̄sumeret de fraude. maxie si tūc
in casibus illis solis secularib⁹ p̄mittēt vices suas. Ecōtra autē si
ep̄us in aliquib⁹ casibus sibi reservatis a iure etiā om̄ib⁹ curat⁹
p̄cederet p̄tātē. nō p̄pter hoc fratres possent absolūē in eisde⁹ vt
dicit sup̄ in p̄positione p̄clusionis quarte q̄ in hijs curati aucto-
ritate ep̄iscopi nō p̄pria fungerent nec ip̄i sed ep̄s absolvere cen-
setur cui nō parificat eos clemētina. Hoc p̄bat p̄ dictā cle. in §.
statuim⁹ in fi. q̄ ista p̄tās nō a iure sed ab hoīe esset p̄cessa curas
tis ergo nō extēderet se ad fr̄es. Et hoc indubitātū est si cuilibet
eorū hāc p̄tātē singlariter p̄cederet et seorsū. Idē si oībus et vni-
uersis nedūm fratres expresse excludendo sed etiam tacite p̄te-
reundo. ar. ff. de pactis. l. in traditionibus. c. mandati. l. in re-
mādata. nec conquiri possent fratres cum de iure ipsorum nihil
diminueret nec augere tenet. Itē hoc indubitātū est si ad certū
tempus concederet. Idē si sine p̄finitōe t̄pis q̄ p̄sonalis p̄cessio.
foret nec successorē astringeret. de transac. c. veniens et ideo ip̄is
nō censet p̄petere iure suo. Et quo sequit⁹ q̄ per obliquū p̄petuo
vlt ad longū temp⁹ possent hijs casib⁹ frustrari p̄nta si multi ep̄i
post inuicē sic facerent quibus de directo nō possent. Secus enim
forsitan si ex statuto p̄suetudine vel p̄scriptione plebani in aliquo
p̄dictorū casuū p̄tātē haberent tūc enī fratres in hijs casib⁹ ab-
soluere possēt vt plebani. q̄ hoc appellatiōe iuris p̄tinet. in. d.
§. porro. et q̄ tūc plebanis p̄peteret iure p̄prio ergo et fratrib⁹
p̄petit. Nec obstat q̄ statuta ⁊ p̄scriptiōes stricti iuris sūt vt sic
ad alias p̄sonas nō extendant q̄ nihil acq̄rit curat⁹ sed cure quā
in hac parte vlt salte⁹ cui⁹ p̄uilegiū fratres habent. nec obstat
q̄ dictio a iure anallaga est vt pro se posita sumat⁹ p̄ significato
suo famosiori videlicet p̄ iure p̄mū. Insti. de iure naturali gen.
et ciui. §. sed quociēs cum notatis. s. e. significauit in prima glo.
quia diuersis respectibus diuersa eius significata sūt famosiora
vt patet ex notatis doctorū. de multiplici acceptiōe hui⁹ terminī
ins in probenno decretaliū p̄ Wil. in p̄hemio cle. Ex q̄b⁹ sequit⁹
q̄ nec ep̄s posset in tali statuto nec curati possent p̄scribēdo ex-
cludere mēdicantes quāq̄ soli hoc iure vti fuissent cuz hoc ip̄so
quod curat⁹ p̄petit iure suo p̄stitutio extendat ad fratres vt ibi
quā extensionē ep̄s et curati tanq̄ inferiores impedire nō possēt
q̄ amodo se naturalit̄ dilatāt. nisi forte cū fratres vti vellēt p̄-
hibiti cessassent. ff. de seruicu. v. p̄. l. hec via. Et qd̄ supra dicti de
statuto p̄suetudine vel p̄scriptione idē satis credo de p̄uilegio
per sedem aplicam curatis dato. vel per ep̄m cū p̄sensu capituli

De penitentijs recipiendis

Idem de concessione epi sine p̄finitōe t̄pis facta p̄ sedē aplicam
et certa scia p̄firmata q̄ oīa inris apositōe cōtinētur. vñ p̄tingū
etiam mēdicantes. Vemo mō ad terciā et vltimā partē capituli
vbi hec est s̄ra. Sacerdos autē sit discretus et cautus vt more pe
riti medici sup̄insundat vinū et oleū vulneribus sauciati. diligē
ter inquirens et pctōz circūstantias et peccati. Quibus p̄ndē
ter intelligat quale debet ei p̄siliū p̄bere et cuiusmodi remedium
adhibere diuersis experimētis vtēdo ad sanādū egrotū. Laueat
aut omniū ne verbo aut signo ne quouis modo alio p̄dat aliq̄
tenus peccatorem. Sed si p̄ndentioni consilio indignerit illud
absq̄ vlla expressione persone caute requirat qm̄ qui peccatū in
penitencionali iudicio sibi detectūz p̄sumpserit reuelare nō solū
a sacerdotali officio deponendū decernim⁹. verū etiā ad agendaz
p̄petuam p̄nīaz in artū monasteriū detrudendū. Ad euidentiam
et intellectum hui⁹ s̄re quero p̄mo qualis debz esse confessor. Ad
hoc dico q̄ sacerdos cui pctōz p̄fiteri debz. habere dz maxie tres
qualitates videlicet iusticiā sciāz et discretionē. Prima qualitas
p̄fessionis dz iusticia. Ad hoc enī q̄ penitens inueniat grāz in con
spectu dei debz querere p̄fessorē iustū z bonū virtuosū et p̄scientie
securū. qz q̄nis sacerdos existēs in pctō mortali dūmodo nō sit
suspensus notorie possit p̄ferre sacramenta. Cuius ratio est quia
iūmūdicia sacerdotū non polluit sacramenta. i. q. i. in. c. dictum
est in. c. dñs vbi dz. Dñs declarauit in vno cetū hominū eadem
sacramenta sumentū non obesse mundis aliquoz iūmūdiciam
Attamē necesse est ad hoc vt penitens a p̄fessione recedat bene
purgatus mundat⁹ et instruct⁹ q̄ inueniat p̄fessorē p̄scientia p̄e
ditūm vita p̄batū scititate ornatūz. qd̄ probo tripliciter. ratione
auctoritate et exemplo. ¶ Primo sic ille debet esse bone deuote et
honeste vite cuius ministerio iustificant impij reconciliant rei
purgantur infirmi ceci atqz leprosi atqz resuscitant mortui. Sed
tales sūt sacerdotes curati. ergo dñt esse bone z honeste vite Dñ
Aug. sup̄ ps. xxvi. sermone ait Talem oportet esse dñi sacerdotes
vt quod populus pro se apud deū nō valet ip̄e pro nobis mereat
quod poposcerit impetrare. qz scriptū est. Si p̄cāuerit populus
orabit pro eo sacerdos. Si autē sacerdos peccauerit q̄s orabit p̄
eo. quasi diceret nemo. P̄terea ille dz esse bone et honeste vite q̄
vicem gerit cristi in terris. qui arbiter est et medius extitit. inter
pctōrem et deum. Sed talis est sacerdos q̄ quicqd̄ in foro peni
tentie p̄nūciat clauē non errāte de⁹ ip̄e in consistorio celesti aucto
ritate sua p̄firmat dicēte dño. Mathei. xvi. Qd̄cūqz ligaueris zc

Capitulum quartum

ergo debet esse bone et honeste vite. Item sacerdos in p[re]fessione
d[icit] animas instruere docere arguere et a p[ec]c[ato] renocare. S[ed] mal[us]
et p[ec]c[atis] inuolunt[us] quod ista facere poterit. Iuxta illud *Eccl[esi]astici*
xiiij. Qui sibi neq[ue] est cui alij bonus erit. de anima sua modicu[m] cu-
rans de aliena multomin[us] curabit. Ex quo fiet q[uo]d male disposit[us]
accedens ad p[re]fessionem multomin[us] bene dispositus a p[re]fessione re-
cedet. Amplius quod audebit aliu[m] arguere de crimine. de quo ipse
consci[us] est cu[m] dicat. *Ihero.* in transitu suo. Quod p[re]dicabit auar[us]
de paupertate. luxuriosus de castitate. inuidus de charitate
quasi diceret non est possibile. et impenitens quod eius obtpabit
imperio quem scit dei mandatis non obtpare. Nam *Lactan.* in
iiij. di. iusti. aduer. gen. ait. Qui docent tantu[m] et non faciunt ipsi p[re]-
ceptis suis detrahunt pondus. Quis eni[m] obtemperet cu[m] ipsi p[re]cep-
tores doceant non obtpare. Debet ergo confessor esse bone vite
quia scdm *Lactan.* in. *iiij.* p[re]dicti hoies malit[er] exempla q[ui] verba
q[uam] loqui facile est omnib[us] p[re]stare vero difficile. Scdo hoc idē p[ro]-
batur auctoritate. Dicit eni[m] de p[re]fessorib[us]. i. *Petri. iiij.* Sicut boni
dispensatores multiformis gr[ati]e dei. Et. i. *Cor.* *iiij.* in p[er]sona con-
fessor[um] et sacerdotu[m]. ait Sic nos existimet h[omo] ut ministros christi
et dispensatores ministerio[rum] dei. Et *Aug.* in li. de. pe. Et habet
in c. qui vult de peni. di. vi. Sacerdos itaq[ue] cui ois offertur pec-
cator. ante que[m] statuit ois languor in nullo eor[um] sit indicandus
que in alio indicare est promptus. indicans eni[m] aliu[m] qui est indi-
candus seipsum condempnat. Cognoscat ergo se et purget in se
quod alios videt sibi offerre. In hoc patentissimu[m] est crimē sacer-
dotu[m] et vltra modu[m] detestabile. qui no[n] prius se indicant et alios
ligant. Et in li. i. omel. ome. xvi. idem ait. Si sacerdotib[us] grāde
piculuz est aliena p[ec]c[ata] no[n] arguere. quando piculosior erit prop[ri]a
noluisse corrigere. atq[ue] ea non solum no[n] emendasse. veru[m] etia[m] defen-
disse et defendendo cumulasse. Et ideo illic erit inextinguibilis
concrematio quicquid hic medicabilis satisfactio quicquid hic salu-
tifera dissimulauerat sanare co[n]uersio. Et in li. ij. contra petilianu[m]
ut sit unusquisq[ue] verus sacerdos oportet ut non solo sacramēto
sed iusticia quacunq[ue] induatur. sicut scriptu[m] est. Sacerdotes tui
induantur iusticia 7 c. Nec solum debet esse scitu[s] confessor sed in
sanctitate solidus et firmatus propter ea q[ue] audit in confessione.
Ideo *Bern.* sup *Lan.* sermōe. xvij. ait. Tu frater cui firma cha-
ritas no[n] du[m] est sed adeo tenera et aridinea ut o[mn]i cedat statui qua
fronte aliena vulnera curare aut ambis aut acq[ui]scis. Noli esse
nimis iustu[m] sufficit tibi si diligis p[ri]mu[m] sicut teip[su]m. No[n] eni[m] salu[m]

De penitentijs recipiendis

primi debes querere in solutis pprie detrimentuz propterea ab illo qui est in peccato mortali recipere sacramenta quisqz nō debet neqz ad eoz ministratiōē inducere nisi qñ necessitas aut placet vigeret eo qd alter sacerdos haberi non possit. Cuius ratio est qz scdm Duran. et scñi Tho. in iij. di. xxiij. Quicumqz in mortali crimine executione alicuius ordinis operatur mortaliter peccat. Et ex consequēti qui ad hoc eum inducit similiter in eodez crimine cadit. aplo testante qui ad Ro. i. ait. Non solum qui faciunt ea sed etiam qui pñtunt facientibus digni sunt morte lxxxvi. di. facientes. ij. q. i. notum. de offi. del. c. i. Tercio hoc idem pbatur exemplo dñi. Jo. viij. de peni. dis. vi. c. qui vult. Nam dum falsi pharisei suā sapientiam suis insidijs capere cupientes mulierem adulteram adduxissent ad eū dixit eis Qui sine peccato est vñ primus in eam lapidē mittat. et quia omnes cognouerunt seipsos in peccato esse nullus eam lapidare pñpsit. Ex quo datur intelligi qd qui vult alios corrigere et eis penitentiā iniungere prius ab omni peccato mortali se debet mundare. Talem igitur tibi elige sacerdotē vt possis a confessione bene mundatus recedere. Caueant tñ qui confiteri volunt ne fiant pñssoz indices curiosi sed eis tñ sufficiat non pñpicere malā vitam expresse. Secunda conditio confessozs dicit scientia. debz em cōfessor esse sufficiēter scientificus et doctus vt habetur in isto. §. et glo. sup verbo sacerdoti. et in glo. sup verbo pñdum ne pro dilatione. de. pe. et re. qd pbatur etiam rōne auctoritate et exemplo. primo rōne sic Judiciaria nanqz potestas hoc expostulat vt quid iudicare debz agnoscat. Cū autē pñssor sit iudex spūalis cognoscere debz quod iudicat Ideo Angu. in d. c. qui vult de pe. di. vi. ait. Caueat iudex spūalis vt sicut non commisit crimen nequicie ita non careat miserie scientie. oportet em vt sciat cognoscere quod debeat iudicare Judiciaria em potestas hoc expostulat vt quid debeat iudicare discernat. Vnde glo. sup ver. sciat ait. qd ignorās iudex esse dicit nisi habeat peritiā et experimenta causaz. vt in Anten. de iudi. in prin. Coll. vi. Preterea ad sacerdotes ptinet instruere subditos suos in lege iuxta illd. Aggei. ij. Interroga sacerdotē legē. sed nullus artē aliquē docere pñsumit nisi prius ipse didicerit. vt in. c. cū i mōm. de elec. l. di. c. ordiatos. lxi. di. c. misex. xvi. q. i. c. si clericus Difficilior autē ars nlla ē aīaz regimie et scīaz examie vt i. c. cū sit de eta. et qñ. or. Ptz g qd nllus sacerdos dz pñsumē alios in pñssōe docē nisi prius didicerit. vñ Gre. li. i. pastoralis. c. i. ait Nulla ars doceri pñsumit nisi prius interna meditatione discatur.

Capitulum Quartum

ab imperit? ergo pastorale magisteriū qua temeritate suscipitur
cuz sit ars artū regimē aīaz. Secō idē pbatur auctoritate **Ma**
ij. Paral. xix. in figura sacerdotibus p̄fessionib? dicit. Videte qd
faciat. non enī hoīs exercetis iudiciū sed dei. et quodcūq; iu-
dicaueritis in vos redundabit. sit timor dñi vobiscum. et cuncta
cum diligentia facite. Et **Leui. x.** dixit dñs ad Aaron. P̄ceptū
est sempiternum in generationes v̄sas. et vt habeatis scienciam
discernēdi inter sc̄m et p̄phanū. inter pollutū et mundū docens
tesq; om̄es filios israhel legitima mea. Item **Mathei. ix.** dixit.
Christus discipulis suis. et p̄sequēter oib? sacerdotib?. Vos estis
sal terre. q; si sal euannerit in quo salietur. Propterea **Augustin?**
in dicto. c. q; vult ait. Qui vult p̄fiteri pctā sua vt inueniat grāz
querat sacerdotē scientē ligare et soluere ne cum negligēs circa
se extiterit negligat a deo q; eū misericōditer monet et petit ne ambo
in foveam cadant vt p̄z **Mathei xv.** **Luce vi. xxxviii.** dis. q; ipsis
de renūciatio. c. post translationē. et in dicto. c. cum sit. & etc.
et quali. or. Confessor enī scdm **Duran.** quotiens se ingerit. ad
confessiones audiendas tociens offert se ad r̄ndendum de pctis
mortalibus et p̄ceptis. de cōtractib? et vsuris de restitutionib? rē
debz itaq; habere scienciā saltē p̄petentē. vocat autē p̄petens que
necessaria est ad executionē cuiuscūq; ordinis. Vnde inq̄ntum
sacerdos deputatus est ad celebrādū diuinū officiū tenet tantūz
scire de grāmatica q; sciat v̄ba p̄ferre et intelligat saltē l̄raliter ea
que legit. Inquantū vero est minister sacramētoz tenet scire que
sūt debita materia vel forma cuiuslibet sacramenti et modū recte
disp̄sandi singula. In quantū vero doctor est tenetur scire fidei
rudimēta. Inquantū vero index est in foro conscientie tenetur
scire et discernere inter lepram et lepram saltē in illis pctis q; sūt
omnibus notoria et penitentē ad salutē dirigere. In alijs vero
pctis de quib? et sapiētes dubitāt sciat dubitare et p̄siliū supior
querere. Debet et scire que sūt mortalia q; capitalia saltē in p̄mū
et que venialia in genere. Et q; alia penitentia dz imponi pro illo
alia pro alio. Debet etiā scire ad que potestas sua se extēdit. alias
in periculū anime sue et confitentis audiret p̄fessionēz Debz enī
scire casus ep̄ales reseruatōs in quib? p̄fidentes sūt ad ep̄iscopū
remittendi. Quos notat **Hosien** in summa. de pe. et re. §. iij. v.
cui p̄fitens **Notant** aliq; in. c. si ep̄us de pe. et re. li. vi. Et faci? eos
notat **Speculator** in quarta parte circa. si. de pe. et re. §. vi. v.
p̄uata autē penitētia. Ego de hīs remitto dños curatos ad sta-
tuta synodalia dyocesis. Pataniesis vbi etiam reperient casus

De penitencijs recipiendis

papales reservatos. Accipe tñ hanc doctrinā circa casus reserva-
tos q̄ omnia crimina q̄ de consuetudine aut statuto synodali ali-
cuius dyocesis ep̄o reservant dicuntur casus reservati. Et in om-
nibus p̄dictis casibus p̄fessor confitentem ad ep̄m remittat nisi
auctoritatem in dictis casibus absoluendi habeat. Circa quod
hanc regulā p̄sideret q̄ si ep̄us alicui confessori vices suas p̄mit-
tat aut ei auctoritatem in casibus reservatis indulgeat. talis cō-
fessor potest iurisdictionē suā exercere in omib⁹ casibus preterq̄
in sex. Primus est ubi solennis penitētia est imponenda Scōns
quia non pōt absolvere ab excomūicatiōe nisi sibi specialiter cō-
mittat. Tercius vbiq̄q̄ invenit irregularitatē p̄tractam tunc
em̄ debz illum ad ep̄m remittere vt dispenset cū eo si pōt vlt̄ saltē
cum suis lris illū remittat. Quartus in incendiarijs ante publi-
cationē. xxiij. q. vlt. si quis mēbroz et. c. pessimā post denūcia-
tionē vero sunt dimittēdi ad papaz vt in. c. conquesti. de sen. rē.
Quintus in casibus que de consuetudine sibi in auctoritate data
reservat. Sextus in omib⁹ casibus pape reservatis in talib⁹ cō-
fessor simplex nō remittat p̄pria auctoritate p̄fidentē immediate
ad papā sed primū ad suū ep̄m q̄ de hoc cognoscet an ad papam
mittendus sit. Tenet et confessor scire canones penitencionales
alias vir in eo nomē p̄sbiteri p̄stabit scōm Aug. in. c. que ip̄is et
c. nulli xxxviij. di. Et dz scire canōes penitēcionales nō tñ p̄pter
hoc vt p̄nias sciat iniungere cū penitētie hodie sūt arbitrarie vt
dictū est sup̄. Sed vt per hoc sciat culpaz p̄nias agnoscere. Nec
Duran. Canones aut p̄fionales colligunt q̄ Specul. in suo re-
pertorio aureo. in memoriali sacerdotū. §. sciēdū. v. debz. ad quē
ego dños curatos remitto. Tercio hoc idē p̄batur exemplo. sic
em̄ in lege veteri officiū sacerdotis erat indicare de lepra carnali
et non lepra et differētijs lepre ita q̄ vnusq̄sq̄ leprosus vlt̄ mūd⁹
iudicabat arbitrio sacerdotis vt habet Lev. xij. Sic sacerdos
inquātū confessor est de lepra spirituali ergo rē. Aduerte tamen
hoc q̄ aliq̄ ponūt. xij. que quilibz ydoneus et discretus confessor
scire debet. Primo sciat virtutes p̄cipue theoloycas que sūt ha-
bende. Scōdo p̄cepta que sunt seruanda. Tercio p̄ctā p̄cipue mor-
talia quoz duo scz gula et luxuria sūt carnalia. alia spūalia que
sunt vitanda Quarto sacramēta que sūt suscipiēda. Quinto opa
misericordie q̄ sūt exercenda. Sexto censuras eccl̄ie de quibus
in. c. querēti. de verbo. signi. q̄ sunt cauende Septimo q̄ peccata
et qualiter sint p̄fidentia. Octano q̄s ordo in cōfessione ip̄a p̄ctā
enūerādi. Nonno que forma absoluēdi. Decimo q̄s mod⁹ iniusta

Capitulum Quartum

restituendi. Undecimo quis sit modus satisfactionē iniungendi. Duodecimo infirmos ex hoc mūdo transeuntes scire secure ex-
pedire. de quibus p ordinem in tractatu qui dicit lūmē p̄fessorū
Sed nota q̄ tria sūt quasi de bene esse p̄fessoris q̄ t̄git hic text⁹
noster. sc̄z sc̄ia discernēdi inter pctā. Laeta inquisitio de peccatis
et discreta iniunctio satisfaccionis. Aduertendū tñ sc̄dm Anto.
archiep̄m. florentinū q̄ potest q̄s dūmodo sit nimis imperitus
in tribus casibus audire p̄fessionē. Primus est qñ periculū mortē
imminet p̄fidenti nec aliūz posset habere tunc quilibet p̄t et d̄z
audire. ppter efficacīā sacramēti ne ea priuētur. Sc̄dm est quādo
p̄fidentis est sufficienter perit⁹ ita q̄ ip̄m p̄fessorē docet. Terci⁹ est
quādo p̄fidentis spiritualiter vinit et crebro confitē qui nō p̄sue-
nit habere nisi pctā venialia. Qui vult ergo recte p̄fiteri querat
sacerdotē habentem sc̄iaz et p̄scientiā. Et ideo non om̄i sacerdoti
est p̄fitendum. Dñ Eccl̄astici. iij. dicit. Ne subiicias te homi p
peccato. et in. d. c. qui. vult dicit. Aug. Qui p̄fitef sacerdoti me-
liori q̄ potest p̄fiteatur. Sed hic oritur vnū dubiū. Quid si nō in-
ueniatur ydoneus sc̄ia et p̄sc̄ia sed vnus deficit scientia et ali⁹ cō-
scientia. Aliqui dicūt q̄ tucius est p̄fiteri habenti sc̄iaz et nō cō-
scientiam. quia sc̄ia est necessaria ad executionē sacramēti. Aliq̄
autē dicūt oppositū et forte melius q̄ vt ex proxime dictis patet
deficiens scientia potest in casu necessitatē sine pctō audire sed de-
ficiens p̄sc̄ia non potest sine peccato mortali se intromittere cui
pctō annectitur qui ei occasionez prebet vt ptz supra. Preterea
plus valet facere sine sc̄ire q̄ econtra. Vnde Marb. vij. dicitur.
Qui facit volūtātē patris mei qui in celis est ip̄e zc. Et. i. Lox.
xij. Si habuero prophecīā et nouerim misteria oia zc. Et om̄ez
scientiā zc. Et ideo dicit Eccl̄astici. xix. Melior est insipientia cū
timore dñi q̄ apparens sapientia et stulticia. imperfectum scientie
potest supplere p̄fectio charitatis. vt in. c. mli. cum pridē. s. pro
defectu de renunc. Sed imperfectū innocentie non supplet scientia
ideo quod peius est quanto est maior sciētia tanto p̄iculosior. sicut
bonus gladius in manu furiosi. sicut patet in demone q̄ est deno-
minatus a scientia. Vnde. i. Lox. vij. Scientia inflat. ch̄ritas
edificat. Sup quo. glo. m̄gfi s̄uaz sc̄dm August. d̄r. Addite sc̄ie
charitatē z̄ vtilis erit. Sciētia cū charitate vtilis est. per se inflat
in superbiā et demones qui grecō nomine a scientia sic sunt no-
minati in quibus est scientia sine charitate. hec ibi. Tercia cons-
ditio confessionis dicitur discretio. Nam diligenter p̄scrutari et
examinare debet conscientiam pctōris. Ad cuius rei euidentiam

De penitentijs recipiendis

aduertendū est q̄ triplex potest esse talis examinatio. prima dicit̄ negligens. sc̄da inficiens. tertia diligens. Prima quidē dicit̄ examinatio negligens quādo sc̄z p̄fessor non curat examinare diligēter conscientia p̄fidentis. De quib⁹ p̄phetanit dāuid dicens. Defecerunt scrutantes scrutiny Et tamen hoc est necessarium et confessori et p̄fidenti. Et maxime p̄pter tria. Primo p̄pter ignorantiam. q̄ peccatores ignorāt q̄ dei sunt. Cōtra quos Augusti. in li. ij. questionū ve. et no. te. q. lxxvij. Non omīs ignorās immūnis est a pena. ille enī ignorans pōt excusari a pena qui quod didicerat non audinit. Illis aut̄ hoc ignosci nō poterit q̄ habēs a quo disceret operā non dederūt Et ideo si confessor audinit aliqd de penitente vel scinit per p̄babīlē cōiecturā debet penitēti ad memoriā reuocare quia pōt timere ne penitēs super hoc habeat ignorantia crassam que non excusat. vel etia⁹ forte quia nō intelligit illud vel aliud esse p̄ctū Nam sicut ysid. ait. Ignorās quotidie peccat et ignorat. Sc̄do necessaria est examinatio p̄pter negligentia Nam homines multi reperiunt̄ circa salutē suā negligētes. Vñ Aug. in omelia sup illud. Utinā callid⁹ esses rē Sunt quidam iusti intra sanctam eccliam constituti qui vitā ab omni crimine custodiunt sed tamen in agendo quelibet bona nō resurgunt. et hī tales nec frigidi sunt nec calidi. quia nō sufficit mala canere nisi studeat quis bona opera facere. huiusmōdi conditionis sepe sunt penitentes qui sine examinationē cōscientie sue ad p̄fessionē accedūt quod quidem euacuare consuevit fructum p̄fessionis. Et ideo tales p̄ confessores si bono modo fieri posset audiendi nō essent nisi prius seipsos examinassent ac obseruaret̄ que dicta sūt de confessionis preparatione in quo si deficiunt a p̄uideo confessore aduandū sunt. Tercio necessaria est examinatio p̄pter verecundiam Sunt aut̄ pleriq̄ tā femine quam mares. qui potius obmitterent cōfiteri q̄ ore p̄prio manifestare peccatū quod quidē ex superbia et ypocrisi originem habet Et ideo confessor discretus a penitente ingenuo omnem noxam et verecundiam debet remouere. pro inde statim debet sibi exponere magnitudinem culpe scilicet cū confitetur eā. sed in fine hoc facere debet. Vnde Augu. de peni. dist. vi. c. i. ait Diligens inquisitor et subtilis investigator sapienter et quasi astute interroget a peccatore quod forsitan ignorat vel ex verecundia vult occultare rē. Secunda examinatio dī inficiens. Sunt namq̄ plura que p̄fessor in speciali minime querere debet. Et maxime propter tria. P̄rio propter curiositatem quod sit cum confessor non conuenientia

Quartum Capitulum

nec pertinentia sed aliena a statu et morib⁹ penitentis perquirat
 que in talib⁹ queri nō solent. q^z quilibz interrogari z examinari
 debet scdm statū et conditionē suā vt infra dicitur. Scdo ppter
 fragilitatē sunt em̄ quedam q̄ non debet confessor inquirere in
 speciali. sicut sunt inconsueta scelera et enormia contra naturā
 Ratio est q^z frequenter addiscit penitēs q̄ non nouit. et ptingit
 sepius inquinari ipm̄ confessorē et in talibus concuti Prouer. xi
 Inuestigator maloz oprimet ab eis ppterca non debet talia in-
 quirere nisi in generali quasi de longinquo per quasdā circūlo-
 cutiones vt si fecit q̄ confitetur intelligat et si non fecit nō addiscat
 Tercio ppter improbitatem. Nam dicit Sco. in quarto di. xv.
 q^z sacerdos multū errat in p̄fessione interrogando et audiēdo li-
 bēter placabilia et inhonesta aurib⁹. et maxie si interrogat de eis
 voluntate viciosa. In hui⁹ misterii Iudith viij. dicit q^z Iudith
 sacerdotib⁹ ait. Vos autē nolo vt scrutemini animū meū Iudith
 aut cōfessio interpretatur in qua mystice designat q̄ improba inq̄-
 sitio p̄dictoz ē in sacerdotib⁹ nc̄ario rep̄mēda. Ideo scd⁹ Iudith
 in faciēdis interrogationib⁹ tria sūt p̄sideranda. Primo vt q̄libz
 infroget de pctis q̄ p̄suerūt in huiusmōi hoib⁹ abūdere. nō em̄
 oportet vt a milite querat pctm̄ clericoz vl̄ econuerlo Scdo vt
 non fiat explicita interrogatio nisi de illis que p̄mūter homibz
 insunt. de alijs autē ad inuentiōibz ita d^z de longinquo fieri in-
 terrogatio vt si confitens cōmisit dicat si non p̄misit non dicat.
 Tercio in pctis carnalibus non descendat inquirens ad circūstā-
 tias impertinentes q^z huiusmōi delectabilia quāto magis in spe-
 ciali p̄siderantur tanto magis nata sunt p̄cupiscentiam mouere
 eo q^z om̄is etas prona est ad malū xij. q. i. om̄is etas Tercia dicit
 examinatio diligens. quia vt ex p̄cedentib⁹ p̄t⁹ q^z sicut p̄fessor d^z
 vitare in examinādo extremitates. ita d^z habere discussiōes me-
 diocres q̄ sunt scz inter nimīū et nō satis. Et hoc obseruare debz
 maxie ppter tria. Primo ppter auctoritatem. Nā absqz dubio
 oportet ipsum confessorē diligentem esse in inuestigando. maxie
 faciēdo cuilibet penitenti interrogationes generales scz vtrū
 p̄terito anno p̄fessus sit. et vtrū p̄pleuerit p̄nīaz. Et si dicit q^z nō
 tunc querat si p̄niam sibi imposita scit. Si scit dicat q^z adhuc ex-
 pleat eam. Et tunc non oportet eū reiterare p̄fessionē. Si autēz
 oblit⁹ est tunc iterabit p̄fessionē p̄teriti anni. deinde querat vtrū
 postqz venerit ad annos discretionis singulis annis p̄fessus sit z
 p̄ceperit eucharistie sacramētū. et si vnqz illud in mortali culpa
 sumpserit. Postea querat de transgressione decē p̄ceptoz Septē

capit
 quiri
 ad p
 hom
 mech
 e. ti. i
 ange
 dicunt
 amin
 prad
 ratio
 iudic
 mari
 q. iij.
 vi. ci
 deter
 ibi. S
 et ibi
 Scdo
 sicut
 Exod
 iacer
 magi
 nem
 fuerit
 absqz
 libera
 Ideo
 prom
 circa
 medi
 entia
 Et ex
 prias
 dicit
 cuz n
 qua a
 penul
 impe
 aduo

De penitentijs recipiendis

capitalium vicioꝝ generalium ecclesie mandatoꝝ. et de abusiōe
quinqꝫ sensuum Et de circumstantijs postea. Deinde descendat
ad particulares interrogatiōes peccatoꝝ q̄ cōmūter p̄suevit
homines sui status perpetrare. vt si est cleric⁹ religiosus. miles
mechanicus &c. de quib⁹ interrogationibus vide Host. in sum.
e. ti. in §. que interrogationes. Quas p̄pendiose vide in summa
angelica in verbo interrogationes. Quod est contra quosdam q̄
dicunt vel credunt se non esse obligatos ad interrogandū vlt̄ ex
aminandū eos quos in p̄fessione audiūt. tenent enī ad omnia suā
p̄dicta. plures enī remanent in fecib⁹ nisi instruerent. Cuius
ratio est q̄ p̄fessor in hoc foro est iudex. de pe. di. i. verbuz et in. c.
iudicantem. xxx. q. vlt. vbi dicit q̄ iudicantem o portet cūcta rī
mari. Graue enī nimis ē super re incerta certā ferre sentēciā xl.
q. iij. grane. Ad hoc facit qd̄ habetur in. d. c. qui vult. de pe. dist.
vi. circa principium et optime vltra mediū. Et breuiter. c. n̄m
determinat q̄ debent fieri interrogatiōes in hoc. §. sacerdos autē
ibi. Sit autē sacerdos discretus et caut⁹ more periti medici &c.
et ibi diligenter inquirens et peccatoꝝ et p̄cti circumstantiaz &c.
Secūdo p̄pter charitatem qua tenetur confessor diligere proximū
sicut seipsū. ymmo penitentē sicut filium. In cuius misterium.
Exod. xxij. p̄cepit dñs dicens. Si videris azzimū odientis te
facere sub onere non pertransibis sed subleuabis eum. Quanto
magis subleuandus est filius spiritualis qui a p̄fessore in sangui
nem cristi regeneratur. Tercio p̄pter vtilitatem. Si enī cōfessor
fuerit diligēs inquisitor et prudens penitentis examinātor sepi⁹
absqꝫ scandalo et cum fructu maximo quasi a longinquo querēs
liberabit et saluabit ab oculis et ignotis criminib⁹ animā eius
Ideo Job. xxvi. dicitur. Obstetricante manu. id est. a cōfessore
prout diligenti et discreto eductus est coluber tortinos⁹ Nota
circa litteram ibi vt more periti medici q̄ sacerdos dicit spūalis
medicus anime. et ergo sicut medicus corporis antidota p̄ueni
entia dare debz contra morbos corporis ita iste cōtra morbos aīe
Et ex hoc notant p̄uenientes similitudines adducendas nō impro
prias quia bene conuenit medicus corporis cuz medico anime. Et
dicit periti. Imperiti enī medici tenent quia se reddunt peritos
cuz non suis. in. l. illicita. §. sicut medicus. ff. de offi. p̄sbi et in. l.
qua actione. §. si. ff. ad legem aquileā. l. de p̄fess. et medicis. l.
penul. quia imperitia culpe anumerat. Insti. ad. l. aquileam. §.
imperitia. Sicut etiam dicimus in imperito iudice assessore vel
aduocato. vt in. l. si filius. ff. de iudic. de re. iudi. c. i. li. vi. p̄ doc.

Quartum Capitulum

Et est ratio quia q̄s non p̄t apud se deliberare recipiens p̄siliū
a medico vel aduocato sed alias non tenetur quis de imperitia
quia apud se deliberare debet qui recipit consiliū ab eo qui se
non reddit peritū in officio seu professione sua vt not. in. d. c. l. et
in regula p̄siliū. de regu. iur. li. vi. Debet ergo cauere iste medic⁹
spiritualis vt nec ante factum nec post factū nec in facto repiat
in culpa p̄pter quod valde peccāt sacerdotes q̄ audiunt p̄fessio-
nes et nesciunt expedire homines. sicut medici q̄ intronitūt se de
infirmo cum nesciunt artē curādi vt in. d. l. qua actione. et in. c.
tua nos cum ibi notatis. Item sicut medicus non solū debet esse
peritus in cura habito respectu ad infirmum sed etiā ad seipsum
ne imperite approximando ad infirmū inficiat ab eo. ff. de actiōe
empti. l. iulianus primo responso. et ideo vtuntur medici p̄serua-
tims. Sic hic medicus sp̄ialis caueat ne audiendo inficiat. p̄f-
biteri enī q̄ p̄fessiones audiunt sciunt om̄ia mala ex auditu. sicut
dicit lex de hijs q̄ cōtra leges versantur. l. mandati. l. si. Nec est
malū mala scire sed ex hoc mala opari. not. xxxviii. di. q̄nis ergo
caueant ne audiendo peccare discant. vlt ad peccandū alliciātur
quia multos reddit innocentes felix ignorantia maloz et multos
corrūpit scientia de malis. ff. de seruo corrupto. l. p̄ totū. Et mul-
tum de hac infectione caueant p̄sbiteridū inmensile eis p̄stentē
Vnde nec audiat p̄fessionē mulieris in cella vel in camera. or. c.
hospiciolum. xxxij. dist. et. c. clericus. solus. lxx. di. Cōfessio enī est
actus sp̄ialis generationis. magis aut peccat quis cum filia sua
sp̄iali q̄ cum alterius vxore. xxx. q. i. c. pe. et si. Deinde d̄t tex.
super infundat vinū et oleū Vbi nota q̄ p̄fessor nō debz sp̄ rigore
iusticie exercere. sed q̄nq̄ temperamentū miscdie adhibere. hoc
denotat vinū et oleū Sic expone vinū id est rigore iusticie et gra-
uem penitēciam. Et oleū id est temperantiā equitatis et lenem
p̄nāz sedm̄ exigentiā circūstantiaz p̄ctōz et peccati. Sicut fecit
ille pius samaritanus Lu. x. Vel dic. Infundat vinū id est amā-
ritudinē et modificatiōe increpatiōis si videat expedire. vt quia
peccator est corrigibilis. et p̄ hoc emendabilis et multa bona re-
cipiet a deo Oleum id est dulce et suauelocuium si ille sit indu-
ratus vt sic suauilitati verborū ip̄m ad compūctionē inducat
p̄ponendo ei beneficia q̄ deus ei contulit. mortē xpi. gaudia celi.
penas inferni. mortē suā et breuitatē vite. et mortē incertitudinē
christi pietatē q̄ non venit p̄pter iustos sed p̄ctōres. quia si om̄ia
mundi mala commississes et vere penitēs esses sine dubio de⁹ mi-
sererebitor. que multū ad hoc valent prout dicit compēdiū hoꝝ

ver
infe
p̄ber
certi
con
q̄n i
pecc
med
impe
econ
diuz
arbi
vtent
scire
dare
pba
silim
bijs
fessio
tis q
hom
fessio
est op
fiat n
spon
cui d
vel lo
dicit
om̄ien
an in
ranti
iura
vt no
fos a
latric
q̄ se
ram
veru
iustit
buen
stren

De penitentijs recipiendis

versum. Mors tua mors christi. fraus mundi gloria celi. Et dolor inferni sunt meditando tibi. Deinde dicit quale ei debet psilium pberere et cuiusmodi remediū zc. Vbi nota q solus ille q de facto certus est potest psilium bonum vel remedium adhibere. Et die consilium quādo non plene pfitetur. Et remediū scz absolutiōis qñ in eo est vera confessio. Vel die consiliū circa emendationem peccati imponēdo penitēciā iuxta modū criminis pmissi. Et remediū circa abstinentiam vt amplius abstineat vt non reciduat imponendo penitentiā per quam causa pcti extingatur. vel die eonuersio psilii qualiter se habere debeat ne reciduat et remediū pcti pteriti et sequētis. Et ex hoc sequitur q penitentie sunt arbitrarie prout supra dixi. Deinde dicit diuersis experimentis vtendo. Vbi nota q sacerdos non dz solum vnū experimentū scire sed diuersa sicut medicus non debet omibz vnā medicinā dare. notat. xxvii. di. necesse. Et die diuersis experimentis puta pbando vires ipsius qualē penitentiā portare posset. Quale cōsiliū seruare et vbi et quomodo abstinere valeat scdm doc. Ex hijs omibz predictis sequitur q valde laboriosū est audire cōfessiones. Et certe non puto aliqd spectare ad officij sacerdotis quod ita laboriosum sit tediolum et graue. et quod ita vires hominis interiores et exteriores exanimet sicut cū diligentia cōfessiones audire. Et per cōsequens sequit q audire confessiones est opus excellenter meritorium si cum diligentia et bona intētiōe fiat non ad questum. pbat de peni. di. iij. de quortidianis in fi. de sponsal. inter opa. xlv. di. c. tria. et. c. due. Circa hanc lraz quero cui debet maior penitētia imponi an cōmedenti cuz ex cōmunicato vel loquenti cum eo Solutio. Jo. de lig. in. c. deheat. de regn. iur. 000 dicit q pmedēti eo q magis intente pūcat. allegat. xxvii. q. i. omnes cum ibi notatis. et xxij. q. iij. vnusquisqz. Sed cui maior an iuranti per euangelia dei an per deum dicit ipse ibidem q piuranti per euangelia. quia implicat deū cuz euangelij. ff. de iurē iuran. l. qui per salutē. et. c. qui piurat. xxij. q. v. Intellige tñ hoc vt not. xxij. q. i. si aliqua. Sed cui maior an periuranti p deos falsos aut per verū. videtur. q primo quia cōmittit crimen ydolatrie quo nulluz est maior. de cele. mis. de homine. Archd. tenet q secundo quia magis habetur respectus ad transgressionē iuramenti qz ad formam iurandi. Credo tamen q si ambo iuraret verum sed deficerent alij duo comites iuramenti scz iudicium et iusticia magis peccaret prim⁹ etiam si iurasset p creaturaz attri buens sibi aliquid numinis. Sic dico si vnus iuraret p creaturaz alter per creatorē magis peccat secundus quia contempnit deū

Capitulum quartum

In se, primus in creatura. Sed magis peccat periurans per membra christi quam per deum propter circumstantiam ingratitudinis cum deus assumpsit pro nobis humanitatem. de sum. tri. c. i. not. Jo. de. lig. in. c. et si christus de iur. iuran. Sed cui maior an fornicatori simplici an mortale mendacium committenti. dicunt doc. in cle. ad nostram de hereticis qui mendaci qui contra naturam peccat abutendo loquelam per hoc. xv. q. vii. qui amisit li. di. quia tua sanctitas. nec obstat. c. non solum. xxxij. q. vii. quia ibi ponitur fornicatio pro incestu vel dicitur fornicatio maximus scelus propter plures species quas sub se continet et ita non intensius sed extensius. Sed cuius maior penitencia imponi an cognoscenti uxorem alienam vel filiam spirituales. Jo. de lig. in c. defleat. de regu. iur. dicitur quod primo notatur. xxxi. q. i. quoniam. Contrarium tamen habetur. xxx. q. i. c. penul. et si. Confessio enim est actus spiritualis generationis. et quia gravis crimen est incestus quam adulterium. ff. de adul. l. si adulter. §. i. xxxij. q. vii. adulterij. Sed cui maior an cognoscenti decem mulieres an decies unam. Jo. an. de lig. ibidem dicitur quod primo per glo. xxx. q. i. c. ante penul. Nec illam glossam reperio. credo tamen quod bene dicitur. quia pluribus est actio mali et plures corrumpit. ar. per hoc de re. indi. c. i. li. vi. in fi. et hec circumstantia quantitatis omissa necessario debet postmodum confiteri ut si dixerit ter se fecisse et postmodum recordatur decem vice. An autem confitens teneatur dicere quotiens cognovit dicitur quod sic si recordatur. alias sufficit dicere quod perseveranter peccaverit. vi. q. i. mutare. de pe. di. i. c. i. secundum Lauren. An autem maior viro vel mulieri. ceteris paribus viro quod fortior esse debet. xxxij. q. vi. indignant. Sed cui imponitur maior an cognoscenti solutam virginem vel maritatum corruptam. Credo quod secundo cum peccet in plures scilicet in maritum cuius uxorem violat ff. de adulterijs. l. inter liberos in. c. non auferam. in fi. xxvij. q. i. Item illa plus peccat cum fide que est unum ex bonis matrimonij violet. xxvij. q. ii. omne itaque. de adulterijs. l. i. ergo et promiscuas ei in crimine plus peccat. ar. de. sen. ex. imp. et. c. si peccamine. not. per Archid. et Jo. an. in. c. ii. ne clerici vel mo. li. vi. circa. fi. Et hoc verum nisi prima fuerit consecrata xxvij. q. i. virginibus. Circa hoc moueo tale dubium. pone corruptam virginem occasione ipsa effecta est publica meretrix. nunquid reus eris omnium peccatorum per ipsam postea in meretricio commissorum. ar. optimum quod non. in. l. veraci. in prin. et in. §. i. ff. de suo corrupto. ubi est casus quod si corrupisti suam ut quidam cyrographa debitorum domini dilaceraret. ille ex consuetudine postea alia cyrographa lacerauit illorum nomine non teneris Contrarium puto verius in foro pscie. ar. ff. ad l. acqui. l. q. occidit. §. qui in hoc. de homic.

c. fi. i.
pctn
quod
tuit
runt
noso
est v
ybo
infer
perfe
di. q
statu
l. sed
nosce
q. fi.
Ead
plus
circu
min
licia
cred
tend
allice
xxij
allice
cui n
nach
stia
cui
igitu
de tr
nem
vo. r
suam
et p
nota
Com
cerd
citur
solu

De penitentijs recipiendis

c. fi. li. vi. i. q. i. vt vnusq;sq;. Et est forte casus in quo quis idem
peccatū sepius p̄fiteri tenetur p̄pter circūstantiā. vt si illa peccet et
quociens peccet post p̄fessionē corruptoris. qz nec sacerdos po-
tuit p̄nāz cōmensurare circūstantijs futuris que sibi incerte fue-
runt. ff. si. cer. petatur. l. respiciendū. xxiij. q. iij. Nabuchodo-
nosoꝝ. Auctis ergo impostoz circūstācijs seu aucto malo necesse
est vt p̄nā augeatur qd nō fit nisi in p̄nā vt dixi in p̄ma pte sup
vbo. inūctā Itē est forte casus in q̄ existenti in purgatorio vl̄ in
inferno pena augeat̄ extensiuē vel intensiuē. si illa in meretricio
perseueret post mortē corruptoris sicut de dyabolo notat̄. xxiij.
di. qui ep̄us. licet dici possit qd de futuroꝝ p̄sciis mortuo penāz
statuit scdm̄ q̄ illā in meretricio p̄seueraturā p̄sciunt. ff. de iudic.
l. sed si restitatur. §. si Sed cui debet maior p̄nā imponi an cog-
noscenti pulchrā vl̄ deformem. Nec est questio glose. in c. fi. xxiij
q. fi. tāgit. glo. in. c. i. de pe. di. v. l. Aug. d̄t qd p̄mo Bartho. qd scdo
Eadē questio formari posset de tūcūcula et antiqua et videtur qd
plus peccet cognoscēs pulchrā quā deformem et antiquā p̄pter
circūstantiā lascīnie maioris. Videt̄ tñ qd turpem et antiquāz qz
minus temptatur et natura minus mouet et ita magis ex ma-
licia peccat. ff. de penis. l. respiciendū §. si. p̄mā opinionē veraz
credo habito respectu ad voluptatē. vel ad delectationē que at-
tenditur in pctō ar. vi. di. c. i. Scdm̄ vero habito respectu ad
allicitiaz et temptationē que vbi est minor p̄cludit̄ maior culpa
xxxiij. q. ij. admonere. quia exaduerso vbi maior temptatio et
allicitia ibi minor contēptus facit. de pe. di. ij. Sciendū Sed
cui maior an clerico seculari in sacris p̄stituto fornicanti vel mo-
nacho non in sacris Videtur qd clerico. quia sicut monachus ca-
stitatē p̄mittit exp̄sse sic clericus tacite qñ ordinat̄ xxi. di. nicena
cum se. et sequen̄ de cle. p̄m. cum olim. et cū hoc est in sacris. dno
igitur vincula magis ligant. Insti. de adoptionib⁹. §. sed hodie.
de tren. et pa. c. i. Dic contra cum castitas scdm̄ opinionē p̄mu-
nem ex p̄stae ecclie ordini sacro est annexa scdm̄ docto. qui cle. vl̄
vo. rursus. Sed monachus fornicando venit p̄tra professionem
suam et votū. de statu monach. cum ad monasteriū in fi. Vnde
et p̄sbyter seculari simplici fornicatioēz p̄mittit nec est cal⁹ ep̄alis
notatur. lxxxi. di. maximilian⁹ lxxxiij. di. p̄sbyter. ij. q. vij. Paul⁹
Contrariū tñ tenent doctores p̄sertim theologi dicentes qd sa-
cerdos occidētal̄is lapsus in fornicationē vere voti fractoz effi-
citur et in casum reſernatum incidit. nec a simplici sacerdote ab-
solui p̄t. Probat̄ talis suscipiēs sacrū ordinez vouet castitatem

Capitulum Quartum

voto solēni. et ad hoc est determinatio ecclie in. c. vnico. de voto li. vi. Et ad hoc. ē scūs Tho. scda scde. q. lxxviii. ar. septimo q̄ dicit sacerdotem grauiter peccare si fornicatur quia vouet. Ad idem est Man. de San. quinto quolibeto. q. xvij. Ad idē cancelarius pariensis Berson in tractatu de visitatione cleri dicens. Denūcietur recipientib⁹ ordines sacros q̄ faciūt votū castitatē solenne ne reputent se liberos ad fornicandū. sicut fatui quidam putant. Et quo inferunt pbabiliter q̄ sacerdotes p lapsū in fornicationē sicut ter assumpsit sacrum ordinē ita triplicis voti solēnis est preuaricator patz quia quelibet sacri ordinis susceptio habet annexū votū ptinentie et nō simplex ergo solenne. Est tñ verū q̄ grauius peccat religiosus fornicando q̄ clericus secularis in sacris. clerici em̄ tales sūt votifraciores voti taciti et solēnis castitatis q̄ non per se intrinsice et essentialiter est annexū sacro ordinis sed ex constitutione ecclie ppter eius honestatē tacite et accidētaliter Religiosi vero fornicatores sūt votifraciores voti exp̄ssi et solennis et sunt tales quasi apostate qz plus deponunt q̄ habentz cū castitas sit eis magis substāialis qz per se intrinsice et essentialiter est annexa voto p̄fessōis. in. d. c. cū ad monasteriū in. fi. Sed cui maior an layco vel religioso eodē genere peccati peccatibus. et videtur q̄ religioso qz est in altiori statu et casus declinior. Contrariū regulariter verū qz regulariter grauius peccat layc⁹ q̄ religiosus. vt not. Jo an. post. scūs Tho. in. c. accusat⁹ de hereticis. li. vi. Vbi concludit q̄ in eodē genere pcti minus peccat religiosus q̄ laycus nisi in trib⁹ casibus. Prim⁹ cū pctū est contra votū religionis puta fornicando aut p̄pū retinendo siue inobiēdo p̄tra votū pmissū. Scdus cū excedit p̄temptum qz videt magis ingrat⁹ cū ex dei bñficio esset p̄duc⁹ ad p̄fectionis statum. facit qd̄ habet. in. c. fi. xlvj. di. Terci⁹ cū peccat publice ita q̄ p̄bet alijs scandalū. nā tunc tenet etiā de delicto alioz de voto magne et in. c. p̄cipue. xi. q. iij. vbi d̄ bt̄s Grego. Scire debēt plati q̄ si peruersa vñq̄ p̄petrāt tot mortib⁹ digni sunt qd̄ ad subditos suos p̄ditionis exēpla trāsmittūt. Extra illos cas⁹ leuius peccat religiosus et hoc ppter merita p̄cedētia et sequentia Juxta illud ps̄. Si ceciderit iust⁹ nō collidetur qz dñs supponit manū suā. Et quo infero q̄ posit⁹ in dignitate vt ep̄s leui⁹ delinquit q̄ inferior cū dicat religiosissim⁹. vt in. c. ex multa. de voto. et sic in statu p̄fectionis. c. licet de regula. et. c. nisi cū p̄idē. de renunc. nisi peccet p̄tra votū emissū in receptione ordinis v̄ ex p̄ceptū v̄ publice in scandalū alioz rōnib⁹ p̄allegat⁹ Et in trib⁹

casib⁹
p̄t r
xpian
br̄s
cadat
Quis
videg
tur q̄
trimo
de vi.
pinga
ibi S
eo per
adult
di. mi
si vxo
gittin
cōiter
in. c. t.
cognō
pro ad
stuofo
stancu
solutā
pro ac
illud i
sen. ex
q. ij. in
adult
Non
nullo
de fact
an off
primo
quia si
portat
beris
ff. de b
q. v. si
diligē

De penitentijs recipiendis

casib⁹ p̄allegat⁹ v̄l eor⁹ altero aggrauat⁹ pctm̄ ex dignitate et ita
p̄t recte intelligi text⁹ et glo. in. c. cū qdā. de iure iuran. et. c. bā
xpian⁹. xl. di. alias secus. v̄t habet in. c. septies. de pe. di. iij. vbi dē
brūs Jero. Septies in die cadit iust⁹ et resurgit. et sic licet iust⁹
cadat non tñ perdit nomē iusti ex quo p̄ bona opa illico resurgit.
Quis aut̄ plus mereat ex eodē gñe hom̄ an religios⁹ an laicus.
vide glo. notabilem in cle. si dñm de reli. et vene. sanc. vbi p̄cludi
tur q̄ religios⁹. Sz cui maior penitētia d̄z imponi an p̄stante ma
trimonio fornicanti. an eo soluto quo ad thoz. dic q̄ primo. ar.
de vi. et ho. cle. c. v̄t cle. in fi. et ita maior penitētia debz imponi
p̄ingato unuadenti thoz alienū q̄ clerico scđm abbatē et Jo. an.
ibi Sed cui maior an matrimonio p̄stāte cognoscenti alienā an
eo perpetuo soluto quo ad thoz vxorē xp̄iā videtur q̄ primo q̄
adulteratur. scđus non Dic p̄tra cū scđus p̄mittat incestū. lxxi.
di. minister cū notatis. vide quod notat. xxx. q. i. nosce. hoc vez
si vxor fuerit p̄uersa. xxiiij. q. v. q̄ deo Et est casus quo filij ex le
gitimo matrimonio nati sunt illegitimi. et incestuosi scđm doc.
cōiter in. c. l̄ras de filiis p̄sbiteroz. Inno et Host. de p̄uersi. cō
in. c. dudum. An aut̄ p̄mittenti simul adulteriū et incestum qz
cognoscit fororez maritalā debeat duplex penitētia imponi vna
pro adulterio alia p̄ incestu Jo. dicit q̄ nō sed p̄ adulterio ince
stuoso maior p̄nia imponit et ecōtra qz vnū crimē est sed p̄ circū
stanciā aggrauatū. vide. xxvij. q. i. virginib⁹ Sed pone credit q̄
solūtā cognoscere et cognoscit maritalā videt q̄ imponet p̄nia
pro adulterio. ff. de iniurijs. l. eū qui. §. sed iniuria vocat̄ xv. q. i.
illud in fi. Et quia in facto dānato ignorātia nō excusat. notat de
sen. ex a nobis primo. l. de sum. trini. l. i. Contrariū notat. xxiiij
q. ij. in latū. ar de senten. excōmuni. Si vero. Et hoc verum quia
adulteriū nō p̄mittit sine dolo circa ipsum. ff. de adulter. l. penult
Non obstat p̄trariū. qz ibi omnino iniuriari intēdebat Hic vō
nullo mō adulterari. iūcto qz fornicatio ⁊ adulteriū specie differt
de facto dānato dic vt per doc. in c. fi. de p̄sti. li. vi. Sz cui maior
an offendenti patrē suū sp̄ialem scz p̄latū vel carnalē. videtur q̄
primo. ij. q. vij. qualis hoc ibi tenet glo. Contrarium credo vez
quia filius est eadem persona cum patre carnali cuius etiā effigie
portat non spiritualis. l. de impube. et alijs substi. l. fi. ff. de li
beris et postu. l. suis. Peccat aut̄ q̄s magis in seipm q̄ in aliū
ff. de bonis eorum qui mortem si cōstituunt. l. fi. §. si videre. xxiiij
q. v. si nō licet Tamē quia magis ab illo recipit et magis ab illo
diligitur. l. de curatoribus furiosi. l. fi. igitur et magis sibi tenet

Capitulum quartum

c. cum in officijs. de testa. Unde et in casu pplexitatis poti⁹ carnali q³ sp³iali subuenire tenetur quia vnū est nature qd est maius aliud legis qd est minus. Nunc consonat dictū saluatoris. Honora patrem et matrem. quod de carnalib⁹ est dictū. et hoc veruz ceteris paribus. sicut omnes iste questuncule debet intelligi. aliud si carnalis sit immerit⁹ vel hereticus siue mal⁹. ff. de reli. et sup³ tibus funez. l. minime. Ad hoc notata. xxx. di. c. i. Sz cui maior an offendenti patrē vel matrē. videtur q³ matrē. ar. c. i. de pueris in fi. videtur q³ patrē rōne ordinis q³ dictū est. Honora patrem et matrē. de pben. mandato li. vi. Itē q³ filius est in ptāre patris nō matrē. Insti. de adop. §. femine notat. de appellac. c. ex parte iij. igitur magis inobediens et ptempnens patrem offendendo. Eredo q³ equaliter peccet tum q³ ipis debet equalis pietas per l. furiose iuris. ff. de curatorib⁹ furiosi. tum q³ in pcreatiōe liberorū fili nature officio fungunt. Insti. de exheredatatione liberorū §. sed hoc quedaz vetustas. Ad hoc. xij. q. ij. q³ abstulit. xxx. di. c. i. per hoc decidit questio. Lym in li. i. l. de alendis liberis Pater et mater equaliter indigent filius non pōt subuenire nisi vni tñi cui subueniet. videt q³ matri tanq³ paupiori l. de epis. et cle. l. si quis ad declinandum. psumitur em minus habere. ar. de stature et gulā. piculosa li. vi. cum ibi not. z quia nature debilisior est et ita miserabilior. ff. de rebus dubijs. l. cum puber xxxij. q. vi. indig³ natur. videtur tamen q³ patri ad quem spectat onus alimētandi ff. de liberis agnoscendis. l. non quemadmodum Solutio dicas locuz esse gratificationi cū equalis eis pietas debeat iuxta pdicta ar. de rescrip. duobus. li. vi. xij. q. ij. ebron. Sed cui maior an occidendi xpianū vel indeū seu hereticum videtur q³ scdo q³ corp⁹ et animā perimit. ar. bonū. xxij. q. v. vnum solum Contrarium est verū per. c. q³ non odij. iuncto. c. eos vero. li. dist. Et q³ magis est fratricidium q³ simplex homicidiū. ff. ad l. pōpeiam. de patris cidio. l. i. omnes aut xpiani sūt fratres quo ad regenerationē baptismi factam ex vna matre scz ecclia. xi. q. iij. ad mensam. xij. q. ij. qui abstulit. Item magis tenemur diligere xpianū igit³ grāuius peccam⁹ in eum. nec obstat ratio q³ nō perimit animā occidens sed prop³ia peccantis volūtas. xxij. q. iij. vasis ire Et alias esset magis pctū occidere malū q³ scitū ptra. c. sicut dignū. de homici Notatur de psecra. eccle. vel al. c. vno. li. vi Nec obstat q³ maior penitencia iniungit matri opprimenti infantulū nō baptizatum q³ baptizatum. notat. Archid. de consecra. dist. iij. rebaptizare quia licet min⁹ sit. maius tñ damñū est in morte pagani. ideo mī

mai
adul
cont
in. d.
reba
mati
xxx
lx
dom
Inte
est. p
vxo
sitat
glad
sicca
prom
xxi
mos
Jo.
mai
rius
futu
adu
mai
de h
lx
ptra
ff. d
q uo
pecc
ex ta
lam.
vt u
Insti
tunc
cane
conf
ad t
quo
fiter

De penitentijs recipiendis

maior penitentia iniungit ad cautelam. non sic si pagan⁹ fuisset
adultus quia de eius cōersione minus speratur q̄ infantis. et q̄
conteri potuit ideo minor penitentia iniungitur scđm Archidi
in. d. c. rebaptizare. vbi etia³ ptz q̄ minor penitentia iniungitur
rebaptizanti hereticum q̄ fidelem. Sed cui maior an occidenti
matrem vel vxorez. Hug. tenet q̄ vxorez. Jo. q̄ matrē. vt not.
xxxiij. q. ij. admonere. primū credo verius per id quod notatur
lxxxix. di. decenter. Et quia vir et vxor sunt socij diuine et hūane
domus. L. si certum pe. l. aduersus. ff. ad municipalis. l. si. §. ij.
Inter eos est sacramentum ipsi sunt vna caro effecti. ip̄s dictuz
est. Propter hoc derelinquet homo patrē et matrē et adherēbit
vxori sue. xxxv. q. i. c. i. de bigamis debitū. Vnde et in casu neccē
sitatis subueniet vxori. Sed cui maior an occidenti veneno vel
gladio. dic primo. L. de maleficis. l. i. ff. ad legem corneliam. de
sicarijs. l. eiusdē in prin. Sed cui maior an ad iram pronocātū an
pronocato an consulenti vel facienti. dic primis. lxxxvi. di. tāta
xxxiij. q. iij. qui alioz not. de pe. di. ij. noli. et maior deneganti ele
mosinam in necessitate extrema q̄ innadenti bona pauperz not.
Jo. de lig. de restitu. spo. sepe. sed in foro ptētioso scđo imponit
maior pena. Contrariū notatur xvij. di. sicut. hū. sed primū ve
rius attento q̄ homicidium pponderat rapine. Et maior impos
nitur litigioso q̄ adulatori scđm Archd. xlvj. dic cleric⁹ qui. q̄
adulator tendit ad delectandum alter ad cōtristandū. Sed cui
maior an peccanti palam vl̄ clam. de qua questione vi. glo. in. c.
de homic. de cele. mis. et in. c. nemo. xxi. q. iij. et in. c. clericus sol⁹
lxxxi. di. et dic aut loquimur. de p̄sūptione doli. et mag⁹ p̄sumitur
p̄tra facientem clam q̄ palam. l. si. ff. de ritu nup. l. non existimo.
ff. de administra. tutorz Aut de alio et tunc aut est talis actus in
quo delinquitur clam faciendo et non alter et clarum est q̄ min⁹
peccat. Aut est talis in quo delinquit clam et palam. et tunc aut
ex tali actu potest surgere deceptio multoz et punitur mag⁹ pal
lam. vt in. l. iij. L. de summa trim. Aut contingit solus p̄empt⁹
vt in furtu vel rapina et tunc similiter punitur magis palā agēs
Insti. de obliga. ex maleficio. §. pena Aut neutru istoz surgit et
tunc equaliter punitur. vt in. l. sancimus L. de penis Circa §
caueat. vbi agitur de sigillo confessionis. nota q̄ ecclia instituit
confessionem non solnz secrete fieri sed et occultam teneri quātū
ad tres condiciones personarum Primo quo ad cōfessorē Scđo
quo ad incidenter audientes Tercio quo ad ipsos peccata con
fiteres Primo confessio debet esse occulta quo ad p̄fessores prout

ppp

Capitulum Quartum

hic statuitur. naz de iure antiquo debz deponi reuelans p̄fessionē
et omnibus dieb⁹ vite sue ignominiosus peregrinari de pe. di. vi.
c. sacerdos Sed scdm capitulū nostrū dz deponit et ad agendam
perpetuā penitentiā in artū m̄nasterij detrudi. Vbi d̄t Host. q
sacerdos peracta p̄nā p̄ septennii vel decennii peregrinando p̄
mundū in monasteriū est detrudendus. Et sic. c. sacerdos per. c.
nostrū non corrigitur sed vnum ius supplet p̄ aliud. Confirmat
Aug. iij. q. vii. c. sacerdos dicens. Sacerdos vt sapiēs medic⁹ ⁊
perfectus pulmū pctā sua diluere sciat. et postea aliena detergere
et sanare et non publicare. Et ingt in quarto dist. xxi. caueat sa
cerdos ne pctā penitēciū alijs prodat. alioquin deponatur Ideo
omnes doctores theologi ibidem conueniunt dicentes q in nullo
casu licet sacerdoti reuelare p̄fessionē siue p̄fites peniteat siue nō
siue p̄fiteat pctm̄ in ope p̄petratū siue p̄petradū. siue sit pctm̄ in
fide siue in moribus. vñ reprobanda est sentētia in hoc versu cō
tenta Est heresis crimen qd nec confessio celat. Debet tamē con
fessor diligenter p̄cauere pro posse ne pctm̄ p̄petrandū sibi in cō
fessione detectum opere perpetretur. maxie pctm̄ heresis. Potest
enī dicere multitudini q sibi caueat et p̄sidenti vt gregi suo dili
genter attendat dicēs. Vigila sup oues quia lupus est in grege.
Ratio autē tante occultatiōis est multiplex. Primo quia si licitū
esset reuelare cōfessionē confessio vilis redderēt in populo et a re
sibi necessaria retraherēt. ymmo p̄fessio odiosa redderēt. Scdo
qz via fraudib⁹ aperirēt. Nā cum multū credat homi in p̄fessioe
sua multi male se in p̄fessione iustos oñderent vt a sacerdote pos
tea laudarent vt sic possent p̄moueri et honorari. Tercio quia
confessores infideles reputarent. qz tacite p̄mittūt penitentibus
illa celare. Vnde in. c. de forma. xxi. q. v. dicitur de forma. fide
litatis est secretū nō reuelare. Et hec est ratio Richard. per quā
pbat q celatio confessiōis est de iure nature. Quarto qz reuelas
mentiretur. quia eadē p̄sona scdm naturā vere affirmare potest
aliqd in p̄sona alterius loquēs qd vere negaret loquēs in p̄sona
pp̄ia. Vnde legitur quomō angel⁹ loquens Moyſi in p̄sona dei
vere dicebat ad illū. Ego sū dominus deus tuus ⁊c. Exod. xx. q
vere negasset in persona propria loquens. ergo a simili rep̄sēns
personā dei in foro p̄fessionis vere aliquid pōt affirmare qd extra
forum p̄fessionis quādo loquitur vt personam propriam gerens
vere negat. verum ergo dicit negando se audisse vel scire que ad
noticiam eius non deuenerunt nisi inquantum representabat p̄
sonam dei. ergo extra forum confessionis dicendo illa se audisse

vel
qsi
dice
pred
Re
get
moo
eius
conf
lega
conf
mor
in p
pote
refe
scam
casu
sari
quia
de lu
qui
sic f
rit e
nem
dice
peni
aut
nem
cere
fess
men
Sec
pfit
illa
scrip
lati
iste
et se
aliqu
prop

De penitentijs recipiendis

vel scire mentitur. Hinc est secundū Bonauen. et sanctū Tho.
q̄ si aliquis iurat dicere vey sup aliquod qd̄ nescit nisi in p̄fessione
dicere pōt secure nescio nec periurat ratione p̄dicta Ad enidētiā
predictorū quero vtrum in aliquo casu liceat reuelare p̄fessionē
Respondetur q̄ sic in sex casibus. Primus quādo sacerdos indu-
get p̄silio ita tamen q̄ dicens p̄ctū sibi detectū in p̄fessione nullo
modo referat p̄sonam sibi p̄itentem taliter q̄ possit deveniri ad
eius noticiam simile casus habetur hic in tex. ibi sed si p̄ndētorū
consilio rē. et in. c. offi. de. peni. et remiss. vbi papa non reprehendit
legatum petentem consilium de peccato qd̄ asserit se habuisse in
confessione in vniuersali. Vnde credo q̄ p̄fessores non peccant
mortaliter qui aliquando etiā dicunt se habuisse tale peccatum
in p̄fessione quando in tali generalitate ita dicunt q̄ nullo modo
potest dephēdi p̄sona que ipm cōfessa est licet sit periculōsū talia
referre nisi in causa necessitatis pro consilio habendo propter
scandalum et periculū ne deveniatur in noticiam persone Scd̄s
casus in quo licet reuelare est de licentia p̄itentis ei qui sibi neces-
sarius est vel utilis ad p̄ficiendū que requiruntur ad illud forū
quia quādiu hoc pendet adhuc gerit p̄sonam vicarij dei. Sed
de licentia confitentis hoc reuelare alij persone non licet nisi ille
qui p̄fessus est hoc iterum diceret p̄fessori extra confessionem Et
sic scdm̄ sctm̄. Tho. in quarto. dist. xxi. talis reuelatio fieri pote-
rit ex vi licentie ita q̄ pōtius reuelat qd̄ dictū est sibi extra p̄fessio-
nem nō anteq̄ ex vi p̄fessionis sibi facte. vñ sacerdos nullo modo
dicere debet quod scit ex confessione quia p̄fens nō potest dis-
pensare in lege nature. diuina et in essentia sacramenti. Adhuc
aut̄ vt dictum est reuelandi licentia per aliū modū q̄ confessionem
reuelat. et sub hac qualitate poterit reuelare Si tamen nas-
ceretur scādalū nullo modo debz p̄sbit̄ vti illa licentia. q̄ con-
fessor debet celare confessionem p̄pter duo. Primo propter sacra-
mentū. Nam de esse illius sacramenti est vt maneat in secreto.
Scd̄o propter scandalum vbi ergo primum tolleretur ex licētia
p̄itentis nihilominus maneret tamen scdm̄. Et ergo confessor
illa licētia nō dz vt q̄ cū scādalo nihil est faciendū in. c. ij. de pres-
crip. Sed qd̄ de illo cui ex licētia p̄fentē mō p̄dicto p̄ctū reue-
latur nūqd̄ ip̄e celare tenet. ip̄i tenet q̄ sic vey nisi p̄ctōr velit q̄
iste absolute sciat et libere scdm̄ eos Tercius casus scdm̄ Inno.
et sequitur Panor. in. c. ois de. pe. et re. ē qn̄ q̄s p̄fitē se velle facē
aliqd̄ malū. quia istud non est dictū in penitenciali foro. et ideo
propter rationem istius sacramēti nō tenet celare. nec etiā p̄pter

Capitulum quartum

preceptū legis nature seu diuine ratiōe promissionis saltē tacite de nō reuelando. Quia vt dicit Bonauen. in quarto dist. xxi. intelligitur q̄ debet celare. nisi veritas vel obedientia aliud exigat vt est in pposito nec obstat q̄ p̄muniter tenent theologi eadē dī. q̄ non liceat quia dictum eoz limito et intelligo quando quis cōfiteatur se habere peccatū de quo non potest penitere. a quo non pōt vel vult abstinere. et hoc ideo confitetur vt sacerdos p̄beat consiliuz et oret pro eo vt deus eū illuminet et huiusmodi. et tale p̄ctm̄ non vergit in piculum alioz sed tantum ipsius confitentis. Nā tunc nullo modo pōt reuelari q̄ talis confessio disponit ad contricionem et cōsequenter ad p̄ctōz in conspectu dei celatio. neq̄ scdm̄ Richard. vbi supra ar. iij. q. ij. Sed qñ vergeret in periculum p̄munitatis vel alteri. tunc si nullo modo vult cessare talis quin illud faciat. credo sine p̄iudicio. q̄ non solū pōt p̄mmo tenetur reuelare ei q̄ potest prodesse et non obesse vt malo obuietur. Hoc tandem ita procedit q̄ non prodat p̄ctōrē Nā q̄cqd poterit bono modo circa hoc facere vt p̄ctm̄ impediāt sine p̄ditione p̄fidentis hoc facere debet confessor Si autem sacerdos videt q̄ in tali casu nihil facere potest sine periculo confitentis. tūc omnino tacere debz De hoc not. in. c. nemi. xij. dist. Quartus casus est qñ quis habet per aliam viam p̄ctm̄ sibi detectū in confessione scdm̄ Bonauen et Richard. et cōmuniozem theologoz opinionē in dicta dist. xxi. verum est q̄ p̄pter scandalum non d̄z reuelare nisi pro necessitate vel vtilitate illud dicat. vel nisi iurauerit dicere veritatē scdm̄ Inno. in d. c. omnis. et recitat Panor in. c. dilectus. de excef. p̄ela. nunq̄ tamē debet dicere se habuisse illud in confessione. pōt tamen dicere cū determinatiōe Ego vidi talem. vel audiui talem quid fecisse Et idem dic si reuelat aliqd plus qnā sciat extra p̄fessionē. puta scit semiplene aliqd factum extra p̄fessionē. et plene in p̄fessionē nō licet sine peccato mortali nisi semiplene exp̄mere. vlt si habet dubie. aliter q̄ dubie reuelare non d̄z Quintus casus est qñ essent aliq̄ qui cōdixerūt interficere p̄sbyterū cum eis euntē in nemore. quoz vnus penitet et p̄fitef ante nemoris ingressū Nā tūc potest sacerdos retrocedere licet ex hoc alij socij cognoscāt locū p̄fessum fuisse p̄ditionez Scdm̄ em̄ Sco. in quarto dist. xxi. generaliter dici potest q̄ signū quod de se est indifferens ad significandū tale p̄ctm̄ fuisse p̄fessum. vel non fuisse. licet aliquibus sit signū magis determinatū ex aliquo p̄supposito. non tamē ex se est signum reuelatiū p̄fessionis nec per cōsequēs simpliciter illicitū confessori. Quidam tū tenent q̄

in tal
signu
causa
crede
signu
non e
vel ab
Rich
Sext
dicit
tale q
cere a
in tal
licito
que n
scdm̄
confe
nelar
dicar
illud
rūder
vt si
vtilit
perfe
vt re
sitin
dos n
mun
etian
mun
vt in
ti. li.
quod
spon
tali c
quan
eide
quā
p̄fite
cium

De penitentijs recipiendis

In tali casu tenetur potius intrare nemus et subire mortē q̄ tali signo reuelare. sed eis non credo. Melius tamen faceret si aliquā causam fingeret. cur intrare rennuit. Sed si non potest inuenire credo cum. Sco. q̄ potest desistere ab ingressu q̄uis illi per tale signum dephendant confessionem ei fuisse factā. Si tamē signū non esset indifferens sed certum nullo modo liceret signū facere vel alio modo p̄fessionem reuelare. Sed potius tenetur secūduz Richard. vbi supra mortem sustinere ne confessionem reuelet. Sextus casus in quo licet reuelare confessionem est q̄n id quod dicitur non est p̄ctm nec cūctātia peccati illius q̄ p̄fitetur. Nam tale qd non cadit sub sigillo confessionis nisi esset qd potēs deducere ad manifestationē p̄cti. vnde si quis confitendo inserat q̄ in tali terra sint boni fructus vel pulchrum castrum. vel q̄ ex tali licito contractu debet dare centū ducatos alicui et huiusmodi que non sunt p̄ctā nec deducenda ad manifestationem p̄cti. licet scdm Richard. vbi supra pōt manifestare. nisi talis innotescat confessio q̄ talia sibi dicit sub sigillo secreti q̄ tūc nō potest reuelare nisi secundum q̄ sigillum secreti potest reuelari vt infra dicam. ¶ Secundum dubiū est vtrum sacerdos possit reuelare 999 illud peccatum q̄ reuelans veniret in vtilitatē p̄fitentis. Ad hoc r̄ndet Richard. vbi supra q̄ non. quia si aliq̄n esset vtile p̄fitenti vt sua confessio reuelaretur nunq̄ tamen potest esse vtile p̄muni vtilitati cuius bonuz p̄ncipalius respicit charitas q̄ singularis persone. Tercium dubiū est vtruz papa possit p̄cipere sacerdoti vt reuelet p̄fessionem. Ad hoc dico q̄ q̄uis sit supra omē ius positium non tamē est supra ius nature vel diuinuz. et ideo sacerdos non tenet in hoc ei obedire etiaz si p̄cipiat ei sub pena exco- municationis cū sigillū p̄fessionis non sit solū iuris positivi sed etiam naturalis et diuini. vnde tali p̄cepto non obediens exco- municationis sententiā nō incurrit q̄ p̄tinet intollerabile erroz vt in. c. per tuas. de sen. ex et in. c. venerabilibus. §. penul. eod. ti. li. vi. Quartuz dubiū si sacerdos haberet aliqd p̄ctm mortale quod non posset confiteri nisi p̄fessionē factā sibi reuelaret. Res- pōdet scdm Richard. et Sco. vbi sup̄ q̄ non d̄z p̄fiteri durāte tali casu illud p̄ctm sed sufficit conteri de eo cum p̄posito p̄fitēdi quando poterit facere sine p̄iudicio sigilli p̄fessionis et reuela- tiōe p̄sone p̄fesse. fortiori em̄ vinculo tenetur ad celādū p̄fessionē quā penitens ad confitendū. Quintū dubiū nunqd post mortem p̄fitentis poterit sacerdos reuelare p̄fessionē prout nonnulli fa- ciunt. Solutio dicendū q̄ non per textum hic qui indistincte p̄-

Capitulum Quartum

habet reuelare p̄fessionē etiā si noceat q̄ p̄sbyter tacet p̄fessionem defuncti. vel si p̄desz alijs q̄ reuelaret tamē adhuc reuelare non d̄z. Et ad hoc faciunt plures rōnes. vna quia etiā post mortem hoīs nolūt suā famam denigrari. 2. de necessa. et suis here. insti. l. i. quia ex quo defunct⁹ celauit p̄ctiā alijs et in ea volūtate mortuus est p̄sumit sibi sp̄ displicere reuelatio p̄dicta et ideo nequaquā facienda. pro quo. c. maiores. de baptis. et eius effec. et. c. perlatū quod metus can. Scda ratio q̄ p̄fessio est celāda non solū p̄pter confitentē ne sibi p̄iudicetur. sed etiā ex ipsius sacramentalitate vt dictū est. licet ergo amplius ip̄o defuncto ex publicatione cōfessiois nullū forte p̄iudiciū nascat ex vi tamē sacramēti et ex se p̄fessio debz celari. Tercia ratio q̄ etiā p̄pter alios adhuc vinētes debz celari confessio defuncti quia scientes ipsi viuentes confessionē post mortē reuelari posse retraherent q̄q̄ a confitendo Si tamē expediret aliquo casu aīe defuncti q̄ reuelet p̄fessio peccati sui. vt quia teneat ad restitutionē male ablator. de quib⁹ bez redes sui vel alij non haberent noticiam tūc forte reuelari posset p̄ tanto vt heredes restituāt male possessa. de quo notat in. c. si. de sepul. et. c. tua nos. de vsur Sextū dubiū pone q̄ parrochian⁹ accuset p̄sbyterū de reuelata confessione sed p̄fessor d̄t scire illud nō in p̄fessione sed extra. cui credendū erit in hoc casu vlt⁹ quomōdū puniet talis p̄sbyter. Solutio d̄t Host. q̄ ex quo p̄sbyter nō cōmunicatur de obiectis p̄prochianū istā penā ordinariā de qua hic non paciatur q̄ pena ordinaria non debz infligi nisi cōicto indicialiter per testes vel indicialiter p̄fesso. alias debet poti⁹ ab solui ab impeticiōe accusantē. facit. c. actor. vi. q. vlt. c. vnicū vt ecclē. benefi. sum. Si tñ p̄sbyter non p̄bat q̄ illud reuelatum aliūde ad eū peruenit debz puniri aliqua pena extraordinaria ad arbitriū iudicis Vñ scdm̄ Johan. an. et Hostien. cautus debet esse p̄sbyter in dicendo crimina alicui⁹ quia nisi probet talia per ipsum reuelata se scire extra p̄fessionē p̄sumit scire in p̄fessione Et ideo propter reuelationē talis punitur saltem pena arbitrarīa vel ad arbitrium iudicis. Si nō probet se illa extra p̄fessionē audiuisse Pro quo facit. c. si. tantū. et. c. placuit. vij. q. ij. vbi etiā reprehenditur episcopus qui dicit aliquem criminōsū si nō p̄bat illud quod dicit probare. Septimū dubium vtrum sciens aliquē excommunicatum per confessionem teneatur eum vitare Solutio scdm̄ Richard. vbi supra q̄ non etiam in secreto. Et ad. c. cū nō ab homine. de sen. excom. quod videtur dicere contrariū r̄ndet q̄ intelligit qñ scit p̄ aliam viā in secreto q̄ p̄ p̄fessionē. Sco. tū

vbi sup
cōmū
tēner
dum s
excōm
q̄ aliq
uelare
recōcil
or. et h
revela
clesia n
Et sac
lebiar
est. Si
officio
Sco. v
est pro
ritate
erit ad
exemp
vti off
resigne
priorat
tione c
subdit
vergit
priuari
firmam
one un
in prom
eos mo
petit q
potest
res in.
ret non
faceret
alicui
tūc eū
p̄sentie

De penitentijs recipiendis

vbi supra tenet q̄ debet eū vitare si potest sine p̄ditione eius ex
cōmunicatiōis. Si vero hoc non pōt facere quin eum prodat non
tenetur. ymmo tenet nō vitare q̄ fortiori vinculo ligat̄ ad celā
dum sc̄z per legem nature diuinā et ecclesiasticā q̄ ad vitandū
excōmunicatum Octauū dubiū. Si sacerdos scit per cōfessionē
q̄ aliquis dormiuit cū muliere in ecclia. Solutio q̄ hoc nō pōt re
uelare ep̄o nisi in ḡne dicendo talis ecclia est polluta et indiget
recōciliatione. ar. c. significasti. de adul. et. c. si sacerdos. de offic
or. et hoc tucius est. licet quidā teneant q̄ nec etiā in ḡne debeat
reuelare. Quod verū credo quādo est omnino occultū. ita q̄ ec
clesia non est de hoc infamata. quia sic non indiget reconciliatiōe
Et sacerdos qui solus scit vt de² potest ibi salua conscientia ce
lebrare. ar. c. cum nō ab homine desenten. excom. Nonū dubiū
est. Si prelatus sciret subditum suum per confessionem male vti
officio suo. an posset eum remouere. Solutio scdm Richard. et
Seco. vbi supra q̄ non. q̄ alij scientes q̄ ille ab officio remotus
est pro sua p̄fessione promoues redderentur vt non p̄fiterent ve
ritatem. Et ille idem minus reuerbitur confessionez et promior
erit ad peccatorum suorum celationez Et ponit sanctus Tho.
exemplum de abbate. qui scit in confessione. priorem suum male
vti officio dicens q̄ in illo casu debet euz admonere vt prioratuz
resignet. vel si noluerit potest et aliqua alia occasione eum a cura
prioratus absolnere. ita tamē q̄ omnis suspicio deuitet de reuelati
one confessionis. Sed ego credo istud verū nisi quando talis
subditus p̄fiteretur peccatum a quo non vult desistere. Et quod
vergit in periculum aliorum. quia tunc credo q̄ possit eū officio
pauare. quando ad libitum ipsius spectat ammonere vel con
firmare. Decimum dubium quid de presbitero qui scit in p̄fessi
one impedimentum in matrimonio contrahendo. vel officialis
in promouendo et per eum presentando. Solutio q̄ secreto debz
eos monere vt desistant. q̄ si contrahunt benedicat nuptias. Si
petit q̄ presentet ordinando. presentet quando aliter facere non
potest sine manifestatione confessionis. facit q̄ not. glo. et docto
res in. c. vnico de scruti. in ordi. facien. Ratio quia etiam si dice
ret non sibi crederetur nisi quatinus posset probare et sic frustra
faceret. Undecimum dubium est si aliquis sacerdos p̄ p̄fessionez
alicuius quez audit scit q̄ ille prelacione sit dignus debet consens
tire eius electioni quia si consentit videtur peccare mortaliter
p̄fentiendo indigno Si p̄tradicit videtur p̄tradicēdo suspitiōez

Quartum Capitulum

inducere de pctō Et sic videtur reuelare p̄fessionē qđ nunquam
in aliquo casu licet. Solutio scđs Tho. vbi sup̄ dicit qđ ex multz
alijs causis aliquis indignus redditur ad prelacionis officium qđ
ex pctō sicut est defectus scientie vel etatis. Et ideo qui contra
dicit electioni. nec suspicionē de crimine facit. nec p̄fessionē re-
uelat sed contradicit promotioni indignorum sicut sua interest.
Duodecimū dubiū est Quid si aliquis senties qđ ep̄us vult p̄tra
eum inquirere de crimine vt euz puniat p̄fiteat ep̄o illud per hoc
volens euadere correctionē. nunqd ep̄us tenet illud celare So-
lutio hoc casu cautus sit ep̄us et dicat hoc peccatū nō recipio p
modū confessionis cū de ip̄o publice sis infamatus nō tamē debz
absolutionē denegare. qz ipsa non obstante poterit p̄tra ip̄m in-
quirere et punire scđz Inno. et not. in. c. de hijs. de accusa. xxxij.
q. ij. c. admonere. Vel potest dici qđ etiam si ep̄us nō p̄testetur qđ
non recipit crimen per modū p̄fessionis in casu predicto. nihilo-
min⁹ potest illud audire vt cōfessor et vltra hoc tanqđ iudex p̄-
cedere ad correctionē eius qđ delictum p̄misit nō habito respectu
ad illā p̄fessionē Nā absolutio for p̄ialis alicui impensa non ex-
cludit p̄cessum iudicialē. ymmo qđ accusari pōt et puniri de cri-
mine de quo egit penitenciam in foro anime. vt notat in dicti in-
tribus allegat. Sed si pctm̄ esset omnino occultū tūc esto qđ ep̄us
sciret deberet p̄fessionē recipere et in confessiōe tenere. nec cōtra
eum inquirat scđm̄ Hostien⁹ Idem Archd. in. c. sacerdos. de pe-
dist. vi. Tredecimū dubiū est fur p̄fitendo furatur qz abscondit
p̄sbitero bur̄sā. nūquid p̄fessor poterit reuelare hoc pctm̄ in cō-
fessiōe commissū Solutio aut ille fur illud idē furtū p̄fiteatur aut
non. Si non p̄sbiter poterit reuelare siue in ip̄so actu furem de-
prehendat siue postea percipiat dū videt bur̄sā absconditam. qz non
reuelat cōfessionem sed crimē qđ alias qđ per p̄fessionē sibi p̄stat.
quod potest cū necessitas subest vt dictū est sup̄. Si primo modo
vt quia dicit. dñe ego furor Idem est dicendū qz non reuelat cō-
fessionem sed delictū. hoc em̄ scit et percepit alias qđ per p̄fessio-
nem etiā si nesciisset vel non perpendisset nisi ille hoc confessus
fuisset Idem videtur posse dici si postqđ fur furatus erat eodem
contextu anteqđ absoluat p̄fiteatur dicēs. Domine adhuc pl⁹
scio quia furatus sū iam vobis istā pecuniā. et ad hoc veni quia
que incontinenti sunt inesse videntur. l. lecta. §. dicebā. ff. si cer-
tum petatur. notat. ij. q. iij. §. notandū scđo. super vbo absoluto
Sed in hoc forte melius dicendū est qđ idem est ac si prius extra
p̄fessionē furatus esset. vt qđ diceret. Domine alias furatus sū

fur - in - p̄fessionē

vob
terit
tion
ord
cere
tequ
pre
non
est q
ad o
rect
cato
dire
pitio
conf
cum
tene
ad p
reue
de ill
mul
ista
fuer
dice
mul
figil
p̄fess
trib
netu
men
fui
Sec
p̄fite
de ill
dere
pate
est l
nec
essen
aliqu

De penitentijs recipiendis

vobis aucas quia nullo modo proderet poterit presbiter sed poterit in genere contra tales predicare. et eos post generale monitione in genere excommunicare. De hoc in. c. si sacerdos. de. offi. ordi. c. a nobis. de sen. excom. de consti. c. ij. li. vi. Poterit etiam dicere in specie priusquam audire confessionem tuam bursam habui et antequam a me recederes sensi eam me non habere si tu abscidisti peto quod reddas. salva etiam cantela. c. ij. de homic. li. vi. sed caveat quod non dicat se hoc in confessione audivisse. Decimus quartus dubium est quid cadit sub sigillo confessionis. Solutio quod directe se extendit ad omnia que cadunt sub sacramentali confessione. ut sunt peccata Indicantur recte vero cadunt omnia illa per que comprehendi possunt peccatum vel peccator. Unde secundum Richardum. ubi super. quicquid per se vel per accidens directe vel indirecte posset vereturam vel confessionem vel malam suspicionem vel aliquod aliud nocumentum generare penitenti ex peccato confessio cadit sub isto sigillo. unde locus et tempus ac persona cum qua penitens confitetur se peccasse et similia ex quibus potest devenire in noticiam peccati confessio non simpliciter sed sub relatione ad personam que ipsum est confessio cadit sub isto sigillo. Quod antequam revelatio temporis et loci possit cooperari ad generandam malam opinionem de illo qui confessus est probatur. quod si quidam canonicus sciens famulum suum et nullum alium intrasse cameram suam hora none. et ille hora ista furetur domini caphur. post multos autem dies dominus prependat caphur suum esse perditum. Si confessor illius furis usque ad annum vel duos diceret caphurum talis domini fuisse acceptum a famulo suo tali die. Similiter dicendum est de persona cum qua quis peccavit quod cadit sub sigillo confessionis siue penitens potuerit suum peccatum confiteri sine expressione illius persone siue non Quod probat Richardus. ubi super. tribus rationibus. Primo cum penitentia sit sacramentum sacerdos tenetur celare omne illud quod est necessarium ad integritatem sacramenti. sed penitens aliquando non potest sufficienter exprimere peccatum suum nisi notificando personam cum qua peccavit ut dictum est super ergo etc. Secundo sacerdos tenetur celare omne illud in confessione sibi dictum per quod penitens possit prodi vel mala suspicio generari in cordibus aliorum de illo sed quicquid detegendo personam cum qua penitens peccavit prederetur penitens quod si detegeretur filia concubisse cum patre prederetur pater qui confessus est concubisse cum ea igitur etc. Tercio non est licitum facere quod sit occasio retrahendi homines ab actu ad salutem necessario. sed revelatio persone cum qua penitens confitetur se peccasse esset occasio retrahendi homines a confessione quod non tantum retrahit aliquis a re aliqua propter timorem lesionis fame proprie sed etiam

Capitulum quartum

persone sibi coniuncte vinculo amicitie. ergo. *zē*. Quintūdecimū
 dubiū vtrū p̄fessor dicens aliquē sibi confessū de suis p̄ctis sit re-
 uelator p̄fessionis. Solutio sc̄dm Richard. vbi sup̄ q̄ nō. q̄z nihil
 occultū manifestat sed solū manifestatū quod scit extra p̄fessionē
 quia si dixerimus q̄ p̄ctū non habem⁹ ipsi nos seducimus. *zē*. i.
 Johan. i. Quidā etiā dicunt q̄ dicere talia verba sc̄z. hoc p̄ctū
 audiui in cōfessione. quod est p̄ctū mortale. Et sat̄ ad hoc videt̄
 facere textus dicti. c. om̄is. Sed ego hoc nō credo. Et est verius
 sc̄dm Sco. vbi supra nisi p̄ tale deueniat in noticiā p̄sone que ip̄m
 cōmisit. piculosū tamē est talia dicere. Sextūdecimū dubiū est
 Quid si aliquis in p̄fessione reuelat debita credita vel deposita et
 postea sit publica inquisitio de illis. Solutio. Si quis hoc modo
 reuelat sacerdoti id quod habuit furtū vel alias cuz peccato sa-
 cerdos tenetur celare. Si vero absolute dixit ea que debet v̄l sibi
 debentur et sub sigillo p̄fessionis non d̄z recipere. Sed si recipit ⁊
 fiat inquisitio per ep̄iscopum vel alium qui h̄z super hoc p̄tatez
 tenetur veritatē dicere. quia si sic recipit de hoc casu nō cogita-
 uit. vel si cogitasset et p̄misset seu etiā iurasset non reuelare il-
 licitum esset promissū vel iuramentū. nec obseruādū in p̄iudiciū
 iuris alieni. Secus si inique et p̄ tyrannidem requiretur. q̄z tunc
 subterfugere d̄z tacendo vel sophisticē loquēdo. Septimūdecimū
 dubiū vtrū p̄fessori sup̄ p̄fessione credatur simpliciter
 verbo sine iuramēto. Inno. dicit q̄ sic quia gerit vicē dei. de offic
 ordi. si sacerdos. Nā sicut a deo nō exigeret iuramētū ita nec ab
 eius vicario. Dicit tñ Hostien. aliquos dicere p̄trariū. q̄z licz in
 foro p̄fessionis gerat vicem dei. In p̄tentioso vero in quo p̄ducit̄
 in testem secus. Ad hoc de testi. nup. Johan. an. dicit q̄ primum
 equius. sc̄dm verius. Quod placet p̄anoz. in. c. testimonium. de
 testi. Et ex hoc notat casum in quo credit̄ vni testi. Et hoc p̄pter
 qualitatem facti. q̄ cōfessio fit in secreto. Sc̄do p̄fessio debet esse
 occulta quantū ad confessionē incidenter audientes. Ad cuius
 declarationē primum dubiū est. Si alius in confessione audiens
 a proposito vel a casu teneatur illa celare. Solutio. Richard. in
 quarto dist. xxi. dicit q̄ sic audiēs peccata p̄fidentis ignorātis q̄
 illā alius a p̄fessore audiat tenet̄ illa celare ex iure nature iure di-
 uino ⁊ iure positivo. Primum p̄bat sic. naturale iudiciū ratiōis di-
 ctat q̄ homo faciat alij quod sibi vellet fieri in casu consilij. vt ha-
 betur dist. i. c. i. Sed quilibet homo debet velle vt si a casu vel a
 proposito alius a confessore audiat peccata eius dum cōfiteatur
 q̄ celaret ea. quia quilibet debet celare pro cōseruatione fame

De penitentijs recipiendis

proptie. ergo quilibet peccata proximi audiendo dux confitetur
tenetur illa celare. Scdo probatur sic Math. xviij. Si peccaverit in te frater tuus vade corripe eum inter te et ipsum solū. Sed homo dum pfitetur corrigit se aut ad correctionē disponit ergo quicūq; sit ille qui peccata illius reuelat directe facit cōtra illud ins proxime allegatuz. Tercio pbatur sic. in. c. qualiter et quādo ij. et. c. si quis episcopus. de accusa. glo. super verbo charitative. et in. c. sacro. de senten. excom. et. c. nouit. de iudic. et de symo. c. licet et. c. dilecti. xxi. q. i. c. si peccauerit. xv. q. i. c. quidā. et xxiij. q. iij. c. illicita. In omnibus hijs habetur q; denunciationē debet pcedere charitativa admonitio. frustra aut pcederet si correptus per charitativam admonitionē et secretaz postea publicare licite posset. Cum ergo homo p confessionem secrete corrigatur aut ad correctionē disponatur nulli qualitercūq; peccata alterius auidiat licitū est reuelare. Nam illud pceptum datuz de celando peccata pfitentis. vt in. c. omnis datum est in fauorē confessionis et confitentis. Sed si ingerenti se super confitentem et audienti peccata eius liceret reuelare hoc esset in preiudicium et contra fauorem confitentis. quia posset pfitens infamari et sic multum traherentur a tanto bono. Idem dicendum si quis in casu reperiat cedula aliquam in qua pro memoriali ad confitendū aliquis sua peccata conscripsit quia talis nec huiusmodi cedulas legere nec litteram publicare. aut cuiq; referre debet. ff. quemadmodū testa. aperi. l. ij. §. Si dubitetur. Sed inuentor talis cedule debet eam lacerare sicut. alias dicitur de libello famoso. vt. l. de libel. famos. l. si quis. et est in vnica canonisata. vi. q. i. c. si quis famosum. Est autē libellus famosus carta occulte confecta ad ignominiam vel dehonestate alicuius persone. quia talis visa et reperta dilaniari debet. Idem dicendū q; non sacerdotes qui sunt interdum interpretes confitentis teneantur celare confessionem scdm Richard. 2. Sco. rationibus predictis. et etiā quia interpretes 2 sacerdotes pro vna persona reputantur Idem dicendum de layco cui aliquis in necessitate constitutus cōfiteatur in foro penitencie. quia talis celare tenetur. scdm Johan. Quis talis laycus claneas nō habeat in hoc tamen minister dei est et in hoc debz celare peccata nec ad testificandum debet cogi sicut nec sacerdos. quia eadem ratio est scdm Inno Si tamen talis laycus peccatorem prodat non habet locum pena. c. nostri cum sacerdos non sit. Erit ergo pena arbitraria. c. de causis. de offic. dele. Aliud dubium est utrū ille cui pffessor reuelauit pffessionē alicuius teneat celare

tit

Rij

Capitulum Quartum

lam si sciat qd iste qd hoc sibi dixit nesciat illud nisi p confessionem
 Solutio dicendū qd sic Quod pbat̃ur tripliciter Primo sic. qd qd
 homo scit per p̃fessionē sacramētalē siue mediate siue immediate
 celare tenetur. Quis ad celandū magis obligetur ille qui hoc scit
 per confessionē immediate q̃ ille qui scit per confessionē mediate
 Sed ille cui confessor reuelauit p̃fessionē scit p̃cā p̃fidentis p̃ eaz
 mediate ergo illa tenetur celare. Secdo sic ille qui iurat ad p̃mo
 uendū crimē qd alius inchoauit p̃cipiat cum eo in crimine. S̃c
 ille qui confessionē reuelat diffamationē penitētis inchoat. Ille
 autē cui confessio reuelata est si vterius eandem p̃fessionē mani
 festat p̃mouet diffamationē ipsius. penitēs ergo tenet eaz celare
 quia tenetur non p̃cipare in crimine. Tercio sic reuelans alicui
 p̃fessionē de facto dat. illi p̃tatem vt loqui possit alijs de peccatis
 penitētis cui p̃fessionē reuelauit. Sed illā p̃tatem quaz p̃ulit
 de facto de iure conferre nō potuit. Cum igitur nulli licitū sit vt
 potestate sibi concessa ab aliquo de facto qd eaz si dare nō potuit
 de iur. sequit̃ qd ille cui illa p̃fessio reuelata est vterius non loqui
 poterit de illa. vnde p̃elato p̃cipienti sibi vt dicat ei si scit aliqd
 malum de illa p̃sona cui p̃fessio sibi reuelata est nō d̃z sibi dicere
 quod sibi dictū est a p̃fessionis reuelatore. Est tñ verum qd nō ha
 beret locum pena. c. huius si quis reuelaret in hoc casu. etiam si
 esset sacerdos. Et hoc p̃pter verbū sibi in textu positū et in p̃ce
 dentibus casibus tactum est. Tercio p̃fessio debet esse occulta q̃
 ad ipsos p̃fidentes vt non reuelent ea que pro sua salute in con
 fessione vel dicta vel imposita sunt ex quoz reuelatione scandalū
 ouretur De penitētia autē penitētū imposita d̃t. Richard. vbi sup̃
 qd aut penitens manifestādo p̃niaz sibi iniūctaz a p̃fessore faceret
 p̃iudiciū p̃fessori qz forte talem iniūxit p̃niaz. Pro qua si sciret
 eam iniūxisse incurreret alicuius vel aliquoz malivolētiam vt
 puta quia iniūxit mulieri vt abstinere a familiaritate alicuius
 viri. cuius familiaritas erit castitati periculosa. vel aliquod aliud
 iniūxit pro quo aliqui mouerent contra p̃fessorem si hoc scirent.
 Aut penitens manifestando suam penitentiā nec fame p̃prie nec
 confessori nec alicui p̃iudiciū generaret. In primo casu tenetur
 penitēs suā penitentiā celare. quilibet enī tenetur suā famā sciē
 ter non ledere sine aliqua vtilitate. Iuxta illud Ecclesiastici. xli.
 Curam habede bono nomine In casu etiā scdo tenet eam celare
 si enī illud qd confessor sibi iniūgit seu p̃sulit bona fide p̃ salute
 anime sue et secreto alij reuelaret in p̃iudiciū confessoris cri
 men proditiōis incurreret et sigilli fractionē. In tercio autē casu

nō ten
 potest
 est vti
 lutio
 inferi
 secret
 de ali
 vnde
 mat q
 mode
 reuel
 ea dif
 duob
 git in
 landi
 vnde
 tenet
 tenet
 Man
 q. ii. f
 de B
 to no
 p̃ela
 intell
 pote
 gillu
 est su
 per e
 muli
 dori
 a fac
 nis n
 trad
 stetit
 Lan
 obfu
 incen
 baln
 virg
 capi

De penitentijs recipiendis

nō tenetur celare nec tenetur dicere. sed de hoc irreprensibiliter potest facere quod istorū duorū magis placuerit. Tercium dubium est vtrū eadem sit ratio de sigillo p̄fessionis et sigillo secreti. Solutio licet sigillum secreti et sigillū confessionis se habeant scdm inferius et superius. quia omne sigillum confessionis est sigillū secreti et non e converso. tamen non est eadem ratio de vno sicut de alio. verum est q̄ peccat mortaliter frangens q̄libet istorū unde tenet Sco. vbi supra q̄ siue ille qui alicui aliqd dicit exp̄mat q̄ ea dicit sibi sub sigillo secreti siue nō tenetur celare dummodo intelligitur q̄ sub secreto ei dicit. Et addit Richard. q̄ si reuelat crimen prodicionis incurrit. limito tamē scdm Bonauē. ea dist. verum q̄ nullo modo licet reuelare sigillum secreti nisi in duobus casibus. Primus quando veritas id exigit puta q̄ vergit in periculum aliorū. Scdus quādo obedientia cogit ad reuelandum. unde contra ista duo et iuramentū et p̄missio nō valēt Unde dicit Panor. in dicto. c. om̄is q̄ si talis assumitur in testem tenetur reuelare. quāvis sub sigillo secreti sit ei dictū. non tamē tenetur denunciare q̄ aliud est testimonium dicere aliud denunciare Nam denunciare non tenetur quis quod p̄bare non potest. vi. q. ij. placuit. ij. q. i. si peccauerit. et. ij. q. vij. c. pleriq̄. Nam tamē de Ban. ix. quolibeto dicit q̄ subditus q̄ recipit aliquid sub secreto non vergens in damnum cuiusq̄ non tenetur reuelare etiam prelato precipienti vt reuelet. Et scdm hoc limito bonauen. vt intelligatur teneri ex obedientia quando p̄latus vult scire quod potest cedere in detrimentū religionis aut alterius. alias nō Sigillum vero confessōis nullo mō licet reuelare nisi scdm q̄ dictū est supra Reuelatio enim eius multum displicet deo Quod patz per exemplū quod legitur in miraculis beatissime v̄ginis de illa muliere que occiderat generum suum et confessa cuidam sacerdoti orta lite inter ipsam et sacerdotem homicidium generis sui a sacerdote eidem irrogatum est quod cum ad parentum inuenis noticiam deuenisset adducitur ad iudicē et igni comburēda traditur. Que flens beate v̄gini se cōmēdauit. Igni igit iniecta stetit in medio illesa. Amplius ignē succēdentes nihil p̄fecerunt Lanceis ergo et hastis eā impellebant. tunc iudex vehementer obstupuit et diligenter eam considerans nullum in ea signum incendiij p̄ter sola vulnera lancearum inuenit. ducta igit domi balneis et fomentis recreata est. post triduum in laudibus beate virginis perseverans ad dominum migravit. Et per hec sit hoc capitulum aliquo modo declaratum.

Capitulum Quintum de missis audiendis.

Quinto ius parrochiale consistit in hoc q̄ in diebus dominicis et festiuis populus audiat missam in sua parrochiali ecclesia. Ad cuius evidentiam quero utrum quilibet parrochianus sub pena peccati mortalis ad audientiam misse in sua parrochia diebus dominicis et festiuis sit astrictus. Solutio non audire missam diebus dominicis et festiuis in ecclesia sua parrochiali potest esse peccatū mortale. aliqui veniale aliquando nullum. Tunc enim est peccatum mortale qñ obmittit hoc ex contemptu vero vel interpretatio. Et voco contemptum interpretatum quando sine causa legitima alibi audit et presumitur contemptus si non habet licentiam a proprio sacerdote vel non habet causam legitimam. tunc enim peccat mortaliter. quia contempnit et contra preceptum superioris et iuris venit ut notant doc. in. c. domine de parroch. et alie parrochi. Et admittentes alienum parrochianum in casu predicto committit scdm doc. quodammodo furtum vel rapinam. et tenet restituere omnes oblationes ab eo perceptas. Tūc autē ē peccatū veniale cuz alibi audit non ex aliqua causa omnino legitima sed ex aliqua mentis infirmitate vel ex aliqua passione qua mouetur contra plebanum. vel ex aliqua pigritia. quia forte ecclesia alia est vicinior. vel ex aliquo alio zelo non vndequaq; bono. Demū autem nullum est peccatum si ex causa legitima contempneret proprium sacerdotem puta quia est notorius peccator fornicator vel excommunicatus tunc enim non peccaret quia hoc casu nō est proprie contemptus sed iuris auctoritate facit ar. c. preter. et c. null⁹ xxxij. dist. et in. c. vestra. de cohabi. cle. et muli. vel ex aliqua alia causa legitima audit alibi puta propter nimiam distanciam loci vel inscuritatem vie. vel insidias hostium &c. vel ex aliquo bono zelo alibi audit. puta audit apud fratres mendicantes quia deuotius et frequentius ibi celebratur tunc enī non peccat secundū doctores. Honestum tamen est et q̄ necessarium ut in p̄cipuis festiuitatibus scz in Pascha Penthecostes Natiuitatis et similibus audiantur diuina in propria parrochia pro quo est bonus textus in. c. si quis extra. de consecra. dist. i. Concludo finaliter q̄ cum parrochianis in sacris canonibus precipiat audire missam diebus festiuis in propria parrochia nullibi tamen precipitur q̄ audiat in aliena ecclesia. Similiter cum audire missam alibi pot

fieri
puri
catu
parro
theoc
ratu
eccle
offici
sacra
dubi
Hoc
et te
dist.
neces
aud
ex p
esse
miss
uini
min
dus
ditio
por
de p
qua
dico
est p
tion
ut in
eccle
cept
culi
blici
q̄ n
ut p
hoc
tio
aud
non
c. m

De missis audiēdis.

fieri cum peccato mortali aut veniali, audire aut missam in propria parochia ceteris paribus quantum ad hoc nullum est peccatum. q̄ semper securius et tucius est audire missam in propria parochia q̄ alibi patet ex dictis. Puto tamen q̄ ad ecclesiā cathedralē posset licite populus cōuenire, quia episcopus est curatus omnium de dyocesi. et omnes de dyocesi censent parochiam ecclesie cathedralis. vt in. c. i. de offic. archid. et in. c. officium de offic. archipresbiteri. vbi habes q̄ ibi possunt recipere ecclesiastica sacramenta igitur etiam ibi possunt audire missam. Secundum b dubium vtrum quilibet teneatur audire missam. Solutio scdm Hostien. Die dominico quilibet tenetur audire missā ex p̄cepto et totam ita q̄ accipiat benedictionem sacerdotis. de consecra. dist. i. missas. et. c. sequen. 7. c. omnes fideles. nisi excusent magna necessitate. et non solum omnes fideles tam layci q̄ clerici tenent audire missam diebus dominicis. veruz etiam alijs dieb̄ festinis ex p̄cepto ecclesie. Ratio est quia vbi est eadem ratio ibi debet esse idem ius. Ratio autē quare fuit hoc statutum scz de auditu misse. videtur fuisse vt saltem in hoc modico tempe vacetur diuinis. Sed non alia de causa fuerūt addita alia festa ad dies dominicos sub p̄cepto nisi vt vacet diuinis. ergo videt̄ q̄ iste modus determinatus pecceliaz in vacando diuinis die diuico p̄ auditionem misse debet extendi etiam ad alia festa. Alijs autē temporibus nullus etiā religiosus vel clericus tenetur audire missā de p̄cepto. nec obstat. c. solet. de pse. di. i. qd̄ videtur velle q̄ in quadagesima quis non dicatur ieiunare nisi audita missa. quia dico quod illud. c. loquitur. de consilio vel si est p̄ceptū abrogatū est per contrariam p̄suetudinem. Episcopus vero nisi causa rationabilis cum impediāt debet omni die legere aut audire missā vt in. c. si. de prim. li. vi. Et debet saltez diebus dñicis esse in sua ecclesia. de conse. dist. iij. c. ep̄s. Tercū dubiū que missa in p̄cepto an propria diei aut quecumqz alia. Solutio non missa peculiaris seu missa priuata est in p̄cepto sed missa magna et publica diei. vt in. c. et hoc attendendum. de consecra. dist. i. vbi d̄ q̄ misse peculiare debent ita dici in illis diebus in locis secretis vt populus non abstrahatur ab audiendo missam sollempnez. Ad hoc etiam est tex. in. c. quidam de cele. mis. vbi prohibetur auditio missarum peculiarium die dominico aut festino et sic teneris audire missam propriam de tempore. Archid. aut floren. dicit q̄ non tenetur quis ex necessitate ad propriā missam. quia nec dictū c. missas. hoc dicit sed indistincte loquitur. Sed audire d̄ apud

Capitulum Quintum

et congruitate. Et secundum hanc loquitur congruentiā. c. de cele. mis. Neq; enī muliercule vel ydeote scirent discernere. Si est missa ppria vel alia et nimis onerosū esset q; vnusq; debet interrogare si esset missa propna vel alia. ¶ Et in multis ecclesijs eodem die occurrunt plures misse dicende vt puta de octaua alicuius sancti. et de dnica que occurrit. Vtrū autē sit necessarium sensum et distincte audire verba misse dubiū facit. q; in. c. missas dicit q; debeat audire rē. Dicit Archid. floren. q; non est necesse. nam tūc sequeretur hoc inconvēniens q; qui audirent missā ab hīs qui submisse dicunt cū multitudo populi adesset si remoti essent non implerent preceptū. Similiter qui surdi sunt vel ebetē auditū habent nō implerent pceptū. Intētio ergo ecclesie in illo decreto est q; presens sit in missa et vacet. Si autē intelligens est dignum et iustū est vt intendant et conetur intelligere que dicunt in missa Quid autē de eo qui negligit aliquā partem misse puta introitum Respondit Archid. quod modicū est pro nibilo reputatur Sec^o autem est si dimitteret notabilem partē puta medietatē vel tertiam partem. Servitores autē et ministri misse q; discurrūt hinc inde pro hīs q; expediunt. vt in missis solennibus pro thure vino et huiusmōi intelligendi sunt ad esse pro illo tempore. Quartum dubium que dicenda est necessitas que excusat ab auditione misse. Solutio scdm Archid. a transgressione hui⁹ mandati excusat necessitas. Vnde infirmi q; non possunt sine periculo exire ad audiendum excusantur. Idem in hīs q; serviunt illis. Similiter habentes parvulos quos non possunt pgruēter dimittere sine periculo. ar. in. c. qd non est. de regu. iur. Similiter qui aliqd arduū et iustū negocium habent facere et audiendo missam impedirent videntur excusari. Officiales qui ratioe officij non possunt exire vt castella et alij servientes dnīs videntur excusari. Domini etiā et consiliarij qui tempore misse super vrgētibus causis occupati sunt videntur excusari Puellę nobiles que scz volūt nubere videntur excusari si earū parentes non permittunt ignorātes talē preceptū vel facientes qd in se est vt vadant. non enī esset decēs vt sole irent. Parentes autē inducendi sūt admittendū. Si autē nolūt excusantes et allegantes psuetudinem in contrarium quia sic solēt stare quasi clausi in domo ob honestatē. videēt tollerādi ar. c. si. de psuetudie nisi parētes ad choreas et huiusmōi dimittere rēt eas q; tūc nō excusarēt. l. qn pmittūt eas morare i vijs vl ad fenestras vt videāt vidue diu stātes rōe viduatē vt qsi p honore mariti nō vident bñ posse excusari vt in. c. psuetudo viij. dis. nisi

forte
que ne
possum
lari. x.
diendi
posse
dicit p
seru⁹ e
etiā
qui ha
sciunt
floren
alias
missa
rat vi
latron
ab au
angel
cular
quan
obmi
interp
domi
mitat
rectū
missa
dicto
muni
obmi
sient
rit aff
legit
mult
corpi
ranit
ridere
tare
Idem
etiā
id est

De missis audiendis.

forte per breue temp⁹, vt vni⁹ ebdomade vel mensis. Cōingate
que non possunt sine magno scandalo viroz. quia scz cuz hoc nō
possunt ita bene pparare necessaria familie videntur posse excu
sari. xxiiij. q. v. noluit. Secus si mariti facerēt studiose ad impe
diendū eas a bono. Patroni tñ et patrone dñt sic ordinare iuxta
posse de famulis et famulabus suis vt audiāt missā in festis. Vñ
dicit petr⁹ de palu. q. ab hoc pcepto nō serui plus q̄ dñi. ymmo
seru⁹ et ancilla ita debēt vacare et quiescere deo sicut dñi Tenent
etiam filios inducere ad hoc. Tenent etiā omnes audire missam
qui habēt vsuz rationis scdm De. de Palude. q. intelligo quādo
sciunt vel scire cōmode possunt. Itinerātes etiā scdm Richard⁹
floren⁹ non excusant ab hoc pcepto. Si commode audire possunt
alias secus. puta aliqs est in societate alioz qui nolūt expectare
missam et sine societate illa non pōt bene iter facere vel q. igno
rat viam. vel quia difficilis et periculosa. vel quia non est tuta a
latronibus vel quia ab illis hz expensas. et huiusmōi excusatur
ab auditiōe missę scdm eū. Vide tñ ad pdicta q. notat Richard⁹
angeli. in quolibeto. et. Asten. li. iij. ti. xvi. vbi distinguit q. se
cularibus non audire missaz in dñica aliqn est pctm mortale ali
quando veniale aliquādo nulluz. Tunc est pctm mortale qñ q̄s
obmittit ex cōemptu vero vel interpretatiuo. voco aut pemptū
interpretatiū qñ sine causa legitima missā non audire in diebus
dominici affinescit. causā aut legitimā voco quādo corporali infir
mitate detinetur vel inimicorū timore vel aliquo simili qd scdm
rectū iudiciū excusatio legitima d̄z reputari. Et talis nō audiens
missam ex contemptu vero vel interpretatiuo ab epō d̄z p̄fundi
dicto. c. missas et etiā peccat mortalit^r Quod pz qz talis d̄z excō
municari. de conse. dist. i. qui die. Tunc aut est pctm veniale cuz
obmittit non ex legitima causa sed ex aliqua ment^r infirmitate
sicut ex aliqua passione vel ex aliqua pigricia si tñ ad hoc nō fue
rit assuetus Tūc aut nullū est pctm cuz obmittit ex aliqua causa
legitima. Ex predictis patet qd sit dicendū de illis paupculis
mulierib⁹ que aliquādo nō hñt velamina aut alia necessaria ad
corpi tegimentū tum ob paupertatē tum qz marit⁹ ea impigno
rauit vel huiusmodi. q. si irent ad ecclesiā sine p̄fuetis vestib⁹ de
riderent ab alijs. Hoc dico in locis vbi mulieres assue sunt por
tare veltes et huiusmōi tales vident excusari. a peccato mortali
Idem dic in filibus casibus. Quintū dubium est an quis teneat
etiā ex pcepto audire vbi dei et qñ. Et scdo an quis obmittēdo
id est non audiēdo peccet. Et si sic an mortaliter aut venialiter.

Quintum Capitulum

Solutio dicendum q̄ inter audire missam et audire sermonem quantum ad p̄ceptum ecclesie est differentia. Nam audire sermonem non est per omnia hijs diebus in p̄cepto ecclesie sicut dictum est de missa. ymmo non repitur expresse p̄ceptum ab ecclesia quando q̄s teneatur audire sermonem. Sed dicunt doctores q̄ audire sermonem reducit ad p̄ceptum diuinum et illud. Sabbata sanctifices Deutro. vi. vbi recitatis decē p̄ceptis precepit modum quo seruari et doceri debent. Et tunc tenetur q̄s audire quando p̄dicant sibi ea q̄ tenet scire. vt sunt ea que sunt de necessitate salutis. sicut p̄cepta euangelica. septem sacramenta et alia q̄ sunt de iure diuino. Et hoc cōmūiter fit diebus dñicis et sollemnibus p̄cipuis non simplicibus. An autē quis semper peccet nō audiendo sermonem tali die. quando talia sibi p̄dicant et quid. Ad hoc dico q̄ quis obmittens audire sermonem et quando p̄dicatur non semper peccat puta quando nō audit legitima causa excusante. vel quando tali die non tenetur tunc in toto non peccat. Quandoq̄ peccat venialiter. vt quando non audit ex causa sed non sufficienti. aut quando ex torpore aut pigritia non audit sine contemptu. Sed tunc peccat mortaliter quando tenet audire et ex mero p̄temptu non vult audire neq̄ habet causā. Tunc est enim magis peccatuz. Primo p̄pter maximū bonū quod spernit et negligit talis non minus reus est q̄ si corpus christi in terram cadere p̄mitteret. vt dicit. Aug. in quodam sermone. et habetur in. c. interrogo. i. q. i. vbi sic dicitur. Interrogo vos fratres et sorores dicite mihi. quid plus videt esse vobis corpus xp̄i an verbū dei. si vultis vere respondere hoc dicere debetis q̄ non sit minus verbū q̄ corpus xp̄i etc. In fine concludit quia non minus reus erit qui verbū dei negligenter audierit quā ille qui sua negligentia corpus christi in terrā cadere permittit. Et vt dicit glo. ibidem hec p̄patio non attenditur penes dignitatem sed penes efficaciam. Et intelligitur de leui negligentia. nō si quis sua temeritate et sponte proijceret. declara vt ibi. Sicut ergo p̄dicatio euangelica nō est nobis minor sed maior ad salutē cōsequendā q̄ corpus christi. ita nec est leuius culpe sed maior si verbū dei negligenter audim⁹. Item grauior peccato peccat ex eo. quia sicut magnum contemptū faceret seruus si dominum nollet audire et dñs talem culpam non dimitteret impunitam. Ita nec de⁹ ysa. v. vbi de talib⁹ dicit q̄ abiecerunt legē dñi exercitū et eloquiū sc̄ti israhel blasphemauerūt Item in tali nolēte audire est signū eterne dānatiōis. Da exēplū de illo si vis scire vñ sit et de qua patria etc. Ideo xp̄s dixit iudeis Jobā. viij. Propter

rea v
scri
dire v
sermo
qd m
cū vt
legis
i. in. c
ratio
diri q
audia
non e
est ob
non e
offici
q̄ au
ces d
quer
secul
p̄tex
Lau
scand
Et m
eos n
not. g
et su
dica
layco
ligio
torio
scdm
libet
quo
toris
citur
est et
Sec
blice
est c
apu

De missis audiendis.

rea vos nō auditis q̄ ex deo non estis. Hoc patet p̄ exēplū quod scribit Iacobus de vitriaco de quodā rustico q̄ nunq̄ voluit audire verbū dei sed semper exiit. de ecclesia q̄ plebanus incepit sermonem. Vide in speculo exemplorū dist. ix. c. cc. xi. Sed quero qd magis est p̄eligendū in festo an auditio misse an p̄dicationis. cū utrūq̄ non pōt audiri. Solutio q̄ auditio p̄dicationis. q̄ rā legis in hoc magis militat vt patet intuenti iura. de p̄seca. dist. i. in. c. om̄es fideles. et. c. sacerdote. et. c. episcopus nullū. q̄ magē ratione audiēdi scripturas sc̄tās et verbū dei p̄cipiūt missas audiri q̄ alia rōne. facit ad hoc dictū. c. in fr̄rogo vos. i. q. i. Vtrū audies missā dicēdo suas oīones satisfaciāt. Solutio q̄ nō. licet non credā q̄ peccet mortaliter quādo ex tenoriōe facit. sed meli⁹ est obmittere nisi q̄ sacerdos dicit secretas. Aduerte tamen q̄ non excusarem a mortali illū qui diceret aliqua ad q̄ tenet. puto officiū horarū canonicarum quādo dicitur missa et est de p̄cepto q̄ audiatur. ar. c. ex litteris. de p̄bac. cum ibi notatis in vbo vi ces duoz. secus si missa est de consilio audiendi. Consequenter quero vtrū fratribus minorib⁹ liceat missas celebrare in domib⁹ seculariū v̄l alibi cū altari viatico hoc est portatili Solutio q̄ sic p̄ textū in. c. in hijs. de p̄uul. q̄ dicit vbiq̄q̄ qd est vbiū generale Laueant tñ celebrare extra loca eoz nisi existente necessitate p̄ scandula q̄ eneniūt cum dyocesanis et sacerdotib⁹ prochialibus Et multociens p̄ dyocesanos est excomunicatio synodalis licet eos non astringat. Idem p̄uilegiū habēt fratres p̄dicatores. vt not. glo. in. c. si de p̄uul. li. vi. p̄cipit tñ in virtute sc̄tē obediētie et sub interminatione maledictionis eterne religiosi om̄ibus ne dicant aliqua verba intellige infamatoria vel falsa vt retrahant laycos ab eccl̄iaz suaz prochialiū frequētia vel accessu in cle. religiosi reprimūt. Vtrū aut peccet prochian⁹ audiendo missā a notorio fornicatore vel recipiēdo ab eo alia sacramēta. Solutio sic sc̄dm notata p̄ p̄anoz. in. c. v̄sa et. c. si. de coha. cle. et mulie. q̄ q̄ libet pro mortali est suspens⁹ quantū ad se tñ talis non est suspēs⁹ quo ad alios nec d̄z in officio vitari nisi p̄ctm sit notoriū. Et notoriū est sc̄z iur⁹ et facti. Notoriū iuris d̄z quādo p̄sentētia cōmunicatur de crimine vel p̄ confessionē suā sponte factā condempnat⁹ est et tunc non est licitum audire talē. et peccant contra faciētes Sed dubiū est in notorio notonietari facti vt q̄ h̄z p̄cubinaz publice in domo. nec fuit p̄dempnat⁹ nec in iudicio p̄fessus. Et iste est casus piculos⁹. De quo d̄t p̄anoz. sepius fuisse interrogatum apud homies timoratos. Et concludit dimissis opinioibus de

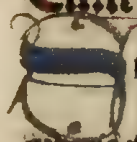
Nō h̄ q̄ audire missam
q̄ est sub p̄cepto vt
d̄t d̄t nō satisfact
si legi suis h̄as r̄atraz
et p̄uilegia p̄b. ta
missa

Capitulum Sextum

Subtilitate iuris sic posse dissigui. q̄ aut fornicatio est ita notoria q̄ nullā habz dubitationē. sicut videmus in pluribus clericis q̄ tenent ita publice p̄cubinas sicut vxores et publice nutriūt filios ita q̄ etiā ipsi non audent diffiteri. et tūc credo q̄ omnino sit abstinendū ab eis sine alia monitione. hoc probat tex. in. d. c. vestra in si. ubi nec hz operis euidentiā et meli⁹ in. c. tua. eo. ti. vbi nulla sit mentio de monitione. Item hoc videtur probari de directo in. c. nullus et. c. preter. xxij. dist. requirit etiam illa iura solam euidentiā facti. non autem monitionē a superiore. Item ex contrario sequeretur q̄ nunq̄ vel raro fornicatio possit esse notoria. Si vero fornicatio non habz istam opis euidentiā sed potest p̄babuliter tergiversari. puta q̄ cōcubina habitat cū matre clerici et de illā esse pedissequā m̄ris. vel q̄d sile et tūc requirit monitio Et hāc putat panor esse m̄tem iurū Et ista videt esse p̄mūis opinio Adde tū q̄d notat. Johā. de s̄a. et Alstē. li. iij. ti. xvi. q̄ layci nō peccant audiēdo diuina ab huiusmodi clericis fornicarijs etiā notarijs. Quia licet ignorantia iuris naturalis siue diuini sit layci periculosa non tamen ignorantia iuris positini cuz nō tenentur illud scire. vnde non est tutum q̄ confessor dicat eis ius. quia per hoc magis implicantur q̄ reuelentur.

Ca. sextū de sepulturis et remedijs.

¶ Ius parochiale consistit in cimiterio et iure sepulture. Ad euidentiā huius capituli quatuor de sepultura veniunt declaranda. Primum de diffinitionis. Scdm exhibitionis. Tercium receptiōis Quartū de negationis. Primum declarandū dicit diffinitionis. Vbi nota q̄ aliud est sepultura. aliud ius sepulture siue ius funeradi. Differūt etiā erequite funerealīa mortariū mortilogiū indicii anime oblagium et remediū. Sepultura scdm doc. theologos et canonicos inultripliciter dicit. Primo scdm Host. in sūma et Jo. de. ymo. in cle. dudum. de sepul. est locus cōcanus in eccliaſtico cimiterio positi⁹ vbi corpus catholici sepeli⁹. Ille locus magis pprie dicit sepulchrum siue tumulus. et est religios⁹. nec vendi pōt. vt. ff. de religio. et sum. su. l. i. Secundo sepultra est terra deputata sepulture hoc est ipsa terra in qua defunctus sepelitur. et tunc scdm canones si est de cimiterio vendi non pōt siue sit aliq̄s ibi sepultus siue non. Ratio est quia ex sola assignatione et p̄secratione. p̄tificis talis terra efficit religiosa. Et de sepultura sic dicta q̄ p̄ ea nihil

De sepulturis & remedijs.

debet ante effusionem exigi intelligitur. c. abolende de sepul. et c. quæsta. xij. q. ij. Scdm leges vero. si talis terra est pura. hoc est si in ea nullus sit sepultus pro ea aliquid recipi potest. Si autem in ea aliquis sit sepultus. etiam si non sit de cimiterio vendi non potest. Et ratio est qz scdm leges ex eo solo qd corpus fidelis sepelitur in aliquo loco de voluntate eius cuius est talis locus efficitur religiosus. vt. l. de religio. et sump. fune. l. ij. et ff. eo. ti. l. i. vide glo. xij. q. ij. c. in ecclesiastico. Tercio sepultura dicitur terra pura ad vsum sepulture deputanda. Et hec vendi potest. xij. q. ij. aurum. Ratio quia nemo dz cogi de suo facere beneficium. x. q. ij. precarie. et quia adhuc non est locus sacer igitur. 2c. Quarto sepultura de tumba marmorea vel lapidea et pro illa aliquid recipi potest etiam ex venditione si sit pura id est si nullus sit in ea sepultus. Si autem sit aliquis ibi sepultus locus factus est religiosus nec potest vendi. Et hoc scdm distinctionem inter canones et leges. sicut dicitur est supra. de terra. ff. de rei. vendi. que religiosis. et dicto. c. quæsta. et. c. postqz. xij. q. ij. Quinto sepultura dicitur ius sepulture siue ius infrendi mortui in sepulchrum. Et illud ius sepulture est quod competit ecclesie ad sepeliendum aliquos in cimiterio suo et prouenit ex pontificis auctoritate et assignatione. competit autem generaliter ecclesijs parochialibus. vel etiam illis quibus a iure vel privilegio concessum est. non autem alijs. Et nec pro hoc iure aliquid recipi debet. De hoc vide titulum. ff. de mortu. inferen. Sexto sepultura dicitur officium ecclesiasticum qd mortuo impeditur cum terre corpus eius traditur an pro tali liceat clericus aliquid exigere aut recipere dicam infra in tercio p conclusiones. De sepultura hoc modo dicta intelligitur. c. non satis. de symo. et. i. q. a. dictum. xij. q. iij. precipiendum De hijs acceptionibus sepulture vide duas glo. vnam in. d. c. abolende de sepul. Aliam in. § Item queritur. xij. q. ij. quas imitantur theologi. et fere omnes canoniste. Quid autem sit ius funerandi siue ius sepulture. dictum est supra in quinta acceptione sepulture. Vnde de iure communi solum ecclesie que habent populum habent ius sepulture. alie autem habent ex privilegio vel consuetudine vide glo. in cle. dudum. §. huiusmodi de sepul. Jo. an. in. c. i. de sepul. Et sola sepultura non facit ecclesiam curatam. Consistit autem ius funerandi in sepulchris mortuorum et exequijs ac oblationibus inde proueniunt. vide de hoc glo. in. c. ex transmissa de rescrip. ¶ Hic tamen quero an layci possunt habere sepulturam seu ius sepeliendi. Solutio scdm Hostien. et Bos. qd non respectu proprietatis quia loca sacra et res

Si

Capitulum Sextum

ligiosa non possunt esse in dominio alicuius. sed quo ad usum possunt habere ut ipsi et sui ibi sepeliantur. nec eis inuitis potest extraneus ibi sepeliri. Ad hoc. l. ij. §. si usus fructum. ff. de religioso. et sumpt. fune. Dicit tamen Vincen. q. propter necessitatem poterit ibi extraneus sepeliri. Nam ob hanc causam possunt vendi calices et alia sacra donata ecclesiis a laycis. ut in dicto. c. aurum. xij. q. ij. Hoc not. Panor. in d. c. abolende. Addit etiam Ludo. de. Ro. in suis singularibus q. platus ex iusta causa potest in sepulchrum unus aliquando immittere alio inuito secundum canones. secus secundum leges. Et idem videtur dicendum secundum Panor. et Hostien. in sedilibus seu banchis quia layci tale ius sibi in ecclesia acquirere non possunt sed tollerantur et gracia solummodo in huiusmodi. sicut in iure patro. in c. iij. de iure patro. Secundo nota q. secundum glo. in d. de. dudum. de sepul. l. n. §. verum. funeralia dicuntur illa que cum funere deferuntur. ut sunt cerei. pannus exequialis. equus cum armis quando nobilis moritur etc. Dñs Cardina. fran. zera. in d. de. capit. funeralia largi. Nam secundum eum funeralia dicuntur bona que obveniunt ecclesie ratione funeris sive ante corpus conditum in terra sive post. Et de hijs debet canonica portio ut infra dicam in septimo capitulo. Et sic funeralia comprehendunt oblagia. Dicuntur autem oblagia illa que preter communem oblationem que fit in pecunia tempore exequiarum in alijs rebus offeruntur ut sunt carnes crude bovine. panes similium. vasculum vini. put consuevit fieri. Wiene et quibusdam alijs civitatibus Austrie dum moritur dives. In rure vero alicubi consuetus est pro oblagiis offerri ovis sive agnus et panes tritici cum vino. Aliubi vero taxant oblagia ad pecunias. Mortuarii vero secundum glo. in c. conquerente. de offi. ordi. dicitur q. quis reliquit pro anima sua in morte. Et hoc etiam dicit mortilogium mortis vel legatum in morte. sed hoc doc. in dicta cle. dudum mortuaria dicuntur omnia que occasione fune etiam preter voluntatem morientis ecclesie perveniunt ut probat in c. ex pte. et. c. cum liberum. et. c. in nra de sepul. Et hec dicuntur etiam funeralia large sive generaliter accipiendo ut dictum est super. Sz exequie dicuntur totum officium quod sepeliendi circa ecclesiam impeditur. ut est actus sepulture. pactiones primi septimi et trigesimi in vigilijs et missis sive alijs consuevit. et sunt idem cum sepultura sexto modo dicta. Et ideo an. p. talibus possit licite pen. et exigi idem erit censendum sicut de sepultura hoc modo dicta. Indiciu vero ante dicitur illud quod defunctus indicavit pro anima sua ecclesie electe sepulture tribuendum. Et prochialis ecclesia a qua corpus assumitur sua canonicarum percipit propter onus prochiale quod subit quod consuevit in celebrando

funeralia

oblagia

mortuaria
mortuaria

exequie

bapt
hoc
sep
esse
non
eccl
in v
rock
Ad
Sal
q de
p se
red
sep
plu
in p
et eo
quia
com
nibi
de sy
lita
non
cien
rige
nem
uia
obu
acce
cluf
pula
anti
nem
pra
defu
aut
sue
sue
beg
pe

De sepulturis et remedijs.

baptizando et alia sacramenta ecclesie ministrando. ut in. d. c. i. Et de hoc infra tractabit capitulo vij. Tercio quero ubi debet esse locus sepulture Solutio secundum Inno. in. d. c. abolende. Cimiterium dicitur esse circa ecclesiam. xvij. q. iij. sicut quia consecrari dicitur. ideo ad locum non consecratum non potest accedere. de conse. ec. vel alta. c. si ecclesia li. vi. Potest tamen etiam esse remotus ab ecclesia propter fetorem Ite in vno cimiterio multe ecclesie possunt habere ius ibi sepeliendi pro rochianos suos. Secundum de sepultura declarandum dicitur receptionis. Ad cuius evidenciam propono causam facti in nonnullis prochijs puitie. Saltzburgeni maxie dyocesis Patamen inoleuit consuetudo talis quod defuncto aliquo prochiiano rector prochialis aut eius vicarius pro sepultura aliquid quod panni vocabulo remedium vocant. ab heredibus defuncti in pecunia consuevit exigere et recipere. dubitatum sepius fuit a nonnullis conscientie timore viris an hoc preteritum consuetudine licite fieri possit. et quod sic. nam illud in panni practica in pluribus locis solet haberi ex antiqua consuetudine. Etiam episcopi et eorum officiales hoc sciunt et tollerant igitur. Sed quod fieri non possit quia in talibus frequenter interuenit pactum vel exactio contra communis iuris dispositionem quod pro sepultura tanquam pro spirituali bono nihil ex pacto exigi debeat ut in. d. c. abolende. et. c. non satis. et de symo. 27. quia materia remediorum est de lana et lacte hoc est de utilitate pecuniaria curatorum. De quorum numero me piteor ne alij domini non curati forsitan laxius quam ipsis videbitur processero me cecumcientem aut fauorifantem existimet. aut certe domini curati si interdum rigorem aut equitatem consuetudini forte preposuero me persecutionem proprii ordinis accusent. intendo quantum potero inter deum uia remediorum exequiarum et aliorum circa sepulturas defunctorum obuenientium pari passu incedere. Et primo quid sit remedium et acceptionem huius propositionis pro declarare. Deinde me paucis conclusionibus circa questum absoluerem. Premissa igitur acceptione sepulture et aliorum in precedenti articulo. Cum non reperiam aliquem antiquum aut modernum doctorem quod sit remedium diffinisse ad communem practica eorum quod rei nomen imposuerunt recurro. Et dico quod secundum practica eorum remedium est illud quod propter id quod pro exequijs sine officio defunctorum et cultu diuino pagando solitum est dari ex rebus defuncti aut eius heredibus in pecunia sine exstiatione occasione iuris funerandi sine sepulture et cimiterij a rectore prochiali aut eius vicario petitis sine exigit. Cui alludit vulgare laycorum quod remedium vulgarisat. das begrebnis gelt od daz selgeret. quasi aie remedium. Et quod solitum est dari pro exequijs et cultu diuino noiant. di begrebnis. od vñb de gotz diß

de luy
et luy

Remedium

Capitulum Sextum

Et probatur hoc idem ex acceptionib⁹ sepulture supra dictis ubi nulli alteri modor⁹ sepulture p⁹ueniēter applicari pōt remediūz cum ista p⁹positione pro. De cuius significato nunc dicem⁹. Pro quo nota q^d hec p⁹positio p⁹ scdm̄ doc. in quarto di. xxv. q⁹s imitat⁹ Archid. in. c. agatho. lxxij. di. et in. c. indices. et. c. ordinationes. i. q. i. plurib⁹ modis accipitur. Uno modo notat appreciatōez vel p⁹mutationem vel causam principaliter et primo mouentem et sic qualitercunq⁹ capiatur sepultura preterq⁹ tercio modo nō est licitum aliquid exigere aut recipe pro sepultura ymmo est sy⁹ moniacum. ita q^d illud tpale siue sit pecunia siue alia res sit vt p⁹ ciū sepulture q⁹ est quoddā spūale et peccat mortaliter q⁹ sic de⁹ dit et recipit et q⁹ mediator siue coopatur ad hoc fuit. i. q. i. repe⁹ riuntur et. q. iij. vendentes. nec in hoc excusat ignorantia cū sit iuris diuini que neminē excusat. nec excusat p⁹suetudo aliqua vt patet in iurib⁹ supra pro falsitate quesiti adductis. q⁹ p⁹suetudo non p⁹indicat iuri naturali vel diuino qd⁹ p⁹hibet symoniam. Et sic intelligi debent iura q⁹ dicunt. q^d recipe aliqd⁹ p⁹ sepultura aut exequijs sit symoniacū. Secdo hec p⁹positio p⁹ notat causā finalez et motiūz non remotaz p⁹pinquā sed occasionalē et tunc licitū est et dare et accipere tpale pro spirituali. et tunc sensus est. iste dat denarios pro missa id est pro veneratione misse vel p⁹pter venera⁹ tionem misse. siue propter venerandam missaz. Sic etiā intellige cū dicit⁹ iste dat pecunias vel recipit pro sepultra aut exequijs zc⁹ Tercio notat causam efficientem vt sit sensus. iste dat denarios p⁹ missa vel pro exequijs id est pro deuotione misse siue exequiarū que mouēt eum ad dandū. vel id est pro deuotione quā habuit ad missā vel ad exequias. et hoc licite potest fieri et concedi. quia de⁹ uotio quā habet quis ad p⁹dicta licite potest euz mouere ad dan⁹ dum aliquid. Et potest etiam sacerdos licite recipere. ita tamen q^d cesset omnis pactio et conuētio. i. q. i. quam pio. Quarto notat causam adinimulatiuam et consecutina q⁹ reducit ad efficientē vt cum dicit⁹ ille mīstrat librū sacerdoti pro celebranda missa. vel ille dat pecuniā presbitero pro ecclesia officianda. et tūc etiā pōt concedi sic. lxxij. dist. c. ultimo. vbi glo. cū similib⁹ Quinto no⁹ tat causam excitatiuam. Et scdm̄ hoc dicunt quidam q^d ep⁹s li⁹ cite potest conferre bñficiū familiari suo pro seruitio licito Na⁹ ibi ista p⁹positio p⁹ non notat causam finalem sed excitatiuam. obsequium enim tale non debet esse causa finalis sed potest esse excitatiua. vide de hoc lacus. Archid. in. d. c. ordinationes. i. q. i. Sūt et alie acceptiones hui⁹ p⁹positionis pro. sed nō sūt ad p⁹positū

nostr
dono
noie
i. q. i.
ad p
funer
batur
terre
de sym
biles
infra
aliqu
prece
symon
troch
erac
mo. c
vt an
vel n
cipiū
p⁹sum
vbi
pacti
non
Ter
aut e
p⁹sue
defun
bean
dant
liber
latio
de p
et. c.
quō
facu
p⁹sue
aliqu
p⁹sum
ita q

De sepulturis & remedijs.

nostrū. nam quandoq; valet tñ sicut loco. vt pro dote id est loco
doris. ff. de dote prele. l. vir vxori. qñq; pro idē noie. vt p se id est
noie suo. pro te id est noie tuo. vel ad comodū tuū. ff. de postu. l.
i. §. i. ff. comoda. l. si vt certo. Sed de hijs transeo et cōuerto me
ad pclusiones. et sit hec prima. Aliqd accipe aut erigere occasiōe
funerū ex pacto p sepultura est omnino illicitū. Nec pclusio p
batur in. c. abolende de sepul. et in. c. quēsta. xij. q. ij. Nec rōne
terre vt ibi dī. neq; rōne officij. vt in. c. non satis. et. c. cū ecclie.
de symo. Impendat ergo rector curatus pdicta et postea lauda
biles consuetudines erigat vt in. c. ad apostolicā. de symo. et lati⁹
infra diceſ. Scda conclusio nō potest pſuetudine introduci vt
aliquid deſ pro sepultura siue remedium aut alio noie vocet vbi
precessit pactio siue exactio probat qua initium pſuetudinis fuit
ſymoniacum et viciōsum ideo nō poterat bonā consuetudinē in
troducere Et in illis duobus casibus quando pcessit pactio vel
exactio intellige iura. videlicet. c. nō satis et se. cū ſimilibus de sy
mo. que annullat consuetudinē in hñdī. Ad valet ergo pſuetudo
vt ante in ſepultū fun⁹ vel etiā tpe ſepulture aliquid p ſepultura
vel noie remediū erigat ab inuito. quia nō hz talis pſuetudo pñ
cipiū volūtariū. Ideo ptertu huius nō debz quis cogi. Et maxie
pſumeret de ſymonia. si quis funus pro pignore arreſtaret. Sec⁹
vbi ex post facto pſuevit aliqd dari. Habes ergo pclusiue q vbi
pactio vel exactio pcedēs dedit causā pſuetudini talis pſuetudo
non valet. et de hoc vide Panoz. in. c. ſuā. et. c. ad aplicā. de symo
Tercia pclusio. pōt induci pſuetudine quādo non pcessit pactio
aut exactio vt sic ex mera liberalitate et deuotione populi talis
pſuetudo sit introducta q p ſepultura siue exequijs aut officio
defunctor aliqd detur. ita tamē q pdicta prius liberaliter exhi
beantur. Probatu q talis pſuetudo tūc nō hz initium nec fun
damentū viciōsū sed laudabile. Nam ex quo dantes a principio
libere ſoluerunt vident ſe ad hoc obligasse ſub noie cuiusdā ob
lationis quā layci ſolent fecere clericis tempore ſpūaliū. vt not.
de ſecra. di. i. ois xpianus Ita not. Panoz. in. d. c. ad apostolicā
et. c. Jacobus de symo. et late. in. d. c. ſuā. eo. ti. vbi etiā diſputat
quō poſſit induci pſuetudo ex libera donatiōe. rex hijs q ſūt mere
ſacultate? Collige igit ex pdictis q tria requirunt ad hoc vt valeat
pſuetudo q p ſepultura aut noie remediū siue p officio defunctor
aliquid erigat et detur. Primū q pſuetudo talis habnerit pñci
piū voluntariū. hoc est q primo tale quid liberaliter ſoluerint
ita q non fiat inuite ab eis exactum. Secundū q talis pſuetudo

Capitulum Sextum

non habuerit fundamētū viciōsū aut symoniacū ita q̄ nō inter-
tulerit pactū sine puentio in futurū de tali q̄d soluendo tanquā
p̄cium sepulture Tercium q̄ predicta ppter que aliquid datur
prius liberaliter exhibeant. et q̄ p̄textu p̄suetudis talis nequaquā
denegent. Ex post facto tñ non soluētes et laudabilē p̄suetudinē
vbi p̄dicta tria concurrūt nō seruantes de soluendo certū quid
compelli possunt. nō per rectorē parochialis ecclesie sed p̄ ep̄m
suum. vt est tex. in. d. c. ad aplicam. Quarta cōclusio rector par-
rochialis qui ex officio et ratione cure ad sepulturaz et exequias
suo parochiano defuncto tenetur non pōt licite p̄hijs aliquid
petere. Si tamen p̄suerudo habet q̄ aliquid detur possunt layci
compelli ad obseruandū laudabilē cōsuetudinē. Prima ps pro-
batur per. d. c. abolende et ibi per glo. Scda pars p̄batur et itaz
dictis in p̄cedenti cōclusione. Quinta p̄clusio si parochialis re-
ctor habet vnde viuat tunc cessante cōsuetudine nō pōt aliqd
p̄ sepultura exequijs sine noīe remedij exigere sed gratis obla-
tum licite potest recipere. Nec conclusio est Panor. in. d. c. suam.
Probat̄ur prima pars q̄ in tali casu cessante cōsuetudine rector
parochialis tenet ex officio et rōne cure gratis spūalia imp̄dere
ymmo. si in dicto casu aliquid recipit tenet restituere vt ibi dicit̄
Scda ps p̄bat in. c. sicut ep̄m. i. q. ij. Sexta conclusio si rectori
parochiali desunt sumptus necessarij et pōt sibi aliunde acqui-
rere victū tunc cessante p̄suetudine non pōt occasione p̄dictorū
aliquid exigere. Nec conclusio etiā est Panor. loco allegato im-
putet etiā sibi qui tale beneficium exile et tenue acceptauit. Que-
rat ergo honeste sibi victū manibus vel industria pura scribēdo
pueros docendo. vel quid simile exercendo. vt in. c. cleric⁹ victū
rci. dist. Nam et apl⁹s querebat sibi victū tpe predicationis. vt
habetur. ij. Thes. ij. et. i. Tbōz. iij. et in. c. cum apl⁹s. de censu.
Si vero rector parochialis in tali casu nō pōt honeste sibi victū
aliter querere tunc vlt ep̄s providebit sibi vel parochiani p̄nt
compelli ad prestandū sibi necessaria victui. De hoc vide bonam
glo. in. c. om̄s xpianus. de conse. di. i. que dicit sacerdotēz indi-
gentem posse subtrahere parochianis spūalia nisi faciūt ob-
lationes vnde possit viuere. Ad hec etiā vide quod notatur in
c. de hijs. de eccle. edi. Septima conclusio clerici extranei qui nō
tenentur ex officio ad exequias aut alia spūalia impendenda
possūt licite opas suas spūtales locare et conuenire vt aliqd
pro labore habeant. nō vt directe pro spūtualibus recipiant tē-
poralē. sed in recompensationem laboris et damnorū que susti-

ment
impe
prela
suā d
etiam
tenes
ter d
ctore
roch
impe
turu
vere
in. c.
tio n
foro
pian
gatur
Ad h
concl
defun
in su
de co
Item
habe
beant
ad a
cura
dimi
tali
nisi
aut
nium
hoc
aut
etiam
sed
nege
pult
possi
con

De sepulturis et remedijs

ment in exhibendo presentias suas et trahendo moram in spualibus impendendis. Nec conclusio probatur per Inno. in. c. penul. ne prela. vices suas. Ad hoc est glo in. c. abolende. de sepul. et in. c. sua de symo. vbi panor. contra glo. tenet q. extranci sacerdotes etiam si habundant possunt erigere cum ad hoc ex officio non teneant. et restringit glo. in. c. precipimus. xxi. q. ij. que simpliciter de sacerdotibus posse opas suas spuales locare. vide de hoc doctores in. c. significati de preben. Octava conclusio rector parochialis qui sepulturam et exequias suo parochiano defuncto impendit sola hac intentione vt aliquid percipiat alias non facturus licet non incurrat symoniam conventionalē incurrit tamē vere symoniam mentalē et graviter peccat. Prima pars probatur in. c. vl. de symo. ex quo non precessit pactum expressum nec emptio nec venditio nec exactio nec ecclesia indicat de tali symonia in foro contentioso. Secunda pars probatur quia precessit intentio de praenata et sic incurrit symoniam mentalē que sola penitentia purgatur vt ibi dicitur. quia nullā censuram ecclesiasticam incurrit. Ad hoc est glo. in simili casu in. c. unico de cle. nō resi. li. vi. Non conclusio psuetudine introduci potest vt clerici curati ex bonis defuncti certum quid percipiant. Hanc cōclusionē probat Hostiensis in summa de consuetudine in quibusdam terris vbi clerici curati de consuetudine recipiunt et exigunt lectum in quo defunctus moritur Item et vestes in quibus moritur Alicubi psuetudo est q. curati habeant pannū quod feretro supponit. Alibi q. ex armento habeant melius caput pecoris. Exemplificat etiam panor. in. d. c. ad apostolicā. de consuetudine in Britannia vbi in morte datur curatis tertia pars omnium bonorum defuncti puerenda tñ ad cultum diuinum et elemosinā pauperum. Dicunt tamē doct. q. subsistente tali psuetudine tanq. laudabili si clerici funus sepelire nō vellent nisi ab heredibus defuncti fieret eis cautio de redemptione lecti aut vestimentorum et aliorum que ex cōsuetudine de rebus defuncti veniant symoniam pmitteret. et multo magis quādo absq. pecunia hoc exigunt nolentes aliter sepelire. vt in. c. quēsta. xij. q. ij. Si autē clerici pactū faciunt de redimendo lectū aut pannum et hmoi etiam anteq. funus sepeliatur. per hoc non incurrunt symoniam sed est licitum cum illa sint temporalia. dummodo per hoc non negetur sepultura vel immisceatur ius sepulture. Et si post sepulturam heredes nolent observare pectum aut psuetudinem possunt clerici agere contra eos vt sepius dictum est. Decima conclusio pcurrentibus tribus ad laudabile psuetudines in hac

Capitulum Sextum

materia introducenda requisitis valet consuetudo vbi rector
parrochialis pro sepultura noie remedij certum quid siue ante
sepulturam siue ex post facto ab heredibus defuncti recipit siue
exigit. Nec conclusio elicitur ex precedentibus et pbo eā de lauda-
bili p̄suetudine in officialatu curie Patavien in Vienna. cui ad
annos plures officialis prefui. vbi cū adult⁹ q̄ saltē semel p̄mū-
cauit mortē dāt heredes occasiōe sepulture noie remedij .xij. de-
narios. Wiens. p̄ puero. vij. denarios q̄ p̄suetudo si p̄dicta tria
de q̄bus sup̄ in terciā conclusiōe p̄currūt nequaquā venit p̄dēpnāda
Et dz hec p̄positio p̄ in hac conclusiōe et sibi sūmi non p̄mo mō
sed altero ex trib⁹ sequētib⁹. Venio nūc ad vndeciaz conclusiōem
q̄ est r̄sina ad causā facti q̄liti et est hec. Nō valet p̄suetudo vbi
remediū anteq̄ exigit a debentibus ex p̄suetudine tanq̄ incerto
p̄sistēs in quotta ignorat. Sz p̄ rectorē prochielez et heredes de-
functi aut alias interpositas p̄sonas ad certū qd̄ et quotta ex cō-
uētiōe aut pacto reductū exigit et recipit. Nec conclusio ē p̄tra cō-
mūez p̄ctica circa q̄sdā eccl̄ias dyoces̄ Salzburgen⁹ et Patavien⁹
in Banaria et Austria sup̄iori solitā obsequari Vbi cū aliq̄s mortē
heredes defuncti ignorat v̄l ad min⁹ dubitat ad quā quotta deter-
minate rectori curato noie remedij teneant. sed tandē ex p̄uētiōe
vulgariter abbruch aut pacto certificant q̄ntum dare debēt. Et
pbo hāc conclusiōe p̄mo ex eo qz est p̄tra naturā p̄suetudinis vt
incertū introducat et sup̄ incerto fundet. Nāz ex hoc p̄suetudo
h̄z vim legis et ex ea remediū et nō alias licite peti possit. tunc dz
esse certa sicut lex. vt in. c. erit aut lex. iij. dist. et ergo si p̄suetudo
ess̄z laudabilis et sic valeret oporteret q̄ heredes statim ex ea scirēt
ad qd̄ certū et ad quā quotta noie remedij p̄ sepultra tenerent.
Itē talis p̄suetudo. ymmo poti⁹ abusio p̄tinet in se ex p̄sse pactū
aut p̄uētiōe q̄ in h̄mōi reprobat vt sepi⁹ dictū est sup̄. Nā q̄nqz
rector aut vicari⁹ p̄ remedio. xij. floren⁹ Rensen⁹ petit et tandē ex
tractatu et p̄uētiōe t̄m ad quicqz puenit Itē talis p̄suetudo non
p̄sumit habuisse p̄ncipiū volūtariū sz exactū aut p̄uētū Quis enī
dicet laycos a p̄ncipio adeo fuisse liberales et ad sepulturā sic de-
notos q̄ occasiōe sepulture fieri impēdēde vltra exeq̄as dederit
x. floren⁹ rene⁹. aut circa. Itē talis p̄suetudo tāqz corruptela plu-
rib⁹ rectorib⁹ et maxie vicarijs q̄ pl⁹ curāt de lana q̄ de aia p̄stat
cāz delinquēdi et granādi paupes heredes defūctorū vt sepi⁹ vltra
vires et solitū plus exigūt quia quasi ex arbitrio eorū depēdet qd̄
pro remedio recipe velint Nā hec quotta q̄ fuit hoc anno ex cō-
suetudine nomine remedij solita dari non erit anno sequēti scdm

eos cu
nener
Itē r
tibus
tes v
arren
lx. et
absen
de cut
contr
nunq
confu
xij. de
qui po
vij. au
cere q
p̄pter
raro
debita
eius h
quia s
quo t
et. c. a
tribun
eisdem
viam
rector
illicite
agen
p̄stat
ecclesi
tari. t
tex. d
potest
non p
solitu
Si ta
depra
ad ce
offici

De sepulturis & remedijs

eos cum pestilētia viget vel cū nouus rector aut vicarius sup-
uenerit p̄suetudo ymmo plus aut minus vt videm⁹ in practica.
Itē talis consuetudo dat occasionē rectorib⁹ ecclias suas locan-
tibus q̄ p̄suetā pensionē sine absentiam augmētant. Nam vidē-
tes vicarios eorū ex remedijs ditari ecclēsiā quā quis hoc anno
arrendauit p. l. floren. Renē. in absentia sequēti anno locat p.
lx. et tandē lxxx. pnt vidi in practica. Et sic vicarij per magnas
absentias grauari sub pietate remediorū abradūt oues moriētes
de cute vsq; ad carnem & ossa quod est omnino inhumanū Item
contra naturā aliarū p̄suetudinū. facit illud qd inducit crescere &
nunq̄ decrescere. remediū enī semp̄ cū cremēto erigitur q̄ nūq̄
consueuerūt rectores dicere p̄genitores tui dederunt p̄ remedio
xij. denarios. sed sic auns tu⁹ dedit. x. floren. Renē. pater tuus
qui possedit hūc marsum silit̄ dedit. x. aut xij. et tu solū exhibes
vij. aut iij. floren renē qd omnino habz speciem mali nec valz di-
cere q̄ huiusmodi remedia iuxta morē eorū licite recipiantur. p̄sō
p̄pter malam decimationē p̄dialē. et maxie p̄pter p̄sonales que
raro a laycē soluit. Scdo p̄pter offertoria et alia iura prochiaia
debita neglecta. vt sic que defunctus in vita non persoluit saltem
eius heredes post mortē de bonis suis sub nomie remedij p̄soluāt
quia super decimis soluendis talis p̄suetudo eos non excusat De
quo tñ dic vt notatur. in. c. i. de decimis li. vi. et. c. ad apostolice.
et. c. a nobis. et. c. tua. de decimis. Preterea posset p̄tingere q̄ in
tribus diebus successiue morerent̄ pater filius et nepos. et sic de
eisdem bonis exigeretur occasione predictorum eadem taxa per
viam remedij per quod est inconneniens. Quidam tamen astuti
rectores sine vicarij perpendentes remediū sic exigendum fore
illicitum miscēt remediū cum exequijs sine cultu diuino pera-
gendo et simul ex cōentione taxant. quod tamē ex p̄dictis etiā
p̄stat esse illicitum. Conclusio vltima que ab antiquo solita sunt
ecclēsijs et ecclīaz ministris tribui nō debēt aliquo mō immu-
tari. textus est in. l. p̄uilegia in fi. l. de sacro. san. ec. per quem
tex. dicit. Bar. q̄ si cōitas est solita certūz quid dare ecclēsie nō
potest per statutūz immutare Et quo pōt inferri q̄ parrochiani
non possūt per statutūz tollere quo minus oblagiū aut remediū
solitū ex laudabili p̄suetudine introductū debeat̄ & exigi possit
Si tamen remediū esset laycis nimis onerosū et per abusū sine
deprauatā consuetudinē introductū possūt layci licite p̄ statutū
ad certum quid reducere et statuere inter se q̄ sepultura et ipi⁹
officio peracta aliqd in certa quotta detur sine remediū aut alio

Capitulum Sextum

vocabulo noietur. Probat hoc qd si ex cōsuetudie laudabiliter
introducunt vident se quasi tacite ad aliqd dandū a pncipio obligasse
multo fortius se possint ad hoc expse p statutū obligare. dū
modo tñ coacti p rectorē curatū hec nō statuāt ita qd ex pte ipsi
rectoris circa statutū oīs pactio et cōuentio cesset vt patz ex sua
pradict. Et valde expediret huiusmōi statutū fieri pmo ex parte
laycoz vt decetero circa remedia imputeret eis materia querus
landi Secdo etiā ex pte curatoz vt eis p statutū hūmōi circa reme
dia exigenda precluderentur vie et modi symoniace prauitatis.

k Ex hijs infero qd non valet pñetudo qd post sepulturā homines
et maxime sacerdotes conueniūt in loco vno ad prādū sūpibz
defuncti vt in. c. nullus de pñbitorz. de pñ. di. v. quē tertium oīno
vide. vbi glo. dāpnat hāc pñetudine qd est i anglia et etiā in certis
locis. Bavarie. Et ex hoc etiā repñdunt qdā fraternitates sa
cerdotū in quibz ex statuto frēs in anno aliquo tens et post ere
quias frēs pueniūt 7 de bonis fraternitati relictz siue donatz lan
tum prandium faciūt. put in facto vidi in Padesi Austrie fīna
liter ex oibz sūpdictis pcludo negatiuā partē ad casū facti quesiti
videlicet qd curat⁹ nō pōt licite ex pacto aliqd p sepultura exigē
pōt tñ remediū cū ex laudabili pñetudie introductū est licite re
cipere scd3 limitatiōes sūp in pclusionibus recitatas. nec obstat
rō pro veritate quesiti adducta qd illud solet haberi in pñtū pra
ctica et ex cōsuetudie. qd practica talis nō est pñetudo laudabi
lis sed potius deprauata et corruptela Nec excusat in hūmōi reci
pientes et exigentes. etiā si sit longeva et diuturna Nam diutur
nitas epis in talibz non diminuit pctñ sed auget. vt in. d. c. non
satis de symo. et vt inquit tex. in. c. cū ecclie corpe. eo. ti. et in. c. si.
de pñe. tanto graviora sūt crimia quāto diutius infelicē animaz
detinet alligatā 7c. Neq3 tollerātia epōz et suoz officialiūz pre
dictos excusat neq3 facit talē cōsuetudinē licitam qd tollerantia
talis non inducit tacite dispensationem cū recipiēte siue exigēte
cum nec papa in talibz qd sunt prohibita. quia symonia possit dis
pensare. vide glo. in. c. cum iam dudū. de pñen. p. doc. in. c. super
eo. de cognac. spiritu. et in. c. constitutus. de filiis pñbi. Ex quo
etiā habes qd per istā malā cōsuetudinē non derogant antiqua
et noua iura que phibent aliquid ex pactu pro sepultura recipere
et exigere. quia cum iura illa contineant ius naturale et diuinū
Ex quo symonia tam diuino q3 naturali iuri sit contraria nō pñt
per contrariam cōsuetudinem vtpote irrōnabilem abrogari.
Et de hoc vide scñ Thō. quolibeto ix. ar. ij. Epūs etiā talem.

Adm. de pñb.

psnet
excus
nes et
m. d.
exper
bona
oēs.
sic qu
teneb
duab
cellis
alia b
fune.
aut d
dicat
corpa
de q
mūq3
et inh
nicus
ferar
li. t. d
defun
hum
Dñ
mort
Neb
plici
suis
me c
quā
runt
quali
Et q
frati
soni
de sep
Zab
qui f
cum

De sepulturis et remedijs

consuetudinē corruptā simulās siue expōsse tollerās a pctō minime
excusari q̄ ex officio ad ipm ptinet prauas tollere loci consuetudi-
nes et inhibere clerico ne quicq̄ hac de cā exigant vt not. Panor.
m. d. c. abolēde. de sepul. in scdo notabili. Hic finalit̄ quero cur
expensis fiet sepultura. Solutio si est vxor q̄ habz dotem et alia
bona. si hec oia remanēt apud maritū ipse tenet facere expensas
oēs. Si vō solū dos apud eū remanet et alia bona ad alios irent
sic quilibet pro rata sua puta si dos sunt centum et alia bona. cc.
tenebit p̄ tertia parte. et alij ad quos dicta bona veniūt p̄ alijs
duabz. Si vero etiā dotem restituat sic tenētur heredes vxoris. l.
cellisus et. l. se. ff. de reli. et sum. fume. Si vero nō hz nec dotē nec
alia bona sic tenet vir facere eos. l. i. et l. si quis. ff. de reli. et sup.
fume. Si autē sūt alij ab vxore. sic tenet heres aut p̄ respectu filij
aut dñs respectu sui. d. l. si quis. Tercū de sepultura declarādū
dicit exhibitionis Ad cur̄ euentiā quero pmo vtrū defunctorū
corpa sint sepeliēda Solutio. Tullius in questionibz tusculanis
dī q̄ Socrates et Anaxagoras crediderūt sepulturas supuacuas
nilqz mali atqz inhonesti esse iacere cadaver squalidū abiectum
et inhūatū. Quē ritū obhūabāt Cassij oēs. Pyogenes in sup̄ ci-
nicus iussit se inhūatū p̄ci volucrbz cambz et feris dicēs Quid
ferarū mihi nihil sentiēt oberit laniat Refert ad hec Eusebi-
li. i. de euāgelica p̄paratiōe q̄ Hyrcani rapacis gñis aurbz p̄icē
defunctorū corpa p̄sueuerūt Sed p̄ta tales dāpnatos mores in
humanaqz sūas est omīs scriptura tā scōz q̄ moralis phōrum
Dñ Gen. xxiij. laudatur de pietate Abrahaz q̄ sepeluit Saram
mortuā in Hebron in terra chanaan Et Gen. xxv. et xij. q. ij. c.
Hebron dī q̄ Ysaac et Ysmael sepelierūt Abrahā in spelūca du-
plici Et Gen. xlix. Jacob in extremo vite bñdictione data filijs
suis p̄cepit eis dicens. Ego congregor ad populū meū sepelire
me cū patribus meis in speluncā duplici que est in agro Hebron
quā emit Abrahā et Josue. vl. habet qualiter co mortuo sepelies-
runt eū filij israhel in simbz possessiōis sue. Ibidem etiā habetur
qualiter ossa Joseph q̄ tulerant de egypto sepelierunt in Sichem
Et quomodo Eleazarum filium Aaron sepelierunt in Gabaad
fratres et filij eius Et Iudiciū. xvi. fit mētio de sepultura Sāp-
sonis Et. i. Reg. xxv. de sepultura Salomōis. et. i. Machab. ix.
de sepultura inde machabei. Et. ij. Regum. ij. dixit David viris
Iabes Galaad qui sepelierat Saulem. Benedicti vos a domio
qui fecistis misericordiā hanc cum dño vestro. Saul et sepelulistis
eum. Et Valerius libro. i. in rubrica de somnijs narrat qualiter.

*De mōis defunctorū
sepultura*

Capitulum Sextum

Symonides poeta peregrediens cum nautis in qua erat appa-
 lisset ad litus et corpus inhumatum iacens vidisset sepulture
 mandavit. huiusmodi beneficio is qui sepultus fuerat morte nocte
 sibi in somnis apparuit eumque ne proximo die navigaret monuit
 qui somnio parens in terra remansit. illi vero qui inde recesserant
 navigantes in eius prospectibus procellis et fluctibus absorpti sunt et
 suffocati et ipse letatus est qui vitam suam magis somnio quam mari
 promiserat. Et idem Valerius li. v. rubrica de humanitate commendat
 cesarem qui caput sui hostis Pompeii sibi regem egypti desti-
 natum honorifice cremari et sepeliri fecit. Idem etiam ibidem lau-
 dat Manibalem qui successively tres romanos Paulum Braccum
 et Marcellum hostes ipsius honorifice sepelivit. Dicendum est
 ergo ad dubium propositum secundum Richardum in quarto dist. xlv. q. de
 functorum corpora sunt sepelienda propter tria. Primo propter asserendam
 resurrectionem futuram. propter quas Paulus mortuos vocat dor-
 mientes. ut ergo subleuetur spes ad resurrectionem vere fieri
 corpora sepulture traduntur. Secundo corpora sepeliuntur propter ammonen-
 dum horrorem. unde Quintilianus li. v. declamationum ait ad opedi-
 fedatam subtrahendumque dolori materiam mortuus viventium
 causa sepelitur. Tercio corpora defunctorum sunt sepelienda propter
 meritationem ut illa sepelientes misericordiam mereantur. Propter hec
 omnia Augustinus li. i. de civi. dei c. xliij. ait. Non sunt contempnenda et
 abiecta corpora mortuorum. maximeque viro- rum iustorum atque fidelium
 quibus tanquam organis et vasibus ad omnia opera bona sancti usus est
 spiritus. Si enim paterna vestis et annulus ac si quid huiusmodi tanto
 carius est posteris quanto erga parentes maior affectus nullo modo
 ipsa spernenda sunt corpora quam utique multo familiarius atque com-
 muni-
 cius quam quolibet indumenta gestamus. hec enim non ad ornatum
 vel adiutorium quod adhibetur extrinsecus sed ad ipsam naturam hominis
 pertinent. unde et antiquorum iustorum funera officiosa pietate curata
 sunt et exequie celebrate et sepultura pulchra. ipsique dum viverent
 de sepeliendis vel etiam transferendis suis corporibus filiis mandave-
 runt. Et Tobias sepeliendo mortuos deum promeruisse teste
 angelo commendat. Ipse quoque dominus die tertia resurrexurus reli-
 giose mulieris bonum opus predicat predicandumque commendat et vigen-
 tum preciosum supra membra eius effuderit atque hoc ad sepeliendum
 eum fecerit. Et laudabiliter commemorant in evangelio qui corpus
 eius de cruce acceptum diligenter atque honorifice tegendum sepe-
 liendumque curarunt. Nec Augustinus. Secundum dubium ubi quis
 debet sepeliri qui decedit nulla sepultura electa. Solutio Petrus

Summa p. 1. v. 1.
 p. 1. v. 1.

de pe-
 rinde
 nera-
 elect-
 patr-
 is qu-
 isto d-
 i. de s-
 tame-
 pul-
 cum-
 in p-
 li. vi-
 ij. sec-
 pare-
 and-
 Im-
 quan-
 diu-
 et tu-
 de re-
 ut in-
 dyo-
 terd-
 clesi-
 rock-
 terd-
 c. si-
 nask-
 vel v-
 est t-
 tur-
 poss-
 eccl-
 pre-
 qua-
 filio-
 si est-
 de fi-
 nisi

De sepulturis & remedijs

de per. in tractatu de quarta canonica portione ecclie prochia-
risidet per multos casus q̄s ergo reduco ad. xiiij. Primus est ge-
neralis sc̄dm Jo. an. in. c. i. de sepul. li. vi. quādo q̄s decessit nulla
electa sepultura debz sepeliri in sepulchro maiorz suoz exemplo
patriarchaz. xiiij. q. ij. c. Ebron vide glo. in. d. c. i. et est casus in. c.
is qui eo. ti. li. vi. Sed quero qui dicantur maiores ¶ Solo in
isto casu intelligitur pater et auus. tex. est in. d. c. ebron iuncto. c.
i. de sepul. Et ideo licet proauus et attauus essent alibi sepulti nō
tamen ibi sepeliuntur sed vbi pater et auus. Sed si pater esset se-
pultus in vno loco et auus et alij maiores in alio nō sepeliunt fili-
cum patre sed cū auo et ceteris maioribus sc̄dm. Jo. an. per. c. ij.
in prin. et. c. fraternitatem de sepul. et per. c. cum quis de sepul.
li. vi. licet alij contrariuz teneant propter tex. contrarios. xiiij. q.
ij. sed p̄mum videt̄ verius. Secundus casus est quando nō ap-
paret vbi sunt sepulchra maiorz. qz tūc sepeliuntur in ecclesia vbi
auduit diuina et percepit eccl̄astica sacramēta. d. c. i. et ibi per
Inno. et est casus in. d. c. is. qui. et in. c. ni nostra. eo. ti. Tercius est
quando quis non hz sepulchra maiorz et in vna ecclesia auduit
diuina et in alia pcepit sacramēta vel est prochia-⁹ duar eccl̄iaz
et tunc si vtraqz eccl̄ia hz ius funerandi tunc loc⁹ est p̄nentioni
de rescrip. c. duobus li. vi. Sed obuentiones quarte diuiduntur
vt in. c. cum quis. eo. li. vi. Et si non est p̄nention sed contēdunt
dyocesanus concordabit partes. Quartus est qñ eccl̄ia est in-
terdicta vel cimiteriū vbi de iure deberet sepeliri et tunc si est ec-
clesia sepulchri maiorz suoz sepeliuntur in parrochia. si vero est p-
rochia sepeliuntur in ecclesia cathedrali. Et si om̄es iste essent in-
terdicte cum nullus debz ibi sepeliri. c. vt p̄uilegia. de p̄uileg. et
c. si eccl̄ia. eo. ti. li. vi. et. c. si. de sepul. li. vi. tunc sepeliuntur in mo-
nasterio p̄pinquiori sc̄dz Archid. c. i. eo. ti. li. vi. Et Jo. an. ibidē
vel vbi debebat soluere decimas sc̄dm predictos. Quintus casus
est de peregrinis et aduenis qui sepeliunt in prochia vbi moriū-
tur si nō scitur vbi sunt sepulchra maiorz suoz vel si scitur et nō
possunt comode deferri. Inno et Host. tenent in. c. i. eo. ti. q in
ecclesia cathedrali. alij aut q vtraqz eccl̄ia habet ius et loc⁹ est
p̄nentioni. Et istud ver⁹ credo. Idē dic de dāpnatis ad mortē
quādo sepeliri permittunt qd de peregrinis. Sextus casus est de
filio pubere et debet sepeliri apud maiores vt in primo casu. vel
si est sc̄dm casum sc̄dm ver terciū illud seruā. Septimus casus est
de filiis illegitimis si sunt naturales tantum sepeliunt cum patre
nisi pater fuisset indignitate. l. ex facto. §. si quis rogatus. ff. ad

Capitulum Sextum

trebelli. Si autē sūt spurij nō sepelient cū patre quia nec filij nō
minandi sūt. vt in Auten. ex pplexu. l. de incest. nup. Nec etiā
si legitimē a pncipe nisi ad petitionē pñs eo vincente fecisset.
facit qd nō. in Autē. quib⁹ mo. natu. effi. sui sepelient ergo tales
in sepulchro matrū. Probat. ff. ad municipal. l. i. nisi sit illustis
femina. Si vō sūt filij adoptiui vel arrogati si viuēte pñe adop-
tante moriunt in eius sepulchro sepelientur Secus si mortuo qz
tūc sepeliunt cum pñe naturali scdm q plen. not. in .c. vnico de
cognac. lega. Octauus casus est de vxore. Et dic q si est carnalis
cognita vel ad domū viri ducta tunc sepeliet in sepulchro viri qz
iam psecuta est domiciliū mariti p cōductionē. l. cū quedā puella
ff. de iurisdic. oim in. vel quia effecta vna caro cum viro dicto. c.
Ebron alias nō Quid si sit cognita et tñ ppter adulteriū sepata.
Solutio non sepeliet cum viro quia nō est ampli⁹ de domo viri.
nisi sit recōciliata Sed quid si mortuo viro recessit de domo ma-
riti. Solutio licet fuerūt opūdes tñ mihi placet opimo Archid⁹
Jo. an. in. c. is qui. § mulier. eo. ti. li. vi. q sepelietur in sepulchro
viri quia licet ad aliud domiciliū se transferat. tñ retinet domici-
liū mariti. vt. l. filij. §. vidua. ff. ad municipal. vel dic q loc⁹ erit
pñentioni. Et quid de illa q habuit plures viros dic q vltim⁹ cō-
siderat quia vna caro est cum eo. Sed pone q vir habeat in vna
ecclesia sepulchra maiorum suorum et in alia elegit sepulturam.
et sepultus ē ibi vbi sepelietur vxor eius. Solutio q in ecclesia
vbi maritus actualiter est sepultus. d. c. Ebron. Quod intellige
quando maritus fuit ibi legitime sepultus. quia si fuisset excō-
municat⁹ vñ interdicit⁹ nō sepeliē ibi. Siliter intellige si comode
fieri pōt illuc deferri alias non. ar. d. c. religiosi Nonus casus de
nominis religiosi q si non erāt obligati religioni in genere debēt
sepeliri in ecclia vbi de iure conuenit. non in monasterio. vt dicit
Archid⁹. in .c. cum quis eo. ti. li. vi. Secus si erat obligat⁹ religi-
oni in genere Et idē dic de illis qui non sunt plene translati vt qz
hñt sua in pprio. Decim⁹ casus est de pñatis eccliaz Nam regu-
lariter debent sepeliri in ecclia vbi habent pñaturā Et si in duab⁹
locis est pñentioni. Vel dic si moritur in vna eaz ibi erit sepe-
liendus scdm Archid⁹. in. d. c. cuz quis Alij autē clerici debēt sepe-
li in ecclesia vbi sūt clerici seu beneficiati. Undecim⁹ casus est
de illo qui habet domiciliū in ciuitate vel villa. et transfert se ad
villam rurālē recreationis causa vel vt rura colat et ibi morit qz
non sepelietur in ecclesia rurali sed in sepulchro maiorz suorum.
scdm q dixi in tribus casibus pñtis si comode ad eum portari

potet
decim
non i
in vi
causa
men
prim
Et p
edifi
vt g
pern
Trec
Hos
sepel
bitat
fit de
pelir
sui n
pmil
insti.
quest
sine f
vel a
actio
terci
funu
pedi
l. cū
dies
neca
infra
mon
vio.
funu
Pro
fi. et
vale
nō p
Ma
auff

De sepulturis et remedijs.

potest d. c. religioso vt not. Archid. 2 Jo. an. in d. c. is qui Duo-
decimus casus est de leprosis Nam tales scd3 Panor. in d. c. sacris
non debent sepeliri cū alijs in cimiterio Nam cui nō p̄mūcam⁹
in vita nec etiam in morte Petrus de an. tenet cōtrariū. mor⁹ qz
causa phibitionis q̄ fuit in vita cessat in morte. Nam non est ti-
mendū q̄ inficiant aliorz defūctorz corpa. Sed Panor. ibi tenet
primū quia est timor in actu sepulture. Item fetor inficit aerem.
Et per hoc adducit bonū textum in ar. in. c. cum dicat. de eccle.
edifi. vbi permittitur leprosis habere ecclesias cuz cimiterio et
vt gaudeant p̄prio sacerdote. Si em̄ possent sepeliri cū alijs non
permitteretur eis cimiterium cum iniuria ecclie parochialis.
Tredecimus casus est de muliere pregnāte defūcta. Nam scdm
Hostien. si certū est q̄ partus mortuus est tunc mulier cū partu
sepeliatur iuxta octauū casum. Si vero certū est q̄ viuit vel dū-
bitatur de hoc tūc mulier debet prius scindi. Et si partus viuis
sit debet baptizari. Si vero mortuus sit debet extra cimiteriū se-
peliri. Quartusdecimus vo casus est de illo qui mandat corpus
suum nō sepeliri Sicut em̄ fecit Marcellin⁹ papa p̄pter ydolatriā
p̄missam Solutio non d3 mandatū ipsius adimpleri. ff. de cōdic
insti. l. quidā. et not. xxi. dist. §. nūc aut in glo. Ex hijs soluit ista
questio Quid de hijs q̄ moriētē molestāt aut sepulturā impediūt
sine funeri iniuriant. Solutio qui domū morientis accedit et ipm
vel alios molestat vlt̄ rebus eius insignia ponit ipso iure cadit ab
actione et in tantū dē heredibus iniuriati p̄dempnat et publicat
tercia pars bonorū suorū et est infamis. Et idem in eo qui circa
funus peccat. L. de sepul. vio Autē. Item q̄ domū nec debet im-
pediri sepultura p̄textu debiti vel cuiuscunqz obligationis. vt in
l. cū sit insti. L. de sepul. vio. nec debet inferri molestia infra decē
dies ab obitu alias pro tūc ē inutile quicqd sit. vt ibi in Autē. sed
nec ante Bene tñ impedit sepultura in multis casib⁹ aie. de qb⁹
infra dicitur in tercio. Ex hijs etiam sequit⁹ q̄ non licet spoliare
mortuos ymmo tales grauissime puniunt. vt in. l. iij. ff. de sepul.
vio. Ex p̄dictis etiā inferit⁹ q̄ non valet pactū nec appellatio q̄
funus non sepeliatur nisi prius aliquid soluat aut solui p̄mittat
Probat⁹ hoc in. c. ex parte. i. de sepulturis. L. de sepul. vio. l.
fi. et Autē. Itē qui domū. et ancē. sed nec ante q̄ appellatio nō
valet vide. Spe. ij. par. ti. de appel. §. ij. ver. viij. Et sic creditor
nō p̄t fun⁹ debitoris arrastare vt nō sepeliat donec heres soluat
Ratio qz sepultura est p̄p̄riū funeris nec d3 sibi ex aliqua causa
auferri nisi aliūde sepultura esset sibi phibita et a iure interdicta

restat
funus

Capitulum Sextum

m Deinde quero quis potest eligere sepulturam. Solutio omnis fidelis et qui habet liberum arbitrium et etatem legitimam scilicet qui sit pubes quous sit in potestate patris tamen potest sibi eligere sine plensu patris. c. licet in princi. de sepultu. li. vi. Impubes vero et qui non est compos sine mentis eligere non potest. ar. c. vl. de suces. ab intesta. Et hijs habetur quod pater potest eligere sepulchrum pro filio impubere cum ipse impubes eligere non possit consuetudine sic disponente. et ideo credit. Ben. in d. c. licet de matre sicut de patre quoniam sic habet consuetudo. Et hoc solum pro filio legitimo naturali non autem pro spurio vel naturali tantum quod appellatione filiorum non veniunt naturales tamen vel spurij. l. generaliter. l. de insti. et substi. et in cle. i. de baptis. sed per adoptionis et arrogatis bene potest. Si vero filius sit adultus sine puber tunc pater non potest pro eo eligere sepulturam. quia. d. c. licet solum pro impubere concedit electionem sepulture. Idem dicendum est in seruo quod potest sibi eligere sepulchrum si est pubes. Nam in istis spiritualibus dominica potestas cessat ut in. c. i. de coniugi. seruo. Si vero seruus est impubes eligit dominus. Ita not. Jo. an. in. c. de vxore eo. ti. Vtrum religiosi possint sibi eligere sepulchram. Solutio quod non sed sunt apud suum monasterium tumulandi possint tamen eligere si quando moriuntur essent adeo remoti quod modo portari non possent ad monasterium. ut i. c. religiosi eo. ti. li. vi. Vtrum auus possit eligere sepulturam per nepote impubere. Solutio Petrus ubi supra dicit quod non quoniam in materia odiosa appellatione filiorum non continentur nepotes. aliter enim filij aliter nepotes appellantur. Secus appellatione liberorum. ut in. l. qd si nepotes. ff. de testa. tute. multominus frater aut alius collateralis. Vtrum quis possit eligere sibi sepulturam in loco minus religioso quam sit locus ubi de iure deberet sepeliri. Solutio olim fuit diuersitas. hodie clarum est quod sic per. c. cum quis eo. ti. li. vi. An autem abbas vel prior possit sibi eligere sepulturam. Et videtur quod sic per d. c. religiosi. ubi dicitur cum velle nolle non habeant re. que verba non adoptantur ad personam priori cum ipse habeat subditos in potestate et ipse non sit in potestate alterius. Pro hoc facit. nam constitutio capituli intellectum et restrictionem ad limites cause expresse l. cum pater. §. dulcissimis. ff. de le. ij. **n** Vtrum decapitandus et homicidi possint eligere sepulturam Solutio si sententia est data nec appellatione suspensa non potest quod nullam ultimam voluntatem potest dimittere. l. eius. ff. de testa. Qui etiam non potest pro anima aliquid relinquere ut not. Jo. an. in additionibus ad Spe. in ti. de instru. edic. potest tamen omnia sacramenta petere et recipere. cle. i. de pe. et

De sepulturis & remedijs.

femis. Si vero sententia non est data v^l est appellatio de suspensa
sic p^ot eligere Quid si sacerdos parochialis corpus eius q^u alibi
elegit sepulturam violenter rapuit v^l funus anteq^{uam} deueniret ad
manus eoz quib^{us} debebatur spoliavit Solutio scd^z Host. et Jo.
an. in. c. cum liberuz. et in. c. certificari eo. ti. et Oldra. p^oilio. cc.
xxliij. q^{uod} tenetur restituere quicq^{uod} accepit et ipm corpus. & vltra
hoc perdit quartā canonicā ad similitudinē heredis res heredita-
rias subtrahentis qui in eis quartā trebellianicam perdit et ius
institutionis debitū quod alias erat detracturus. l. Paul^{us} r^udit.
ff. ad. l. falci. et. l. rescriptū. ff. de hys q^{uod} vt indig. quia phibere vi-
detur inferre in sepulchrum q^{uod} sine in locum inferre phibeat. siue
initinere. l. i. §. phiberi. ff. de mor. infe. Dñs Petrus in tractatu
vbi supra quo ad canonicā portionē tenet p^otrariū q^{uod} delictū p^oes-
biteri non d^z nocere ecclie. ordi. cogni. c. ij. xvi. q. vi. si episcopū
et q^{uod} not. in regula. delictum li. vi. et glo. l. si quis in tantā. l. vii
vi. Sz ego teneo cū Host. et Jo. an. si tale quid fiat a p^olato quia
p^olatus bñ p^ot p^odicare ecclie in acquirēdis. xvi. q. vi. §. si. sicut
seruus dño p^ondicat in acquirēdis. l. si. l. de acqui. pos. secus
in acquisitis. Quero hic de quotidiana questione. Done q^{uod} par-
ochian^{us} alicui^{us} curati elegit sepulturā apud fratres p^odicatores
siue minores q^{uod} volūt ire p^ocessionaliter cū crucib^{us} et alia p^osueta
facere ad deferendū fun^{us} ad eoz eccliam. opponit se prochia-
lis p^osbiter dicendo q^{uod} non dñt p^ocessionaliter intrare prochiā suam
Queritur q^{uod} iuris. oldra. concludit q^{uod} non obstante phibitione
curati possūt fratres p^ocessionaliter intrare prochiā suā. mouet
quia concesso sine p^ocessa vident^{ur} omnia p^oparatoria et necessaria ad
finē vt in. c. prudentiā. et. c. p^oterea. de offic. dele. Sed iura con-
cedunt fratrib^{us} liberā sepulturā vt in cle. dudum. eo. ti. ergo vi-
dent^{ur} cōcessa oia p^o que deueniunt ad sepulturā et sic etiā videt^{ur} cō-
cessum vt seruetur solēnitas solita in executiōe sepulture. Idem
tenet De. de Ancho. in. d. cle. dudū et cū sit liberā sepultura nisi
aliud habeat p^osueto nō tenent^{ur} p^omo portare fun^{us} ad eccliam
curatā q^{uod} nō esset liberā sepultura si impediret etiā ad t^ops Nam
de h^ucato hui^{us} vbi liber est q^{uod} nō requirat^{ur} p^osensus alicui^{us}. vt not.
in. c. de multa. de preben. et in. c. licet ep^ous. eo. ti. li. vi. Ideo dicit
Panor. in. c. in n^ora. e. ti. q^{uod} privilegiati p^ont corpa sepeliendorum
de prochia vbi tacēt capere. et sic nō tenent^{ur} recipe de manib^{us} cur-
rati v^l ad mandatū ip^oius Si v^o nō p^ocedit liberā sepultura sed
tū sepultura Sic. d. Antho. tenet q^{uod} etiā p^ont R^o de Senis tenet
q^{uod} nō. Sz istud Sen. in. d. c. vt aiaz d^z p^ocedere. vbi p^ocedit solū

Capitulum Sextum

q̄ possint recipere eligētes sepeliri apud eos. Sed ego teneo q̄ nō
 possunt sine licentia curati vel ep̄i nisi habeāt liberā sepulturam
 q̄ de duab⁹ servitutib⁹ vna sublata remanet altera. vt dicit glo.
 magna in. c. ois vtriusq̄. de pe. et remis. Sed qd si fratres men⁹
 dicātes et alij exempti sepeliūt de facto vsurarios manifestos ex
 cōmunicatos et interdictos. nunq̄d ep̄s loci possit facere de facto
 corpa istoz exhūari et pcul projici. Panor in c. sacris. e. ti. credit
 q̄ in predictis casibus de quibus in cle. eos. eodez. ti. puta in ex
 comunicatis publice. manifestis vsurarijs zc. q̄ nō possit. quia
 perinde est ac si non essent in dyocesi sua. posset tñ dari remediūz
 vt impediāt sepulturā anteq̄ corpus ducatur ad locū exemptū
 Mā cum delinquat in territorio suo pōt obuiare et illos in loco
 pūato facere sepeliri. Et hoc maxie pcedit in istis religiosis q̄
 habent priuilegium vt etiā rōne delicti pmissi extra locū exēptū
 p non p̄sit puniri per ordinariū loci. Vtrum pactū p̄iudicet sepul
 ture. Solutio pactū qd sit cuz rectore prochialis ecclie de nō re
 cipiendo aliquos prochanos eius ad sepulturā seruari dz etiam
 ab hys quib⁹ a sede ap̄lica sepultura libera concessa est vt in. c.
 pactum de pact. libro vi. Vtrū possit fieri pactio sup̄ electiōe se
 pulture. Solutio scdm. Host. quicqd tpale datur vel p̄mittit
 vt talis electio fiat symonia est. i. q. i. quā pio. de pact. c. fi. Dīz
 inducentes ad iurandū vouendū vel fide interposita seu alias
 ad p̄mittendū de sepultura eligēda peccēt. Solutio clerici et re
 ligiosi cuiuscūq̄ status aut p̄ditionis existant q̄ ad vouendū vt
 iurandū seu alias p̄mittendū aliquē inducūt vt apud eoz eccle
 sias eligant sepulturā vel iam electā non mutet sūt excomunicati
 excomunicatiōe papali a qua preterq̄ in mortis articulo nō pos
 sunt absolui citra papam vt in cle. cupiētes de penis. Si vero nō
 inducūt ad vouendū vl̄ p̄mittendū sed solū vt simpliciter eligāt
 sine si inducūt ad vouendū et p̄mittendū nō tñ vt eligant apd
 suas ecclesias non incurrūt istā penam. nec etiā credo q̄ peccent si
 modo doloso non faciūt. Quod not. Pe. de Ancho. et Jo. mo. in
 d. cle. cupiētes Sed nūqd ligant ista pena si hoc faciūt indirecte
 Solutio sine directe vel indirecte publice vel occulte p se vl̄ per
 alium hoc faciūt ligant scdm zen vt reffert Lard. in. d. cle. Vtrū
 sola inductio inducat hanc penā. Solutio q̄ nō nisi habeat effe
 ctus sez q̄ ille faciat ad quod alter inducebat scdm card. in. d. c.
 cle. facit quod not. Archid. xvi. q. i. §. Si ergo et Jo. an. in. c.
 mulieres. de. indic. li. vi. Vtrū p̄fati clerici aut religiosi qui tale
 votū vel p̄missionez fecerunt teneant restituere corpus illū q̄

talem
 tatur
 cendu
 quo ac
 Jo. an
 de paci
 et cimi
 plene
 ecclesi
 nec co
 Et sic
 sepelu
 tex. in
 cras. t
 tenet
 votū
 Solut
 essent
 sed m
 mutar
 Et sic
 venire
 est ort
 mutar
 pactū
 ij. c. vl
 tura d
 quero
 tjs pl
 ele. de
 redes
 Gm. i.
 cōmū
 tes d
 i. de se
 li. vi h
 menti
 vulnu
 chari
 intell
 eorum

De sepulturis et remedijs

talem pmissionē fecit si apud eos est sepultū Solutio q̄ sic si pe-
tatur et omnia que occasione funeris habuerunt. Et hoc infra di-
cendum qd̄ currit quo ad restitutionē corpis a die petitionis Sz
quo ad restitutionem alioz statim currit a die receptionis scdm̄
Jo. an. in. c. i. de sepul. li. vi. quia prefatus. c. addit. ad. c. plerisq;
de pact. Quod si non faciunt ipso transacto decendio eozū ecclie
et cimiteria ecclesiastico tam diu sunt interdicto supposita donec
plene restituerint p̄facta vt in dicto. c. i. limita hoc verū nisi esset
ecclesia in qua de iure esset sepeliend⁹ quia sic nō tenet restituere
nec corp⁹ nec aliud scdm̄ veriorē opinionē vt not. Sen. in. d. c. i.
Et sic iste q̄ vult et p̄misit sepeliri in illa ecclia in qua de iure d̄z
sepeliri licet ibi non debeat sepeliri obligatione pmissionis. cum
tex. in. d. c. aiaz dicat q̄ non debet sepeliri apud ecclesias sic ele-
ctas. tñ debet ibi sepeliri obligatione iuris. quare inducens non
tenet restituere. nec corp⁹ nec aliud zc. Sed nunqd̄ illi qui tale
votū fecerunt seu pmissionē poterunt alibi eligere sepulturam
Solutio q̄ non sed sepelient apud ecclesias ad quas alias de iure
essent deferendi. vt in. d. c. i. Quid de illo qui nō s̄nacione aliquoz
sed motu p̄prio fecit votū vel iuramentū de sepultura electa non
mutandi Solutio scdm̄ Host. q̄ sine causa mutare non poterit.
Et sic intelligit. c. si vero de iure iuran. In quo d̄z q̄ nemo potest
venire p̄tra p̄p̄tū iuramentū Si vero noua causa post iuramentū
est orta de qua nō cogitauit. qñ iurauerit sic poterit sepulturam
mutare. Et sic intelligit et limitat opinionē legistaz q̄ tenet tale
pactū seu iuramentū nō tenere. L. de legi. l. nō dubiū. in. fi. xiiij. q.
ij. c. vi. L. de pactis. l. iuramentū. §. si paciscar. Quartū de sepul-
tura declarandū d̄z denegatiōis siue p̄natiōis. Ad cui⁹ euidentiam
quero q̄ sūt q̄ p̄uant ecclesiastica sepultura. Solo q̄ndecī differē-
tys p̄sonaz interdicit ecclesiastica sepultura. P̄mo excomunicatis.
cle. de sepul. Et hoc verū nisi absoluant etia in extremis. sed he-
redes p̄ eis satisfacere tenentur. vt in. c. procbiano. eo ti. Et scdm̄
Gul. idē ē de excomunicat⁹ mior. si notorie excom̄icati sūt idē de ex-
com̄icati etia iniuste. vt not. glo in. c. l̄ras de resti. spol. Sepeliē-
tes ho noiati excom̄icatos maior sūt ipso facto excom̄icati vt i. cle.
i. de sepul. Secdo manifesti vsurarijs. d. cle. i. z. c. quāq; de vsuris
li. vi hoc vez nisi peniteāt et faciāt cautioez. Tercio q̄ intornea-
ment⁹ moriunt. c. de tomea Et expōit. hostien etia si q̄s ibi letale
vulnus acceperit licz postea supuixerit. q̄ q̄nis peniteat z ei eu-
charistia non negetur carebit tamen ecclesiastica sepultura. Hoc
intellige secundum Gul. tam de militibus quam de armigeris
eorum qui ibidem in armis se exercent. Secus de illis qui illuc

*Quibz in gremio
et sepulchris*

Capitulum Sextum

Vadunt causa curiositatis vel ad videndū vel alia quacūq; de causa. Adde etiam predictis quod not. Richard in ij. di. xxvij q illi qui hastiludia faciunt peccant mortaliter cum sili rōne vi deatur esse phibita vt torneamēta Et ex hoc innuitur q monētes in illis non sepelientur in sacrato. Et hoc videtur verum q rōne d. c. i. ibi vñ mortes hoīm et aiarnz pericula sepe pueniūt nam in talibus hastiludijs sepe pdicta proueniunt. Secus dōm videtur in currentibus ad brauium. vt Wiennē et in multis ciuitatibus. nā raro vel nunq; eueniunt in tali cursu mortes hoīm Quarto nominatim interdictis. d. cle. i. et hoc sub excomūicacionis pena. Alij aut interdicti similiter priuantur. Quod intellige de interdictis a diuinis et picipatiōe sacramētoz scdm Pan. qz interdicti a iurisdictione vel ab aliquo officio non priuantur sepultura. Quinto raptoribus q pertinaciter cum possint in vita non satisfaciūt et in morte nō possūt. c. ij. de rapto Archid. floren dicit q si raptor potuit restituere et non restituit nec securitatē dedit denegabunt ei sacramēta et sepultura Si vero cū haberet vnde redderet. distulit vsq; ad mortē penitere. et tūc est impositens ad restituendum. Si est alias contritus et dispositus ad restituendū. si posset dabunt ei sacramēta sed priuabit ecclesiastica sepultura ad terrore alioz nisi parentes vel amici eius vellēt restituere pro eo quia tūc sepeliet in sacrato Panor. vero in c. sup eo. de rap. dicit de mente glo. que pmūter tenetur Quod antez decessit qz in pctō rapine nec penituit et tūc etiā sibi climiteriū denegatur qz decessit in mortali. aut penituit in morte et satisfecit et tūc ex toto conceditur sepultura et clerici debent interesse sepulture. et ita pprie loquitur tercius casus. d. c. super eo. Et ista interpretatio tanq; benignior tenenda est. Sexto blasphematoribus dei et scōz. c. ij. de maledic Hoc verū si illa penitenciam sibi impositam cōtemnūt. Septio illis q se occidunt xij. q. ij. qb^o xij. q. v. placuit. Et hoc intelligendum est scdm Guil. si se peremerunt ex desperatione vel indignatione aut iracundia. Sec^o si ex furore vlt a casu. Vnde si qz ppter fugā picipitaret se in aquā quia sic credebatur euadere posse. non imputatur ei si contrarium eneniat. ar. c. nerni. xij. dist. et. d. c. ex pte in glo. Recordat Nos stien Nota tamen scdm quosdam q si ille q occidit se ex desperatione aliq; diu post vulnus vinceret ita q eum peniteret et pfiteretur et oñderet signa pitionis in morte tali non est deneganda ecclesiastica sepultura ex quo non decedit in pctō mortali. Octano phibetur ei sepultura de quo certū est et manifestū non fuisse cō-

festu
pen
in a
con
ra se
am
cap
cult
tura
si du
cōf
gref
pui
illi q
glo.
tici
rati
uag
illi q
Qui
toric
men
casu
sepe
sicut
quel
sera
eccl
sati
c. lfr
sign
c. se
qui
eccl
ex p
fact
sed
tali
ann
Qui

De sepulturis et remedijs.

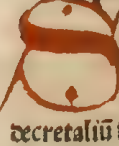
fectum vel non penituisse semel in anno. iuxta. c. omnis unusquisque de peni. et remi. Quidam hoc limitant nisi se super hoc emendasset in articulo mortis confitendo et communicando vel saltem signa contritionis ostendisset in fine. quia tunc non negabitur sepultura secundum eos. Contrarium tamen puto verum scilicet quod per illa etiam non evadit penam. d. c. omnis propter rationes. quas adduxi super capitulo quarto in secunda particula prime partis ibi vide. Si vero occultus est quod quis non est confessus infra annum non negabitur ei sepultura quia ex quo est occultum non debet publicari peccatum. Aut si dubitetur quia forte confessus alicui mendicantium et de eius consilio abstinent ab eucharistia. Nonno illi cui interdictus est ingressus ecclesie. c. is. qui. de sen. excom. li. vi. Decio monacho. pro prium huius. ut in. c. super quodam. de statu monacho. Undecimo illi qui sacerdotem tutorem filijs suis instituit. lxxviii. dist. neque apostolus glo. ibi contrarium tenet. Duodecimo iudeis paganis et hereticis. de psecra. dist. i. ecclesiam. et. c. se. Tredecimo corporibus excruciatibus vel dimissis ut ossa ad sepulturam deportentur. ut in extra. nagate Bonifacii octavi. de testate sub ti. de sepul. Quartodecimo illi qui post mortem de heresi. convincitur. ut in. c. si. episcopus. de hereti. Quintodecimo generaliter nullus notorius decedens in ipso notorio mortali peccato sepeliendus est. d. c. quibus. et. c. non extimemus. et. c. pro obventibus. et. c. cum gravia. xiiij. q. ij. omnes enim casus supradicti locum habent in notorijs. peccatores enim occulti sunt sepeliendi. habent etiam locum in non reconciliatis. Si enim possintur sicut eis conceditur corpus christi ita ecclesiastica sepultura. xiiij. q. iij. quesitum. Si etiam signa penitentie apparuerint si loquela amiserant tunc post mortem sunt absoluedi. et ad orationes et ad alia. ecclesiastica suffragia recipiendi et sepeliendi sed heredes pro eis satisfacere tenentur. primis. ut in. d. c. prochiano eo. ti. et de rapto c. lris. et. c. a nobis. ij. de senten. excom. Et ad probandum huiusmodi signa sufficit in hoc casu unus testis. xxvi. q. vi. qui recedunt. et. c. se. fallit tamen hoc in raptoribus et violatoribus ecclesie. et de illis qui moriuntur in torneamentis et alijs sibiibus supra recitatis quibus ecclesie sepultura interdicta. Adde etiam predictum quod not. Panor. in c. ex parte preall. quod decedens sine confessione exteriori in extremo vite facta. debet sepeliri in cimiterio ecclesie ex quo confessionem non precepit sed morte preuenit. Non est enim credendum quod decesserit in mortali peccato. de quolibet enim presumendum est bonum nisi precepisset per annum confessionem ut dictum est super. etiam si mors fuisset casualis. Quid si tales de quibus dictum est de facto sepeliuntur in ecclesia vel q

Capitulum Septimum

cimiterio Solutio si corpora eorum discerni possint exhumandi sunt alias non. c. sacrum. eo. ti. et ecclesia vel cimiterium est reconciliandum. ut in e. psulisti. de cōse. eccle. vel alta. Quid fiet si dubitet de cadavere utrum fuerit cuiusdam christiani pagani vel heretici vel excommunicati. Solutio videtur in meliorem partem interpretandum. d. c. sacrum. Sed qua pena puniendi sunt qui ad sepulturam aliquem recipiunt in casu non concessio Solutio tenetur ad restitutionem corporis si petatur. et omnem que occasione illius receperunt. c. fraternitatem et. c. expte. i. et c. cum liberum. eo. ti. et alijs penis ut supra dictum est. Utrum suspensi et huiusmodi sint sepeliendi. Solo secundum Panorum. in c. ex pte. ii. eo. ti. q. sic quacumque pena moriantur dummodo penitentur. Et possunt sepeliri in cimiterio cum solennitate misse et aliorum officiorum. Nec sacramenta ecclesie talibus sunt deneganda ut in. c. si. xii. q. ii. Tales tamen non sunt deponendi de furtis sine licentia principis qui tamen debet se in hoc facilem reddere. ut in. l. i. et ii. ff. de cada. pu.

Cap. vii. de canonica portione.

Septimo ins parochiale consistit in canonica portione. Ad cuius evidentiam nota quod canonica portio dicitur quod est a canonibus approbata et debita iure decretorum. x. q. i. de hijs et. c. decernimus et. xvi. q. i. institutum. etiam iure decretalium sexti et. cle. ut in. cle. dudum de sepul. Est autem secundum doctores. in. d. cle. dudum canonica portio duplex. Una episcopalis que debetur episcopo ab omnibus ecclesijs totius diocesis quam recipit episcopus pro iure episcopali propter communionem quam habet cum ecclesijs suis. De qua habes. x. q. c. de hijs et. c. se in glo. et de testa. c. officij. et. c. requisisti. et hanc debet habere de omnibus relictis factis ecclesijs in sua diocesi constitutis ut infra dicitur. Alia est canonica parochialis que debetur ecclesie parochiali de relictis factis illi ecclesie ubi sepelitur eius parochianus. non autem de relictis factis alijs ecclesijs. ut in. c. i. et p. totum ti. de sepul. in de cre. sex. et cle. Unde quando quis eligit sepulturam alibi quam in sua parochia de omnibus que loco illi ubi eligit sepulturam dimittit debet sua parochialis ecclesia canonica portionem habere de iure omnium. Quotta est canonica portio episcopalis. Solutio secundum glo in. c. requisisti de testa. est tertia vel quarta. Sed canonica portio parochialis est varia secundum consuetudines. Alicubi enim est medietas. alicubi tertia. alicubi quarta. Et ideo standum est consuetudini. ut i. c. certificari. de sepul. Et si consuetudo ibi non appareat de Hostien. spectandum esse consuetudinem metropolitane ecclesie Et si

De canonica portione

nec illa appareat spectādū esse p̄suetudinē vicīaz. Et si varia sit
scdm Boff. q̄rta debet. in hac em̄ iura magis p̄cordare vident. vt
in. c. in n̄ra de sepul. De istis portioib⁹ ddm ē p̄ ordine. Et p̄mo de
ep̄ali Ad cui⁹ euidētia querō a quib⁹ debet q̄rta ep̄alis. Solutio **b**
scdm Hostien. in sūma. ti. de sepul. debet et p̄t peti ab oib⁹ eccle
sijs infra p̄p̄ia dyocesiū p̄stitutis vt. xvi. q. i. p̄stitutum. siue sint
capelle monachoz vel alioz religiosoz. vel monasteria vel alia
pia loca siue sint p̄uētnalia. v̄l quēnis alia in ciuitate v̄l extra. vt
de offic. ordi. p̄querēte de testa. officij et. c. requisisti. Etia si sint
exempta nisi in p̄uilegio fiat sp̄eal̄ m̄tēio de p̄iudicio ep̄alis q̄rte
de deci. dudū. §. vi. ff. ne qd in loco publico l. i. §. merito Panor.
in d. c. officij tenet p̄trariū scz q̄ solū debeat ab eccl̄ijs ep̄o subie
ctis nō ab exēptis seu subiectis immediate pape Et d̄t q̄ sic cōiter
tenet p̄e. de An. in p̄fato tractatu limitat Panor. verū dicere q̄
legans eccl̄ie exempte nō est subdit⁹ ep̄i v̄l exēpt⁹ s̄l̄iter. alias de
beat. Sz verior videt opinio. Panor. q̄ ista quarta datur ep̄is
rōne sollicitudinis quā d̄z habere in eccl̄ijs sibi subiectis. vt p̄z
in. d. c. cōquerente nō respectu legantium. Sed nunq̄d exempti
tenent soluere quartā canonicā pape. Solutio Panor. in. c. req̄
sisti dicit q̄ sic. legat⁹ tñ de latere petere nō poterit q̄ nō est dyo
cesanus exemptorum de priuileg. c. auctoritate. in glo. li. vi. Scdm **c**
dubiu est de quib⁹ debet quarta canonica ep̄alis. Solutio de oib⁹
legatis factis quibuscunq̄ eccl̄ijs vel pijs locis vt supra dixi.
Et etiam quarta decimarū et quarta eoz que veniunt occasione
funerū. vt in. c. requisisti. de sepul. et ibi Panor. fallit hoc in decē
casibus. Pr̄m⁹ quādo per p̄suetudinē vel p̄scriptionē nihil ep̄o
soluitur. Mā licet Hostien. in sūma. ti. de sepul. S̄l̄iter et Boff.
teneant q̄ nō valeat p̄suetudo qua nihil datur ep̄o v̄l prochiāli
eccl̄ie cū sit. irrōnabilis. c. si. de cōsue. et contra iura. c. i. de sepul.
Tam p̄e. de perusio in tractatu de canonica portione. et Inno.
tenent q̄ p̄suetudo valet dūmodo sit p̄scripta spacio annorū xl.
ffacit. c. de quarta. de p̄scrip. at quod not. Jo. an. in. d. c. certū
cari. vbi etiam Panor. post multa concludit q̄ portio ep̄iscopo
debita vel eccl̄ie parrochiali potest pro p̄te et in totum p̄scribi.
Et sufficit tempus sine titulo. de cuius initio non est memoria q̄
illud habz vim vituli Et ita loquitur. c. i. de p̄scrip. li. vi. Ra
tio quia ius commune est pro ep̄iscopo vel eccl̄ia parrochiali.
et ideo vbiunq̄ est p̄sumptio contra possidentem oportet q̄
titulum allēget et probet per quem talis p̄sumptio tollatur.
Secundus casus quando relinquitur aliquid pro ornamentis

Capitulum Septimum

ecclesie seu vestibus videlicet cū legat sericū p planeta v' aliud ornamentū pro altari. vt not. doc. in. c. fide sepul. Ex quo sequit' q' si legatur aliqd vt fiat choris v' pictura siue ymago aut calix vel hmoi non debetur quarta. q' ista est fabrica ad longentū honorē dei. vt d. c. si iste ymagines et cruces appellant signū dei l. ticia. §. seya. ff. de an. ar. q' le. et Inno. in. c. cū ad sedem. de res. situ. spol. dicit q' cruces et calices sunt ornāmētū ecclie. Tercio quando legatur pro pfatis ornamentis redmēdis ornandis seu reparandis. vt d' Inno. d. c. si. Idem dic cū legatur pro libris necessarijs diuino officio. Similiter quādo legatur p monumento fiendo. q' religionis interest monumenta pstrui vel exornari. l. i. §. interdictum. ff. de mortu. inferend' Quartus casus qñ legatur pro fabrica ecclie reparatiōe aliqua indigente. Et portio pro fabrica non habet. v' si habetur non sufficit. Si vero ecclia non indiget fabrica soluetur quarta scdm Host. reliquum seruabit' pro tpe necessario ad fabricā. Quint' qñ legat' p luminarib' oleum p lampade vel cera p candelis et hmoi. Sextus qñ legatur pro anniuersario celebrādo annuatī. c. cū creatura de cele. ius. Sep- tim' qñ legatur pro septuagesio tricesimo et hmoi scd' Hosti. in d. c. si. Octauus qñ relinquit' ad perpetuū cultū diuinuz. puta q' festum vnus sc'i fiat annuatim. vel qd dicatur officiū in vna cappella q' in hmoi p'sistit cult' diuinus. c. si. de rescrip. li. vi. Non' fallit scdm Panoz. in. d. c. requisisti. in oblatiōib'. de quib' non debetur quarta vt olim. Decim' fallit scdm eundē in donatiōe in vita. da qua etiā non debetur. vt in. c. de hys. de sepul. et. c. i. de statu monach. Tercin' dubiū vtrū debeat' quarta epō de relictis factis hospitali. Solutio Panoz in. d. c. officij dicit q' sic. Si est religiosum puta si est auctoritate episcopi pstructum. Etia scdm Jo. an. si relictum fuisset factū paupibus talis hospitalis. q' p'sumitur habuisse respectum ad locū nō ad personā. Secus si relictum esset paupibus simpliciter q' nō deberet. l. nulli. et. l. si q's ad declinandā. l. de epō. et cle. Si vero hospitale nō est religiosū licet diuersa sit opinio tñ teneo cū Panoz. ibidem q' si hospitale est edificatum auctoritate iam defuncti sic epus habebit quartā quia epus habebit curā vt d' in Anten. de ecclie. ti. §. si quis quia non pōt amplius redire ad pphana. Si vero edificator viuit sic non debetur quarta et relictuz. videt' factū paupib' cū talis loc' nō sit capax. q' edificator pōt eū destruere. vt. in. c. inter dilectos de donac. et ibi. Inno. Ex dictis patet q' de relictis fraternitātib' non debetur quarta. vt tenet. Pe. vbi supra. Quartū dubiū vtrū

De canonica portione

debeatur quarta episcopo de legato facto alicui vt singulari persone. Solutio p^{er} vbi supra dicit q^{uod} non sicut q^{uod} legat^{ur} clerico nō habenti administrationē vel p^{ro}lationē seu alicubi canonico. vt in d. c. requisisti. §. finali. vel cū legatur leprosis morantibus in tali loco seu domo. vel cum legatur heremitis. aut istis fratrib^{us} qui morantur in aliquo loco seu domo. vel aliquib^{us} mulieribus pro dote. vel viduis seu peregrinis et h^{uius}modi in quibus cessat. c. et p^{ro}te iij. de ver. sig. Vide quod not. Inno. in. c. relatum. de sepul. S^{ed} nūq^{uam} debet quarta episcopalis de legatis pro male ablatiis Solutio scdm p^{er}. vbi supra q^{uod} non. quia sunt debita nō legata. sine restitutio sit certa sine incerta. Quintum dubium vtrū debeatur quarta episcopo quando subditus legat ecclesie extra dyocesium constitute. Solutio q^{uod} non. ita tenet Panor. in. d. c. requisisti. et Inno. et Jo. an. in. d. c. certificari. Nec intelligo nisi p^{ro}suetudo vel p^{re}scriptio aliud habeat vt in. c. cum inter. de v. sig. ¶ Nunc scdo loco dicendū est de canonica prochiali Vbi primo quero de quibus debetur canonica parrochialis. Solutio vt dictū est sup^{ra} illa debetur de omnibus que veniunt ratione funeris et de omnib^{us} legatis factis ecclesie apud quam elegit sepulturam. de sepul per totum. et in cle. dndum eo. ti. fallit hoc in decē septem casibus. Primus quādo per consuetudinē vel p^{re}scriptionem nihil soluit scdm dictū est sup^{ra} Sed vtrū per pactum possit renunciari dicte portioni. Solutio scdm. Archid. in. c. pactum. de pactis. li. vi. q^{uod} quando dampnificatur ecclesia non valet pactum. Secus vbi non dampnificaretur quia valeret etiam sine auctoritate superioris factum. vt in. l. non eo minus. l. de procu. Scdm casus quādo per p^{ri}uilegiū pape q^{ui}s eximitur a p^{ro}statione quarte de reli. do. c. constitutus de testa. c. officij. in fi. et in. c. in nostra. tales sūt hodie fratres p^{re}dicatores et minores qui per p^{ri}uilegium. Alex^{ander} andri quarti. quod incipit v^{er}itate p^{ro}spicuos. et Sixti quarti nuncupatum mare magnū quod incipit Regnū zē. Ex quibus habetur q^{uod} de h^{uius} que fratribus ipsis absolute p^{ro}feruntur vel ad certos determinatos vsus relinquuntur nulla canonica portio debetur. Tercius casus q^{uod} legatur ad vsus p^{ri}uilegiatos. de quib^{us} in. c. fi. de sepul. qui sūt scdm casus cum sex sequentibus. de q^{ui}b^{us} non debet quarta ep^{iscop}alis vt dictū est sup^{ra}. sic nec debet de h^{uius} q^{uarta} prochialis Quart^{us} q^{uod} ecclesie donat^{ur} donatiōe inter viuos vt. d. c. de h^{uius}. §. si vero eo. ti. Idē d^{icitur} q^{uod} a testatore sit legatum ecclesie q^{uod} ipse testator in vita soluit Nam eo casu nec falcidia debet nec quarta ecclesie parrochiali. q^{uod} tale legatū amittit nomen legati et

Capitulum Septimum

transit in donationem simplicem et in speciem donationis inter vivos. Et de hoc est glo. singularis. in. l. legatus. ff. de lega. ij. Quintus casus quando quis post electionem sepulture in aliquo monasterio illud intrat et in eo proficitur antequam moriatur. Et idem dico si intravit cum proposito absolute mutandi vitam quod desinit esse parochianus alterius ecclesie ar. c. beneficium. de regula. li. vi. Si vero non fecit professionem. nec habuit absolute propositum mutandi vitam debetur quarta secundum Archid. in. c. cum quis. de sepultu. li. vi. Et videtur verius secundum Be. ibidem licet alij dicunt contra quia religiosus censetur contrahere domicilium in monasterio facto professione tacite vel expresse. non ante ut dicit Archid. et Johan. an. in. c. statutum. de rescrip. li. vi. Et idem videtur de deproso qui intravit domum leprosoz quod non debetur quarta secundum cumdum Bnil. Secus de illo qui recipitur in confratres qui tamen retinet bona sua quo ad proprietatem quia debetur quarta. c. cum et plantare. de priuil. quia non transit in religionem. Secus si solus sibi retinisset usum fructuum bonorum suorum. quia gauderet priuilegio religionis. c. ut priuilegia. de priuil. Sextus quando quis legat ecclesie in qua non eligit sibi sepulturam nec sepelitur ibidem secundum glo. in. c. i. de sepultu. et ibidem Inno in. c. ij. de sepultu. Et Archid. in. c. i. eo. ti. li. vi. licet in. c. placuit. xij. q. ij. tenuisset quod deberetur Hoc idem probat Johan. an. in. c. i. 2. c. certificari. de sepultu. in glo. et in cle. dudum. §. verum ubi reprobat opinionem Hostien. tenentis contrarium. in. d. c. ij. Et hec est opinio vera alia Hostien. reprobata secundum An. in. d. c. certificari. Nam talia debent esse subiecta qualia predicata. xxxij. q. ij. apostolus. Septimo fallit quando de facto sepelitur ut puta quia erat ibi interdicta ecclesia vel cinitas. fuit tamen de facto et contra voluntatem fratrum sepultus in eorum ecclesia et multa oblata Nam secundum Fred. de Senis consilio. c. xix. Et sequitur Be. in. d. c. i. de sepul. li. vi. non debetur quarta Ratio quod talis tempore interdicti non potest eligere sepulturam apud medicantes ut not. Inno de priuil. c. ut priuilegia. et c. cum et plantare de peniten. et remis. c. quod in te quous liceat ipsis recipere mortuaria ut orent pro defunctis si cum penitentia decesserunt. xi. q. iij. quacumque. Item quia quarta debetur ratione iniurie facte ecclesie parochiali. d. c. certificari. ergo nulla iniuriam ei facit. ex quo ibi non poterat sepeliri. immo plus dicit ibidem. Fred. quod si mendicantes sponte eorum tali tempe sepeliunt non debetur quarta sed tenent tanquam violatores interdicti. cle. i. de sepultu. et in. c. si canonici. de. offic. ord. li. vi. tunc enim solus debetur quarta quando

De canonica portione

sepeliunt in casu a iure concessio. Secus si sepeliunt in casu a iure prohibito. vt. in. c. ex parte. i. et in. c. cum liberum. et in. c. in nra in fi. de sepultu. Et ibi dicit. Inno. q. quando de facto non de iure sepelitur debentur corpus et oblationes q. ratione sepulture sunt facte. Sed non legata facta non ratione sepulture vel occasione ipsius. Et ita patet q. si de facto sepelitur contra voluntate illius cuius est ecclesia q. non tenetur ad quartam aliquam sed tenet corpus et omnia que ratione sepulture habuit restituere sed non quartam de legatis factis non ratione sepulture vel eius occasione. Similiter non debetur de hijs q. amici de bonis ipsorum tunc offerunt. Octauo fallit q. n. ecclesia parochialis erat interdicta et non parochiani nam tunc ecclesia non habebit quartam siue parochiani sepeliatur alibi et electione sua siue non. vt. quia alibi est sepulchrum maioris sedz. Pe. et non. Se. in. c. i. de sepul. li. vi. Sed si alibi esset sepulchrum de facto et non de iure. q. nec in ecclesia electa nec in ecclesia maioris suorum. tunc si ecclesia sua parochialis dedit causam interdicto id est q. nihil recipiet. Secus si non dedit causam interdicto sed propter delictum domini vel alia de causa. q. tunc ex quo non fuit in culpa non debuit suo iure priuari. secundum Pe. de. An. et. Se. in. d. c. i. de sepul. li. vi. Nonno quando renocat electionem sepulture quam feci legando et alibi elegit sepulturam et sepelitur. q. paria sunt non eligere et electam mutare. ff. de adi. le. li. i. 2. ij. Sed primo casu non debet vt dictum est ergo nec in secundo. Ita consuluit Fred. consilio. x. ubi format questionem de eo qui eligit sepulturam apud fratres minores et eis aliquid reliquit intuitu sepulture et aliquid reliquit simpliciter pro anima. accidit q. sine culpa fratrum minorum iste alibi sepultus est. puta casu quia non potuit comode ad illam sepulturam fratrum deferri. vel alibi eligit mutando primam. Queritur nunquid parochialis ecclesia debeat habere quartam de relictis simpliciter fratribus minoribus. quod relictum fratres minores persecuti sunt siue in vita testantis siue post mortem. Et respondet q. fratres minores non debent soluere quartam ex quo ille non est sepultus apud eos. Ratio est q. si hoc teneremur sequeretur q. ecclesia de relictis et funeralibus factis duabus ecclesijs propter quartam. Sed tamen verum est q. solum petit quartam eius quod habuit ecclesia apud quam sepultus est. Nam non potest negari quin ecclesia parochialis debeat habere quartam de mortuarijs q. habuit ecclesia. ubi ille casu vel certa scia sepulchrum est. ergo non a minoribus quia hic minores nullam iniuriam faciunt ecclesie parochiali. Et posito positi q. iste non fuisset relictarius minoribus nisi intuitu sepulture non tamen sequitur q. p.

Capitulum Septimum

rochialis ecclesia debeat habere quartam. Non obstant iura quod dicitur
 quod prochialis ecclesia debet habere quartam illius quod reliquit ecclesie
 ubi eligit sepulturam. quia hoc debet intelligi de electione sepulture cum
 effectu. alias sequeretur quod si successiue eligeret sepulturam apud
 xx. ecclesias quod de omnibus relictis illis factis preter quartam. Ul-
 tima igitur electio vel sepultura sine electione inducit petitionem
 quarte. xiiij. q. ij. ultima voluntas. hec fred. Be. in. d. c. i. videtur
 tenere quod renocata electione sepulture renocet et legatum et dabit
 illi ecclesie ubi eligit sepeliri quia subrogatus debet intelligi subrogatus
 cum omnibus qualitatibus onere et honore. l. i. §. Nec actio. ff. si quis
 test. l. i. esse. inf. fu. Et ideo onus etiam emolumenti comitatur et
 econtra. l. alumne. §. seya. ff. de adi. le. Et dicit verum nisi aliter
 constet de voluntate legantis. Decio fallit quoniam quod licet elegerit se-
 pulchram non tamen sepelietur ex facto heredum vel ex facto contingenti
 circa personam defuncti. puta quia moritur nimis longe vel heredes nolunt
 ad ecclesiam deferri corpus quia verba sunt intelligenda cum effectu. vt in
 c. relatus. de cle. non resi. ergo cessabit canonica portio ex quo ibi
 non sepelitur Ita tenet. fred. vbi supra. et de de. An. Be. tamen
 in. d. c. i. videtur sentire quod isto casu ecclesia non priuabitur legatis
 factis gratia sepulture. vt. not. in. c. in nostra de sepul. et ideo forte
 nec sua quarta. Unde decio cum legat per incertis male ablati secundum
 per. vt dictum est supra de quarta episcopi. Duodecimo quoniam legatum est
 ecclesie prochiali tantum quantum est pars quarta legatorum factorum
 ecclesie electe secundum Hostien. in. d. c. officij. et doc. per. vbi supra. Alij
 volunt quod non computabit sed soluet quartam ecclesie electe. ac si nihil
 ecclesie parrochiali esset legatum. Sicut Goffre. et Ray. in summa
 fred. psilio. iij. Jo. de lig. i. d. clemen. dudum Tu vo tene cum Panoz
 in. d. c. de hijs. eo. ti. quod si consuetudo esset quod teneretur tantum legare
 ecclesie prochiali. tunc vera sit secunda opinio vt non computetur
 Si vero dicta consuetudo non est sic computabitur et si minus
 est supplebit Sicut dicimus in filio qui computat sibi in legitimam
 quicquid sibi a patre relictum est. vt. l. scim. et. l. si quis. l. de in offic.
 tes. Si plus est legatum ei quam sua quarta non defalcabit Tredecimo
 quando tempore testamenti et legati non eligit sepeliri sed postea tem-
 pore mortis eligit sepulturam. facit. c. relatus de sepulch. in. i. glo.
 Bern. in. d. c. de hijs dicit se dubitare. Sed ego credo non teneri
 nisi fiat in fraude. Quintodecimo fallit quando parrochianus
 non potuit audire divina nec percipere ecclesiastica sacramenta.
 in sua parrochiali ecclesia propter vacationem longo tempore et
 alibi eligit sepulturam secundum Bal. in suo tractatu de hoc. Ratio non

De canonica portione

predicta legantur p labore et eo cessante debet cessare legatſi. l. seya in fi. de annu. lega. Cum ergo quarta detur pro administra-
tione sacramentor et celebratione. vt patet in. d. cle. dudum. §. verum. ibi cuz mercedis exhibitio. patet q non debet. qz cessate causa finali cessat et affectus. de quo de translac. inter corporalia. Host. tñ et Inno. in. c. relatum. de sepul. et p. vbi supra tenent q ymmo debetur qz viciũ plati non debz nocere ecclie. Sed ego teneo cum Bal. et dico q viciũ prelati nocet ecclie in acquirẽdis presertim quo ad res mobiles vel modici p iudicij. vt not. in. c. vt sup. de rebus. cc. non ali. Quintodecimo fallit in candelis que dant ad manus 7 cessante iure pmiũ habet. in. d. pũlegio Sixti quarti. Sedecimo fallit in casu quẽ ponit. Nico. de lra. Sen. l. scz qñ sit repositio funeris in aliquo loco vlqz ad tẽpus vt alibi transferat ad remanendũ tunc nõ est portio canonica p soluẽda qz eo casu nõ dicit nec est sepultura. Decimoseptimo fallit scdm aliquos in relictis iure institutiois. de quibz scdm eos nõ debetur hec portio ecclie parochiali sed solũ delegatis. per. c. requisisti de testa. Jo. an. in. c. i. eo. ti. tenet p trariũ per textũ illũ q generaliter dicit terciam partẽ sui iudicij. Idem tenet. Panoz. ibi nisi sit donatum inter viuos. qz de hĩdĩ non debet quarta. Et de hoc dicit Panoz. esse. tex. in. d. c. de hĩs. eo. ti. scz q de oblat. seu relict. aliis cui ecclie in via non debetur canonica portio. Ad euidentiaz p dictor quero qñ aliquis cuius maiores solẽt ab antiquo in aliqua ecclia sepeliri ea dimissa eligit alibi sepulturã vtrũ canonica portio debeatur ecclie dimisse. Solutio q non sed potius illi ecclie in qua pueni audire diuina et recipere sacramenta vt in. c. cũ quis de sepul. li. vi. Quid si in vna audit diuina in alia vero recipit sacramenta. Solutio Inno. et. Jo. an. in. c. de hĩs. de sepul. Archid in. c. cũ qñ. tenet q fiet diuisio portiois. c. i. et. c. relati de sepul. limito si vtraqz habet cimiteriũ et curã alias non. ar. c. si ecclesia de consecra. ecclie. vel alta. Quid si moritur dux rex vel alia psona que per anni circulum in diuersis ecclesijs audiebat diuina et picipiebat sacramenta quasi habẽs duo vel plura domicilia in qbz pariter se collocabat et eligit sepulturam in alio loco. cui ecclie dabitur canonica portio. Solutio ecclie domicilioz diuidet eaz inter se. vt in. d. c. cum quis. licet hoc equum sit q diuidat. non tamen credo esse necessariũ sed dabitur ecclie in qua morit si in vna eaz moritur et alibi non eligit sepulturam. licet Hostien. et Inno dicant diuidendam. Vtrum delegato facto rectori ecclie in qua eligit sepulturam pmissis dicendis p rectorem debeatur

Capitulum Septimum

quarta parrochialis. Solutio q sic quia etiam debetur quarta
episcopalis. vt in. c. si cum inter vos. de ver. sig. Sed vtrum de
donatioe causa mortis debeat Solutio q sic quia accedit magis
legato q contractu. l. si. l. de donac. causa mor. clemens. dudum de
sepultu. Quid si quis eligit sepulturam in propria ecclesia et nihil
ei legauit. alijs vero ecclesijs multa legauit. Nunquid poterit
ecclesia predicta petere aliquam portionez Solutio scdm Ray.
q si consuetudo est q eligentes sepulturam in propria ecclesia
semp aliquid relinquunt potest ecclesia illud petere ab heredibz
non iure actionis nec differendo ppter hoc sepulturam sed implo
rando superioris officium vt in. c. ad apostolicam. de symo. si vero
non est consuetudo nihil potest petere sed solis funeribus debz esse
contenta. posset tamen hoc casu implorari officium iudicis ad
uersus heredes si deprehendatur dolus testator vel heredum
cessante tamen dolo nihil habere potest. Consequenter quero q
possit concedere priuilegium libere sepulture Solutio 3o. an in
c. certificari. de sepul. concludit q etia eps possit hoc priuilegiu
concedere. pro hoc. c. bone. xij. q. ij. et. c. aplice de donac. Panor.
etiam dicit q hec sententia videtur sibi certissima. per tex. in. c.
sicut vnire. de excess. pla. Et sic cōclude q epi et superiores possūt
tale priuilegium concedere. Idem dic de inferioribz p̄latis ha
bentibus in loco ius episcopale. Nec Panor. in. d. c. certificari.
Sed quero quid si in priuilegio libere sepulture non apponatur
hec clausula salua iusticia parrochialis ecclesie 3o. an. cōcludit
idem esse ac si fuisset apposita quia non est verisimile q princeps
voluerit concedere priuilegium cum graui p̄iudicio ecclesie par
rochialis. ar. in. l. ij. §. si quis a principe. ff. ne quid in loco pu. vñ
priuilegium solum videtur concedere vt habeant isti sepulturaz
sicut illi quibus competit de iure communi. Et pro hoc Panor.
in. d. c. certificari adducit textuz notabilem et quasi expressuz in
simili in. l. si quando. l. de in offic. tes. vbi dicit q si alicubi inha
bili princeps pcedit liberam facultatez testandi non intelligitur
cōcedere vt sine sollemnitatibus alijs debitis possit condere tes
tamentum Sed videt eum restituisse ad ius p̄misse Nā satis est
q priuilegiu aliquid pcedat ex quo tractatur de p̄iudicio terci
vel de derogatione iuris. ita in proposito. sed ad maiore cantelaz
et tollendam dubitationem solet apponi illa clausula vel similis
saluo iure parrochialis ecclesie. Et sic nō obstat si opponeret. d.
c. si papa. de priuileg. li. vi. vbi dicit q verba debet aliqd opari. naz
operant in eo q tollūt dubitationē. Quid si nō relinquit aliquid

De canonica portione

fratribus mendicantibus ab eo qui apud eos eligit sepulturam sed frater aliquis ex eis datur executor ad certam summam distribuenda arbitrio suo et ipse distribuit in fratres an de hijs debetur quarta. Solutio. Jo. an. in d. clem. dudum super verbo omnibus obventionibus. refert quandam declarationem a. Bonifacio viii. emanasse. de qua ipsa glo. mentionem facit q. canonica debetur. Et idem dicit glo. quando decedens nihil relinquit fratribus sed mandat executoribus ut ipsis fratribus dent aliquid vel promittant q. quarta debetur. quod etiam tenet Cardina. et Panor. Quid si ille qui apud fratres predictos eligit sepulturam pecierit defunctus cum habitu fratrum sepeli in utrum debeatur quarta. Solutio q. sic scdm glo. Card. et Panor. Nam et si ad eorum religionem transiret in egritudine de qua decederet debetur quarta ut dictum est supra. Quid si episcopus sepeliatur in monasterio mendicantium Solutio quarta debetur cathedrali ecclesie que est parochia episcopi et ibi debet sepeli nisi aliud disponat scdm Cardina. Quid si scolarius in studio eligit sepulturam apud fratres et eis legavit de bonis que habet in partibus suis cui debetur quarta. Solutio probabiliter dici potest q. debetur illi ecclesie in cuius parochia pro maiori parte anni moram trahit. observatur tamen q. detur quarta parochiali ecclesie in qua morabatur tempore mortis. Et hoc quando ecclesie sunt diversarum dyocesium quia si essent in eadem dyocesi tunc fieret divisio inter ecclesias. Deinde quero per que possunt dicti fratres compelli ad quartam istam soluendam. Solutio non possunt compelli per ordinarium. nec ratione huius habet iurisdictionem aliquam contra eos quia obstant eorum exemptiones. per cle. em. dudum reuocant privilegia quorumcumque etiam exemptorum in quantum impediunt solutionem quarte. Sed per hoc non tollunt privilegia exemptionis cum obligatio ad quartam possit esse durante exemptione. Sed coercio fit per suum iudicem scilicet papam vel legatum nisi aliud concederetur ordinarijs scdm glo. et Panor. licet aliqui contrarium dicant. Quid si infirmus in una parochia facit se deferri ad aliam et ibi moriatur Solutio. scdm Ray. prima ecclesia non propter hoc priuatur canonica portione. Idem Host. Ultimo quero quod extrahens iste quarta Solutio scdm Host. in summa. de sepul. Primo extrahetur quarta episcopalis quia antiquior et dignior. Demum parochialis si venit extrahenda Si vero prius fuisset quarta parochialis extracta sic eps habebit quartam quarte parochialis et quartam de reliquis.

Capitulum octauum de benedictione nubentium

Quarto ins prochiale consistit in benedictione nubentium. Ad cuius evidentiam quero utrum nubentes sunt benedicendi. Solutio quod sic si nullus ipsorum alijs nuptijs tractatus fuit benedictus. Si vero alter eorum in alio matrimonio fuit benedictus non debet iterari quia alter sine altero non debet benedicere sed benedictio dimitti. ut in. c. vir. aut. de secun. nup. scilicet Tho. 2o in quarto dist. xxi. tenet quod virgo licet pertrahatur cum bigamo debet benedicere quia saluatur aliquo modo significatio. hoc verum ubi consuetudo hoc habet quam papa scit et tollerare secundum glo. et Panor. in. d. c. vir. aut. Et hoc procedit in sacramentalibus ut ad inducendam consuetudinem requiratur tacite consensus pape. in alijs secus. aliter presbiter benedicens bigamos debet ad sedem apostolicam mitti suspensus ab officio et beneficio. ut in. d. c. vir. aut. Sed verius dic secundum Jo. an. quod ista pena infligitur per sacerdotes qui benediciunt secundas nuptias viuente altero. Item prauiter tenent hoc. cum Host. ibidem quod non est suspensus ipso in re sed suspensus dendus. Et dicit Panor. quod hodie attentis circumstantiis et loci consuetudine debet imponi pena arbitraria. Quid si duo contrahant matrimonio et benedicant ambo. deinde ante consummatum matrimonium fertur diuortium propter impedimentum consanguinitatis vel aliud canonicum et uterque ipsorum puolat ad secundam vota nunquid benedictio dabitur in istis secundis nuptijs. Solutio Host. dicit quod non quia benedictio spiritualis est tante efficacie quod spiritus transit nisi innemiat obicem pertrarie voluntatis. ut in. c. maiores de baptis. etiam si per risum aut iocum fiat. benedictio ergo semel recepta amitti non potest ut in. c. quanto de diuor. Quid autem si duo ad secundam vota transierint qui tamen nunquam fuerint benedicti. Solutio tales poterunt benedicere ut apparet ex predictis quia non est vis in bigama sed potius in benedictione ne iteretur. Et ut habeas summarie noticiam de predictis. dic quod quando secundum nuptie sunt secundum ex parte vtriusque vel ex parte mulieris tamen nullo modo debent benedicere. si uterque vel saltem mulier alias fuit benedicta. Sed quando secundum nuptie ex parte viri tunc bene possunt benedicere quia aliquo modo seruatur ibi significatio. quia Christus et si habeat unam ecclesiam tantum et sic unam sponsam. hoc tamen in una ecclesia plures personas desponsatas. sed anima non potest esse alterius sponsa quam Christi. et ideo quando nuptie sunt secundum ex parte viri benedicunt. Non autem quando sunt secundum ex parte mulieris propter defectum sacramenti. hanc opinionem tenet sanctus Thomas. et glo. ut dictum est supra in prima questione. Quero utrum tractis sponsalibus ante secutas solennitates carnalis coniunctio sit peccatum. Solutio secundum sanctum Thomas. in quarto

De bñdictione nubentium

dist. xxviii. si sponsa credens sponsus velle psumere mñmonium ad mittit eū excusat a pctō nisi aliqua fraudis signa appareat ex pñse. sicut multuz distantis pditionis. vel quātū ad nobilitatē. vñ quātū ad fortunā vel aliud signū euidentis appareat. 7 eodem mō intelligit q̄ excusat vir si ppter hoc intendebat mñmonium psummare. sed nunq̄ mortaliter peccat q̄ añ bñdictionē nuptialē post consensum de pñti carnaliter pmiscet. Solo in illis locis vbi est pñsuetū q̄ prius adhibeat nuptiarū bñdictio si absq̄ ecclesie dispensatione et sine iusta causa hoc faciant peccant mortaliter. Et iusta causa posset esse si longo tempore pmansissent sponsi. et ppter aliquod impedimentū maritus non posset ducere sponsaz. vt qz focer nollet dare dotem. vel quia terra esset interdicta ita q̄ spōsam non posset ducere solenniter. vel est senex et erubescit forte contrahere cum tali solennitate. vel est nobilis et accepit ignobilem vñ conuerso vñ timet violentiā inferri et hñdī et cognoscat eam. pponens matrimoniū solennizare impedimēto cessante nō peccat. Nulla tñ iusta causa. existente. dicit. Nostien q̄ vterqz peccat quia venit contra generalem consuetudinē ecclie et contemptor ecclesiastice pñsuetudinis punitur sicut pñaricator legis diuine. vt dicitur in. c. in hīs rebus. xi. dist. licet enī vxor matrimonio contracto de presenti statim teneatur reddere debitū viro et e conuerso nō tamē teneat reddere statī ita q̄ ly statī determinat infinitiū. vt. in. c. nōstrates. in. si. xxx. q. v. dicit q̄ pñrabentes prius debēt in ecclia benedici q̄ carnaliter coniungi.

Ca. nonū de collatiōe sacramētoꝝ

Quo ms parrochiale consistit in exhibitione siue collatione sacramētoꝝ. Ad cuius euidentia nota q̄ curatus sacerdos nō epus confert sacramēta omnia ppter duo scz pñfirmationē et ordinem. ideo hic breuiter pmo de quinqz sacramētis dicam. ostendendo debitā materiā et formam vt sic ea curatus rite et legitime conferat. Scdo de alijs duobus q̄ solus epus confert. Et pñmo de baptismo quatuor dicentur scz de eius materia. forma. ministro et effectu. Materia baptismi scd̄z doc. est duplex scz remota et pñqua. Materia remota est aqua elemētalis pura naturalis. et hoc siue sit terrestris vt maris stagni fluminis vñ fontis. siue celestis vt pluuias siue resoluta ex nubibus glacie rore pruina vñ grandine q̄ omnes sunt vere aque. Siliter de aqua sulphurea vñ lignio. De brodio autē

Nominum Capitulum

si est expressū ex carnibus vel piscibus nō est vera aqua. et sic cuꝯ
 ea nō pōt baptizari. Si autē est aqua inpinguata sic pōt fieri quia
 est vera aqua. nisi sit nimis p̄densata. Aqua vō artificialis nō est
 pueniens cū materia. q̄ nō est eiusdē speciei cū naturali. sicut ē aq̄
 rosacea et quecunq; alia distillata ex herbis siue fructibꝯ aut flo-
 ribus ceruisia zc. vīna etiā sudor et salina nō est pueniens ma-
 teria. Et quia de substantia materie est q̄ sit aqua que possit abluē
 immergere v̄l aspgere. Hinc est q̄ glacies q̄uis maneat ifra spe-
 cieꝯ aque durāte tali dispositiōe nō videt pueniēs materia. fons
 tñ baptisterij licet in hyeme dū est p̄gelatꝯ nō possit inde baptizari
 nisi igne dissoluat. liquefactꝯ tñ nō oportet q̄ iterū bñdicatur. De
 aqua p̄mixta dicit S. T. in tertia pte. q. lxxvi. ar. iij. q̄ qñ est talis
 p̄mixtio q̄ tollat speciem. sicut cū p putrefactionē v̄l digestionem
 trāsīt in vinū. aut p additionē alteriꝯ liq̄ris in tāta quantitate q̄
 soluat speciem. sicut parū aque m̄lto vino ad mixtū tūc etiā de ea
 nō p̄t fieri baptismꝯ. Sz qñ est talis alteratio v̄l ad mixtio q̄ non
 soluit speciem. sicut cuꝯ calefcit v̄l cū aliqd solidū ponit in aqua q̄
 nō p̄misceat. v̄l si aliq̄s liquor cōmisceat tñ in parua quantitate. vt
 parū vini i multa aqua sic pōt ibi fieri baptismꝯ. Idem Alber. q̄
 etiā dicit q̄ melius est q̄ faciat calefacere aquā tpe hyemali. quia
 frigida posset nocere parvulo. et cū illa aqua calefacta pōt p̄mis-
 cere partem de aqua p̄secrata fontū. De aqua asit quā faciūt al-
 chimiste ad mutandū metalla non pōt fieri baptismꝯ q̄ mutat
 species aque. Materia p̄p̄inqua baptismi est ablutio que scdm
 sc̄m Tho. in tertia pte. q. lxxvi. ar. vij. potest fieri et per modum
 effusionis siue supfusionis. sicut baptizauit Laurētius Romanū
 et Jacobꝯ ap̄lus Josiam. Et p modū aspersionis. sicut baptiza-
 uerūt apostoli vna die tria milia hoim. Et p modū immersionis
 et quia p̄fecta ablutio est per immersionē ideo iste vsus est magis
 seruandus. nisi p̄suetudo loci sit in contrariū q̄ in hoc seruanda
 est. vel nisi necessitas excuset. puta quia est parum de aqua ita q̄
 non pōt immergi sed aspergi. vel quia si immergeretur timef de
 morte pueri. vel quia minister nō potest ex debilitate immergere
 et eleuare. In huiusmodi casibꝯ dz aqua sup baptisandū effundit
 vel aspergi. Et ista effusio v̄l asp̄sio debet fieri p̄cipue sup caput
 seu faciem q̄ in ea vigent sensus et opa aīe. postea sup pectꝯ qd
 est sedes cordis. Tenet tamē p̄munius q̄ qualitercunq; ptingat
 est baptizatus. et sufficit asp̄sio quātūcunq; modica in casu ne-
 cessitatis. Immersio vō dz esse terna vbi ē p̄suetudo alias nō. q̄
 nō est de necessitate sacramēti sed sufficit vna. de p̄secra. dist. iij. de

De collocatiōe sacramētorū

trina. Ad scdm dico q forma baptismi scdm doc. in. c. i. de baptis
hec est. Ego te baptizo in noie patris et filij et spū sancti Amen
vt habetur in. c. i. de baptis. et eius effectū. Inuocatio trini per
sonarū est de substantia sacramenti. qd patet ex institutione cristi.
Matth. vii. Docete omnes gentes baptizantes eos in noie patris
et filij et spū sancti. Et etiam ex determinatione ecclie. de pse. di.
iij. in synodo Expressio actus baptisandi et psonae baptizate est
etiam de substantia sacramenti. Racio quia illud est directe de substā
tia sacramenti quod directe representat interiorē effectum sa
cramenti baptismi qz sacramenta efficiunt qd figurant Et causa
effectiua et signatiua attribuit potissime forme. Sed effectus bap
tismi est ablutio suscipientis a peccato quā directe significat ex
pressio actus baptisandi cum persona baptizatura. cum dicitur
baptizo te qd idem est q abluo te. Patet hoc idem ex determina
tione ecclie. vt in. d. c. i. Et ideo scdm Inno. ibidem si dimittatur
te nihil fit. effet tamē baptismus si pro isto pnoie te poneret nō mē
prium illius quē baptizat scdm doc. in. iij. di. iij. §. inter. tamē pec
caret si sic faceret Expressio autē psonae baptizantis non est de ne
cessitate sacramenti sed de pcepto ecclie scdm formā latinorum
Et hoc pbatur ex eo q greci pferunt verū baptismū et tamē nō
exprimūt in forma psonā baptizantem dicentes sic. Baptizetur
seruus dei talis in noie patris et filij et spū sancti. Causa autem
quare non exprimūt personā baptizantē est error qui ponitur. i.
Loy. i. quia quidā attribuebant ministris baptismū. Conueni
entior tñ est forma nra vt dicit. scilicet Sbo. qz exprimit nō solum
causarū efficientēz pncipalē baptismi scz inuocationē trinitatē. sed
etiam causā instrumentālē dū dicit minister baptizo sub quo in
telligit ego. etiā si non diceret q dimitti non dz qz sic statuit ecclia
dicendū Amen nō est de pcepto ecclie. sed de more quorundā ec
clesiarū non vniuersali. et ideo vbi est de more. dici debz quod ad
pfirmationem totius non est de necessitate sacramēti. Ad terciū
de ministro hnt sacramēti dic scdm theologos et canonistas in. c.
si quis de baptis. qz pue hoc officiū ptnet ad sacerdotē. Vnde
necessitate nō instante etiā dyaconus baptizare nō dz Silitur nec
simplex clericus baptizare dz pntē pfbitero. nec laycus pntē clerico
nec mulier pntē viro. vt in. c. pstat de psecra. diff. iij. et duobus. c.
sequen. Sed in necessitate quilibet pōt baptizare siue vir siue mu
lier. ordinatus siue nō ordinatus. fidelis et infidelis dūmodo ha
beat intentionē baptizandi et seruet formā ecclie. vnde et si non
credat sacramentū baptismale nec aliqd spūale ibi fieri dūmodo

Capitulum Nouum

in genere intendat facere id quod facit ecclesia baptismus est Sed extra necessitatem nullus nec laicus nec clericus etiam dyaconus debet baptizare. Quod si fecerit quicumque vir non sacerdos extra necessitate irregularis efficitur. de cle. non ordi. minis. c. 1. Nec etiam sacerdos debet baptizare nisi parrochianum suum. vel de licentia curati nisi super hoc habeat privilegium a superiori. quia sacramenta a suis presbiteris parochialibus sunt recipienda. ut in. c. inter dicimus. xvi. q. 1. Episcopus etiam inuito curato potest dare licentiam baptismi alteri sicut et absoluendi. Non curatus tamen baptizans sine licentia non efficitur irregularis quia non est expressum in iure

Sed quartum de effectu huius sacramenti secundum S. T. inter c. pte. q. lxx. ar. iij. paruuli in baptismo mundantur ab originali et conferunt eis gratia et dant eis virtutes in habitu sed non in usu. Adultis vero fit remissio omnium peccatorum non solum originalis sed etiam omnium aliorum. Et dant eis virtutes quo ad usum nisi ficti accedant. Aperitur etiam ianuus regni celestis et imprimitur character in anima. remittitur etiam pena eterna et temporalis omnis debita in iudicio dei. de consecra. dist. iij. grandis. sed non debita in iudicio hominum quia non tollit penam mortis debitam pro maleficio commisso. nec penam ecclesiasticam irregularitatis que puenit ex defectu sacramenti

Vnde bigamus etiam post baptismum non potest promoueri.

Similiter corrupta vel ante vel post non potest velari. et de his habet in. c. acucius. xvi. dist. Si vero irregularitas proueniat ex peccato sic tollitur communiter secundum doctrinam. ut irregularitas homicidii sed si homicidium sit sine peccato ut in indice et homicidium sic secundum aliquos irregularitas non tollitur. ut not. xvi. dist. c. deinde. Sed secundum S. T. in quarto dist. xxiiij. irregularitas cuiuscunque homicidii tollitur qualitercunque sit commissus. Hoc sequitur glo. xxiiij. dist. si quis vidua. et xxiiij. dist. S. ecce. Et hec est prior opinio. Alia autem irregularitas que puenit ex natalibus non tollitur. Item nec tollit penam spiritualium nature quia baptismus generat filium cum originali. nec corporalem quia penalitates remanent ut copiantur et glorificentur. Et formos etiam remanet ad exercitium. ut pugnantes contra vicia ad que inclinatur coronemur. Item baptismus etiam tollit infamiam secundum glo. in. c. sine penitentia. de pse. dist. iij. Ratio quia per baptismum tolluntur peccata et ea que sequuntur ex peccatis sub ratione quasunt peccata. et ideo cum infamia persequatur peccatum et sub ratione peccati ideo tollitur. Item in adultis confertur gratia non equaliter sed plus et minus secundum maiorem vel minorem deuotionem susipientis sicut plus participat de calore que plus appropinquat ad ignem sed in parulis secundum legem communem equaliter

De collatione sacramentorum

gracia pferat aliquando ex speciali privilegio alicui plus pferat. De
Nicolao Remigio et huiusmodi

Secundum sacrum est pnia. cuius quasi materia sunt actus
penitentis qui dicuntur tres partes penitentie. Quarum prima est
cordis contritio. ad quam pertinet ut homo de peccato pmissio.
doleat et pponat se de cetero non peccatorum. Secunda pars est
oris confessio ad quam pertinet ut peccator omnia peccata quorum memoriam
habeat suo sacerdoti pferat integraliter non dividens ea diversi-
tis sacerdotibus et cum alijs circumstantibus de quibus ad plenum di-
ctum est supra capitulo quarto. Tercia pars est satisfactio pro peccatis
secundum arbitrium sacerdotis. que quidem pceptum sit per ieiunium ora-
tionem et elemosinam. forma autem huius sacramenti sunt verba
absolutionis que sacerdos pferat cum dicit Ego te absolvo a peccatis
tuis etc. Vbi quero quomodo debet fieri absolutio a peccatis in foro pe-
nitentie Solo pmissio dicitur Misereatur tui etc. Indulgentiam et remissionem etc.
ne effectus sacramenti impediat ex parte penitentis postea dicat absol-
vo te ab omnibus peccatis tuis. In nomine patris et filii et spiritus sancti. Sed
nunquam supradicta omnia sunt necessaria. Solo quod non nisi ego te ab-
solvo a peccatis tuis in nomine patris et filii etc. dicit tamen sanctus
Thomas. in quadam questione de quolibet quod laudabiliter addit pfectior
Quicquid boni feceris sit in remissione tuorum peccatorum. et hoc addit
Mose. et quicquid mali passus fueris. quia sic iniunctum a sacerdote
valz tali ex duobus videlicet ex vi operis et clauis Et ideo imponat
penitenti ut intelligat. non secrete ut faciunt aliqui per modum abso-
lutionis illud dicunt quod sic non valet nisi ex vi operis. Et si absolu-
tio fiat de excommunicatione pmittat illa et post hoc fiat absolutio
de peccato. propter quod lata est excommunicatio vel de alijs. et addatur
forma prior. Et quia sepius episcopi vel eorum officiales pmittunt curate
absolutionem excommunicatorum. Et ideo de forma et modo absoluendi
talius est videndum. Vbi est notandum quod in absolutione a maiori
excommunicatione quatuor sunt servanda Primum ut excommunicatus prius
iuret stare mandatis ecclesie. licet hoc non sit de substantia absolutionis.
Secundum quod iniungit absoluendo ab excommunicatione a canone siue iure
lata quod nunquam contra canonem illum excedat. ut quod nunquam percu-
ciat vel capiat clericum vel quid simile. Tercium si quis per manifesta
offensa excommunicatus non absolvat nisi prius satisfaciat.
Si autem est occulta sufficit iuramentum cautio. Quartum quod postquam is qui
inrauit et satisfecit sicut debuit per eum qui potest absolvat. et modus
certus siue forma in absolutione teneat forma autem absolutionis ab
excommunicatione maiori non solenni fiat hoc modo. Spoliabitur

Capitulum Nonum

excomunicatus vestibus et ponet se ante ianuam ecclesie prostratus et flexis genibus coram absolvente. et ille tenebit virgas vel baculum in manu et in quolibet versu psalmi Miserere mei semel cum percutiat magis vel minus considerata illius contumacia. finito vero psalmo dicatur. Gloria patri. Kyrieleyson. Xp̄eleyson etc. p̄. n̄. Et ne nos etc. Saluum fac seruum tuum vel ancillam tuam. vel servos tuos si plures sunt. nihil perficiat inimicus in eo etc. Esto ei domine turris fortitudinis. Domine exaudi orationem etc. Dominus vobiscum. Oremus. Deus cuius proprium est miserere semper et parcere suscipe deprecationem nostram et hunc famulum tuum quem excommunicationis cathena prostringat miseratione tue pietatis absoluat. Vel dicat hanc orationem. Presta quesumus domine huic famulo tuo dignum penitentie fructum ut ecclesie tue sancte a cuius integritate demeruerat peccando admittens veniam consequendo reddat innoxius. Per dominum. Hoc habetur in. c. cum aliquis. xi. q. iiij. Deinde dicat Dominus noster. Iesus Christus dignetur te absolvere et ego auctoritate dei omnipotentis et beatorum apostolorum Petri et Pauli et nostra vel ordinaria mihi in hac parte commissam absolvo te a vinculo excommunicationis maioris quod propter violentam manuum iniectionem in clericum incidisti et restituo te participationi sacramentorum ecclesie et communioni fidelium in nomine patris et filii et spiritus sancti. Deinde iniungat penitentiam et apprehendat manum eius dexteram introducendo eum ad ecclesiam rededo ei communionem christianorum forma aliter absolvens solenniter anathematizatum est talis quod episcopus qui eum excommunicavit venire debet ante fores ecclesie. et xij. presbiteri cum eo. hinc inde dunt circumstare. et si ille prostratus veniam petat et de futuris cautelam promittat eum absolvat ut supra dicendo septem psalmos penitentiales cum precibus supradictis. Nec habent in. d. c. cum aliquis. et satis colligit in. c. cum desideres. §. vl. et. c. a nobis. ij. §. penult. A theologie vero doctoribus tradita est vera forma et sufficiens. Ego te absolvo a vinculo excommunicationis si ligatus es. et ego absolvo te ab omnibus peccatis tuis in nomine etc. quia duplex est ligamen scilicet excommunicationis et peccati. ideo bis debet sacerdos absolvens dicere absolvo te. ut habet in. c. cum pro causa. de sententia. exco. et. c. cum desideres. Et quia clericus non sacerdos potest excommunicare maiori excommunicatione si habeat iurisdictionem Vel ex commissione ab habente iurisdictionem Ideo absolutio maioris excommunicationis potest fieri etiam ab alio quam sacerdote. Sed talis a se absolutum debet mittere ad reconciliandum per sacerdotes. ut de sententia. exco. c. canonica. Idem aliter modus et forma servandus est circa mortuum

exco
fium
cum
Hoc
solu
c. m
ut i
pap
quis
cien
lib
offi
ctio
cati
nem
tric
ut i
abs
abs
solu
puli
peli
ab e
duc
sacr
vle

cati
a co
vlu
pau
gini
pan
ri. J
ta q
tim
esse

De collatiōe sacramētorū

excommunicatū absoluendū. nisi addendo versus et psalmos q̄
fiunt circa p̄medatiōē mortuorū et collectā illā. Inclina dñe ⁊c.
cum illa. Da q̄m̄s dom̄ie anime famuli tui refrigerij sedem ⁊c.
Hoc tamen nota q̄ in articulo mortis potest excommunicatus ab-
soluti a simplici sacerdote. vt in. c. si quis suadente. xviij. q. iij. et
c. nuper. de sen. ex. et si sic absolutus mortē sepeliatur in cimiterio
vt in. c. si. de sepultu. Nec heres compellit ire pro absolutiōe ad
papam vel ad eum a quo defunctus viuens fuerat absoluendus.
quia nō indiget alia absolutione. Compellit tñ heres ad satisfā-
ciendū. vt in dicto c. si. Consuetudo tamen est in multis dyoces-
sib⁹ q̄ tales nō sepeliunt in cimiterio nisi p̄i⁹ habita licētia epi⁹ v^l
officialis sui. Cuius consuetudinis ratio est quia p̄ hoc ad satisfā-
ctionem facilius compelli possunt heredes. Si autē in excommuni-
catione moritur tūc post mortē absoluitur solum ab eo a quo vi-
uens de iure fuisset absoluendus. Et hoc si signa euidentia con-
trictionis in eo apparuerūt. nec per eū stetit quo min⁹ absoluere
vt in. c. a nobis. ij. de sen. ex. Et si defunct⁹ in excommunicatiōe ante
absolutiōē sepultus fuit in cimiterio non exhumabit. et hoc si
absolut⁹ est presens sed si est absens exhumabit donec fuerit ab-
solutus quia sibi interim cōmunicaret q̄ non licet. Sed si alibi se-
pultus erat extra cimiteriū tūc exhumabit et absoluet ⁊ postea se-
peliatur. vt not. in. d. c. a nobis. Scias etiā q̄ absens pōt absolui
ab excommunicatiōe p̄ procuratōrē sed solēnis recōciliatio cū intro-
ductiōe in ecclīaz nō pōt fieri eo absente ⁊c. Minister vō huius
sacramēti est sacerdos hñs auctoritatē absoluēdi v^l ordinariam
v^l ex cōmissiōe supiorū Effect⁹ hui⁹ sacramēti ē absolutio a pctō.

Orciū sacramētū est eucharistia cui⁹ materia ē panis
tritice⁹ ⁊ vinū de vite modica aqua p̄mixta ita q̄ aqua
transeat in vinū. Vñsus em̄ hui⁹ sacramēti est refectio
que ad sui integritatē cibū et potū requirit. Signifi-
catio ei⁹ etiā est duplex. vna passio xp̄i in qua sanguis fuit sepat⁹
a corpore. Alia est cibatio corpis et aīe et p̄pterea p̄pter pueniētiā
vñsus et significationis duplex materia erigebat. Ex hñs sequit⁹
primo q̄ hoc sac̄m̄ non pōt p̄fici de pane farris et spelte aut sili-
ginis. licet aliqui dixerūt q̄ sic. tu tñ tene q̄ non pōt p̄fici nisi in
pane triticeo id est frumētī scdm̄ Sco. et alios doc. in quarto dis-
ti. Itē nec in auino p̄fici pōt. nec in pane oīno corrupto. vt pu-
ta quādo tanta est corruptio q̄ panis spēs solunt. sicut qñ cons-
tinuitas soluit et sapor ⁊ color et alia accidētia mutant. Secus si
esset aliq̄ dispositio solū ad corruptionē quā declarat aliqua m̄

Capitulum Nonum

tacio saporis qz sic pōt p̄fici. Itē si grana alteri⁹ gñis sint admi-
 xta tritico in tanta quātitate q̄ alia sp̄z faciāt. sine q̄ mediū cō-
 stituant nō pōt ex eo confici sacramētū. ex modica vō quātitate
 nō impedit. Si panis sit de aqua roseacea aut endiuie aut aliqua
 alia artificiali p̄fect⁹. Quidā theologi i q̄rto dist. xi. tenēt q̄ nō p̄-
 pfici de pane facto ex quocūqz alio liquore sed oportet q̄ sit fact⁹
 de aqua naturali et vera aliter vere panis nō esset Alij autē theo-
 logi vt Duran. et. Alstē. tenēt q̄ pōt p̄fici. qz aqua ip̄a nō regri-
 tur vt maneat in specie p̄pria. ymmo mutatur in naturā alia S̄
 tu tene q̄ nō pōt. qz xp̄us cōfecit in pane facto ex aqua naturali
 Item q̄uis latin⁹ in pane fermentato v̄e cōficiat. tex. ē in. c. lras
 de cele. mis. et in. c. in sacramēto. de p̄sca. dist. ij. tñ graniter pec-
 cat. qz facit p̄tra p̄ceptū et p̄suetudinē ecclie Romāe. In pascha
 tamen facta de tritico non potest p̄fici scdm Sco. vbi sup̄. Circa
 materiā vini nota scdm doc. in quarto. dist. xi. q̄ hoc sacramētū
 non pōt p̄fici de alio vino q̄ de vino vitis. Et ratio potissima est
 quia sic xp̄us instituit. Luce. xxi. Et ideo in aggresso nō pōt p̄fici
 quia nihil recipit specie nisi sit in termino sue generationis ⁊ ideo
 non est vinū. Sic etiā in aqua sup̄fusa sup̄ acernos vuarū postq̄
 vinū est expressū. aut in aqua rubea in quo lotus est pannus vino
 rubeo tinctus non pōt p̄fici qñ tollit virtutez vini aqua addita.
 vt in. c. cum om̄e. de p̄sca. dist. ij. et de cele. mis. c. perniciōs⁹ De
 musto tñ confici pōt expressū extra vna sed nō in eo quod p̄tinet
 adhuc in vna matura. qz sic non est sub specie potabili sed potius
 edibili. Item si vinū omnino factum est accetum non pōt de ip̄o
 p̄fici sacramētū sanguinis xp̄i. qz differunt vinū et accetū scd̄z
 philozophū. viij. Meth. Sicut vinū et mortuū. Si autē vinū est
 in via quasi acedendi. Idem iudiciū est q̄ de pane q̄ est in via ad
 corruptionē scz q̄ pōt confici cum acceto. vt exponit Richard⁹.
 in quarto dist. xi. Vtrū aqua dz apponi vino et in quāta q̄ritate
 Solo aqua ē apponēda vino non de nēcitate sacramēti s̄ de con-
 gruitate. vt in. c. lras. et. c. cū marthe. de cele. mis. de p̄sec. dist. ij.
 c. i. et. c. om̄e crimē. et quare hoc vide ibidē. Tñ pccāret q̄ sciēter
 obmitteret aque appositionē qz ageret p̄tra p̄stitutionē ecclie. vt
 in. c. scriptura de p̄se. di. ij. et in d. iurib⁹ Debz autē appōi modici⁹
 de aqua ideo vt in vinū totalit̄ p̄uertat alias nō p̄ficeret. Et sola
 aqua naturalis dz apponi nō aqua roseacea v̄t alia artificialis. vt
 in. c. i. q̄dā de cele. mis. Si tñ apponeret nihilom̄ p̄ficeret nā ip̄a
 in vinū p̄uenteret sicut aqua naturalis. Nec sufficit q̄ aq̄ fuerit
 apposita vino in dolio s̄ scdm Bonauē. in iij. di. xi. tūc dz apponi

De collatiōe sacramentorū

quando sacra mysteria inchoant. etiā si alias fuisset apposta Sz
quid sciendū est in illis p̄tibus vbi vinū haberi nō pōt. So. papa
pōt dispensare vt sine sanguine corpus xp̄i p̄ficerent ne p̄pter de-
fectū sacramēti incurreret maximū damnum cum corpus xp̄i non
sit sine sanguine in hostia. Circa formaz hui⁹ sacramenti nota q
forma consecrationis panis hec est. Hoc est corpus meū. Cōiū-
ctio autē em̄ non est de substantia forme tñ apponi debet scdm vsū
ecclie. q̄ vsus a brō Petro initium sumpsit. forma autē p̄secrati-
onis sanguis hec ē. Hic ē em̄ calix sāguis mei noui z etn̄ testa-
menti q̄ pro vobis et pro multis effundet in remissionē p̄ccōrum
Illa vero verba Accipite et māducate Silit̄ illa Nec quociē-
cunq; feceritis in mei memoriaz facietis p̄tinent ad vsū huius
sacramēti. q̄ vs⁹ nō ē de necessitate sacramēti. Et scdm Richard⁹
in quarto di. viij. quibusdā videtur vt Bonanē. p̄. de palu. et
Alber. q̄ de substantia forme sanguinis est tñ. Hic est calix sang-
uinis mei q̄ in illis v̄bis sufficiēter exp̄m̄t trās substantialiatio vini
in sāguinē Alijs autē vt. S. T. vbi supra videt q̄ cū hec verba se-
quētia vsq; ibi in remissionē p̄ccōz inclusiue nō constituāt nouā
orōnē. sed sūt determinatio p̄dicati q̄ sunt de p̄secratione forme
p̄secrationis vini Ideo Sco. ea. di. viij. d̄t q̄ cū nō sit nobis tra-
ditum pro certo an ad formā substantialē p̄tineant aliqua verba
post ly sanguinis mei. ideo piculosum est asserere q̄ p̄cū sit in il-
lis verbis. Ex quo sufficiens auctoritas non habet. et ideo om̄ia
dic vsq; ibi. hec quocienscunq; rē. ac si essent de substantia forme
Si p̄dicte forme imptent ubil efficitur. etiā si videant v̄ba idē
significare Silit̄ si aliquod de dictis formis diminuit Si vero
aliquid adderet qd̄ f̄cationē nō mutaret nec errorem induceret
magnum p̄ccatū esset tamen conficeret. vt si diceret. hoc est corpus
meū sanctissimum. Dicit etiā sc̄t̄s Tho. q̄ forma p̄dicta vtens
p̄noie demonstratiue. ostendit q̄ materia p̄secranda d̄z esse corāz sa-
cerdote. Vnde sacerdos existens in domo sua nō posset p̄secrare
panē qui est in altari aut etiā in foro. neq; totū vinū qd̄ est in cel-
lario. Sed quātūcūq; sit quātitas panis z vini q̄ corā sacerdote
ponit pōt ab ip̄o consecrari. Nunc tercio de ministro hui⁹ sacra-
menti dicendū est q̄ solus sacerdos baptizat⁹ et ordinat⁹ scdm
formā ecclie potest istud sacramētū p̄ficere. xxv. dist. plectis. et
de summa trini. et si catho. c. firmiter. §. vna Nam nō baptizat⁹
acerdos. esse nō pōt. nec per consequens p̄ficere. Solis em̄ sacer-
dotibus data est ista potestas et nō alijs etiā quātūcūq; sanctis
Vnde nec v̄go Maria nec angeli dei p̄ficere possent secundum

Nonum Capitulum

doctores. si q̄ est ordinat⁹ in sacerdotē rite q̄tuncumq̄ sit malus
excomunicatus heretic⁹ et degradat⁹. suspensus interdictus et ir-
regularis vere p̄fici si sernat debitā materiā. q̄ character sup̄ quē
fundatur potestas p̄ficiēdi est indelibilis licet mortaliter peccet
Ideo opinio m̄gri s̄niaz in quarto dist. xi. q̄ dicit contrarium sc̄z
q̄ hereticus non p̄ficiat non tenet. Oportet autē q̄ hoc intēdat.
Non enī solū verba forme sūt ad p̄ficiendū necessaria sed etiam
requirit intentio. q̄ sc̄dm Augustinū sine intentiōe in sacramēto
nihil agit vnde sc̄tūs Tho. dicit q̄ ad p̄fectionē sacramenti re-
quirīt intentio ministri qua se subiciat principali agētī vt sc̄z in-
tendat facere quod facit ecclesia et xp̄us fecit. et non est necessa-
ria intentio actualis sed sufficit virtualis vt dictū est sup̄ de bap-
tismo vt conficiat. Puta vt si sacerdos aliq̄s accedit ad altare ad
celebrandū intendat hoc idē facere qd facit ecclesia et xp̄us fecit
p̄ficiat sacramētū. Si postea suspēdat ei⁹ intētiō p̄ aliā occurrētē
cogitationē ex v̄tute prime intētiōis vere p̄ficiat. tñ studiose d̄z
curare m̄ster sacramētī vt etiā actualē intētiōē adhibeat. Et
d̄t sc̄tūs Tho. q̄ cū aliq̄s nō intēdit sacramētū p̄ficere. sed deluso-
rie aliqd̄ agere talis p̄uersitas tollit v̄tutē p̄secrandi et v̄tutem
sacramētī. p̄cipue qñ intētiōē exteri⁹ manifestat. Si autē intē-
tio ministri p̄uertit quātū ad idē qd sequit̄ sacramētū. puta si sa-
cerdos intenderet p̄ficere corp⁹ xp̄i vt eo ad beneficia vteretur.
q̄ pri⁹ nō depēdet a posteriori. talis intētiōis p̄uersitas veri-
tatē sacramētī nō tollit. sed m̄ster tali intētiōe graviter peccat.
Dicit etiā Alber. q̄ si aliquē hostie ex obliuīōe remanēt in altari
Aut aliquē vini gutte adhereāt pede calicis ⁊ sacerdos p̄ficiat nō
sunt ille p̄secrate q̄ de eis nō intēdit. **U**ltio nunc loco dicendū
est de effectū hui⁹ sacramētī. vbi nota sc̄dm Bonanē. in q̄rto dis.
xij. et sc̄tūs Tho. q̄ effect⁹ hui⁹ sacramētī ē duplex. Prim⁹ p̄sistit
in ip̄a p̄secratiōe sacramētī. Nā v̄tute p̄dictorū v̄borū panis p̄uer-
titur in corp⁹ xp̄i ⁊ vinū in sāguinē. ita tñ q̄ tot⁹ xp̄us p̄tinet sub
specieb⁹ panis q̄ remanēt sine subiecto ⁊ tot⁹ xp̄us sub sp̄eb⁹ vini
et sub qualibz p̄tē hostie p̄secrate vel vini p̄secrati sep̄atiōe facta
est tot⁹ xp̄us Sc̄ds effect⁹ hui⁹ sacramētī est quē in aia digne sus-
mētis facit. videlicet adunatio hoīs ad xp̄m. sic ip̄e dixit Johā vi
Qui māducat meā carnē et bibit meū sāguinē in me manet ⁊ ego
in eo. Et q̄ p̄ grāz hō xp̄o incorporat et mēbris ei⁹ vnū. p̄sequēs est
q̄ p̄ hoc sacramētū in sūmentib⁹ digne p̄rio p̄fert grāci v̄tute cha-
ritatē. Om̄ez enī effectū quē facit cib⁹ et pot⁹ q̄tū ad vitā corpālē.
facit hoc sacramētū ad vitā sp̄iālē Johā. vi. Caro mea v̄e est cib⁹

De collatione sacramentorum

vñ reficit spūaliter qđ sine grā esse non pōt .et p̄fertur grā cum virtute charitatis. qz iste panis nō est simpliciter panis. s̄ p̄iūct⁹ diuinitati. et ideo est sicut carbo igni vnitus et amor nō est ociosus. ideo p hoc sacramētū quātū est de sui v̄tute nō tantū habitus gracie et virtutū conferunt s̄ etiā excitat in actū. Et ideo aīa spīritualiter reficit et per hoc delectat. ⁊ quodāmodo inebriat a dulcedine bonitatis diuine. Scđo virtutes augent sicut p cibum corpus augmentat. Tercio pctā venialia remittunt sicut p cibuz corp⁹ restaurat. quod quotidie deperdit et plura et pauiora scđz q homo magis vlt⁹ minus se disponit. Quarto remittit etia morale qñ existens in mortali nō habet psciāz ipiū nec affectū. Vbi tñ aduerte scđm p̄e. in quarto. dist. ix. q si quis fecit debitā diligentiam qñ sit in mortali ignorās. non peccat sed meret et ei valet ad remissionē pctōrum. Si vero fecit diligentia non debitā sed scđm suam fragilitatem quātū potuit sic nō meret nec etiā peccat. Si autē non adhibuit diligentia possibīlē hūane fragilitati s̄ fuit negligens in discutiendo Et sic peccat mortaliter sumendo si est in mortali qñ ignorās. Quod limitat. Richard. in q̄to dist. ix. qñ si adhibuisset diligentia scđz hūanā fragilitatē peccati mortalis recordatus fuisset. Quinto p̄seruatur hō a peccatis qz spūaliter roborat. vñ Inno. inquit Eucharistia liberat a malo cōseruat in bono delet venialia et cauēt mortalia. Hui⁹ etiā v̄tute sacramēti virtutes augent. oīm graciāz fruct⁹ exuberat. Vltio nedum valet summentis sed etiam offerenti. et illis pro quibus offertur ad remissionem pene debite suis peccatis secundum deuotionem maiorem vel minorem. Vtrum autem in oīmb⁹ habeat efficaciam. Solutio q non sed oportet primo istum cibū ab alijs discernere per fidem Secundo hospiciū preparare p sui probationem. Tercio in hospitiū p̄parato cum honore et deuotione recipere. Primum et scđm not. i. Cor. xi. Non diiudicās corp⁹ ⁊c. Et p̄bet autē Et qz multi hoc nō faciūt s̄ indigne et sciēt in mortali accedūt q nō suscipiūt effectū h⁹ sacraēti sed soli iusti.

Quartū sacramētū est matrimonium. vbi ddm erit de q̄tuor scz. de ei⁹ materia. forma. mīstro ⁊ ei⁹ effectū Ad q̄ p̄mū dico q materia matrimoniū sūt legitime p̄sone in potētia p̄mixtiōis existētes. Circa qđ mlti difficiles et diuersi cas⁹ occurrūt hoc sacraēti matrimoniū impediētes qui p doctores maxime summistas sufficienter determinātur. quare de hīs hic causa breuitatis transeo. sed pro quadāz p̄pendiosa annotationē pono b̄ vers⁹ sequētes Eccleie vetitū. nec nō t̄ps feriaz.

Capitulum Nonum

Impediūt fieri. pmittūt facta teneri. Error conditio bonū cog-
natio crimen. Culus disparitas vis ordo ligamē honestas. Si
sis affinis si forte coir e nequibus. Nec socianda vitant concubia
iuncta retractant Ad scdm forma hui⁹ sacramēti est p̄sensus per
verba express⁹ vt accipio te in meā. et accipio te in meū vñ hui⁹
modi. Scdm alios p̄sensus aīoz est materia in p̄iugio forma aūt
est debita verborū. platoz forma scz accipio te in meā. vide de hoc
glo. in. c. tua nos. de spōsa. scdm Richar. in quarto dist. xxvi. ar.
iij. q. v. verbū. Primo platū est materia et verbum. Scdo pla-
tum est forma. qz sicut verbū accedēs ad v̄buz p̄cedens. q̄ dicte
accipio te in meā v̄toz est forma hui⁹ scz dicēdo. et ego accipio te
in meum virū vel econtrario Sed nunqd iste p̄sensus dz esse et
ferri ad carnalē copulā. Solo p̄sensus matrimonialis est in car-
nalez copulā sub conditione scz si alter p̄iux exegerit Et nisi con-
iunx exactus religionē infra debitū temp⁹ intrauerit Duran. dz
q̄ sit in mutua dationē corporū. Mḡ vero sentētiāz z plures ali
in quarto dicunt q̄ iste p̄sensus non sit in carnalem copulā nec in
cohabitationē corpalem sed in societate p̄iugalem Ex hys etiam
patet quō sit vna forma. qz vnitāte integritatis. nō indissibili-
tatis. v̄ba enī hincinde p̄sensū exprimentia sūt vnū signū integrū
et respectu p̄tract⁹ et respectu gratie. nec est incōueniens plures
formas partiales esse vni⁹ sacramēti. sicut dixi sup̄ de eucharistia
de forma sup̄ panē et super vinū. Adde p̄dictis scdm sc̄m Tho.
et Richar. q̄ b̄ndictio sacerdotis non est forma hui⁹ sacramēti
illa enī est quid sacramētale et non quid p̄tinēs ad essentia sacra-
menti. Ad terciū quis sit minister hui⁹ sacramēti. Solutio vt in
plurimū contrahentes ministrant sibiipsis hoc sacramentū. vel
mutuo vel vterqz sibi. Sed hoc etiā nō requirit necessario si in
omni contractu est sacramentū. qz q̄ndocqz p̄ses p̄trahūt p̄ filiis
et filiab⁹ p̄ntibus nō exp̄mentibus ipsis signa p̄pria. Si ergo ibi
est sacramentū oportet dici q̄ mīster illius sacramenti potest esse
indifferenter quicunqz p̄t esse minister in cōtractu matrimoni.
Si autē stringim⁹ formā ad certū signū et ad ministros determi-
natos oportet p̄sequenter dicere q̄ non omēs p̄trahentes in lege
xp̄iana accipiūt sacramentū. p̄t tamē dici q̄ p̄cipiunt graciā. si
alias nō sit ober p̄cti. qz deus assistit ibi. p̄pter difficultatē p̄tract⁹
non tamē tantā grāz quāta p̄cipiunt in sacramento. maxime si
impossibilitas non excuset Ad quartū quis sit effectus hui⁹ sa-
cramenti. Solo primus est due grē in duab⁹ animab⁹ p̄sonaz cō-
trahentium. et hoc nisi sit ober p̄cti mortale. nec sufficit ad

De collocatiōe sacramētōr

graciā suscipiendā q̄ p̄trahens nō sit fictus respectu sacramēti
h̄ oportet q̄ prius penituerit q̄ illud sac̄m nō dat priuā graciā
Et quo sequit̄ sc̄dm̄ p̄e. de. palu. in quarto q̄ p̄trahēs m̄rimoniū
in pctō mortali peccat mortaliter. dato etiā q̄ esset p̄tritus. et sic
sc̄dm̄ eū requirit̄ vltra p̄tritiōē etiā p̄fessio. et hoc obseruatur in
multis diocesib⁹ marie qm̄ m̄rimoniū p̄trahit̄ in facie eccl̄ie. Al
ijs tñ videt̄ p̄trariū qd̄ est p̄muni⁹. Sc̄dus effectus matrimoniū
inter fideles est q̄ marit⁹ nō potest dimittere vxorem nec vxor
virū siue efficiat̄ cecus siue leprosus v̄ hereticus. xxxij. q. v. hoz
rend⁹. nisi tantū causa fornicatiōis. et tunc si dimittit manet sine
p̄iuge v̄ recōciliat̄ ci. xxxij. q. iij. dixit ⁊ i alijs. c. p̄tēti alter eoz
aū p̄sumatiōē matrimoniū intrare religiōē altero inuito. et ille
qui remanet in seculo necesse habet illum expectare vsq̄ ad pro
fessionē. postea solutus est. Nam si ille reuertēret̄ ad seculū ante
professionē durat matrimoniū. Et si remanēs in seculo cōtraxisset
cū alia p̄sona et etiā p̄sumasset matrimoniū cogēt illa dimitte et
suscipe egressum de religiōe. Si autem talis pollueret vxorem
extra claustra pudoris nō impedit̄ p̄ hoc ab ingressu religiōis
q̄ nō p̄sumauit p̄ hoc m̄rimoniū sc̄dm̄ Archid. Si vō vxorē vo
lentē ingredi religiōē v̄ iā ingressā h̄ nōciā cū qua p̄traxit p̄
vba de p̄nti agnouit etiā p̄ violētiā tūc nō pōt ingredi religiōē
v̄ remanere si iā intrauit p̄tra voluntatem alteri⁹ p̄iugis sc̄dm̄
Hostien⁹ et Richard⁹. Tercius effect⁹ est q̄ mulier p̄tātē sui cor
poris nō h̄z sed vir et ecōuerso. i. Lox. vij. Vnde nō pōt p̄tinetiā
vnuere altero inuito. xxxij. q. v. p̄tōtū. qd̄ videt̄ intelligēdū q̄tū
ad redditiōē debiti. secus quo ad exactionē Itē q̄ p̄pellend⁹ est
ad redditiōē debiti. licz nūq̄ cognouerit eā et ecōuerso. nō ob
stātē sup̄ueniēte affinitate. vt in. c. discretiōez. de eo q̄ cogno. cō
sang. vxo. sue. Ille tñ p̄iux q̄ est innocēs admonēd⁹ est vt p̄tineat
qd̄ si nolit tūc nocēs tenet ei debitū reddere sed exigere nūq̄ d̄z
nisi secum dispensetur. et pōt in hoc dispensare ep̄s sc̄dm̄ p̄e. de
palu. q̄ si dicat̄ alter velle ingredi religiōē arbitrio iudic̄ puta
ep̄i assignabit̄ pueniēs tps infra qd̄ aut intret aut p̄sumat m̄ri
moniū alias excōmunicabit̄ Et tali casu nō obediēdo eccl̄ie peccat
mortaliter. nec sufficeret q̄ intraret aliqd̄ heremitoriū. v̄ sūme
ret terciū habitū ordinis p̄dicatoz siue mior. s̄z oportet q̄ intret
vnā de religiōib⁹ approbat̄ et obligatib⁹ ad tria vota. Quart⁹
effect⁹ est q̄ vn⁹ p̄iugū nō pōt orare sine p̄sensu alteri⁹. qd̄ intelli
gitur de orōne tā lōga q̄ esset impeditina debiti p̄iugalis. vt in. c.
quos de. xxxij. q. ij. Sec⁹ de orōne solēni. vt misse tpe a canonib⁹

Capitulum Nonum

distinto. de consecra. di. ij. c. ois xpianus. Ex hijs satis patet quid
hic sit sacramētū et qd res. Nam sacramētū trī est exteriores actus
sensibiles quib⁹ psonae se obligant. Sz res trī ē gfa data a deo p
sonis legitime ptrahentib⁹. Et etiam pūctio xpi cuꝝ ecclia per
matrimoniu figurata. Pmū ē res pnta et significata. Scdm ē
res trī significata et nō pnta. qz nō causat p sacm. s; res et sac
ramētū est ppetua obligacio psonaz ptrahentiu qz significatur p
verba vl signa exteriora que sunt sacramētū. Et est sacramentū
respectu punctionis xpi cū ecclia quam significat

Quintū sacramētū ē extrema vntio. de quo septē sūt
dicēda. videlicet de ei⁹ materia. de forma. de mōstro. de
effectu. de suscipiēte. de locis vntiois. et de ei⁹ institu
tione. Ad pmū q sit materia sacramēti extreme vnc
tionis. Solutio vt habetur in. c. vnico de sacra. vntio Materia
hui⁹ sacramēti est oleū olīe ab epō psecratū solū nō ab inferiore
vt dē mgt in quarto. di. xxiij. Et oportet q hoc oleū sit simplex
sine alteri⁹ admixtione Cū enī oleū significet nitore pscie et balsa
muz suauitatē fame. et moritur⁹ maxie indiget nitore pscie et nō
multū suauitate fame Ideo morituri simplici oleo pueniēter pun
gunt non crismate qd est ppositū ex oleo et balsamo Et licz papa
posset facē q oleū nucū fieret vntio ad cathecumios et vntio
manū sacerdotū qz sacralia sūt non trī posset facē q oleū nucū
etiā psecratū dare p extrema vntioē. qz sacm est. vñ si admis
ceat balsamū vl oleū nucū vel ali⁹ liquor esset pcepti trāgressio. et
si mutaret spēs ppter mixturā esset irritatio sacri. pōt aut cū oleo
psecrato pmisceri nō psecratū dūmodo sit de oliuis. et totum sit
psecratū et bñdictū. vt in. c. q i dubijs de pse. ec. Idē dic de aqua
non bñdicta si addat aque bñdicte qz tota sit bñdicta. et rōnem
reddit scūs Tho. in. iij. di. xij. dicens q vñs q acq̄sita est aque
bñdicte ex bñdictioē puenit ad aquā additā Et sic ex ista rōne vi
detur posse pcludi hoc esse vñ sine aqua debita sit maior quā
titat sine minoris. et hoc videt innuere. d. c. q in dubijs. q loquit
indistincte. et ex illo tex. infert Panor. q ppositū ex diuersis assū
mit naturā simplicis dignious. Et ad hoc allegat ille tex. q ma
gis dignū trahit min⁹ ad se dignū Ad scdm q sit forma hui⁹ sacri
Solo forma scdm doc. in quarto est oīo dēpcatina quā instituit
Dē. videlicet per istā scāz vntionē et suā pssimā misericōdiaz in
dulgeat tibi de⁹ quicqd deliquisti per visū auditū et c. Et ista forma
est de necessitate sacri. Alia forma dicit instituisse Ambrosius q est
indicatua. scz vngo oculos istos oleo sc̄ificato. In noie patris

De collatiōe sacramētōr

et filij et spū sancti. Et hec forma est de bñ esse non de necessitate sacramēti. Vñ nec vsus ei⁹ est generalis. sed tantū apud quasda ecclias. et scdm morē illarū eccliarū pmittit ante formā deprecatiua. Sed cū multiplex sit vñctio et multiplex vboz. platio. qz ad singula mēbra singule fiunt vñctiones et ppria verba dicunt nunqd ad inunctionē oclorū dimittunt eoz pctā. Similiter ad alias inunctiones mēbroz aliorū. vñ an oia pctā simul dimittant. Solo licz omnes alie inunctiones fiant diuersis tēpibus tñ p eodē instanti scz pro vltimo instanti plationis et pplete vñctionis facte censent. et tunc simul oia pctā dimittunt. Ad terciū quis sit debitus minister sacramēti extreme vñctiōis. Solo solus sacerdos pōt hoc sacramentū pferre. et sol⁹ ep⁹ hoc oleū psecrare. Quod ptz pmo ex auctoritate bñ Jacobi q in sua canonica. c. vl. dñ. Infirmat aliquis in vobis inducāt p̄biteros eccleie et orient sup eū vngentes eū oleo in noie dñi Scdo qz istd sacm psumatiū est pñie Et ideo ptinet ad clauēs q solis sacerdotib⁹ pferunt. Et si sacerdos in vñctiōe deficit. si alique ptes inuncte sūt qd factū est iterari nō dñz vñctiōes q reslāt p aliū suppleant. Sacerdos autē pferre p̄t pñie vno clerico. et etiā sol⁹ in necessitate scdm. Bern. et Host. de v. sig. c. q̄sunt. Debz autē esse sacerdos suus et ppri⁹ nō alien⁹ Et hoc nō quo ad essentia sacri. qz etiam si ab alieno inungeretur sacm recipet Sz quo ad ncēitatē pcepti qz sacra a suis sacerdotibus sūt recipiēda. Quod si aliqs scienter ab extraneo recipet ip̄e peccaret et fructui sacri poneret obicez. nisi sup hoc licentia haberet Vñ nisi piculū mortis imminet ex mora ppriū sacerdotis nō suus curat⁹ non dñz p̄mūicare vñ inungere. alias in casu necessitatē q legē nō hz pōt eū inungere. Sicut pprio sacardote absēte q pōt haberi tenet eū audire et absolue si est penitēs et petat Sic in oī casu in quo sibi licz absolue a pctis morientē non subditum tenet p̄cōsequēs p̄mūicare eū at inungere Sz qz religios⁹ p̄hibet sub pena excomūicationis quā incurrūt ip̄o facto ne admistrant sacm eucharistie z extreme vñctiōis sine curatoz licētia. Ideo nec etiā in mortis articulo nullo alio sacerdote exīte. licz eis dare illa duo sacra alias incurrerēt dictā sūiaz excomūicationis. vt in cle. religiosi de p̄uul. Sz audire p̄fessioz cuiuscūqz i huiusmōi necessitate bñ pñt absētib⁹ alijs q ordinarie possēt eū audire. etia religiosi Alij autē sacerdotes nō religiosi z audire p̄fessioz z p̄mūicare et inungē pñt z dñt i huiusmōi casu Et nota scd⁹ Pe. de pa. qz sacerdos rogat⁹ a curato mīstrare ecclīastica sacra morietē i casu in q nō p̄t vñ nō vult ire Si obmittit ire reus ē aīe illi⁹ quā q̄tū i

Nonum Capitulum

se est damnari pmittere. Cū p accidēs ista sacramenta possint esse
necēaria. Et videntē necessaria rōne pcepti ex p̄suetudinē generalē
monētū. Precisi tñ ab ecclia vt ex cōmūicati et suspēsi ab officio
nō dñt mīstrare hoc sacratū Suspend⁹ aut sol⁹ ab ingressu ecclie
pōt faciēdo sibi deferre p aliū extra eccliaz. q̄ sūt necessaria. qz si
per se accipet de ecclia fieret irregularis. Itē sicut de licētia excō-
mūicati et suspēsi a iurisdictionē pōt q̄s audire p̄fessionē subditoꝝ
illius. licet excōmūicatus non possit delegare. qz illud sit p̄nci-
paliter auctoritate iurisdictionis. hoc aut p̄ncipaliter auctoritate
ordinis Sic etiā de licētia excōmūicati pōt inungere. Ad quartū
q̄s sit effect⁹ istius sacramēti. Solutio effectus hui⁹ sacramenti
scdm m̄ḡm in q̄rto di. xxiij. ponitur duplex scz sanatio corpis et
spūs. vt sicut hō ex duob⁹ p̄stat scz ex corpe et aia. ita sit effectus
hui⁹ sacri sanatio vtriusqz. sed p̄ncipalius mētis qz iste effect⁹ sp̄
sequit in vere penitēte. Et ista sanitas mētē in duob⁹ p̄sistit scz
in pctōꝝ remissioe et in v̄tutū ampliatiōe. qz vel agit vel auget
inuisibile v̄ctionē spūs sancti si digne accipiat. vt dicitur. in. d. c.
v̄nico. de sacra. v̄nc. Aureol⁹ in quarto vbi sup̄ ponit septē fr̄u-
ctus. Prim⁹ deletio venialium. Scōs diminutio pene debite pctō
mortali. Tercius grē augmētatio. q̄ vbi hui⁹ sacramēti augeri h̄z
non tñ ex deuotiōe mīstrantē et suscipientē sed etiā ex v̄tute op̄is
opati mīscdia dei assistente op̄i suo. et aucta grā augetur et gl̄ia
Quartus est interior leticia et robur p̄tra demonis insidias q̄ po-
tissime tūc insunt. Quint⁹ artatio dyabolice ptātē qz nō est ita po-
tens sūpto isto sacramēto. Sext⁹ corpis sanatio vbi expedit sa-
luti. vnde in p̄mitina ecclia multi sanabant. Jacobi. vi. c. Oratio
alleviat infirmū Septim⁹ p̄testatio de cēdētis q̄ pmanferit in
fide militātis ecclie Ex q̄ signo vadit ad eccliaz triūphantē tāqz
q̄ fideliter pugnavit Octauus scōz sc̄m Tho. in quarto vbi sup̄
tollit pctm̄ veniale et mortale etiā ad culpā. dūmō non opponat
obex ex pte recipientē Ad quintū quib⁹ p̄ferri d̄z extrema v̄ctio
infirmis existentib⁹ in piculo mortis de quib⁹ p̄babiliter dubitat
de morte ex ip̄a infirmitate. vñ nō datur euntib⁹ ad bellū aut na-
vigantib⁹ seu hijs q̄ mox occidēdi sūt qz talis mors nō imminet
ex defectu nature s̄ ex cūctū fortūe. Hijs aut q̄ pre senio deficiūt
etiā sine actuali infirmitate dat. Pucri vō nō datur. qz nō habēt
infirmitatē spūa lez p̄tractā ex pctō actuali. nec dispositionē de-
uotionis h̄re p̄st ad hoc sacramētū. freneticis aut z amentibus
si in sana mēte p̄stituti nō pecierint nō d̄z dari si vō petierint debz
dari. tñ hoc aduertendum est scdm sc̄m Tho. q̄ illis furiosis et

minu-
irreus-
in qu-
est da-
tū pū-
formi-
litas
pena
quin-
sim.
et ma-
inung-
appe-
tatio
inun-
vbi h-
sacm̄
vi. X.
ab ap-
certo
apli d-
tueri
geren-
sicut
tizar
qm̄ in
discip-
ageri
z san-
stituti
instit-
ctori
sent a
muta-
deus
in qu-
secun-
sanit-
sc̄m
egrit

De collatione sacramentorum

amentibus precipue dari non debet quod verisimiliter sacramento potest facere
irreuerentia per aliquam immundiciam. nisi ipsi haberent lucida intervalla
in quibus sacramentum recognoscerent. Baptizant in articulo mortis etiam
est danda. licet per baptismum sit remissa omnis culpa et pena. remanet
tamen pugna contra hostem tunc. contra quem armatur. Nec est mendacium in
forma. quia et si post baptismum non deliquit. remansit tamen in eis debi-
litas mentis. quod non tollit omnino per baptismum deleta omnis culpa et
pena. Ad sextum quod partes corporis inungi debent. Solo inungi debent loca
quinq; sensuum tanq; quinq; radices peccandi. puta oculi propter vi-
sum. aures propter auditum. nares propter olfactum. labia propter gustum
et manus propter tactum. quod maxime viget in pulpis digitorum. Pedes vo-
inungunt propter vim motum. Renes vero a quibusdam inungunt propter
appetitum. Et quidam addunt pectus et umbilicum in quibus est delecta-
tio venerea. licet non oporteat. Item in mutilatis aut cecis debent
inungi loca magis propinqua predictis membris. Ad septimum quando et
ubi hoc sacramentum sit institutum est duplex opinio. Una dicit ab apostolis hoc
sacramentum esse institutum. Que videtur confirmari per glossam super illud Marci.
vi. Ungebant oleo multos egrotos et sanabant. Que glossa sic dicit
ab apostolis per hoc more esse traditum ut energumini et alij egroti
certo loco ungerentur oleo a pontifice consecrato. secundum hoc quod dicitur est quod
apostoli deo inspirante divina auctoritate et voluntate instituerent pos-
tulerunt istud sacramentum. immo ipse deus in ipsis. licet forsitan tunc non un-
gerent modo et forma qua nunc secundum ordinationem ecclesie fit unctio
sicut ad tempus ex causa rationabili forma baptismi mutauit. ut scilicet bap-
tizarent in nomine christi. Alij volunt quod istud sacramentum christus per se instituerit
quoniam iuxta pallegatum. c. Marci. vi. Narrato quod christus suos misit
discipulos ad predicandum sequitur statim. Et exiit predicatorum ut per omnia
agerent et demonia multa eiciebant et ungebant oleo multos egrotos
et sanabant. quod non credit sine institutione domini fuisse. Nec sile est de in-
stitutione baptismi quia aliud est mutare formam sacramenti. et aliud
instituire totum sacramentum de nouo celebrandum. Nam et nunc per ecclesie au-
toritatem aut aliqui sibi de causa inspirationis. sicut apostoli habuerunt pos-
sunt aliqua ad tempus iuxta de causa circa formam alicuius sacramenti
mutari. sed totum sacramentum nullus instituire posset ut credit nisi solus
deus. Vtrum autem istud sacramentum sit de necessitate. Solo secundum Bonanum
in quarto dist. xxiiij. quod non. si tamen obmittatur ex precepto damnable est.
secus si ex negligentia. Et quia istud sacramentum non habet effectum perpetuum eo quod
sanitas mentis et corporis que sunt effectus eius amitti possunt. Ideo secundum
secundum Thome iterari potest sine aliquo iniuria sacramenti. In eadem quoque
egritudine iterari potest. si primo quidam sit in periculo mortis et euadat

Capitulum Nonum

et postea recidit paciat. qz erit quasi alia infirmitas Et sicut si sit egritudo diuturna vt ydropis. qz sic dz fieri qñ videt pducē ad piculū mortis. et si illū articulū euadat eadē infirmitate durante et postea ad silez statū reducat iterū pōt inungi. qz iam est alius infirmitatis status qñuis sit eadem infirmitas.

Nunc dicendū est de alijs duob⁹ sacramētis q̄ sol⁹ ep⁹ pferet scz ordinē et pfirmationē. Et pmo de ordine qd est sextū sacm Vbi nota vt dicit mḡ in iij. dist. xxij. c. i. qz septē sūt ordines scz hostiariat⁹. lectorat⁹. exorcistatus. acolitatus. subdyaconat⁹. dyaconat⁹ et p̄biterat⁹. P̄ba tonsura nō est pprie ordo sed dispositio ad ordines. sicut p̄salmistat⁹. licz. in. c. clerici. xxi. di. scd⁹ ab ostiario inter ordines ponit nō qz sit special⁹ ordo. Sz qz ē officii ordinis scz lectoratui annexus. xxij. di. p̄salmistat⁹. nā qz p̄salmi cū cantu p̄nunciant ideo lector dicit p̄salmistat⁹ et cantor. qd est qdā officium inter ordines. Alij dicunt qz p̄salmistat⁹ est idē qz p̄ma tonsura Episcopat⁹. Vt sūmēdo ordinē pprie scdm qz est sacm sic oīs ordo ordinat⁹ ad sacramētū eucharistie. Vñ cū ep⁹ nō habeat q̄tū ad hoc p̄tātē superiorē. sup̄ sacerdote. ep̄atus non est ordo Et in hoc p̄cordane p̄mūter theologi. Sed canonice tenēt qz sūt nouē ordines scdm nouē iherachias. qz minorib⁹ addūt p̄mā tonsurā siue p̄salmistatū scdm quosdā Sacris vero addūt ep̄atus Quod autē prima tonsura sit ordo est text⁹ in. c. cū p̄tingat. de eta. et quali. ordinan. et ibi per doc. Sicut qz ep̄at⁹ sit ordo et qz in eo imprimat⁹ character text⁹ est in. c. i. de ordinan. ab ep̄o. qz renunc. ep̄is. Vbi p̄t qz licet resignauerit nihilomi⁹ pferet ordines. licet non executionē qd nō posset si characterē indelibilē nō imprimisset ordo ep̄alis Secūdo quero quot et q̄ sūt de necessitate hui⁹ sacramēti Solo sex p̄cipue Primo sex⁹ virilis. vñ mulierib⁹ nullo mō pōt dari. et si de facto detur nihil fit. qz characterem nō suscipiūt. vt notat. Richard⁹. in quarto di. xxij. ar. iij. q. i. Nec obstat. c. p̄biter. et. c. mulieres. xxij. di. in quib⁹ vocat⁹ p̄bitera. et. c. dyaconissam. xxvij. q. i. et c. Sacrat⁹. xxij. dist. qz non est ab ordine sed a p̄latiōe. Abbatissa dicit⁹ dyaconissa. et a viro p̄bitero dicit⁹ p̄bitera. vñ a viduitate. et sacrate dicunt⁹ a voto ex quo se deo p̄secrarūt Scd⁹ p̄erigit character baptismi. vñ si aliq⁹ nō baptizat⁹ ordinaret⁹ nihil recipet. vt in. c. veniēs de p̄bi. nō bap. Sec⁹ de p̄firmatiōis sacramento. qz non pfirmat⁹ si ordinē recipit carecterē ordinis. Tercio p̄tās ordinantē. qz qd nō est ep⁹ ordines pferre nō p̄t. Hoc intellige de maiorib⁹ ordinib⁹ P̄mā scdm Hostien. in. c. cū p̄tingat. de eta. et q̄li.

De collatiōe sacramentorū

Et sequit̃ Panor. in. c. quāto de p̃sue. Prima tōsura q̃ clericatus dicit̃ vel p̃salmistatus pōt dari a quocunq; sacerdote prochiele suis subiectis. et istud tenet Hug. Ray Inno. et etiā Archid. in. c. nullus ep̃us. de tempo. ordi. li. vi. Goffred. tenet. q̃ nō potest et si videt̃ habē vī? Romāe ecclie. doctores tñ p̃mūter tenēt cū Jo. an. in. d. c. cū p̃tingat q̃ si talis h̃z sup̃ laycū quasi ep̃alē inrisdictionē potest. c. abbates de p̃uul. li. vi. Si non h̃z sic non potest Abbas vō si est p̃sbit̃ et ab ep̃o b̃ndictus vel recusatus b̃ndicē pōt dare tres ordines miores scz clericatū sine primā tonsuram hostiariatū et lectoratū in suo monasterio et suis monachis. seu illis q̃ vt efficiant̃ monachi illuc accesserūt. Et etiā secularibus oib⁹ sup̃ quib⁹ habz quasi ep̃alez inrisdictionē. lxxi. dist. c. i. et ij. Et etiā in alio monasterio pōt eos cōferre si est inuitatus ab eoz abbate. et illud monasteriū sit exemptū alias non. Tenet tamen Johan. an. lxxi. dist. j. i. et. c. i. q̃ hodie abbas p̃fatus pōt etiam dare alios duos miores. scz exorcistatū et acolitatū. Et hoc seq̃t Hostien et dñs Antho. in dicto. c. cū p̃tingat. De hoc notat̃ in. c. abbates. de p̃uul. li. vi. Ep̃us vero pōt dare oēs ordines oibus de sua dyocesi. oriundis. aut q̃ in sua dyocesi h̃nt domiciliū ṽl b̃nficiū. aut de licētia ep̃i cui⁹ est subdit⁹ ordinandus ṽl capituli sede vacante. vel vicarij generalis episcopo in remotis agente. ṽl sui prelati si sunt religiosi exempti. Nec not. in. c. cum nullus. de tem. ordi. li. vi. Quicunq; autem alienum sine uentia sui prelati scienter vel affectata ignorantia ordinauerit per annum a collatione ordinum est suspensus. et postq̃ suspensio fuerit manifesta poterunt subditi sine eius licētia a vicinis episcopis ordinari. vt. in. c. eos. de tempo. ordi. li. vi. Ordinatis tamen a tali nihilom̃⁹ caracter imprimitur. nec sunt ip̃o iure suspensi sed suspendendi. per. c. q̃ translationem. de tempo. ordi. et si celebrant antequāz suspendant̃ non efficiūt̃ irregulares licet grauiter peccent celebrando antequāz eoz prelati habeant ratam talē ordinatiōez vt not. in. d. c. eos. Vtrum aut̃ papa possit dare licentiam non episcopo p̃ferendi ordines sacros. Solo. Inno. in. c. quarto. de p̃sue dicit̃ q̃ sic dūmodo ille cui datur talis licentia habeat ip̃os ordines quos alteri vult dare alias non. Ex p̃dictis habet̃ quis sit minister huius sacramēti. Quarto requirit̃ materia cū debita forma Vhorz. Materia aut̃ hui⁹ sacramēti est illud materiale per cui⁹ traditionē cōfert̃ ordo et imprim̃ caracter. forma aut̃ sūe verba que ep̃us p̃fert cū tradit tale signū materiale. Vñ p̃ generali regula tene q̃ in susceptiōe illius exterioris signi imprim̃

Nouum Capitulum

character in quolibz ordine. in quo signo pncipalis ptas qua res-
 picit ille ordo significat expssius. ad qua pcurrit alicui? instru-
 menti traditio et vbi expssio. q vbo expssius definit instrumenti
 scatio. Et ideo sacerdotalis ptas pferit qn datur ei ab epo calix cu
 vino et patena cu hostia sub illa forma vboz. Accipe ptate cele-
 bradi in ecclia p viuis et mortuis. Seco. vo de q ibi sut dne forme
 parciales in qua altera pferit ptas pficiendi eucharistiam. In scda
 ptas absoluendi in pnia. Et tradit hec p man? epi impositionem
 cum vbis. Accipe spm scm zc. vt sic eps concorditer agat sumo
 xpo q prius contulit aplis ptate pficiendi q absoluendi. Diacono
 vero imprimit in datione libri euangelioz tuc em ei datur ptas
 legendi euangelia in ecclia dei. qd est eius secundarius actus. in
 quo includitur principalis scz dispensatio sacrameti eucharistie
 et ptas portadi corp? xpi in patena. Subdiacono vo in porrecti-
 one calicis et petene vacui. qz pncipalis act? est ei? vasa officii cor-
 poris et oblationes offerre dyacono. et legere eplam est scdarius
 actus no pncipalis. Accolito in acceptione viceoli et cadelabri.
 sed pcpue viceoli. qz eius est pparare vinu et aqua ad misteriu.
 exorciste cu recipit libri exorcismoz. Et? em officiu e exorcismos
 memorie pmédare. et ma? sup cathecumios et nergumios id est
 obfessos ponere. Lectori cu dat liber pphetaz. qz ei? officiu e pphe-
 tias legere et cathecuminos pma erudimeta fidei docere. Qstario cu
 pferunt ei clanes ostioz ecclie. qz ei? officiu est dignos ad sacra-
 menta recipe et indignos excludere. Episcopat? vo ordo quo ad
 characterē scdz aliquos suscipit vinctioe capite ex crismate. h hoc
 non est veru p. c. vnicu. de sacra. vnc. in princi. vbi de supplendu
 qd est omissu. imprimit ergo ex impositione manuu epoz super
 caput ei?. vt in. c. epus iuncta glo. xxiij. dist. nec ob. c. vlt. de sacra.
 non ite. qz loquit de impositione q sit dyacono et sacerdoti q non
 est de essentia. Psalmistat? sen pma tonsura pferit cu capilli ab-
 sciundunt. Sed an requirat q talia instrumenta accipiat de manu
 epi. Solo q no de necessitate scdz Richard. in ordinib? miorib?
 sed sufficit postqz sut instructi ab epo. qualiter in officio suo dnt
 agere. instrumentu accipiant ab archidiacono de mandato et
 voluntate epi in cui? acceptione imprimit character. qz mistri tra-
 ditio pncipalius est ab epo qz ab archidiacono. Et p ista opinioe
 est tex. in. c. accolitus. xxiij. dist. In maioribus bene oportet q de
 manu epi accipiant. xxiij. dist. c. subdiacon? Quanto requirit mte-
 no recta vt scz ordinās intēdat facere qd facit ecclia. et similiter
 ordinādos scdm quosdaz vt dictu est sup de sacrameto baptisim?

De collatiōe sacramētorū

Sexto requiritur etas debita quoniam si infans siue paruulus ordinetur secundū aliquos nihil reciperet eū secundū eos in hoc sacramento exigatur intentio tam recipientis ordinem q̄ conferentis. paruulus autē quia non habet vsū liberi arbitrij. non h̄z intentionem. Alij volunt q̄ etas sit de congruitate et non de necessitate huius sacramenti et ideo in predicto casu paruulus scdm eos recipit characterem nec est reordinandus. Et hoc est verū et habes casū de infante et illiterato. in. c. si. de. tempo. ordi. li. vi. vbi ponitur pena conferētis clericatum infanti aut illiterato videlicet suspensio per annū collatione clericalis tonsure. Albertus magnus vult q̄ in alijs ordinibus etas sit de congruitate sed in ultimo ordine videlicet sacerdotio est de necessitate. vnde plane vult q̄ non possit paruulo cōferri. Laycus autē adultus qui omnino nescit litteras si baptizatus est recipit characterē si ordinetur Et de hoc est glo. singularis in. c. sollicitudo. li. dist. q̄ dicit q̄ laycus baptizatus recipit ordinem sacerdotij vel episcopatus. Etas autem determinata que requiritur in ordinib⁹ suscipiendis est hec Primo prime tonsure est septem annorum completorū. vt in. c. in singulis. lxxvij. dist. Et etiam trium minorū ordinum vt ibi dicitur Accolatus post duodecimum annum. vt in. d. c. in singulis. Subdiaconatus est. xviij. annus inchoatus. Diaconatus vero xx. Presbiteratus xxv. vt in. cle. generalem. de eta. et quali. ordi. Si tamen ordinetur ante dictam etatem quis suscipit quidē characterem ordinis sed non executionem vsq̄ ad completū temp⁹ nec potest episcopus dispensare. vt ibi notatur. Septimo requiritur tempus determinatum de congruitate. non de necessitate. vt in. c. sane. de tempo. ordinan. Nam prima tonsura potest dari omni tempore scdm doctores. in. c. consultationi. de tem. ordinā. Minores autem ordines potest episcopus quilibet in dieb⁹ dominicis et alijs festiuis dare vni vel duobus et non plurib⁹ scdm Hostien. in. c. de eo. de tempo. ordi. vbi est tex. Sz Inno et Goss. ibidem tenent q̄ etiam pluribus q̄ duobus potest dare. dūmodo non videat ordinacionem generalē facere opinio tamen Hostien. tutior est quia inheret littere dicti. c. de eo q̄ in re dubia tutius est ferre verbis edicti. l. i. §. si. is. ff. de. exer. ac. Papa confert subdiaconatū omnib⁹ dominicis diebus et alijs festis precipuis. lxxv. dist. c. vi. Hostien. in. d. c. de eo dicit q̄ papa quolibet tpe conferre possit quemlibet ordinē. Sicut etiaz quolibet tempore pallio vti potest. vt in. c. ad honores de vsu pall. Abbates similiter dare possūt quatuor ordines in p̄dictis dieb⁹ dñicis siue festiuis

Capitulum Nonum

scdm doc. in. d. c. de eo. et in. c. cum pringat. de eta. et quali. ord.
ymmo scdm Hostien. videtur qd potius hijs dieb⁹ debeant dare
qd in quatuor temporib⁹ ne videant generalē ordinationē facere.
Alij ordines sacri debent dari ab epis tantum in sex temporibus
anni. scz in sabbatis quatuor temporū anni. et in sabbato medie
ebdomade quadagesime. in qua cantatur ad introitū scientes
et in sabbato sancto pasche. lxxv. dist. per totū et de tempo. ordi. p
totum. Pena aut eorum qui extra statuta tempora ordines sus
cipiunt est qd ipso iure suspensi sunt ab executione ordinuz. vt in
c. ij. et in. c. cum quidam. et. c. consultationi. de tempo. ordi. or
dinantes vero sunt suspendēdi. Concedit tamen episcopis dis
pensatio vt imposita eis primo penitencia competenti postea in
susceptis ministrent. in. d. c. consultationi. Non tamen ille eps qui
ordinauit poterit dispensare sed eius successor scdz doc. in. d. c. p
sultacioni. Vtrū plures ordines eodez die possint pferri. Solu
tio ordines minores conferri possunt omnes vni psonae eodem die
nisi contrariū obtineat consuetudo ecclesie que nō seruata scādalū
generet. Prima vō tonsura et ordines minores eidem eodem die
pferri nō debent vt dicit Inno. et Hostien. in. d. c. de eo. Contrariū
tū obseruat in alemania. vnus aut ordo sacer cū minorib⁹ vt duo
sacri nullo modo debēt conferri eadem die vni psonae. nec in hoc
dispensari potest cū aliquo nisi de licēcia pape scdm hostien. et In
no. i. c. dilectus de tempo. ordi. Octauo requiritur ieiunium scdm
aliquos eo qd prius scdm eos nō pferret ordines. nec susciperet
Alij vō vt Hug. lxxv. dist. c. ordinationes. et Bern. Lau. et Hoff
in. d. c. de eo tenent qd si ordines conferunt prius tenent. Raj.
vō ponit ieiunium ordinantis et ordinati inter illa que sunt i du
bio an sint de substantia vel ne. et ppter ea tenet qd totū sit iteradū
Contrariū tamen credo verius in minoribus ordinibus per not
in. c. litteras. de tempo. ordi. et in. c. qd a patrib⁹. lxxv. dist. in qb⁹
missa nō est de necessitate. sed in maioribus dico cū Raj. cū missa
sit de substantia. vt not. doctores in. d. c. litteras. Sunt preterea
multa de honestate et congruitate tū ex pte pferentū q recipien
tū ordines que reperies in summis ad quos inquirētes remitto
Effect⁹ h⁹ sacri scdm S. T. ē collatio grē gratūfaciens q necēria
est nō solū ad digne suscipiēdū sacm sed etiā ad digne ministrādū

Secundum sacramentū est cōfirmacio. Vbi de sex erit
dicendū scilicet de eius materia. forma. effectū. mini
stro de qualitate et necessitate ipsius sacramenti. Ad
primū materia huius sacramenti debita est crisina quod pficit ex

De collatiōe sacramētorū

oleo olinarū quod de signat nitorēz p̄sciēcie et balsamo quod de
signat nitorēz bone fame. vt in. c. i. de sacra. vnc. oportet etiam
q̄ talis compositio sit ab episcopo consecrata Vnde Rabanus
Balsamus in crismatis p̄fectione liquori olīne p̄misceri et bene
dictione pontificali solet p̄secrari. Vnde aliud oleū q̄ olinarum
vel oleū et balsamum non p̄secratūz nō sunt nec esse possūt ma
teria huius sacramenti. Nec est simile de baptismo in quo in ne
cessitate potest esse materia aqua non p̄secrata quia sacramētum
baptismi est necessitatis. et ideo in necessitate sine mora benedic
tionis cū forma ecclesiastica baptizat Confirmatio autē nō est sa
cramētū necessitatis. eo q̄ multi non p̄firmati saluant vt infra
dicet. Ideo etiā in necessitate oleo non p̄secrato nō pōt quis cō
firmari. nec pōt electus et p̄firmat⁹ p̄ficere crisma. sed oportet
q̄ sit p̄secratus ep̄us. Non est autem de nēcitate sacramēti q̄ sit
crisma p̄fectū in die cene. vel illo anno. sed est hoc de nēcitate p̄
cepti q̄ solū in die cene est p̄secrandū et de crismate p̄fecto et cō
secrato illo anno. vt in. c. si quis de alio. de p̄secra. dist. iij. et ver⁹ bb
est intra ecclīaz p̄burendū. Ad scdm̄ forma in sacramēto p̄firma
tionis quib⁹ vtunt ep̄i duplex est. Prima scdm̄ quosdā talis est.
Consigno te signo crucis et p̄firmo te crismate salutis in nomie
p̄ris et filij et sp̄s sancti Scdm̄ alios talis est. firmo te signo crucis
et crismate salutis in noie patris zc. Sed p̄mus mod⁹ generalior
est eo q̄ generalius dicant p̄iora verba in p̄secratiōe. Hanc autē
formā non habem⁹ ex euāgelistis sed a traditiōe romane ecclīe
que eā accepit ab apl̄is q̄ eā a xp̄o acceperūt. Juxta illud. i. Cor.
xi. Ego em̄ accepi a dño qd̄ et tradidi vobis. Et si apl̄i nō fuerūt
vsi hac forma. hoc disp̄satiue fuit factū. sicut cū forma baptismi
magis tamē v̄si credunt. licet non legat. q̄ occultabāt formas sa
cramentorū p̄pter irrisiones gentiliū. Et q̄ in signo crucis om̄ia
sacramēta p̄ficiunt. vt in. c. nunqd̄. de p̄secra. dist. v. Ideo dic̄
p̄signo te signo crucis et p̄firmo te crismate salutis notat ibi ma
teria et finis sacramenti qui est ei⁹ effect⁹ scz salus. in noie patris
et filij z sp̄s sancti dī ad designandū cāz p̄ncipalē in effectū p̄ferēdo
sacramēti. De mutatiōe forme idē faciēdū qd̄ de mutatiōe forme
baptismi. de quo sup̄. Ad terciū effect⁹ p̄firmatiōis scd̄z doctores cc
in q̄rto est triplex. Prim⁹ est un̄p̄ssio characteris. Cū em̄ p̄firmatio
sit sac̄m̄ quo hō deputat ad aliqd̄ sac̄rū puta ad p̄fessionē fidei et
p̄stantē ei⁹ p̄fessionē. Ideo character imp̄mit. sicut videm⁹ q̄ hīs
q̄ ad militiā eligunt imp̄mit aliqd̄ signū p̄manēs. puta q̄ aureis
paramētis in armis et equestrib⁹ instrumētis vtunt ad differētiā

Nonum Capitulum

alioꝝ Cōueniens est igit̃ et milites xp̃i aliquo caractere distingui
et consignari. Presupponit aut̃ iste caracter baptismalē caracte
rem quo ad esse. quia non baptizatus non est susceptibilis cōfir
mationis p̃supponit ad caractereꝝ ordinis ad bñ esse. q̃z etiā sine
ip̃so si quis ordinaretur recipet ordinem. Et q̃z caracter indelibi
lis est ideo istud sacramentū non est iterandū. vt. i. q. i. man⁹ im
positio. Recōfirmatus tñ ignoranter nō est irregularis. sicut res
baptizatus ignorāter. Et ratio. quia. c. qui bis. de p̃secre. dist. iij.
loquit̃ de rebaptizato et non de recōfirmato. et pene non sunt ex
tendēde et maxime irregularitatis. vt. in. c. is. qui de sen. ex li. vi.
Secundus effectus p̃firmationis est gracia sacramētal̃is que est
distincta a grā sacramētal̃i baptismi. Quod enī p̃ istud sacramē
tum homo deputatur ad aliquod sacruꝝ quod digue sine gracia
fieri non potest. quia non est speciosa lans in ore pctōis. Item
quia deputat ad opus arduissimum et maxime charitatis. sc̃z po
nere animā pro xp̃o cum deus non deficiat in necessarijs. Ideo in
hoc sacramēto datur gracia et plenitudo grē. ab. robur. vt in. c.
nouissime. de p̃secre. dist. v. sicut data est. apl̃is in die pentheco
stes vt sc̃z xp̃ianus audacter confiteatur nomen xp̃i. Et ideo cō
firmāndus in fronte inungitur in qua est sedes ṽrecundie vt sc̃z
nomen cr̃isti p̃fiteri non erubescat. Perficit aut̃ gracia sacramē
tal̃is p̃firmationis grāz sacramētalē baptismi. sicut vna perficit
aliā a se differentem. sicut fortior minus fortē. vt in. c. de h̃ijs de
p̃secre. dist. v. dicitur q̃ vnum sine altero perfici non potest id est
baptismus sine confirmatione quādo sc̃z potest haberi. sicut nec
liberalitas sine magnanimitate. Gratia vero grātū faciens que
est vna in om̃ibus sacramentis collata in baptismo si perseverat
confirmatione p̃ficiat quia essentialiter augetur vt aucta mereat̃
p̃fici. Et p̃pter hoc dicit̃ quis p̃ confirmationem esse plenus ch̃is
t̃ianus. vt de consecra. di. v. c. om̃is. Tercius effectus est cog
natio sp̃ūalis non solū impediens matrimoniū cōtrahendū. sed
etiam dirimens p̃tractum Et hec cognatio in p̃firmatiōe p̃tra
hitur inter p̃firmatū et eū ṽle eos q̃ tenent ad p̃firmationē Itē
inter ip̃m p̃firmatū et filios naturales tenētis ad p̃firmationem
cum p̃iugib⁹ suis. Sed inter ipsos tenentes ad p̃firmationē sicut
nec inter tenentes ad baptismū contrahitur adinuicē cognatio
spiritualis. Et quāuis irregulariter vnus tantum debeat tenere
ad p̃firmationem sicut ad baptismū. vt in. c. non plures. de p̃se.
dist. iij. tamen si plures tenentes sint ad om̃es extenditur cog
natio ista. Item non confirmatus non debet tenere alium ad cō

De collatiōe sacramētorū

firmationē. vt in. c. in baptisinate. de psecra. dist. iij. et si tenet nō contrahitur cōpateritas vt ibi patet. Item nec vir vxorez. nec vxor virum alioquin iure petendi debitū carebunt si scienter facerent. secus si ignoranter. xxx. q. i. de hijs. Item cōsanguinei vlt affines non debent se mutuo tenere. quia sufficit vinculū carnale vel naturale. Ad quartum de ministro hui⁹ sacramēti dicendum ē q̄ minister huius sacramēti est solus ep̄us. vt in. c. de hijs. et. c. manus. et. c. vt ieiuni. de psecra. di. v. Sed nunq̄d papa pōt cōmittere alteri. Solutio Panor. in. c. quanto. de consuetu. post. Inno. tenet q̄ papa posset dare licentiā sacerdotib⁹ vt pferrent hoc sacramētū. sicut fecit papa. Gregorius q̄ dispensauit et pmissit ad tollendū scandalū sacerdotes crismare. vt in. c. peruenit. xrv. dist. quia scdm glo. in. d. c. manus. et sequitur. Inno. vbi supra ex de mandatione pape quilibet clericus pōt conferre ordinem et sacramētum quod habz. Et de hoc etiā ē glo. in. d. c. quāto. de p̄suetu. Aliqui tamē dicunt q̄ etiā layco pōt hoc papa mandare. dūmodo laycus recepit istud sacramētū. Et hanc opinionē videt̄ approbare glo. l. d. c. mā⁹ in eo q̄ apponit regulā dicens q̄ ex delegatione pape quilibet potest pferre sacramētū quod ipse recepit. Et sic layco habenti huiusmodi sacramētum papa pmittere posset. Cōmūior tñ opinio videt̄ vt layco hoc mandare nō posset. quia ex hoc denigraretur status ecclie quod papa facere non pōt. i. q. vii. Et si illa. Ad quintū de qualitate ffr suscipientium hoc sacramētū quero quis debeat hoc sacramētū conferri. Solo hoc sacramētū conferri debet omnibus xpianis vt dicitur in d. c. oēs fideles. de psecra dist. v. Vnde ⁊ mulierib⁹ sicut viris dandū est quia et mulieres pro xp̄o dimicauerunt et monstruosis et hermafroditis. surdis et mutis. quia licz muti nō verbo signo tamen possunt p̄fiteri. Item infirmis et morientib⁹ quibus licet subtrahat p̄ugna tamen pergunt ad premiū militantiū et ideo puenienter accipiūt xpiane militie signū. Est enī character quilibet scdm S. T. ad augmentū glorie accidentalis sicut et dampnatis ad augmentū pene Item et pueris puenienter p̄feret quia minus habent fictionis. et si nō tunc tamē postea habebunt forte confiteri. Expedit tamen q̄ paruuli non p̄firmē ante septennū vt possint melius recordari postea confirmati. quib⁹ et ppter hoc datur alapa. saluantur tñ paruuli baptizati etiam sine confirmatione. Item perfecte etatis volens suscipere istud sacramētū q̄uis teneat p̄fiteri de mortali si qd p̄misit an tequam suscipiat aliter peccaret mortaliter tamen non credo q̄

Capitulum Nonum

teneatur p̄fiteri de necessitate. ar. d. c. vt ieiuni. Item hoc sac̄m
ieiunis et a ieiunis dari debet et suscipi. De ieiunis habes in. d. c.
vt ieiuni. q̄ ep̄us debet esse ieiunus habes in. c. vt ep̄is de cō
secra. dist. v. Tamen credo q̄ sit p̄siliū nō preceptū. vt patet in. d.
c. vt ieiuni. Et p̄pterea dicit Ala. q̄ meli⁹ est p̄firmari post p̄a
dium q̄ ep̄isopo postea discedente nō posset quis cōfirmari. Et
85 ita obseruat communiter in alemania vbi post prandiu cōfirmatur
Ite in omni loco decenti et honesto potest ep̄us confirmare sine
peccato nō solū in ecclesia sed extra. licet crisma solum in ecclesia
confici debeat q̄ qd nō est p̄hibitū est concessuz. Non tamē extra
locū sue dyocesis debet p̄firmare. nec archiep̄us subditos suffra
ganeoz suoz dnm visitat. Sed nec in dyocesi sua debet alterius
diocesan subditos confirmare. xvi. q. i. interdicim⁹. Et hoc nisi
ex commissione v̄l licentia. tamē p̄firmando nō subditos vere sa
cramentū prestat. et licet peccet nō tamen efficit irregularis vel
suspensus. Ite hoc sacramentū om̄i tpe cōferri potest. vt in. d. c.
oēs fideles. 7 in. c. hys. et in. c. vt ieiuni. et. c. se. de p̄secra. dist. v.
Etia tpe interdicti dari potest sicut et baptisimus et crisma p̄fici
vt in. c. sup̄ eo. de sen. excom. et eo. ti. qm̄. li. vi. Ite ad hoc sacra
mentū suscipiendū nō potest quis se ip̄m p̄ntare. q̄ cōfirmandus
debz p̄ntari tanq̄ nō habens p̄p̄ā virtutē ad standū h̄ indigens
vt ab alio statuatur et ideo ab alio est tenendus. Ista tñ tentio non
est de necessitate sacramenti q̄ et sine ipsa daret sed ex precepto si
affit facultas. Ite nota q̄ p̄firmatus sc̄dm morem cōmunem se
debet per septe dies obseruare a lotionē capitis et frontē p̄pter
inunctionem crismatis et dignitatē huius sacramēti. Ideo dicit
Aug. de sc̄to vic. tanto tempore debet p̄firmatus v̄nctionē p̄ser
uare in capite vt sc̄z caput non lauet quanto aduentus sp̄s sancti
celebrat hoc est septem diebus vt aduentū sp̄s sancti ad se totidē
diebus agat. quod agit v̄niversalis ecclia aduentū sp̄s sancti super
ap̄los. sc̄z in penthecoste. et hoc p̄pter septe dona sp̄s sancti. Nō
tñ oportet vt pannus septē dieb⁹ ligato capite portet. sed debet
frons ligari quousq̄ crisma desiccet. Ad sextū de necessitate hui⁹
bb sacramenti dico sc̄dm p̄e. de palu. et Richard. in quarto. dist. vii
q̄ susceptio sacramenti p̄firmationis non est simpliciter necessa
ria ad salutem. sic intelligendo q̄ sine cuius susceptione quis sal
uari nō possit. Nec ex institutione p̄pter effectū eius qui est ro
bur spirituale. quia de facto et meritorie potest homo confiteri
fidem tpe persecutionis per fortitudinem et caritatem que datur
in baptismo cū minima charitas sufficit ad resistendum cuicumq̄

De collatiōe sacramētorū

temptationi. Item non est necessaria ex institutione xpi quia ipse non promulgauit hoc sub cōminatione dampnationis ut baptis-
mus et penitentiā. nec ex p̄ceptione ut eucharistiā. p̄pter qd ista
tria dicunt necessitatis. Sed videt hoc necessariū ex ordinatione
eccle. ita videlicet qd sicut homo ex ordinatione eccle. tenet semel
in anno p̄fiteri et p̄mūicare aliter peccat mortaliter etiā ex eccle.
ordinatione. Sic etiā si nunq̄ occurrat p̄fessio p̄secutionis tamen
tenet homo semel in vita p̄firmari. et si possit et negligat licet sa-
cramentum aliter nō condempnat mortaliter peccat et moriens
damnatur nisi cōfirmetur tunc simpliciter vel nisi peniteat et cō-
fiteatur de hoc qd in sanitate potuit et neglexit. Similiter si quis
bellum mortale intrat qui prius confirmari potuit et neglexit.
debet de hoc confiteri vel p̄firmari si potest. Et sic intelligitur il-
lud in. c. ut ieiuni. de p̄sca. di. v. Non erit xpian⁹ qui nō fuerit
unctiōe episcopali cōfirmatus supple si poterit. Et ideo credo qd
notabilis negligentia episcopoz in non p̄ferēdo istud sacramētū
sit eis p̄ctū mortale. ar. c. sp̄s sanctus. de consecra. di. v. Vbi ha-
betur qd baptizatus si statim decedit saluat quis nō sit p̄firmat⁹
tamen necessariū est ita qd p̄tēns ipm suscipere peccat mortā-
liter et damnaret. Tunc aut cōtemptores reputari debent quādo
habita bona et sufficienti oportūitate suscipiendi hoc sacramētū
ipm suscipere renunt ac notabiliter negligunt.

Capitulū decimū de p̄uentibus qualitercūqz curato p̄ueniētib⁹

Oscimo ius p̄chiale p̄sistit in p̄uentib⁹ qualitercūqz
curato p̄ueniētib⁹ siue occasiōe sp̄ualiz siue sp̄alium
Ad euidētia hui⁹ et p̄cedentis capituli quero utrū li-
ceat aliqd pro collatiōe sp̄ualiz siue sac̄raliz recipe siue
dare. p̄io dicā de sp̄ualib⁹ in genere. Scdo de sac̄ris et sac̄ralib⁹
in specie. Ad p̄mū quis de hac re plura sint dicta sup̄ capitulo
vi. de sepulturis p̄ conclusiones que etiam hic possunt applicari
tū ad questū de sp̄ualibus in genere dico qd exigere vlt̄ exactū sol-
uere aut p̄mittere siue pacisci p̄ aliq̄ sp̄uali p̄sequēdo p̄ pecunia
seu re que precio potest extimari. alias ipsum spirituale habere
non posset non est licitum. sed expressa symonia que per ecclesiam
puniri potest. ut in. c. q̄ pio. i. q. ij. vbi dicitur cesset om̄is pactio.
cesset om̄is conuentio. Sed et sine pacto etiam cum subtrahunt
sp̄ualia et maxie a non dantib⁹ pecuniā vel nō valentib⁹ vel etiaz

Decimum Capitulum

volentibus dare sed non volentibus extorquent. precipue ante collationem spiritualium maxie plurimum pro symonia. Secus si libere traderent spiritualia. et post collationem nolentes dare cogentur ad dandum non quidem ut pccent sed ut stipendium et subsidium ratione consuetudinis ibi existentis tunc hoc licet sine vicio symonie. ut in .c. ad audientiam. de symo. Si autem dans spirituale intendat recipere pecuniam et huiusmodi alias non daturus. Dans autem predicto modo dat aliquid temporale ut pecuniam vel huiusmodi non ut precium sed ut elemosinam. vel propter deuotionem sacramentorum siue ad sustentationem ministrorum nulla interueniente pactione vel exactione erit symonia non quidem in recipiente spirituale sed in dante. que tamen symonia quia mentalis est sola penitentia. purgat que nullam censuram ecclesiasticam inducit nec irregularitatem. ut in .c. si. de symo. et ita e converso quando dans spirituale intenderet libere dare et recipiens intenderet quasi precio emere ex eo quod dat temporale tunc recipiens committit symoniam. Vbi autem non fit pactione vel exactione nec principalis intentio ad temporalia in collatione spiritualium vel receptione. sed gratis et elemosinaliter detur et accipiat ad sustentationem nature vel ob reuerentiam sacramentorum vel ad conservandum laudabilem consuetudinem locorum licite et sine symonia dari et accipi potest. Vnde Grego. in .c. sicut episcopus. i. q. ij. eius oblatio nullam culpam macule ingerit. que non ex ambientis petitione precessit. Adde singulare dictum. Archi. in summa. i. q. i. q. pro spiritualibus aliquid dare vel accipere. non tamen animo vendendi vel emendi sed animo remunerandi non est in se symoniacum. Et dicit Panor. in .c. si christus de iure iuran. q. hec est limitatio notabilis ad materiam symonie. Secundo loco nunc dicendum est de sacramentis et sacramentalibus in specie et primo de baptismo quod pro illo offerendo non sit danda vel exigenda pecunia expresse habes. i. q. i. baptizandis. Vnde si sacerdos non vellet baptizare nisi pro pecunia in nullo casu est ei danda Nam si baptizandus est adultus sufficit ei ad salutem baptismus flammis si tunc moriatur. Si est paruulus in tali casu ipse offerens vel quicumque alius potest ipsum baptizare et debet si puer est in articulo mortis. Sed si nesciret vel non posset alius baptizare nisi talis sacerdos debet potius dimittere paruulum sine baptismo mori quam pecuniam dare sacerdoti pro huiusmodi. non enim sunt facienda mala ut inde eveniant bona. Dicit apostolus ad Romanos. iij. Ita tenent scriptus Thoma secunda secunde. et in quarto Petrus de Taren. et de palu. et glo. in .d. c. baptizandis Aliqui tamen ut Richard. in quarto et Panor. in .c. cum in ecclesie

De prouentibus q̄litercuq; curato

de symo. dicunt q̄ in tali casu nihilominus (p̄uenientibus
possit dari pecunia. Ita tamen q̄ dans non intenderet eam dare
pro sacramēto sed p̄ vitanda damnatione pueri et ad remouēdū
infamiam sacerdotis. vt si tollat impedimentū illicite prestitum
huic sacramento. Secus tamen scdm̄ Richard. de alijs sacramē
tis qui sine periculo damnatiōis ex causa possunt obmitti. Se
cundo de penitentia sine confessione quero vtrum pro illa possit
aliquid exigi. Solutio q̄ nō. i. q. i. quicquid. Et sacerdotes qui
audiunt principaliter intēdentes lucrū pecunie symoniā menta
lem p̄mittunt. Si autē exigant aliter nō audituri p̄mittit symo
niam etiā ab ecclia puniendam. d. c. quam pio Sacerdos qui nō
vult dare licentiam suo parrochiano alteri p̄fitendi nisi p̄ pecu
nia p̄mittit symoniā scdm̄ Ray. An autē in absolutione ab excō
municatione vel suspensione vel interdicto possit exigi pecunia
sine vicio symonie. Dic q̄ si exigit pecunia quasi pena culpe pre
cedentis. pro qua fuit excōmunicatus suspensus vel interdictus
factum quidem non est symoniacū nisi intentio sit corrupta. sed
si exigatur tanq̄ p̄cium absolutionis symoniacū est scdm̄ sc̄tiss
Tho. Pe. et Host. vide tamen glo. in. c. ad aures. de symo. que
dicit q̄ excōmunicato licet dare pecuniā p̄ absolutione si iniuste
sibi absolutio denegatur q̄ tunc redemit vexationem suam. Sed
Inno. ibi tenet p̄trarium. Non enī pro absolutione d̄z aliquod
tpale impendere. sed debet habere recursum ad superiores. Jo.
an. dicit q̄ aut isti innuent aliquod p̄iudiciū ex dilata absolutiōe
vt puta q̄ speratur eligi. vel debz eligere. vlt̄ p̄scriptio currit cō
tra eum nisi agat. et tunc p̄cedit opinio glo. vt dicatur poti⁹ re
dimere vexationem. Aut non est tale periculuz tunc p̄cedit opi
nio. Inno. et Panor. ibi dicit q̄ hec opinio est satis equa. Host.
vero in sum. de pe. et remis. §. ad quid tenet rē. adducēdo rōnes
Primo q̄ p̄fitens tenetur aliquid dare pro audientia p̄fessionis.
Concludit finaliter q̄ de rigore iuris p̄fitens nil tenet dare. Mo
nestū tamen et equum est q̄ aliqd̄ det exemplo sc̄tōz antiquoz
qui non accedebant sacerdotes vel p̄phetas sine mūere. Sicut
legitur de Saul et vxore Iheroboam. vt in. c. iudices. i. q. i. Et
videtur preceptū a Moysē. de pe. di. i. c. quem penitet. Illud li
mitandum est q̄ nō teneat p̄fitens aliquid dare q̄n p̄fitet prochi
ali sacerdoti qui habet decimas et oblationes sibi sufficientes. et
quando non est p̄suetudo q̄ aliquid certū det in quo casu seruat
p̄suetudo. Sacerdos autē cum si parrochianus nō seruat cōsue
tudinē non debet penitentia denegare. nec pignus ante vel post

Capitulum Decimum

exigere vel recipere. alioquin prochiani a sacerdotibus retraheretur et auaricie clericorum imputaretur. i. q. l. baptizandus. et. c. placuit. xviii. dist. de eulogijs. Per episcopum tamen loci posset appellari prochianus seruare laudabilem consuetudinem. c. ad aplicam. de symo. Si vero sacerdos pauper est tunc secundum Hostien. presens tenet presbiter ad aliquid dare. Ipse tamen sacerdos non debet exigere eo tempore licet gratia oblatum possit recipere. i. q. i. placuit et c. v. quia pio. et. c. si aut episcopus. Quid si sacerdos misit presbiteri ut faciat celebrare certas missas poterit ne iste sacerdos recipere pecuniam pro istis missis dicendis. Et videtur quod non quia presumitur fraus. Scit enim bonus quod laycus non potest per se missas celebrare et ideo presumitur quod hoc faciat ut ab eo recepta pecunia laycus libere a penitentia. In contrarium quia quatuor sunt principalia quibus liberantur anime. Sacrificium altaris. oratio fidelium. ieiunium amicorum. elemosina carorum. ut in. c. anime. defunctorum. xii. q. ii. Et per laborem suum presbiter potest pecuniam recipere. ut dicit. Inno. in. c. significatum. de prebendis. Hostien. in. d. s. dicit quod sacerdos non debet missas quas illi iniurie celebrare quia species mali est. ideo abstinendum. ut in. c. cum ab omni de vi. et ho. cle. Sed vel non iniungat vel per alium has faciat dicere. et per talem quod vices sibi non reddat. Non autem per curatum sibi conuicinium qui simili morbo auaritie laborare posset. et tunc est sacerdoti pro salute anime sue quod tales penitentias non imponat quia semper presumit quod tales plus auaritie causa quam charitatis imponat. Et si dicat presbiter quod charitas mouet eum quia forte penitens non potest peregrinare orare vel ieiunare nec aliud facere. tunc debet sacerdos charitatem ostendere per opera ut scilicet per alium non suspectum missas celebrare faciat. vel ipse sacerdos gratis celebret. vel sibi datum non retineat sed totum pauperibus eroget et sic charitatem suam per opera ostendet et omnia suspicionem carebunt. Tercio pro eucharistie collatione non licet aliquid exigere vel ex pacto seu quasi presbiteri dare. i. q. i. dictum. An autem pro celebratione missarum sit aliquid recipere vel dare. Solutio aduerte quod in hoc fuerunt opiniones ut refert Panos. in. c. significatum. de prebendis. Cui magis placet ista opinio. glo. in. d. c. significatum. Et Richardus. in quarto. dist. xxv. ar. ii. q. i. et Hostien. et Inno. in. c. quoniam ne prelati vices suas. qui tenent quod licite potest aliquid recipere sacerdos pro missis celebrandis et alijs spiritualibus ad ministrandis. dummodo non intendat vendere spirituale. seu recipere pecuniam pro spiritualibus. sed potius pro seruitio et recompensatione laborum et damnum que sustinet trahendo ibidem moram

De puenitib⁹ qualitercuq³ curato

et p sua iustētiōe. Et q³ ad ea exhibēda nō sit ex offi^o puenitib⁹ cio suo obligat⁹. q³ si intēderet recipere pro spūali esset symonia caplo. iudices. i. q. i. Similiter esset symonia si sacerdos prochia⁹ lis a suis subditis sine parrochianis exigeret. q³ ad hoc tenetur. qui nec etiā pro sumpto aliquid potest accipere ab eis sine symonia pro quocunq³ spiritali. c. vēdentes. i. q. iiij. ab alijs aut bene pōt. Veruz est quod Ray. et Goffred. dicunt. q³ si talis sacerdos qui etiā non obligat ex officio habet sūptos necessarios aliūde q³ debet gratis cantare. quod si facit pro pecunia aut erit symonia aut auaritia. Sed cum symonia non possit esse cum non intendat vendere spirituale. et nemo teneatur suis stipendijs ministrare. vt. in. c. charitatem. xij. q. ii. et. c. cu³ sit de symo. ergo ibi videtur turpe lucrum. vt pater in. d. c. iudices. vel adminus habet specie mali. Tu vero tene q³ tria cōcurrere debent vt liceat. Primum q³ non recipiat nisi pro sumptu vel labore Secundū q³ non sit ex officio obligatus ministrare. Terciu³ q³ non habeat aliūde sumptus necessarios. De hoc vide supra. c. vi. de sepulturis in cōclusionibus. ¶ Quarto quero vtrū pro matrimonio liceat aliquid recipere. Solutio scōz scōz Tho. licet matrimoniū sit vnū de sacramentis. licite tamen recipit et datur pecunia absq³ vicio symonie. non ex eo q³ in tali sacramēto non conferatur gracia. vt not. glo. i. q. i. quicquid. sed propterea quia matrimoniū non est sacramentum solum sed et nature officium. Et scōm hoc datur pecunia pro matrimonio ad subleuandum onus eius. et non in quantum est ecclie sacramentū. vnde et pro bñdictiōe nuptiarū phibetur aliquid exigi licet sponte oblatūz possit recipi. vt in. c. cu³ in ecclesie de symo. et Panor. in. c. suam. eo. ti. reprehēdit glo. ibi que dicit q³ si illa benedictio non esset sacramentum q³ posset aliquid peti. Sed panor. dicit q³ hoc est falsum. quia non solum pro sacramento sed etiā generaliter pro officio ecclesiastico exercendo non debet aliquid peti vt in. c. ad nostram. de symo. Dicit tamē Guil. q³ si sacerdos aliquis ad quē spectat benedictio nuptiarum non vult dare licentiam alteri sacerdoti q³ benedicat nuptias nisi pro pecunia. Siquidem non intendit vendere licentiam benedictionis. sed volens providere sibi de portione oblatione cum contingēte non est symonia. si tamen ex certa sciētia maiore exigit summam quam presumatur valere portio ei contingens. merito presumi potest. q³ ipsam licentiam vendere voluit. ¶ Quinto dico quod nec pro extrema unctione nec pro confirmacione nec pro crismate licet aliquid exigere. ¶ Sed sponte

Decimum Capitulum

oblata licite recipiunt vt dictum est supra. Et si in hijs et in quibuscunq; alijs spūalibus aliquid exigatur quasi precium rei spūritualis cum intentione emendi vel vendēdi est symonia p̄cipue si ab initio exigatur. sed si recipiat quasi stipendū pro consuetudine approbata non est symonia. si tamen nō sit ei intentio emēdi vel vendēdi sed intentio referatur ad solā consuetudinis obseruantiam. et p̄cipue quādo quis voluntarie soluit. Sed nūq̄d recipi possunt nummi criminales qui pro criminate dantur. Solo non excusant a crimine symonie. et illi qui rei nomen et temp⁹ solutionis mutant. nūmos quos primo criminales eo q̄ pro criminate seu crismatione dantur. Secundo paschales. Et tercio consuetudinem medie quadragesime nuncupant. Sed nūquid licet aliquid exigere pro criminate habito respectu ad liquorem. Solo Panor. in. c. ea que. de auaritia. de symo. dicit q̄ non sine symonia quia crisma inquantū sacramentū est non solū est spūale. sed et iā inquantū liquor est quid spūale. i. q. i. c. placuit. i. Similiter nec panis benedictus. nec candeles bñdicte. Sexto quero vtrum pro sacramento ordinis possit exigi pecunia. Solo q̄ non. vt. in. c. i. de symonia. vbi dicit. Antho. de but. Nota tres psonas que requirunt in ordinatione scz ep̄us. minister et notari⁹. et sicut principalis ordinatio debet esse gratuita ita om̄e accidens debet esse gratuit⁹. Et de ep̄o clarum est q̄ si recipiat aliquid pro ordinatione ex pacto conuentione vel exactione symonia est. i. q. ij. quā pio. et. c. sicut ep̄m. Quinymmo si detur pecunia ep̄o ne ordinet per symoniam symonia est ex pte ipsius episcopi. sed non ex parte dantis. Idem dicit Panor. in. c. cum in ecclie. de symo. de eo qui dat pecuniam ep̄o. vt symoniaco non conferat spūalia. q̄ symonia est ex parte recipientis. Minister aut in ordinatione. de quo loquitur. c. i. vel est archidiaconus vel officialis generalis qui habet examinare promouendos vt ille qui vocat promouendos vel ille qui respondet in scrutinio ordinandi secundum formam in. c. ij. de scruti. in ordi. fa. vel est ille minister qui legit euangelium cū ordinatio fit secundū Hoff. quilibet horum si recipiet pecuniam pro illo. ministerio symoniam cōmitteret. Quid autem de notario an possit aliqd pro suo labore recipere. Respondet Pan. in. d. c. i. post glo. et doc. q̄ aut notarius habet sallarium de publico p̄nta ab ep̄o et nihil debet exigere. Aut non habet sallariū et tunc aut suū officium est adeo necessarium in ordinatione vt nisi ipse scriberet ordo non diceretur rite collatus. Et tūc cū officium suū sit de conferentibus ad ordines nihil pōt exigere. S

De prouētib⁹ q̄litercūq; curato

Panoz. dicit se non videre q̄ officium notarij possit esse tale q̄
necessario requirat ad ordinem conferendum legitime. Et ideo
simpliciter potest dici q̄ ex hoc nō habet salariū de publico rite
potest pecuniam pro labore suo exigere. Et istud. c. voluit scdm
Inno. tollere p̄suetudinem quorundaz locoz in quibus omnes
officiales et ministri petebant pecuniaz. Septimo dico q̄ nec p
sacramentalibus licitum est aliquid recipere. de sepulturis dictuz
est supra. ii. vij. et de benedictione nubentiū nunc in isto ti. Item
nec pro b̄ndictione abbatū et abbatissaz vel velatione virginum
Nec pro aqua benedicta aspersioij et huiusmōi scdm doc. Vtrū
autem curatus possit vendere officiū portandi aquam b̄ndictaz
per parrochiam dicit. Guil. q̄ si talis habet p̄suetudinē vt possit
tale officium retinere et per se vel per alium exercere et prouēt⁹
recipere non est symonia si illud p̄mittat ad firmaz. alias symonia
est. vel saltem turpe lucrum si vendit tale officium. Si autem
vendit aquam b̄ndictam vel panē b̄ndictū sic est symonia scdm
Alex. et Rodo. quia in receptione talinz confertur remissio ve
nialium peccatoz. Quid si quis vendat officiū claudendi ostia
vel pulsandi cāpanas et huiusmōi. Solo. non licet et symoniac⁹
est sūpto noīe symonie large. sic talia officia sūt spiritualia large
Sitamen datum sit alicui tale officiū gratis et p̄suetudo sit loci
q̄ possit ponere alium loco sui locare et vendere ad vitam ipius
dantis non esset symonia scdm Rodo. Sed tñ aduerte. q̄. i. q.
iij. c. i. dicitur. quod non est sacri mūeris officium claudere ostia
ecclesie sed tantum sibi annexum. vel vnicum et dicit glo. ibi q̄
tunc est symonia emere. aliquam administrationē vel officium
ecclesie quando est annexū alicui spūali vel p̄suenit per clericum
exerceri solum. et sic tene q̄ est symonia vendere officium. secus
vendere redditus. Quid de dantibus aliquid vt possint in epis
copatu vel parrochia questuare vel querere. Solo scdm sanctū
Tho. in quolibeto. prelati sacerdotes recipiētes symoniaci sunt
cum p̄suasio sacerdotis spūalis sit et ei credatur quia plati aut
presbiteri sunt et sic est symonia respectu prelati vel p̄sbiteri cō
cedentis Respectu vero dantis sacrilegiū est quia ibi est defrau
datio elemosinaz p̄tra intentionem dantium. Et tenetur vterq;
ad restitutionem si tales questores sunt scelerati. Vtrū aut liceat
aliquid ex pacto dare pro calicibus ornamentis et vestibus al
taris benedicendis sine vicio symonie. Solo. Ray. tenet q̄ sic
quia non inuenitur prohibitum nisi in crismate. baptismo. eucha
ristia. sepultura ⁊ basilica dedicāda. i. q. i. diuina. c. placuit. et. c.

Capitulum Decimum

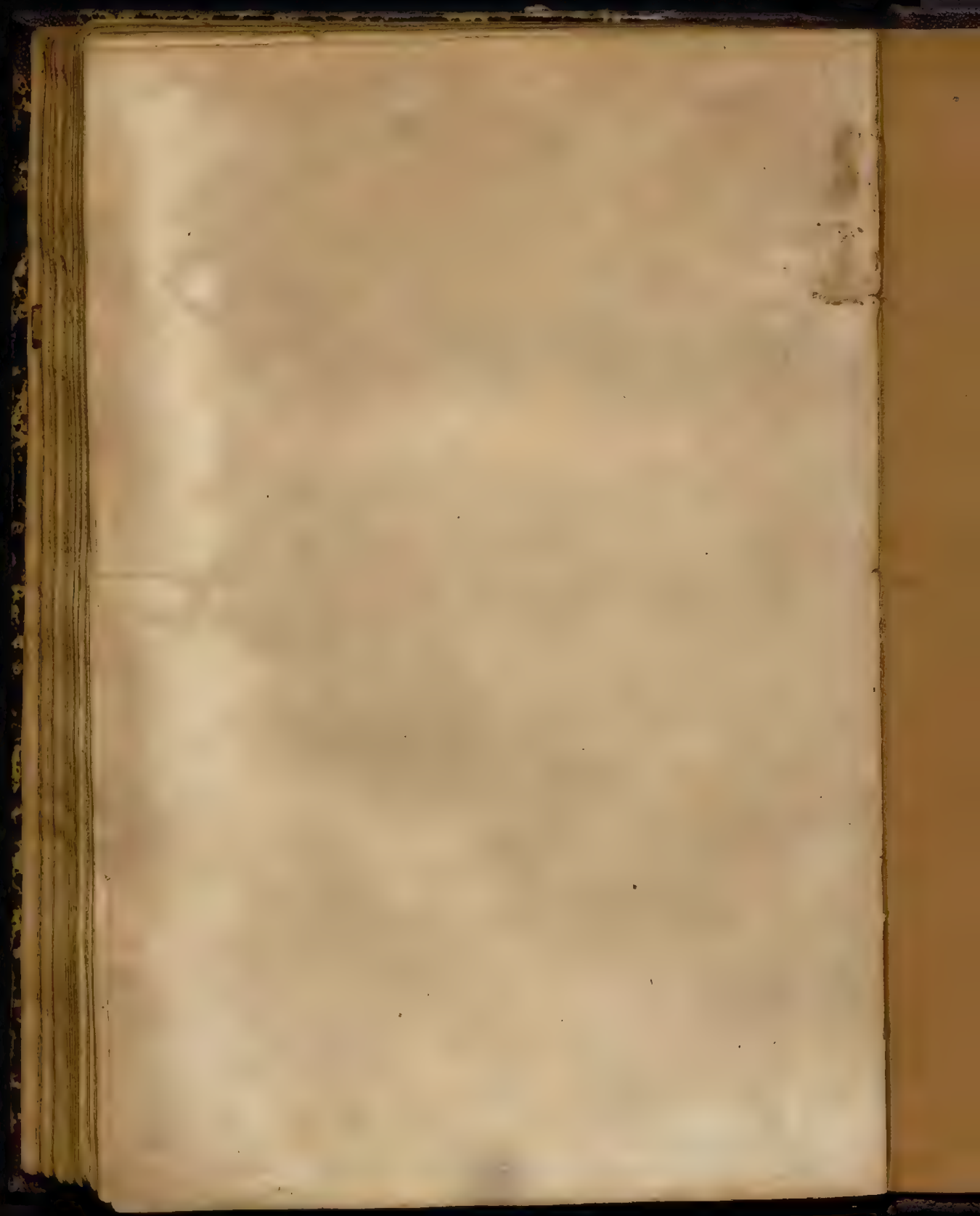
De vnusquisq. et in. c. cū in ecclesie de symo. Sz tu dic verius est
Boff. et Host. q. est symonia. vt in. c. ad nostrā. de symo. Sunt et
ciam plures alij casus in quibus p. receptiōe et collacione sacra-
mentorū et sacramentalium incurrit symonia. de quibus hic sup.
sedere censui sciens quod epi et ceteri plati non egent vt qs eos
doceat si ipi aliorū sunt doctores. vt in. c. puenientib. i. q. vij. pre-
sertim cū pntis opusculi principalis intencio fuerit simplicib. cu-
ratis simplicia tradere rudimenta nō puctis documenta subti-
lia ppter qd etiam filius eiusdem nō indoctis aut persuasibilib.
humane sūtē verbis sed in doctrina spūs excurrit. Doctor igitur
postremo vt quisquis ista legeris mei peccatoris recorderis exo-
rans dñm vt non pro tam qualicūq. labore quam pie mentis de-
uotione et bone voluntatis affectu que cunctis cristifidelibus p-
ficere conat mercedem ppetuam omnibus fideliter in vinea sua
laborantibus largire dignetur tempore oportuno Amen

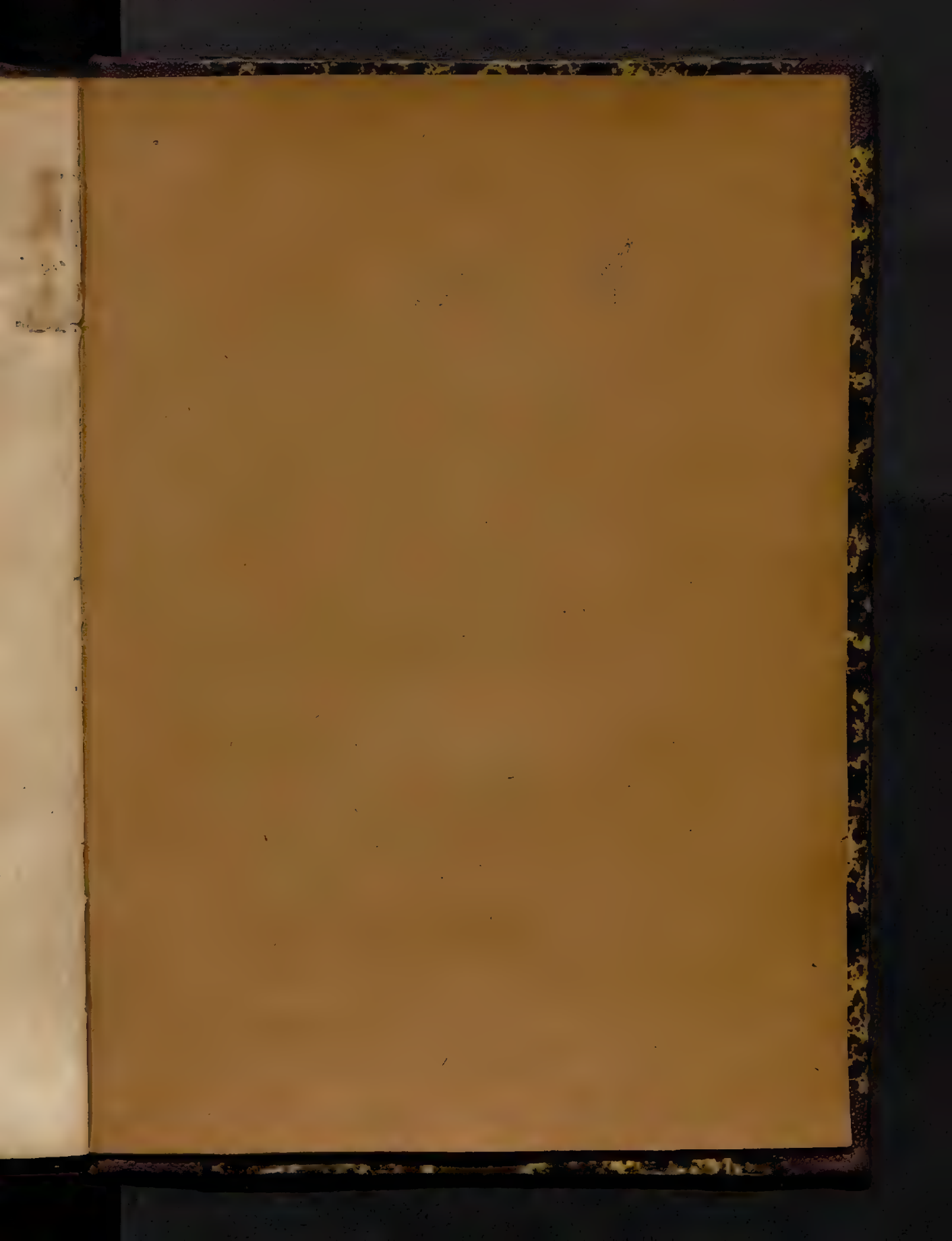
Impressum Lypzic per Cunradum Rachelonen
Anno domini. Millesimo. cccc. xcviij.

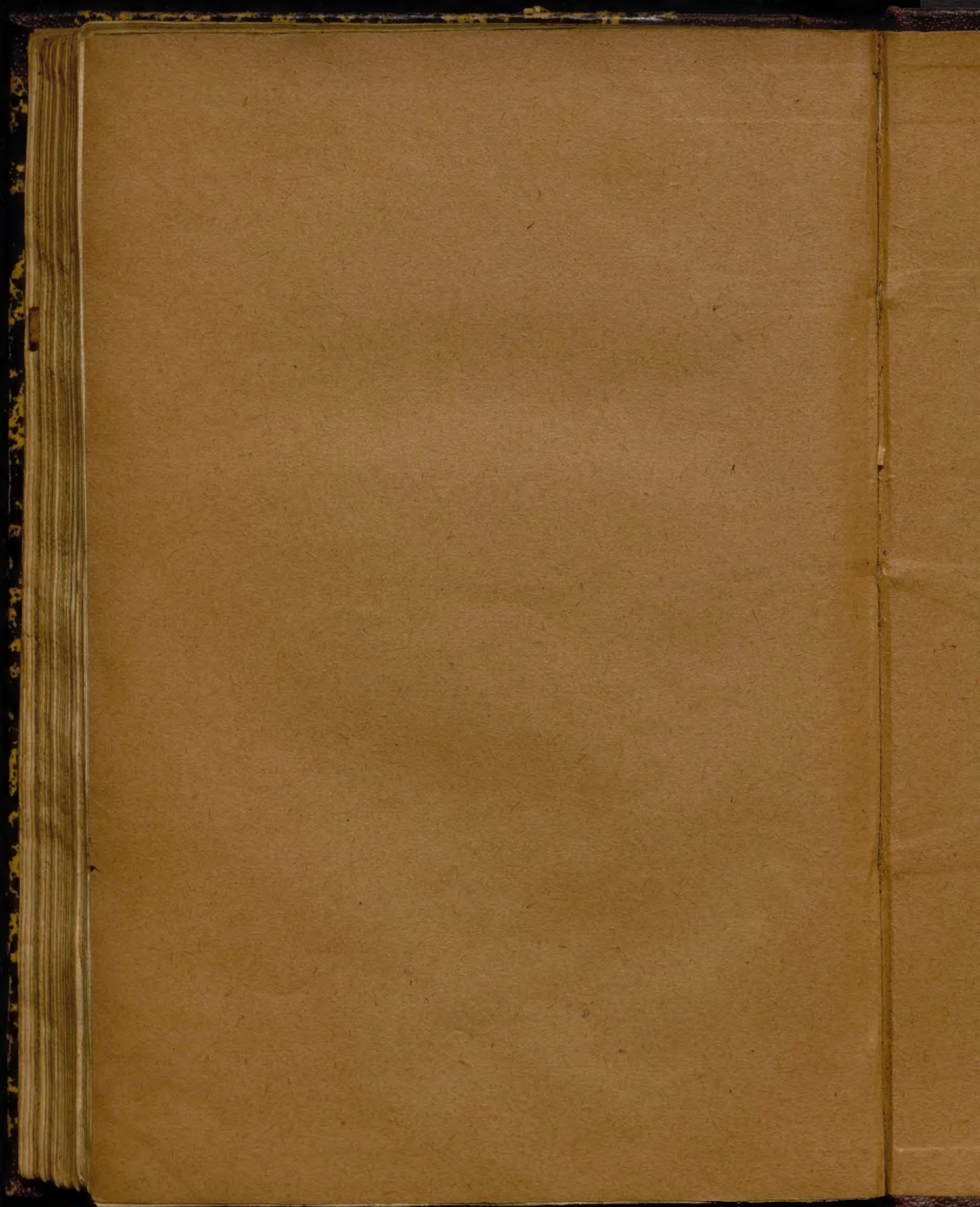

Biblioteka Jagiellońska

stdr0008145

266

Parochiale

